

B/5010

**A legfőbb ügyész
országgyűlési beszámolója
az ügyészség 2022. évi tevékenységéről**

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	4
1. Az ügyészi szervezet	12
1.1. Az ügyészi szervezet felépítése és változásai	12
1.2. Az ügyészi szervezet ügyiratforgalma.....	14
2. A büntetőjogi ügyészségi tevékenység	15
2.1. A nyomozás felügyelete, irányítása és az ügyészségi nyomozás.	15
2.1.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok	15
2.1.2. Az ügyészségi nyomozás.	32
2.1.3. A nyomozás felügyelete és irányítása	34
2.2. A büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység	44
2.3. A fiatalkorúak büntetőügyeiben kifejtett ügyészségi tevékenység ..	57
2.4. Az egységes jogalkalmazást segítő állásfoglalások a büntetőjogi szakágban.....	68
3. A közjogi ügyészi tevékenység	69
3.1. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység	69
3.2. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete.....	85
4. A legfőbb ügyész tevékenysége	94
4.1. Az Országgyűléshez kapcsolódó tevékenység.....	94
4.2. A legfőbb ügyészt megillető egyes jogosítványok gyakorlása	94
4.3. A legfőbb ügyész nemzetközi tevékenysége.....	99
5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége	100
5.1. A nemzetközi kapcsolatok	100
5.2. A jogsegélyügyek	103
5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége.....	109
6. Az ügyészség személyügyi helyzete	112
6.1. A személyügyi helyzet.....	112
6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése	116
7. Az ügyészség kommunikációs tevékenysége	118
8. Az ügyészségi informatikai és statisztikai tevékenység	120
8.1. Az ügyészségi informatika	120
8.2. Az ügyészségi statisztika	125
9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei	126
10. Az ügyészségi alkalmazottak tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet	130
1. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete	133
2. melléklet: A legfőbb ügyészhez intézett kérdések	134
3. melléklet: Ábra- és táblázatjegyzék, a statisztikai adatok forrásai, valamint egyes statisztikai fogalmak	138

Tisztelt Országgyűlés!

Magyarország Alaptörvénye 29. cikkének (5) bekezdésében, valamint az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (Házszabály) 84. §-ában foglaltak szerint az ügyészség 2022. évi működéséről – a szervezet alaptevékenységét illetően a Legfőbb Ügyészség mint a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagja által előállított és ellenőrzött statisztikai adatok és más nyilvántartási adatok alapulvételével – a következő beszámolót nyújtom be:

Vezetői összefoglaló

A beszámolóval érintett tárgyévben a koronavírus okozta járványhelyzet hatásai jelentősen csökkentek, így – legalábbis e tekintetben – az ügyészség, és általában az igazságszolgáltatás működése fokozatosan visszatérhetett a pandémia előtt megszokott rendhez. Az orosz-ukrán háború és a jelentkező energiaválság ugyanakkor új kihívásokat jelentett.

Az ügyészség arra kényszerült, hogy működésének biztosítása érdekében rendkívüli intézkedéseket hozzon. Számos ügyészségi épületet a téli időszakban ideiglenesen be kellett zárni, és ezáltal több szervezeti egységet elhelyezni közös ingatlanban. Mindez a munkatársak részéről nagyfokú alkalmazkodást követelt, hiszen az intézkedések a megszokott munkakörülmények romlását eredményezték. A beszámolóban részletezett statisztikai mutatók azt bizonyítják, hogy a korábbiakhoz hasonlóan eredményes évet zárhattunk, ezért köszönet illeti az ügyészség valamennyi munkatársát, amiért az említett nehézségek az ügyészségi munka hatékonyságán, eredményességén nem rontottak.

A 2022-es év rendkívüli eseményei mellett más fontos jelenségek is befolyásolták az ügyészség tevékenységét. A körülvevő világ változásának felgyorsulása mellett az alkotmányos szervek, így az ügyészség eredményes működése is, csak folyamatos megújulással érhető el. A technológiai, kommunikációs, informatikai fejlődés a társadalmi folyamatokat alapjaiban befolyásolja, így a bűnözés struktúrájának, összetételének megváltozását is maguk után vonják.

Az ügyészség elsődleges alkotmányos feladata az állam büntetőigényének érvényesítése. Ahhoz, hogy ezt eredményesen teljesíteni tudjuk, alkalmazkodnunk kell a változásokhoz: szervezeti és egyéni szinten egyaránt. Az alkalmazkodás egyrészt abban nyilvánul meg, hogy jogalkalmazóként elsajátítjuk azokat az új ismereteket, amelyeket az elkövetők is felhasználnak a bűncselekmény megvalósítása során, és ezáltal igyekeznek előnyre szert tenni. Másrészt megpróbálunk hatékony jogi választ adni azokra az új jelenségekre, amelyek valamilyen formában veszélyt jelentenek a társadalomra. Ez részben azt jelenti, hogy a hatályos jogszabályokat – a jogdogmatika és a jogértelmezés segítségével – megkíséreljük alkalmazni az új helyzetekre, amennyiben mindez jogállami keretek között nem lehetséges, jelzéssel élünk a jogalkotók felé a jogszabályi környezet módosítása érdekében. Az állami büntetőigény eredményes érvényesítéséhez a változásokhoz való alkalmazkodás képessége legalább olyan mértékben szükséges, mint az egyedi ügyek szakszerű és időszerű megoldása.

Az ügyészség ügyiratforgalma a 2021-es évhez képest a tárgyévben 4,26%-kal, ezen belül a büntetőjogi szakág ügyiratforgalma 5,5%-kal nőtt.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük, hogy az emelkedő tendenciát milyen típusú ügyek eredményezik, illetve a növekedés az egyes szervezeti egységek között miként oszlik meg. Ezek alapján tudjuk levonni a megfelelő következtetéseket az ügyészség személyügyi politikáját illetően. Az elmúlt évek során igyekeztünk kidolgozni olyan munkateherértékelési rendszert, amelynek segítségével minden releváns körülményt figyelembe véve lehet meghatározni a vármegyei és járási ügyészségek, illetve az egyes ügyészek valós leterheltségét, és ezáltal felmérni a tényleges létszámgigényeket.

A bűnözés volumenének alakulására az ügyészségnek csak közvetve lehet ráhatása, leginkább azáltal, hogy a legjobb szakmai tudásunk és lelkiismeretünk szerint érvényesítjük az állam büntetőigényét, elkerülhetetlenné téve a bűncselekményt megvalósító személyek számára a joghátrány elszenvedését. Az ügyészség mindazonáltal klasszikus értelemben vett bűnmegelőzési tevékenységet nem folytat. Fontos ugyanakkor az is, hogy tisztában legyünk az egyes bűncselekményi kategóriák volumenének alakulásával, ennek alapján tudjuk ugyanis megítélni, hogy mely területekre kell nagyobb szakmai figyelmet fordítanunk ahhoz, hogy az ügyészség az alkotmányos feladatát a jövőben is eredményesen teljesíteni tudja.

A regisztrált bűncselekmények számának 2013 óta tartó szinte folyamatos visszaesése a múlt évben megállt, 2022-ben az előző évhez képest 8,9%-os növekedés következett be. Nehéz megítélni, hogy a magasabb mutató mögött a bűnözés tényleges növekedése vagy az eredményesebb felderítés áll; meghatározó jelentősége annak lesz, hogy a tendencia miként fog folytatódni.

Akár a regisztrált bűncselekmények, akár a kezdeményezett eljárások számának alakulását nézzük (előbbi az eljárás ügyészség, nyomozó hatóság általi lezárásához, míg utóbbi az eljárás megindulásához kapcsolódik), megfigyelhető, hogy a csalások száma a 2021-es évhez képest 2022-ben szignifikánsan emelkedett. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy ezen cselekmények elkövetésének a módja egyre nagyobb arányban kapcsolódik az informatikai eszközökhöz. Amennyiben hozzátesszük azt is, hogy a korábbi évek tendenciájához hasonlóan 2022-ben is tovább emelkedett az információs rendszer vagy adat megsértése megnevezésű bűncselekmények mennyisége, egyértelműen levonhatjuk azt a következtetést, hogy a jogalkalmazói munka során egyre nagyobb figyelmet kell fordítani a kiberbűncselekményekre. Mind ez speciális szakmai felkészültséget és folyamatos szakmai fejlődést igényel, hiszen az informatikai szektorra is az állandó, intenzív változás jellemző.

A regisztrált költségvetési csalások száma 2021-hez viszonyítva lényegében nem változott, a kezdeményezett eljárások mennyisége azonban növekedett. A költségvetési csalás miatt indult eljárásokban az ügyészségnek kiemelkedő szerepe van a nyomozások felügyelete és irányítása során. Ennek az az oka,

hogy a költségvetést károsító, nagy tárgyi súlyú bűncselekmények végrehajtását rendszerint a bonyolult bűnkapcsolati formák, névleges vezető tisztségviselők és tényleges gazdasági tevékenységet nem végző cégek egész hálózatának működtetése, az elkövetők összehangolt, konspiratív magatartása, az elkövetési technikák, módszerek gazdag tárháza, továbbá nem ritkán a cselekménynek a több külföldi államot érintő, határon átnyúló természete jellemzik. Jóllehet számos elkövetési forma már ismert mind a nyomozó hatóságok, mind az ügyészség előtt, fontos, hogy az új módszereket megismerjük, megértsük, és kidolgozzuk az e bűncselekmények elleni fellépés hatékony technikáit.

A költségvetési csalásokhoz, illetve általában a vagyongeneráló bűncselekményekhez kapcsolódóan kell megemlíteni, hogy a bűnözéssel szembeni fellépés akkor lehet igazán eredményes, ha a bűncselekmény elkövetéséből származó vagyont az elkövetőktől el lehet vonni. Az ügyészség e cél elérésére kiemelt figyelmet fordít, ennek fontosságára az irányítási jogkör keretében következetesen felhívjuk a nyomozó hatóság figyelmét is. Vagyoneklobzás alkalmazására minden olyan esetben indítványt teszünk a bíróság előtt, amikor ennek a törvényi feltételei fennállnak.

Részben a vagyonvisszaszerzéshez kapcsolódóan fontos kitérni a pénzmosások mennyiségének alakulására is, tekintettel arra, hogy e cselekmények eredményes felderítése sok esetben alapvető feltétele a vagyonvisszaszerzés sikerének. A regisztrált pénzmosások száma az utóbbi években emelkedő tendenciát mutatott, ez a trend 2022. évben is folytatódott. A bűncselekményszám emelkedéséhez hozzájárult egyrészt, hogy a jogalkotó 2021 januárjában az orgazdaság tényállását a pénzmosás újraszabályozott tényállásába integrálta, másrészt az a körülmény, hogy a pénzmosás hatályos büntetőjogi szabályozása – az Európai Unió vonatkozó irányelvének megfelelően – már szélesebb körben rendeli büntetni az alapcselekmény elkövetője által megvalósított pénzmosás jellegű cselekményeket (úgynevezett „saját pénzmosás”). Ugyanakkor az emelkedő trend annak is köszönhető – és ennek van igazán jelentősége –, hogy az ügyészség és a nyomozó hatóságok egyre több esetben terjesztik ki a vagyont generáló bűncselekmények miatti nyomozást a bűncselekménnyel szerzett gazdagodás utóéletének vizsgálatára, nagyban hozzájárulva ezzel a vagyonvisszaszerzés sikeréhez.

A környezet és természet elleni bűncselekmények körében folytatódott a korábban tapasztalt emelkedő tendencia. A regisztrált bűncselekmények száma a környezet- és természetkárosítás esetében is növekedett, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértését illetően azonban a növekedés kifejezetten magas volt. Ennek oka részint ez utóbbi törvényi tényállás módosításában és szigorúbb szabályozásában, részint a Legfőbb Ügyészség 2021. évi munkatervi vizsgálata nyomán lefolytatott felülvizsgálati tevékenységben kereshető.

A természet- és környezetvédelemmel összefüggésben érdemes utalni arra is, hogy tipikusan olyan területről van szó, amely a jogsértések komplex kezelését igényli. Ennek megfelelően az ügyészség közjogi és büntetőjogi szakága között folyamatos információcserét és együttműködést tartunk fenn, arra törekedve, hogy a jogsértések felszámolására megtaláljuk minden esetben a leghatékonyabb eszközöket.

A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolójának évről évre meghatározó részét képezi az ügyészség korrupcióellenes tevékenységének bemutatása. Ezzel összefüggésben ismét fontos utalni ugyanakkor a fentiekben már kifejtett gondolatra: az ügyészség – és általában az igazságszolgáltatás – elsősorban nem megelőzi a büntetendő magatartások megvalósítását, hanem a bűncselekményeket elkövető személyek felelősségre vonását realizálja. Ebből következően az ügyészség tekintetében azt lehet vizsgálni, hogy mennyiben lépett fel eredményesen a megvalósult korrupciós bűncselekmények elkövetőivel szemben. Fontos hangsúlyozni, hogy az ügyészség tevékenységének értékelésekor az ország tényleges korrupciós helyzetéből, és nem a szubjektív alapokon nyugvó korrupciós érzetből kell kiindulni.

2022 júliusában jelent meg az Európai Bizottság közvéleménykutató szervezetének, az Eurobarometernek az 523. számú korrupciós érzékelési felmérése. A felmérés szerint a magyarországi megkérdezettek 91%-a tekinti elterjedt problémának Magyarországon a korrupciót, ugyanakkor arra a kérdésre, hogy a válaszadót érinti-e a korrupció a mindennapi életben, csupán a megkérdezettek 27%-a válaszolt igennel. Ennél is lényegesebb tény, hogy arra a konkrét kérdésre, amely szerint az elmúlt 12 hónapban személyesen tapasztaltak-e korrupciós esetet, a válaszadóknak csak 10%-a válaszolt igennel. Ezek az adatok egyértelműen azt mutatják, hogy a szubjektív (nem tényeken alapuló) érzet lényegesen rosszabb képet fest Magyarország korrupciós helyzetéről, mint az objektív tapasztalatok. Jogállami keretek között büntetőigényt érvényesíteni kizárólag tények és nem szubjektív érzetek alapján lehet.

A büntetőjogi értelemben vett korrupciós cselekmények statisztikai mutatóit szemlélve az a következtetés vonható le, hogy 2022-ben a regisztrált hivatali vesztegetések száma jelentősen visszaesett, a regisztrált gazdasági vesztegetések száma – a 2021. évi növekedést követően – a 2022. évben kismértékben tovább emelkedett. A kezdeményezett büntetőeljárásokban rögzített korrupciós bűncselekmények száma 2022-ben tovább növekedett. Az általános növekedés fő tényezője továbbra is a gazdasági vesztegetés miatt kezdeményezett büntetőeljárások számának emelkedése volt, a hivatali korrupciós bűncselekmények miatti eljárások számának növekedése nem számottevő. A gazdasági korrupciós ügyeken belül változatlanul jelentős arányt képvisel az egészségügyi szektor.

Az előzőekben ismertetett adatoknál még alkalmasabb Magyarország korrupciós helyzetének jellemzésére, a korrupciós bűncselekménnyel érintett regisztrált elkövetők számának vizsgálata 5 éves időtartamban. Ez az adatsor ugyanis kiszűri a büntetőjog minősítési rendszeréből fakadó torzító hatásokat (akár egyetlen elkövető tartósan korrupt magatartása a regisztrált bűncselekmények számának nagyságrendi növekedését okozza). Az adatsor alapján képzett trendvonal igen enyhe mértékben tér el a vízszintestől, ami azt mutatja, hogy 5 éves időtávon a változékony értékek mögött általános növekedés vagy csökkenés nem tapasztalható, a statisztikai adatok szerint a magyarországi korrupciós helyzet viszonylag állandó.

Az ügyészség büntetőjogi tevékenysége meghatározza a büntetőeljárás egész menetét: a nyomozás felderítési szakaszában törvényességi felügyeleti tevékenységet lát el, a vizsgálatot irányítja, a bíróság előtt képviseli a vádat, majd a büntetés végrehajtásának törvényességét szintén felügyeli. A beszámolóban részletezettek azt bizonyítják, hogy az ügyészség tevékenysége az eljárás minden szakaszát érintően eredményes volt.

A nyomozó hatóságok határozatai és a gyanúsítások elleni panaszok száma 2022-ben az előző évhez képest elenyésző mértékben nőtt. A statisztikai adatok alapján az a következtetés vonható le, hogy a nyomozó hatóságok a legtöbb esetben törvényesen és kellően átgondoltan végezték a munkájukat. A nyomozó hatóságok határozatát, gyanúsítás közlését megváltoztató vagy hatályon kívül helyező ügyészségi döntések egyrészt a törvényesség helyreállítását szolgálják a konkrét ügyekben, másrészt a kifejtett jogi érvek a jogalkalmazói gyakorlat fejlődéséhez is hozzájárulnak. Hasonló következtetés vonható le az ügyészség határozata ellen bejelentett és a felettes ügyészség által elbírált panaszokkal összefüggésben.

A vádemelés típusait érintő adatok azt mutatják, az ügyészség 2022-ben is a vádemeléssel érintett ügyek túlnyomó többségében (70,3%-ban) büntetővégzés meghozatalára tett indítványt. Ez a megoldás gyors és hatékony, nem sérti ugyanakkor a tisztességes eljárás elvét sem, hiszen – az ügyészség mellett – a terhelt és a védő is tárgyalás tartását kérheti, amennyiben a határozatban foglaltakkal nem ért egyet. Fontos utalni arra is, hogy a bíróság által meghozott büntetővégzések az érintett terheltek 83,4%-a esetében jogerőre emelkedtek. A jogintézmény ilyen mértékű felértékelődése elsősorban a világvárodnak köszönhető, az elmúlt év adatai azt igazolják ugyanakkor, hogy ez az eljárási forma – az elképzeléseinknek megfelelően – a pandémia elmúltával is hatékony eszköze marad az állami büntetőigény érvényesítésének.

Az eljárás gyors és tisztességes befejezését szolgálja az a jogszabályi lehetőség is, amely szerint az ügyészség indítványt tehet a joghátrány konkrét mértékére arra az esetre, ha a terhelt a bűnösségét az előkészítő ülésen be-

ismeri, és lemond a tárgyaláshoz való jogáról. A statisztikai adatok változatlanul az ügyészi munka és a jogintézmény sikerét igazolják, 2022-ben ugyanis a bíróság több mint tízezer terhelt beismerő vallomását fogadta el előkészítő ülésen, jelentősen lecsökkentve ezáltal a büntetőeljárás bírósági szakaszának hosszát.

A 2022. évben az ügyészség váderedményessége 98,9% volt, amely – a 2020-as évhez hasonlóan – az elmúlt tíz év legjobb eredményének számít. Az ügyészség tevékenységének értékelése szempontjából legalább ekkora jelentősége van annak, hogy a bíróságok a vádlottak 87,4%-át érintően minden tekintetben az ügyészi váddal egyező döntést hoztak.

Az ügyészség közérdekvédelmi szakterületén iktatott ügyek száma 2022-ben az előző évhez képest mindössze csekély mértékben, 0,6%-kal nőtt. E terület annak ellenére egyre fontosabb szerepet tölt be a társadalom életében, hogy a szakterület tevékenységéhez ügydöntő jogosultság jellemzően nem kapcsolódik, az ügyészség ezekben az esetekben sokkal inkább mellérendelt szereplőként képviseli az állam és a társadalom tagjainak érdekeit.

Az utóbbi években a környezetvédelem egyre hangsúlyosabb területévé vált az ügyészség közjogi tevékenységének. Ezt a megállapítást támasztja alá, hogy az e tárgykört érintően kiadott ügyészi intézkedések száma az előző évhez képest 2022-ben több mint 90%-kal emelkedett. A környezeti értékeket súlyosan veszélyeztető vagy károsító cselekmények miatt az ügyészség 156 esetben büntetőeljárást, 2 ügyben pedig szabálysértési eljárást kezdeményezett.

A környezetvédelem mellett a fogyasztóvédelemnek is egyre jelentősebb szerep jut az ügyészség közjogi tevékenységét érintően. Komplex ügyészi szemléletet igényel, egyaránt szükségessé teszi közigazgatási, büntetőjogi, szabálysértési, cégjogi és polgári jogi ügyészi eszközök megfelelően differenciált alkalmazását. A fogyasztóvédelem területén 2022-ben az ügyész 6 felhívással élt, 102 jelzést nyújtott be, 21 hatósági eljárást, 18 büntetőeljárást, 9 szabálysértési felelősségre vonást kezdeményezett. A határozatok vizsgálata a közigazgatási és fogyasztóvédelmi szempontokon túl a vállalkozások cégadatainak és a weboldalukon alkalmazott általános szerződési feltételek ellenőrzésére, jogszabálysértés észlelése esetén a megfelelő ügyészi fellépésre is kiterjedt.

A gyermek-, ifjúság- és családvédelem területét érintően az ügyészség feladatai összetettek, és – a veszélyeztetett alanyi körre figyelemmel – szintén kiemelt jelentőséggel bírnak. A büntetőjogi szakág és a közérdekvédelmi szakterület összehangolt tevékenysége ebben az esetben is nélkülözhetetlen a megkívánt eredmény elérése érdekében. 2022-ben az előző évhez képest

a gyámhatóságokhoz benyújtott védelembe vétel iránti hatósági eljáráskezdeményezések száma elenyésző mértékben csökkent, míg a hozzátartozók távoltartása iránti ügyek kapcsán tett figyelemfelhívások száma kisebb mértékben emelkedett.

A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi területen a korábbi évek – különösen a 2020-as év – működését jelentősen meghatározta a járványhelyzet. A korlátozó intézkedések részbeni lazulásával 2021-ben a szakterület tevékenysége is kezdett visszatérni a járvány előtt megszokotthoz, ez a tendencia 2022-ben is folytatódott. A szakterület tevékenységei közül kiemelt jelentősége van az ügyészek vizsgálati és intézkedési jogkörének. E feladatok ellátásának többsége helyszíni ellenőrzést feltételez, amely a járvány első éveiben nehezen volt megoldható. 2022. június 1. napjától megszűnt a helyszíni vizsgálatokat érintő valamennyi korlátozás, így azok mennyisége 2022-ben az előző évhez képest 31%-kal nőtt.

Az országgyűlési beszámoló benyújtásával a legfőbb ügyész eleget tesz egyik legfontosabb kötelezettségének, bemutatja a szervezet működését, eredményeit. Ezen kívül az országgyűlési képviselők 2022-ben 64 esetben fordultak írásbeli választ igénylő kérdéssel a legfőbb ügyészhez, megkereséseikre – a jogszabályi keretek között – választ kaptak.

A büntetőeljárás törvény szerint a legfőbb ügyész kizárólagos joga, hogy a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentsen be a bíróság jogerős ügydöntő, illetve végleges nem ügydöntő, más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható, törvénysértő határozata ellen. Erre 2022-ben a büntetőjogi területet érintően tíz, míg a büntetés-végrehajtási területet érintően két esetben került sor. A Kúria a már elbírált indítványokban – egy kivétellel – osztotta a jogorvoslati indítványban kifejtett érveket.

A legfőbb ügyész 2022. évi nemzetközi tevékenységét – már ugyan kisebb mértékben, mint a korábbi években – meghatározta a koronavírus által okozott nemzetközi járványügyi helyzet, illetve új jelenségként a gazdasági receszsió. Erre figyelemmel a hibrid formában megrendezésre kerülő eseményeken online formában, míg a rendezvények fennmaradó részén személyesen vettünk részt. A nemzetközi programok közül kiemelés érdemel az Európai Unió tagállamai legfelsőbb bíróságai mellett működő legfőbb ügyészek Hálózatának éves ülése, amelyet 2022 májusában Ausztria Legfőbb Ügyészsége rendezett Bécsben. A rendezvényen Magyarország legfőbb ügyésze – osztrák partnere felkérésére – az Európai Ügyészséggel való együttműködés magyar tapasztalatairól és várakozásairól tartott előadást. A rendezvényen Laura Codruta Kövesi európai főügyész a magyar ügyészséget említette pozitív példaként az Európai Ügyészség és a nem részes tagállamok ügyészsé-

gei között kialakult munkakapcsolatot érintően, hangsúlyozva, hogy Magyarország minden, az EPPO-tól érkező megkeresést körültekintően teljesít.

A 2022-es évet érintő legfőbb ügyészi beszámoló adatai – illetve a korábbi évek tapasztalatai is – azt mutatják, hogy Magyarország Ügyészsége részéről mind a képesség, mind a szándék megvan törvényes feladatai szakszerű és hatékony teljesítéséhez. Az ügyészség ahogyan eddig, a jövőben is arra törekszik, hogy az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az új kihívásokhoz is alkalmazkodva eredményesen lássa el alkotmányos feladatát.

1. Az ügyészi szervezet

Az ügyészség működésének kereteit elsősorban az Alaptörvény, továbbá az ügyészségre vonatkozó sarkalatos törvények, nevezetesen az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.), valamint a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (Üjt.) tartalmazza.

1.1. Az ügyészi szervezet felépítése és változásai

Az Ütv. meghatározza az ügyészi szervezet szintjeit, és kimondja, hogy az ügyészségi nyomozás, továbbá indokolt esetben más ügyészségi feladatok ellátására önálló főügyészség, illetve járási szintű ügyészség létesíthető. Az Ütv. a teljes szervezet megállapítását azonban a legfőbb ügyészre bízta, mivel a teljesítendő feladatoknak megfelelő és a bírósági szervezethez igazodó ügyészi szervezet így alakítható a leghatékonyabban.

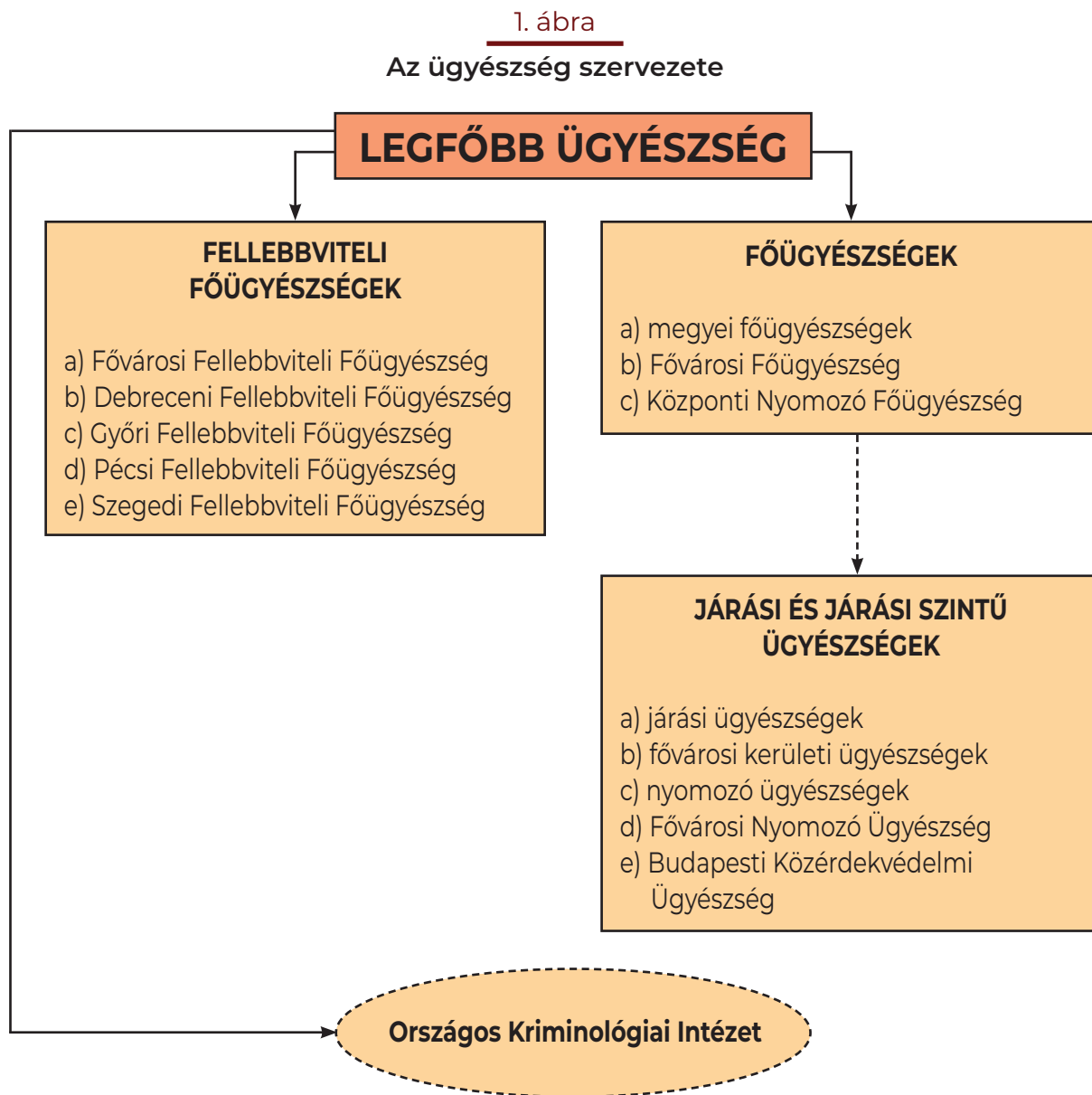
Az ügyészi szervezet négy szintű. A Legfőbb Ügyészség irányítása alá 5 felbbiteli főügyészség és 21 (19 megyei, a fővárosi és a központi nyomozó) főügyészség tartozik. A Központi Nyomozó Főügyészség kivételével a főügyészségek szervezete alapvetően a büntetőjogi, valamint a közérdekvédelmi és a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi tevékenység alapján tagozódik.

A fővárosi és a megyei főügyészségek irányítása alá tartozó járási és járási szintű ügyészségek azokban az ügyekben járnak el, amelyeket jogszabály vagy legfőbb ügyészi utasítás nem utal más ügyészi szerv hatáskörébe. A járási és járási szintű ügyészségek száma 124.

Az ügyészség szervezetéről és működéséről szóló 12/2012. (VI. 8.) LÜ utasítás tételesen meghatározza a Legfőbb Ügyészség szervezetét, és felsorolja a felbbiteli főügyészségeket, a főügyészségeket, a járási és járási szintű ügyészségeket.

Az ügyészi szervezethez tartozik a Magyar Ügyészképző Központ is, amely elsősorban az ügyészségi fogalmazók képzését és jogi szakvizsgára való felkészítését végzi, valamint – nem ügyészi szervként – az ügyészség tudományos és kutató intézménye, az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI).

Az elmúlt évben nem történt az ügyészi szervezet egészére ható átalakítás. Az ügyészség tárgyidőszaki szervezeti felépítését a következő ábra szemlélteti:

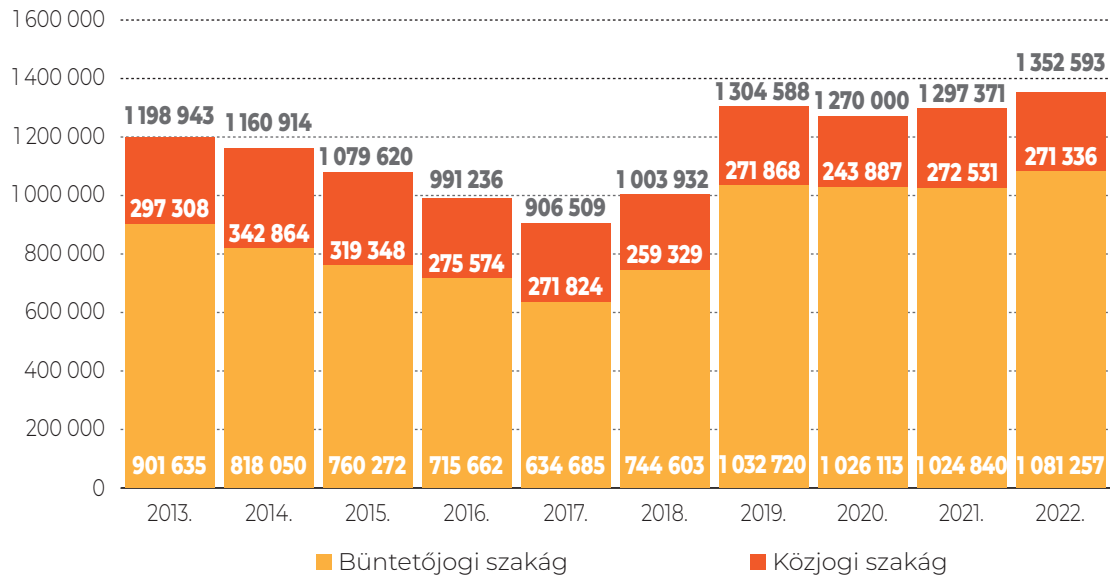

A Legfőbb Ügyészség 2022. évi szervezeti felépítését az 1. melléklet mutatja.

1.2. Az ügyészi szervezet ügyiratforgalma

2. ábra

Az ügyészségi ügyiratforgalom a 2013–2022. években

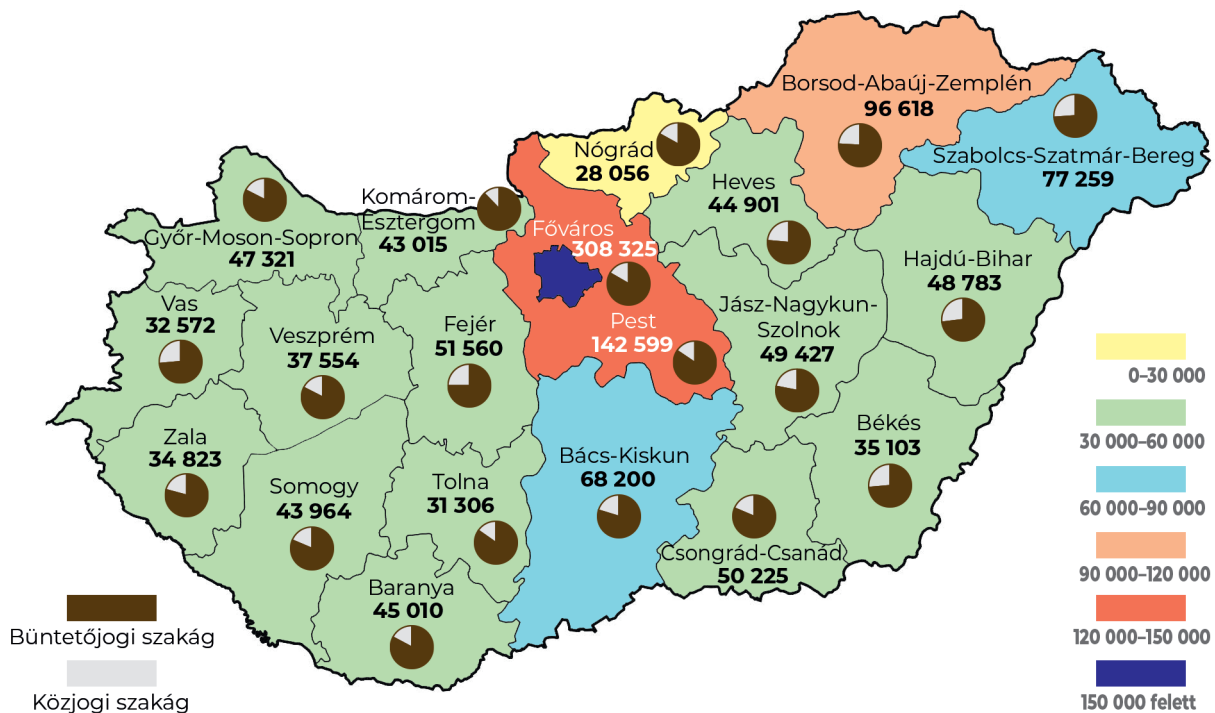

Az ügyészség ügyiratforgalmában a 2022. évben az előző ábrából láthatóan a 2021-es évhez viszonyítva 4,26%-os növekedés volt tapasztalható.

A Fővárosi Főügyészség és a megyei főügyészségek 2022. évi ügyiratforgalmi adatai a következő ábrából láthatók:

3. ábra

A főügyészségek ügyiratforgalma a 2022. évben

A teljes ügyiratforgalom 22,8%-át a Fővárosi Főügyészség intézte. A megyénkénti megoszlás tekintetében megállapítható, hogy a legnagyobb ügyiratforgalma Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, valamint Bács-Kiskun megyéknek volt. A négy megyei főügyészség ügyiratforgalma összesen az országosnak mintegy 28,4%-át tette ki.

2. A büntetőjogi ügyészségi tevékenység

Az ügyészség feladatainak jelentős részét a büntető igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó tevékenység képezi. Az ügyészség működésének alkotmányos alapjait az Alaptörvény 29. cikke határozza meg. Ez kimondja, hogy az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint közvádoló az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője.

2.1. A nyomozás felügyelete, irányítása és az ügyészségi nyomozás

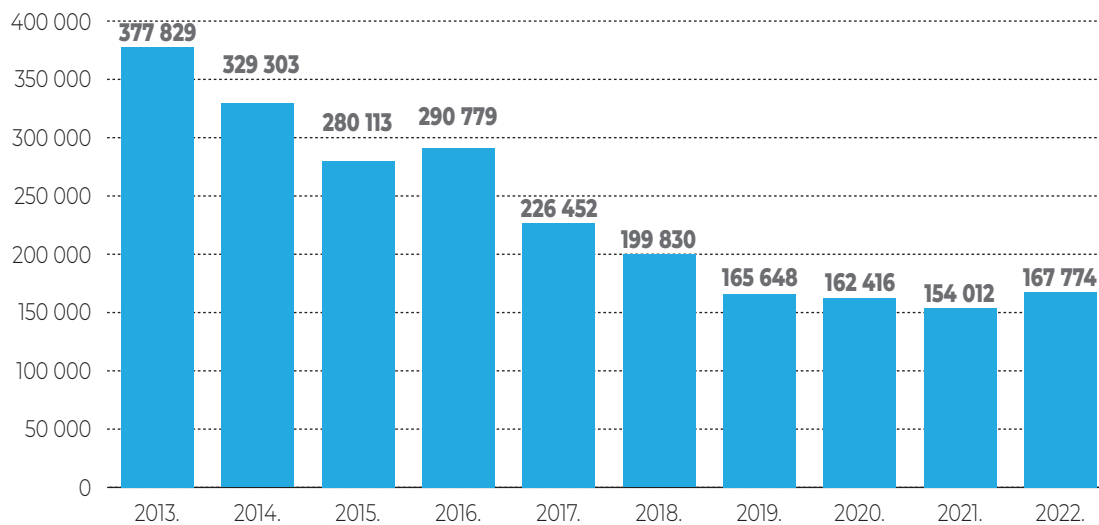
2.1.1. A bűnözésre vonatkozó főbb adatok

A büntetőjogi szakág ügyiratforgalma, ahogy azt a 2. ábra mutatja, 2013-tól 2017-ig folyamatosan csökkent. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 2018. július 1. napján történt hatálybalépését követően azonban, különösen a 2019. évben, az ügyészségi ügyiratforgalomban többszázszáz nagyságrendű növekedés következett be. Ennek okai meghatározóan a Be. új vagy más alapokra helyezett jogintézményeinek változásait követő ügyviteli rendszer részletszabályaiban keresendők. A 2020. és 2021. évben az ügyiratforgalom az előző évihez képest minimális mértékben (0,6%-kal, illetve 0,1%-kal) csökkent, ami azt mutatja, hogy a koronavírus-járvány az ügyészség büntetőjogi szakági ügyiratforgalmára alig volt hatással. A 2022. évben viszont az ügyiratforgalom az előző évihez képest 5,5%-kal nőtt.

A regisztrált bűncselekmények számának 2013 óta tartó szinte folyamatos visszaesése a múlt évben megállt, és 8,9%-os növekedés következett be. Az elmúlt tíz év változásai a következő ábrán láthatók:

4. ábra

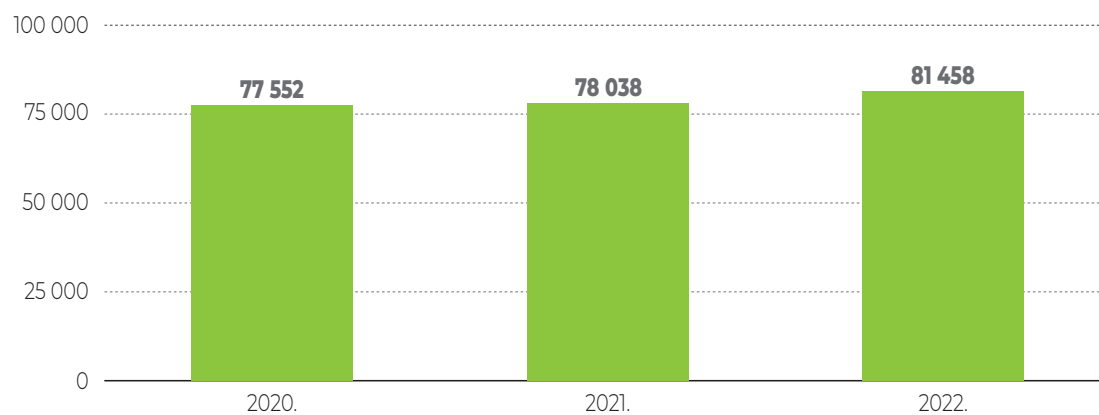
A regisztrált bűncselekmények száma a 2013–2022. években

A regisztrált elkövetők számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

5. ábra

A regisztrált elkövetők számának alakulása a 2020–2022. években

Az egyes bűncselekmények főbb adatairól a következő táblázat ad tájékoztatást:

1a. táblázat

Egyes regisztrált bűncselekmények száma a 2020–2022. években

Bűncselekmények	2020.	2021.	2022.
Szándékos befejezett emberölés	81	72	89
Emberölés kísérlete	90	62	98
Lopás	48 627	40 852	46 833
Csalás	12 026	12 755	16 747
Rablás	616	543	534
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	79	128	169
Közlekedési bűncselekmények	18 975	17 663	20 570
járművezetés ittas állapotban (közúti)	13 589	11 450	11 339
közúti baleset okozása	2 753	2 361	3 044
Embercsempészés	257	635	1 705
Hivatalos személy, közfeladatot ellátó személy és hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak	684	670	904
Igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények	1 641	1 791	1 686
Garázdaság	8 570	8 313	8 812
Okirattal kapcsolatos bűncselekmények	15 287	13 808	11 124
Kábítószerrel visszaélés	6 518	7 004	7 453
Korrupciós bűncselekmények	2 049	6 219	1 003
hivatali vesztegetés	1 978	5 976	650
gazdasági vesztegetés	38	119	126
Pénzhamisítás	274	230	254
Bélyeghamisítás	17	13	23
Készpénz-helyettesítő fizetési eszközökhöz kapcsolódó bűncselekmények	3 219	1 728	2 147
Költségvetési csalás	1 061	1 175	1 189
Csődbűncselekmény	107	122	143
Pénzmosás*	308	358	542
Információs rendszer vagy adat megsértése	830	1 140	1 737
Információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása	25	15	14
Környezetkárosítás	23	25	35
Természetkárosítás	59	71	97
Hulladékgazdálkodás rendjének megsértése	474	515	914
Katonai bűncselekmények	297	242	197

* 2021. január 1. napjától a pénzmosás tényállása magában foglalja az orgazdaság korábbi tényállását.

1b. táblázat**A kezdeményezett eljárások kapcsán rögzített cselekmények a 2020-2022. években**

Bűncselekmények	2020.	2021.	2022.
Emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés	211	233	252
Lopás	48 897	47 323	51 663
Csalás	14 224	17 152	21 246
Rablás	639	581	563
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	240	304	210
Közlekedési bűncselekmények	17 939	19 506	19 631
járművezetés ittas állapotban (közúti)	12 158	11 239	10 779
közúti baleset okozása	2 812	2 660	2 755
Embercsempészség	446	1 177	2 007
Hivatalos személy, közfeladatot ellátó személy és hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak	660	797	1 128
Igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények	3 531	4 289	4 428
Garázdaság	9 865	10 392	10 638
Okirattal kapcsolatos bűncselekmények	6 650	7 529	6 828
Kábítószerrel visszaélés	7 218	7 798	6 496
Korrupciós bűncselekmények	271	358	374
hivatali vesztegetés	131	173	176
gazdasági vesztegetés	78	103	134
Pénzhamisítás	254	263	283
Bélyeghamisítás	12	9	6
Kézpénz-helyettesítő fizetési eszközökhöz kapcsolódó bűncselekmények	1 699	1 750	1 964
Költségvetési csalás	2 651	1 815	2 457
Csődbűncselekmény	749	607	841
Pénzmosás*	524	725	531
Információs rendszer vagy adat megsértése	1 070	1 433	1 860
Információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása	35	35	27
Környezetkárosítás	116	159	103
Természetkárosítás	125	187	231
Hulladékgazdálkodás rendjének megsértése	1 013	1 369	1 815
Katonai bűncselekmények	219	251	265

* 2021. január 1. napjától a pénzmosás tényállása magában foglalja az orgazdaság korábbi tényállását.

Míg az 1a. táblázat a befejezett, addig az 1b. táblázat a kezdeményezett büntetőeljárások kapcsán az ügyészégi statisztikában a 2022. évben rögzített adatokat tartalmazza. Figyelemmel az adatrögzítés eltérő módszertanára és a büntetőeljárások időtartamára a két táblázat adatai nem összehasonlíthatók: az 1a. táblázatban nem (kizárólag) az 1b. táblázat szerint kezdeményezett eljárások kapcsán rögzített bűncselekmények adatai szerepelnek.

Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika (ENyÜBS) két, egymással össze nem kapcsolható alrendszerből áll: az egyik a kezdeményezett büntetőeljárások statisztikája (ENyÜBS-KBS), a másik a nyomozó hatóság és az ügyészség által a büntetőeljárás során meghatározott módon befejezett büntetőeljárások statisztikája (ENyÜBS-BBS).

Az ENyÜBS-KBS esetében a feljelentést, a hivatalból tudomásra jutást vagy az eredményes előkészítő eljárást követően – ezeknek megfelelő tartalommal – az ügyet először iktató nyomozó hatóság vagy ügyészség végzi el az adatszolgáltatást. Amennyiben az ekkor rögzített információk módosulnak az eljárás későbbi szakaszában, akkor sem lehetséges változtatni azok statisztikai adattartalmán.

Az ENyÜBS-BBS úgynevezett „output”, azaz követő jellegű statisztika. Az adatok akkor és ahhoz az időponthoz tartozóan kerülnek rögzítésre, amikor a nyomozó hatóságok, illetve az ügyészség a bűncselekmény kapcsán statisztikai adatszolgáltatást megalapozó eljárási döntést (pl. feljelentés elutasítása, eljárás megszüntetése, eljárás felfüggesztése, vádemelés) hoztak. Az egyes évek adatai (pl. a regisztrált bűncselekményekre vonatkozó adatok) ekként azt mutatják be, hogy az – akár korábbi években – elkövetett bűncselekmények kapcsán az adott évben hány esetben rögzítettek statisztikai adatot az eljárás meghatározott szakaszának végén. Amennyiben egy elkövetett cselekményről a hatóságok még nem szereztek tudomást, illetve folyamatban van a nyomozás vagy az ügyészségi eljárás, akkor az adatok nem fognak szerepelni az ENyÜBS-BBS adott évi adatainál. Ezek a későbbi évek adatai között jelen(het)nek majd meg.

Figyelemmel az adatrögzítés eltérő módszertanára és időpontjára a két alrendszer adatai nem összevethetők. Olyan megállapítások, hogy adott évben meghatározott számú cselekmény történt, nem vonhatók le a regisztrált bűncselekményi adatokból.

A 2022. évben a regisztrált bűncselekmények számának emelkedése különösen a következő bűncselekmény-kategóriák esetében volt jelentős:

Az embercsempészeségek száma markánsan – 168,5%-kal – növekedett.

A 2021. évben bekövetkezett csökkenés után a szándékos befejezett emberölések száma 23,6%-kal, az emberölés kísérletének száma 58,1%-kal nőtt.

A lopások száma 14,6%-kal emelkedett, de nem érte el a 2020-as értéket.

Emelkedett (16,5%-kal) a közlekedési bűncselekmények száma is. Az emelkedés döntően a közúti baleset okozása 29%-os növekedéséből adódott;

örvendetes ugyanakkor, hogy az ittas állapotban elkövetett járművezetések száma – ha minimális mértékben is – tovább csökkent.

A regisztrált pénz-, illetve bélyeghamisítások száma egyaránt emelkedett az előző évben mért értékhez képest. Amíg azonban a pénzhamisítás esetében ez a növekedés nem tekinthető számottevőnek, és a 2020-ban regisztrált érték alatt maradt, addig a bélyeghamisítás esetében a növekedés markánsabb, és valamelyest meghaladja a két évvel ezelőtti mért bűncselekményszámot.

A regisztrált költségvetési csalások számának változása az előző évihez képest szinte elhanyagolható mértékű, míg a 2020. évhez mérten kisebb fokú emelkedést mutat. A gazdasági bűnözés elleni fellépés területén az ügyészi szervezetre háruló feladatok közül továbbra is meghatározó szerep jut a költségvetést károsító bűncselekmények miatti nyomozások felügyeletének és irányításának. A nagy tárgyi súlyú költségvetési csalások végrehajtását rendszerint a többes elkövetői alakzatok, bonyolult bűnkapcsolati formák, névleges vezető tisztségviselők és tényleges gazdasági tevékenységet nem végző cégek egész hálózatának működtetése, az elkövetők összehangolt, konspiratív magatartása, az elkövetési technikák, módszerek gazdag tárháza, továbbá nem ritkán a cselekménynek a több külföldi államot érintő, határon átnyúló természete jellemzik.

A tárgyévben meghatározók voltak a tipikusnak mondható elkövetési technikák, mint például az áfa jogosulatlan csökkentésére irányuló számlagyarak működtetése, a közösségen belüli beszerzést – azaz a más uniós tagállamban nettó értéken vásárolt áruk belföldi értékesítését – terhelő áfa kikerülését célzó, úgynevezett „eltűnt kereskedő” módszere. Ezek mellett a 2022. évben is előfordultak a bűncselekmény speciálisabb, ritkábban tapasztalt formái, mint például az ortopédiai gyógycipőkre nyújtott állami támogatások vagy a kiegészítő egyházi támogatások jogosulatlan megszerzése.

A visszatérő elkövetési módok között említhető a jellemzően nagy humán erőforrás-igényű szolgáltatási szektorokban – személy- és vagyonvédelem, takarítás – elkövetett, elsősorban a foglalkoztatást terhelő társadalombiztosítási járulékok megfizetésének jogellenes elkerülésére irányuló költségvetési csalás, amelyet jellemzően strómanok ügyvezetésével működő, rendszeresen cserélt, úgynevezett „bukócégekből” álló alvállalkozói hálózatok működtetésével valósítanak meg az elkövetők. A tárgyévben ez a módszer kifejezetten elterjedt volt, több megyében és a fővárosban is hasonló ügyben indult nyomozás, vagy került sor vádemelésre.

Példaként említhető az a fővárosi ügy, amelyben egy többszintű céghálózatot működtető bünszervezet a foglalkoztatást terhelő adók és járulékok meg-

fizetésének jogellenes elkerülésével 2015–2018. között összesen 5,7 milliárd forint vagyoni hátrányt okozott a költségvetésnek.

A vádirati tényállás lényege szerint az I. rendű vádlott a testvérével, annak élettársával és egy további társukkal 2015-re kiépített egy kétszintű céghálózatot, amely tényleges gazdasági tevékenységet nem végző, névleges, stróman ügyvezetők által irányított, jellemzően évente kicserélt gazdasági társaságokból állt. A céghálózat irányítása érdekében az I. rendű vádlott felépített egy hierarchikusan működő, bérelt helyiségekben elhelyezett irodaházi szervezetet, ahol a gazdasági társaságok könyvelési és munkáltatással kapcsolatos iratait, szerződéseit, bankszámlairatait és bélyegzőit is tárolták.

Az irodai személyzetet részben a bűnszervezet tagjai, részben a bűncselekmény elkövetéséről tudomással nem bíró dolgozók alkották, akik – a bűnszervezeti működésre jellemzően – egymástól szigorú szabályok szerint elkülönítve, részfeladatok szerint kialakított, izolált csoportokban végezték a rájuk bízott adminisztratív feladatokat, különösen a cégbejegyzéssel, adóügyintézésel, könyveléssel, bérszámfejtéssel kapcsolatban. A munkavállalók egyes csoportjai nem ismerték a többi csoport tevékenységét, a szervezet működésére kizárólag az I., II., III. és IV. rendű vádlottaknak volt teljes körű rálátása. A vádlottak kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy az irodaházban dolgozók lehetőleg ne találkozzanak, és ne ismerkedjenek egymással, egyes irodákba pedig kizárólag belépőkártyákkal lehetett bejutni az ott működtetett beléptetőrendszer miatt.

Az elkövetési módszer lényege szerint a céghálózat felső szintjét alkotó gazdasági társaságok alvállalkozóként kötöttek szerződést különböző belföldi és multinacionális nagyvállalatokkal, takarítási, személy- és vagyonvédelmi, valamint építőipari feladatok elvégzésére. Az elvállalt munkát ténylegesen a céghálózat alsó szintjét alkotó hetvenkilenc gazdasági társasághoz bejelentett munkavállalók végezték el, akiket a felső szinten lévő cégek különböző munkajogi konstrukciókban, jellemzően kirendeléssel vagy közös foglalkoztatással vettek igénybe.

A foglalkoztatással járó adó- és járulékbevallási, illetve fizetési kötelezettség a hálózat alsó szintjét alkotó cégeket terhelte, amelyek a törvényesség látszatának megőrzése és a leleplezés elkerülése érdekében bevallották a fizetendő adót és járulékokat. Ugyanakkor a közterhek tényleges megfizetésének elkerülése érdekében az alsó szinten lévő cégek valótlan tartalmú számlákat fogadtak be más gazdasági társaságoktól, vagy bocsátottak ki egymás felé, amelyek alapot adtak meg nem történt és nehezen ellenőrizhető gazdasági események költségeinek elszámolására, így például közvetítői vagy ügynöki díj, költségtérítés, ügyviteli költség, üzemeltetési díj címén. A hálózat alsó szintjén lévő cégek az áfabevallásaikban jogosulatlanul levonásba helyezték

az így generált, visszaigényelhető áfát, és abból fedezték a foglalkoztatást terhelő, bevallott adót és járulékokat.

A nyomozó hatóság 2019 márciusában felszámolta a bűnszervezetet, majd a büntetőeljárás megindítását követő széles körű nyomozás eredményeként a Fővárosi Főügyészség 2022 márciusában különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó – négy vádlott esetében bűnszervezetben elkövetett – költségvetési csalás büntette, közokirat-hamisítás büntette és hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vádat a Fővárosi Törvényszéken. A főügyészség a hatvannégy vádlott ellen benyújtott több mint 400 oldal terjedelmű vádiratában egyebek mellett fegyházbüntetés, pénzbüntetés és foglalkozástól eltiltás kiszabására, továbbá a nyomozás során lefoglalt gépjárműveket, részvényeket, ékszereket, festményeket, márkás órákat illetően vagyonekvozás alkalmazására tett indítványt.

A regisztrált csődbűncselekmények száma az elmúlt két évben enyhén, de egyenletesen növekvő tendenciát mutat. A cselekmény egyik legtipikusabb elkövetési módja a már fizetéseképtelen vagy fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben lévő gazdasági társaság vagyonának kivonása a tulajdonosok vagy vezető tisztségviselők javára, amire a következő ügy szolgál példaként.

A három vádlott egy fővárosi székhelyű, autópálya- és közműépítéssel foglalkozó zártkörűen működő részvénytársaság képviselői jogosultsággal rendelkező igazgatósági tagja volt. A Zrt. a bevételkiesés és az előlegvisszafizetési kötelezettség eredményeként fizetéseképtelenné válással fenyegető helyzetbe került. A vádlottak tisztában voltak a cég fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetével és azzal is, hogy a Zrt. nem lesz képes teljesíteni a szállítói kötelezettségeit, ennek ellenére a közgyűlésen 700 millió forint osztalék kifizetéséről döntöttek, egyúttal határozatot hoztak arról, hogy az osztalék kifizetése nem veszélyezteti a Zrt. fizetőképességét.

A határozat alapján a vádlottak összesen 726 millió forint osztalékban részesültek, amelyet az I. rendű vádlott részben közvetve, egy érdekeltiségébe tartozó és a Zrt.-ben részesedéssel bíró gazdasági társaságon keresztül szerzett meg. A bíróság 2016. február 24. napjával elrendelte a csődeljárást, majd 2016. szeptember 27. napján megállapította a cég fizetéseképtelenségét, és elrendelte a felszámolását. A felszámolási eljárásban 195 hitelező jelentett be hitelezői igényt, összesen 3,6 milliárd forint összegben, amelyek kielégítését részben a vádlottak által végrehajtott vagyonkivonás hiúsította meg.

A regisztrált pénzmosások száma az utóbbi években töretlenül emelkedő tendenciát mutat, és ez a trend a 2022. évben is folytatódott. A bűncselekményszám emelkedéséhez nagyban hozzájárult, hogy a jogalkotó 2021. január

1. napjával hatályon kívül helyezte az orgazdaság tényállását, és azt a pénzmosás újraszabályozott tényállásába integrálta. A növekedés másik oka lehet, hogy a járulékos deliktum új tényállása – az Európai Unió 6. pénzmosás elleni irányelvében írtaknak megfelelően – már szélesebb körben rendeli büntetni az alapcselekmény elkövetője által megvalósított cselekményeket. Ugyanakkor az emelkedő trend annak is köszönhető, hogy a nyomozó hatóságok egyre több esetben terjesztik ki a vagyont generáló bűncselekmények miatti nyomozást a bűncselekménnyel szerzett gazdagodás utóéletének vizsgálatára, ami nagyobb számú, pénzmosásként értékelhető cselekmény felderítéséhez vezet.

A tényállás újraszabályozását követően a pénzmosás miatt indult büntető-eljárásokon belül két nagyobb ügycsoport azonosítható az elkövetési módszer szerint. Az egyik cselekménytípus jellemzően a csaláshoz kapcsolódó tevékenység, amely az ügynevezett „bankszámlafutárok” igénybevétele révén a jogtalan haszon eredetének, a vagyon helyének, továbbá az a felett ténylegesen rendelkező elkövetők kilétének, személyazonosságának elfedésére, leplezésére irányul. A másik ügycsoportot a korábban orgazdaságként minősített magatartások alkotják, amelyek rendszerint a költségvetési csalásból vagy valamely vagyon elleni bűncselekményből származó termékek és javak megszerzésével valósulnak meg.

Az első típusra szolgál példaként az az ügy, amelyben a főügyészség nyolc terhelttel, köztük két ügyvéddel szemben emelt vádat a törvényszéken különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett pénzmosás büntette és más bűncselekmények miatt. A vádirati tényállás lényege szerint az I. rendű és II. rendű vádlottak a 2020 nyarától 2021. június elejéig terjedő, közel egyéves időszakban rendszeresen szereztek meg csalásokból származó összegeket az ellenőrzésük alatt álló, névleges ügyvezetőkkel működtetett cégek felhasználásával.

Az illegális vagyon eredetének és a pénz felett ténylegesen rendelkező személyek kilétének leplezése céljából az illetékes ügyvédi kamaránál bejegyzett, ügyvédként praktizáló II. rendű és IV. rendű vádlottak közreműködtek a tényleges üzleti tevékenységet nem végző és kizárólag a bűncselekmény elkövetéséhez eszközként használt gazdasági társaságok alapításában és névváltoztatásában, valamint a fiktív ügyvezetők bejegyzésében. A cégek névleges ügyvezetői a III. rendű és VIII. rendű vádlottak lettek, akik bankszámlákat nyitottak a társaságok nevében, majd a számlák feletti, távoli hozzáférést biztosító kódokat és jelszavakat átadták az I. és II. rendű vádlottaknak. A II. rendű vádlott emellett a IV. rendű vádlott ügyvédi leteti számláját, továbbá – a VI. rendű vádlott felajánlása alapján – az V. rendű vádlott számláját is felhasználta a leplezési célú átutalások végrehajtásához.

Az elkövetéshez megnyitott céges bankszámlákra szlovén, angol és görög gazdasági társaságok teljesítettek átutalást, abban a téves feltevésben, hogy a kifizetésekkel a tényleges üzleti partnereik esedékes számláit egyenlítik ki. A csalásból származó, 100 millió forintot meghaladó összegű számlapénzt az I. rendű és II. rendű vádlottak eredetleplezési céllal valótlan jogcímeneként további bankszámlákra utalták át, illetve – részben bűntársaik közreműködésével – készpénzben felvették. A főügyészség 2022 novemberében vádat emelt a törvényszéken.

A másik típusú cselekményt példázza az az eset, amelyben a vádlottak jövedéki adózás alól elvont, ismeretlen elkövetők által az országba csempészett cigarettát szereztek meg, illetve kíséreltek meg birtokba venni a dohányáru forgalomba hozatala céljából. A vádirati tényállás lényege szerint a vádlottak 2021 októberében egy paksi kikötőben megkíséreltek átvenni egy ukrán honosságú uszály fedélzetén az országba csempészett, 464 sorszámozott zsákban elhelyezett, összesen 2,3 millió doboz magyar zárjegy nélküli, jövedéki adózás alól elvont, 4,3 milliárd forint értékű cigarettaszállítmányt. A hajó rakományát a fuvarlevél sóként és jódózott sóként jelölte meg, a vámkezelést és szabad forgalomba bocsátást követő, a vámhivatal munkatársainak jelenlétében végrehajtott kirakodás azonban felfedte, hogy a só csak fedőárúként szolgál, és a szállítmány adózatlan jövedéki terméket tartalmaz.

A kikötőben várakozó vádlottak látták, hogy a hatóság megtalálta a csempészárut, ezért távoztak a helyszínről. A vádlottak másnap egy szintén sóban elrejtett, 200 millió forintot meghaladó értékű cigarettarakományt szállítottak át egy dunaharaszti telephelyről egy felsőpakonyi telephelyre, ahol további, 885 millió forint értékű, zárjegy nélküli jövedéki terméket tartottak. A vádlottak itt két másik társukkal éppen rakodni kezdték az adózatlan jövedéki terméket, amikor tetten érték őket. A vádlottak az általuk elrejtett és átvenni megkísérelt dohányáru együttes értékével azonos, 5,2 milliárd forint vagyoni hátrányt okoztak a központi költségvetésnek.

A főügyészség 2022 szeptemberében, majd novemberében két külön ügyben egyezségkötést követően emelt vádat a négy vádlott ellen különösen nagy, továbbá különösen jelentős értékre elkövetett pénzmosás bűntette miatt. A törvényszék mind a négy vádlott esetében jóváhagyta az egyezségeket, és valamennyi vádlottat végrehajtandó szabadságvesztésre, közügyektől eltiltásra és pénzbüntetésre ítélte.

A gazdasági bűncselekmények körében az ügyészi szervezet változatlanul kiemelt figyelmet fordít az okozott kár, vagyoni hátrány megtérülésére, amelyet egyrészt a vagyonvisszaszerzési tevékenység keretében végrehajtott kényszerintézkedésekkel és a vagyon elkobzásával, másrészt a vagyoni jogi

sérelem megtérítésének az egyezségkötés keretében történő előírásával biztosít.

Ezt jól szemlélteti az a bűnügy, amelyben a bűnszervezetben tevékenykedő elkövetők pályázati támogatások jogosulatlan igénybevételével, az áfa jogosulatlan elszámolásával, valamint a munkáltatással összefüggő adó- és járulékkerhek megfizetésének elkerülésével közel nyolc év alatt 8,7 milliárd forintot meghaladó vagyoni hátrányt okoztak a hazai és az uniós költségvetésnek.

A módszer lényege szerint a bűnszervezet irányítója mesterségesen túlárazott számlákat használt fel a lehető legnagyobb pályázati összeg lehívása érdekében, ezzel szemben a projektek megvalósítását a lehető legkisebb anyagi ráfordítással oldotta meg. E tevékenysége során ő határozta meg azt, hogy az elnyert pályázati támogatás helyett ténylegesen mekkora összeget szán anyag- és eszközbeszerzésre, valamint az alvállalkozóknak és szállítóknak kifizethető díjakra. A beruházások túlárazott bekerülési értéke és a megvalósításuk tényleges költsége közötti különbség a bűnszervezet keretei között működtetett számlagyáron keresztül, készpénzben jutott vissza a cégcsoport valamelyik tagjához. A pályázó cégek a legtöbb esetben ténylegesen nem, vagy csak részben rendelkeztek a pályázathoz szükséges önerővel.

A bűncselekménnyel okozott, 8,7 milliárd forintot meghaladó vagyoni hátrány megtérülése érdekében a nyomozás során zár alá vétel alkalmazására került sor a cégcsoport tulajdonában lévő eszközállományra, gépjárműparkra és ingatlanokra nézve, amelynek eredményeként a teljes vagyoni hátránynak megfelelő értéket sikerült biztosítani. Az ügyészség 67 vádlottal szemben emelt vádat egyebek mellett különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás és pénzmosás büntette miatt. A vádiratban az ügyészség végrehajtandó szabadságvesztés büntetés kiszabása mellett vagyonekobzásra is indítványt tett a bűncselekménnyel szerzett gazdagodásra, valamint a bűnszervezet ideje alatt szerzett vagyonra vonatkozóan, 17 céggel szemben pedig pénzbírság kiszabását indítványozta.

A környezet és természet elleni bűncselekmények körében folytatódott az emelkedő tendencia. A regisztrált bűncselekmények száma mindhárom deliktum esetében a 2021. évi mértéket meghaladó, határozott növekedést mutat, amely a 2020-ban mért értékekhez képest már a környezet- és természetkárosítás esetében is számottevő, míg a hulladékgazdálkodás rendjének megsértését illetően szembeötlően magas. Ennek oka részint ez utóbbi törvényi tényállás módosításában és összességében szigorúbb szabályozásában, részint a 2021. évi munkatervi vizsgálat nyomán lefolytatott felülvizsgálati tevékenységben kereshető.

A 2022. évben sem volt változás azon a téren, hogy a közvélekedés Magyarország korrupciós helyzetét súlyosnak, ráadásul folyamatosan romlónak tartja. A helyzet folyamatos romlására vonatkozó nézetek alapja a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexe (Corruption Perception Index – CPI). Az sem változott azonban, hogy a CPI egyetlen számadatban összegzett, közvetett források felhasználásával generált percepciós mutató, amely nem alkalmas a korrupció valódi helyzetének és időbeli alakulásának jellemzésére. Sem a nyilvánosan elérhető, a CPI-nél jóval kifinomultabb percepciós adatok, sem az objektív statisztikai adatok alapján nem lehet a korrupciós helyzet folyamatos romlására következtetni.

2022 júliusában jelent meg az Európai Bizottság közvéleménykutató szervezetének, az Eurobarometernek az 523. számú korrupciós érzékelési felmérése, amelyet azért érdemes idézni, mert megállapításai összhangban vannak az objektív statisztikai adatokkal. Az Eurobarometer reprezentatív mintán alapuló, széles körű felmérésének egyes részeredményei alkalmasak arra is, hogy a korrupció általános érzékelését árnyalják. A felmérés kétségtelenül összhangot mutat a CPI-vel abban, hogy a magyarországi megkérdezettek döntő többsége, 91%-a Magyarországon a korrupciót elterjedt problémának tekinti, ami az uniós átlagnál (68%) jóval magasabb. Ezzel a mutatóval Magyarország az uniós tagállamok közötti rangsorban is hátrébb került, e téren csak három másik tagállamot előz meg.

Ugyanakkor az Eurobarometer felmérésének egyes részeredményei továbbra is azt mutatják, hogy a korrupció általános érzékelésének magas szintjével szemben áll az a jelenség, hogy a magyarországi megkérdezettek egyéni tapasztalatai az általános érzületet valójában nem támasztják alá.

Az általános korrupcióérezékelésnél konkrétabb adat az egyéni korrupciós helyzet értékelése. Arra a kérdésre, hogy a válaszadót érinti-e a korrupció a mindennapi életben, a magyarországi megkérdezettek 27%-a válaszolt igennel. Ez az adat a korábbi, 2020-as felmérés eredményéhez képest 5 százalékpontos csökkenést jelent, tehát az egyéni korrupciós helyzet értékelése jelentősen javult. Az uniós átlag ebben a kérdésben 24%, tehát a magyar adat mindössze 3 százalékponttal rosszabb az uniós átlagnál, ebben a tekintetben tehát Magyarország az uniós tagállamok középmezőnyében van, 14 tagállam mögött, 12 tagállamot megelőzve.

Amikor viszont a felmérésben résztvevőknek már arra a konkrét kérdésre kellett válaszolni, hogy az elmúlt 12 hónapban személyesen tapasztaltak-e korrupciós esetet, a válaszadóknak csak 10%-a válaszolt igennel. Tovább árnyalja a képet a személyes korrupciós tapasztalatokra vonatkozó adatok mélyebb részletezése. A legnagyobb arányban az egészségüggyel kapcsolatba kerülő válaszadók számoltak be korrupciós tapasztalatról, a magyarországi

válaszadók 9%-a. (Az összes megkérdezett 58%-a került kapcsolatba az egészségüggyel.) Második helyen a gazdasági vállalkozásokkal kapcsolatba kerülők számoltak be saját korrupciós tapasztalatról, a válaszadók 2%-a. (Az összes megkérdezett 19%-a került kapcsolatba gazdasági vállalkozásokkal.) A harmadik helyen a közbeszerzési eljárásokat, az építési engedélyeket és a vállalkozási engedélyeket kiadó köztisztviselőket említette a válaszadók 1-1%-a. Egyéb szervezet (pénzügyi intézmények, társadalombiztosítás, rendőrség, ügyészség, bíróság) esetében a megkérdezett magyarországi válaszadók nem számoltak be saját korrupciós tapasztalatról. Az egészségügyet leszámítva a saját korrupciós tapasztalatok aránya megfelel az európai átlagnak.

A többi európai tagállam részeredményeivel összevetve tehát az állapítható meg, hogy Magyarország rossz helyezését a saját korrupciós tapasztalat vonatkozásában az egészségügy kiugróan magas értéke okozza.

A közélet tisztaságát sértő regisztrált korrupciós cselekmények abszolút száma jelentős csökkenést mutat a megelőző két év adataihoz képest (lásd 1a. táblázat). Az abszolút számok azonban önmagukban hamisan mutatnák a magyarországi korrupciós helyzet állapotát, a helyzetértékelést nem lehet kizárólag erre az egyetlen adatra alapítani. A korrupciós bűncselekmények regisztrált száma mellett figyelembe kell venni a korrupciós bűncselekmények miatt kezdeményezett eljárások számát is, a regisztrált bűncselekmények számának évi változékonyságára figyelemmel pedig hosszabb idősorokat is érdemes vizsgálni.

A bűncselekménycsoporton belül 2022-ben a regisztrált hivatali vesztegetések száma jelentősen visszaesett, a regisztrált gazdasági vesztegetések száma – a 2021. évi növekedést követően – a 2022. évben kismértékben tovább emelkedett.

A kezdeményezett büntetőeljárásokban rögzített korrupciós bűncselekmények száma¹ (1b. táblázat) 2022-ben tovább növekedett. Az általános növekedés fő tényezője továbbra is a gazdasági vesztegetés miatt kezdeményezett büntetőeljárások számának növekedése, a hivatali korrupciós bűncselekmények miatti eljárások számának növekedése nem számottevő.

¹ Ahogy az az 1b. táblázatot követően is kifejtésre került, a Be. 2018. július 1-jén történt hatálybalépésével együtt megtörtént az ENYÜBS felülvizsgálata, és új alrendszerként bevezetésre került a kezdeményezett büntetőeljárások statisztikájának modulja. Ezen adatgyűjtésen keresztül „input” jelleggel mérhetőkké váltak a feljelentések és a hivatalból kezdeményezett eljárások adatai. Erre vonatkozó adatgyűjtés hiányában korábban csak az ügyészségi ügyviteli rendszerben iktatott eljárások száma állt rendelkezésre, amely azonban nem statisztikai adatgyűjtés volt, és nem biztosított lehetőséget a többszörös iktatások kiszűrésére. 2021-től kezdődően már rendelkezésre állnak a minimális elemzéshez szükséges, három teljes évet átfogó statisztikai adatok, ezért a 2021. évi beszámólótól kezdődően az elemzés az ENYÜBS kezdeményezett büntetőeljárások statisztikáján alapul. Emiatt a büntetőeljárások számára vonatkozóan a korábbi évek beszámolóiban közölt adatok közvetlenül nem hasonlíthatók össze a 2021-től kezdődően közölt adatokkal.

A hivatali korrupciós bűncselekmények miatt kezdeményezett eljárások számának azonos szinten maradása és a regisztrált bűncselekmények számának töredékre csökkenése közötti ellentmondás látszólagos. A korábbi országgyűlési beszámolókból is szerepel, hogy az azonos évben kezdeményezett eljárások száma és a regisztrált bűncselekmények száma között – az eltérő adatforrásokra tekintettel – nincs közvetlen kapcsolat, a bűncselekmények regisztrálására ugyanis a bírósági szakaszt megelőző eljárási szakasz befejezését követően kerül sor. A befejezett nyomozásokban regisztrált bűncselekmények számának alakulása így a kezdeményezett eljárások számának alakulását késéssel követi.

A hivatali korrupciós bűncselekmények miatti eljárások változatlan szintje mellett a regisztrált hivatali korrupciós bűncselekmények számának nagymértékű fluktuálását az a korábbi országgyűlési beszámolókból már ismertett jelenség magyarázza, hogy a korrupciós kockázatnak jelentős mértékben kitett szolgálati helyeken tömegesen felderített bűncselekményeket a nyomozó ügyészségek egy-két eljárásban vizsgálják ki, és ezek befejezése a regisztrált bűncselekmények számának megugrását eredményezi. Az ezekben az ügyekben regisztrált bűncselekmények száma igen nagy mértékben torzítja a regisztrált bűncselekmények statisztikáját, hiszen egy-egy bűnelkövető folyamatosan korrump magatartása eredményez – a büntető anyagi jogi minősítés és az ezen alapuló statisztikai adatgyűjtés szabályai miatt – többszáz vagy többes nagyságrendű növekedést.

Azokban az években, amelyekben kevesebb ilyen ügy fejeződik be – ahogyan 2022-ben is –, a regisztrált bűncselekmények száma visszaesik, ez azonban nem a korrupcióellenes felderítő és bűnügyi hatóságok munkája színvonalának visszaesését jelzi.

A gazdasági korrupció miatt kezdeményezett büntetőeljárások számának folyamatos emelkedése a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 2021. január 1. napja óta hatályos módosítását, továbbá az egészségügyi területre koncentrált felderítési kapacitások növelését tükrözi. A „hálapénz” büntetendővé nyilvánítását és az egészségügyi szolgálati jogviszony létrehozását követően a felderítő szolgálatok folytatják az egészségügyi szektorban az Eurobarometer felmérés szerint is igen széles körben tapasztalt korrupció felderítését, ezzel párhuzamosan megbízhatósági vizsgálatok lefolytatását.

A statisztikai adatok összecsengenek az Eurobarometer 523. számú vizsgálatának az egészségügyi korrupcióra vonatkozó adataival: bár a felmérésben résztvevők továbbra is igen nagy arányban – a válaszadók 46%-a – az egészségügyben a korrupciót elterjedtnek tartják, a válaszadóknak csak 4%-a nyilatkozott úgy, hogy az egészségügyi ellátás során plusz fizetséget vagy értékes

ajándékot kellett adnia az ellátó személyzetnek. Az egészségügyben személyes korrupciós tapasztalatot átélők aránya a korábbi felméréshez (Eurobarometer 502.) képest igen jelentős mértékben, 10 százalékponttal csökkent, így az adat már az uniós átlagnak felel meg. Az adatok értelmezése során kézenfekvő az a következtetés, hogy a csökkenés mögött a „hálapénz” elleni koordinált büntetőjogi fellépés áll. Az egyéni tapasztalat és az általános érzékelés jelentős eltéréseinek az lehet a magyarázata, hogy az egyéni tapasztalás javulása még nem eredményezte az általános percepció javulását.

A gazdasági korrupció miatt kezdeményezett büntetőeljárások számának növekedése egyértelműen bizonyítja, hogy a korrupciós bűncselekmények felderítésének javulása csak azokon a területeken várható, ahol a felderítő szolgálatok jogi és technikai lehetőséget kapnak arra, hogy a korrupciós cselekményeket operatív módon, leplezett eszközökkel tárják fel.

Az egészségügyi szektor korrupciójának 2022-ben feltárt egyik jellemző ügycsoportja a gyógyászati segédeszközök vonatkozásában elkövetett tömeges visszaélésekkel kapcsolatos. A Nemzeti Védelmi Szolgálat által felderített és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda és más nyomozó hatóságok által több büntetőeljárásban nyomozott bűncselekmények közös jellemzője, hogy ortopédiai gyógyászati segédeszközök felírására jogosult orvosok által valótlan tartalommal, tömegesen kiállított vények alapján gyógyászati segédeszközöket gyártó, illetve forgalmazó cégek képviselői a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) által fizetett támogatásokat igényeltek jogosulatlanul. A bűncselekményekkel az egészségügyi költségvetésnek okozott kár milliárdos nagyságrendű.

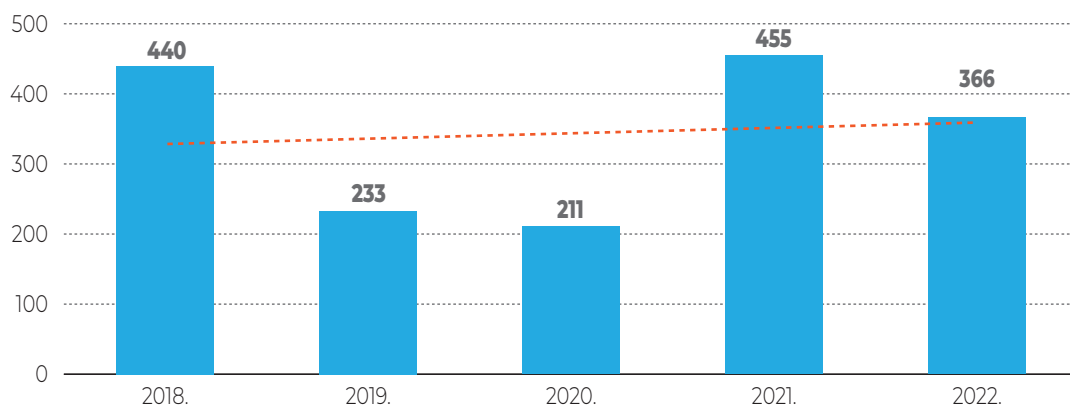
Az egészségügyi szektoron kívül a gazdasági korrupciós cselekmények felderítésének hatékonysága nem változott, az továbbra sem éri el a hivatali korrupciós bűncselekmények felderítésének hatékonyságát. Ez azt jelzi, hogy leplezett eszközök alkalmazására más területeken is szükség volna, hiszen az Eurobarometer idézett felmérése szerint a megkérdezettek az egészségügy után a gazdasági életben tapasztalták a legnagyobb mértékű korrupciót.

A következő ábra a korrupciós bűncselekménnyel érintett regisztrált elkövetők számát mutatja hosszabb – 5 éves – időszoron, vagyis azon elkövetők számát, akikkel kapcsolatban a nyomozó hatóság vagy az ügyészség a korrupciós bűncselekmény miatt a feljelentést meghatározott módon elutasította, illetve a lefolytatott nyomozást követően döntést hozott a vádemelésről vagy az eljárás egyéb módon történő befejezéséről. Ez az adatsor sokkal alkalmasabb Magyarország korrupciós helyzetének jellemzésére, mivel kiszűri a büntetőjog minősítési rendszeréből fakadó azon, fentebb ismertetett hatást, hogy akár egyetlen elkövető tartósan korrupt magatartása a regisztrált bűncselekmények számának nagyságrendi növekedését okozza. Az elköve-

tők számának változékonysága jóval kisebb a regisztrált bűncselekmények számának változékonyságánál. Az adatsor alapján képzett trendvonal igen enyhe mértékben tér el a vízszintestől, ami azt mutatja, hogy 5 éves időtávon a változékonny értékek mögött általános növekedés vagy csökkenés nem tapasztalható, a statisztikai adatok szerint a magyarországi korrupciós helyzet viszonylag állandó.

6. ábra

Korrupciós bűncselekménnyel érintett regisztrált elkövetők száma

A nemzetközi szervezetek, így különösen az Európai Unió intézményei kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a „magas szintű” korrupciós helyzetnek, és döntéseiket is az ezzel kapcsolatos közvéleménykutatási adatok befolyásolják. Amint az már a korábbi beszámolókból is szerepel, a „magas szintű” korrupció fogalma a büntetőjogban vagy a bűnügyi statisztikában nem létezik, azt az Európai Bizottság sem határozta meg, és ilyen jellegű statisztikai adatokat nem gyűjt. A médiában viszont gyakran fordulnak elő, és nagy port vernek fel az olyan büntetőeljárások, amelyeket a közvélemény „magas szintű” korrupciós ügyként azonosít.

Az évtized legnagyobb horderejű korrupciós ügyének tekinthető az az előző évi beszámolóban is említett ügy, amelyben a Központi Nyomozó Főügyészség az Igazságügyi Minisztérium miniszterhelyettesét, parlamenti államtitkárát, továbbá a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar elnökét, valamint más személyeket azonosított korrupciós bűncselekmények elkövetőiként. Az ügyben a Központi Nyomozó Főügyészség 2022. október 24. napján összesen 22 személy ellen emelt vádat korrupciós bűncselekmények – hivatali vesztegetés, hivatali vesztegetés elfogadása, befolyással üzérkedés büntette –, valamint csalás, pénzmosás és hivatali visszaélés büntette miatt.

Kormányzati szereplők más büntetőeljárásokban is érintettek voltak.

A Központi Nyomozó Főügyészség 2022. november 14. napján emelt vádat a Fővárosi Törvényszéken korrupciós bűncselekmények miatt – más személyek mellett – az Emberi Erőforrások Minisztériuma Sportért Felelős Államtitkárság titkárságvezetője ellen, aki 2020-ban és 2021-ben egy golfklubegyesület ügyvezető elnökétől kért és kapott jogtalan előnyként az egyesület által biztosított szolgáltatásokat – összesen 905.000 forint értékben –, a golfklub és egy másik sportegyesület költségvetési támogatására vonatkozó államtitkári döntések előkészítésében ellátott feladataira figyelemmel. A titkárságvezető – hasonló közreműködésére figyelemmel – egy alapítványtól egy több mint 600.000 forint értékű futópadot kapott jogtalan előnyként.

A Központi Nyomozó Főügyészség még 2021 júliusában indított nyomozást hivatali vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények gyanúja miatt a Pénzügyminisztérium egy kormánytanácsos beosztású alkalmazottja és egy pályázatíró közötti bűnös kapcsolatra utaló adatok alapján. A nyomozás feltárta, hogy a kormánytanácsos a szintén a Pénzügyminisztériumban dolgozó társaival (többek között három osztályvezetővel) a 2021. évben az uniós támogatásokra (GINOP, VEKOP) pályázó, általa kiválasztott cégvezetőknek, illetve a pályázatíróknak jogtalan előnyért segítséget nyújtottak abban, hogy pályázataik eredményesek legyenek, illetve az azokkal kapcsolatos ellenőrzések számukra kedvező megállapításokkal záruljanak. Amennyiben valamely okból a Pénzügyminisztérium mégis elutasította a pályázatokat, a kormánytanácsos instrukciói alapján az érintett cégek kifogással éltek, amelyek kedvező elbírálása érdekében – jogtalan előny ellenében – a Miniszterelnökség egyik főosztályvezetője intézkedett. Az ügyben eddig összesen 23 személy (köztük hét hivatalos személy) került gyanúsítottként kihallgatásra, akik közül a legmagasabb pozíciót a Miniszterelnökség főosztályvezetője töltötte be. A korrupciós cselekményekkel érintett pályázati támogatások összértéke mintegy tízmilliárd forint volt.

Több olyan büntetőeljárás is folyik, amelyeket az állampolgárok kisebb-nagyobb hányada „magas szintűként” érzékelhet, noha az elkövetők valójában nem kormányzati szereplők. Így 2022-ben is több eljárás indult olyan személyek ellen, akik büntetőeljárások terheltjeinek ajánlották fel nem létező beosztásukból fakadó befolyásukat a büntetőeljárásokat illetően, természetesen jelentős mértékű jogtalan előny reményében. Így például az egyik ügyben a befolyással üzérkedő elkövető azt állította magáról, hogy egy országgyűlési képviselő mellett dolgozik tanácsadóként a Parlamentben, és a büntetőeljárás alá vont vállalkozónak azt ígérte, hogy ügyével a „legmagasabb szinten” foglalkoznak a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál, és intézkedni fognak a vállalkozó lefoglalt, illetve zár alá vett vagyonának visszaszerzése érdekében. Saját és társai részére a befolyással üzérkedő 20 millió forint előleget kért, valamint

a visszaszerzendő vagyon 50%-ára, hozzávetőleg 1 milliárd forintra tartott igényt. A 20 millió forint átadásra került. A Központi Nyomozó Főügyészség 2023. február 21. napján a Fővárosi Törvényszéken vesztegetést állítva elkövetett befolyással üzérkedés büntette miatt emelt vádat.

Ez utóbbi példa nemcsak azt mutatja meg, hogy a „magas szintű” korrupció érzékelése mennyire eltérhet a valós korrupciós helyzettől, hanem a magyarországi korrupció valós arcát is jellemzi. Mint ahogy már a korábbi beszámolóknak is kifejtésre került, a korrupció érzékelését a korrupció látszatát keltő cselekmények növelik, az állampolgárok korrupciót sejtenek ott is, ahol a döntések mögött nem áll valós vesztegetés vagy más jogellenes befolyás.

A hivatali ügyekben továbbra is jellemző, hogy a kérelmezők vagy ügyfelek „kijáró embereket” keresnek, és befolyásuk megvásárlásával kívánják az ügyeket elintézni. A kereslet megteremti a kínálatot, így elterjedt az az elkövetési mód, amikor magukat befolyásosnak mutató elkövetők vesztegetés látszatát keltve veszik rá az állampolgárokat vesztegetési pénz kifizetésére. Ezzel összefüggésben nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy ha valakitől nem létező ügy vagy nem létező hivatalos személy befolyásolására hivatkozva kérnek előnyt, az előny adója nem megtévesztés áldozata, nem csalás sértettje, hanem maga is a közélet tisztaságába vetett bizalmat sértő magatartást fejt ki, ezért nem élvezhet büntetőjogi védelmet, a megtévesztett állampolgár cselekménye is korrupciós bűncselekménynek minősül.

2.1.2. Az ügyészségi nyomozás

A büntetőeljárás rendszerint nyomozással kezdődik, amelynek feladata a tényállás oly mértékű felderítése, hogy a vádló dönthessen arról, vádat emel-e. A Be. számos jelentős újítást vezetett be, az a rendelkezés azonban nem változott, hogy az ügyészség bármely ügy nyomozását maga is végezheti, meghatározott bűncselekmények miatt pedig a nyomozás az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ugyanakkor a hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóságtól a nyomozás ügyészségi elvonása kivételes lehetőség.

Az új büntetőeljárás törvény szükségessé tette az ügyészségi nyomozás szervezetrendszerének átalakítását és megerősítését.

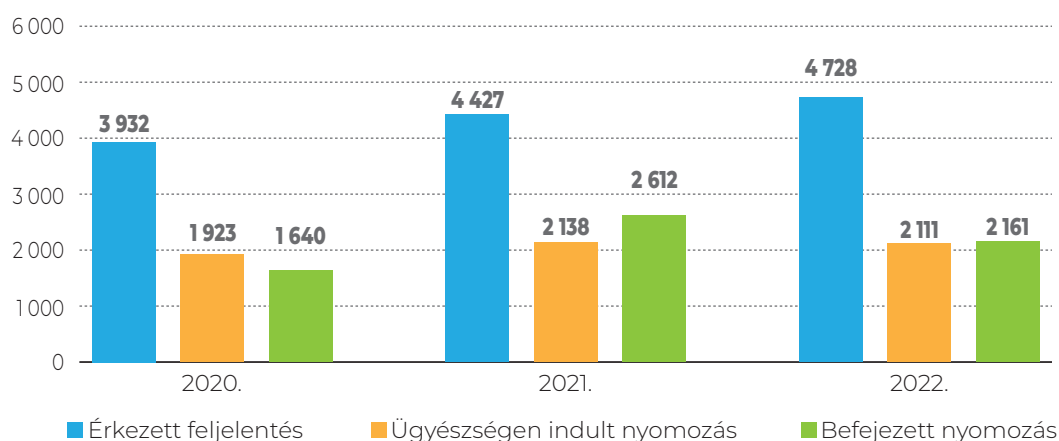
2019. február 1. napjától – ahogy azt a 2019. évről szóló beszámoló részletesen kifejtette – a kizárólagos ügyészségi hatáskörbe tartozó bűncselekmények nyomozását a Központi Nyomozó Főügyészség és az alárendeltségében működő öt, járási szintű regionális ügyészséggé átalakult Budapesti, Debreceni, Győri, Kaposvári és Szegedi Regionális Nyomozó Ügyészség végzi.

A Központi Nyomozó Főügyészségen a nyomozást a Nyomozó Osztály végzi, míg a regionális nyomozó ügyészségek közvetlen felettes szerve a Központi Nyomozó Főügyészség Nyomozás Felügyeleti Osztálya.

A fővárosra kiterjedő illetékességgel szintén 2019. február 1-jével létrejött a Fővárosi Nyomozó Ügyészség. A Fővárosi Főügyészségnek alárendelt ezen ügyészi szerv látja el az előkészítő eljárások felügyeletét a fővárosban, továbbá nyomozást folytat a hatáskörébe vont ügyekben.

Az ügyészségi nyomozások egyes lényeges adatainak változását a következő ábra jeleníti meg:

7. ábra
Az ügyészségi nyomozások adatai a 2020–2022. években

A Központi Nyomozó Főügyészség kiemelten foglalkozik a korrupció elleni küzdelemmel, ami a Be. hatálybalépésével még hangsúlyosabbá vált, hiszen a hivatali korrupciós bűncselekmények nyomozása ügyészségi hatáskörbe került. A Központi Nyomozó Főügyészség Nyomozó Osztálya a hatáskörébe tartozó korrupciós, illetve esetenként hivatali vagy hivatalos személyek által elkövetett vagyon elleni bűncselekmények gyanúját keltő, rendszerint bonyolult ténybeli és jogi megítélésű ügyekben jár el.

A korrupciós bűncselekmények felderítésének speciális jellegére figyelemmel a Központi Nyomozó Főügyészség különböző nyomozó hatóságokkal, felderítő szervekkel és a Nemzeti Védelmi Szolgálattal való hatékony együttműködése elengedhetetlen. A főügyészség munkatársainak a helyszíni nyomozati cselekmények elvégzéséhez jelentős támogatást nyújtanak a Terror-elhárítási Központ műveleti egységei, illetve a különböző rendőri egységek, elsősorban a Készenléti Rendőrség. A feljelentés megtétele előtti titkos infor-

mációgyűjtés, illetve a Be. hatálybalépésétől előkészítő eljárásokat folytató Nemzeti Védelmi Szolgálat tevékenységének eredménye számos ügyben alapozta meg a Központi Nyomozó Főügyészség sikeres eljárását.

2.1.3. A nyomozás felügyelete és irányítása

Az ügyészség büntetőeljárásjogi jogosítványai a Be. 2018. július 1-jei hatálybalépésével megváltoztak aszerint, hogy a nyomozás a kezdeti, feltáró szakaszban van (felderítés), vagy már egy megalapozottan gyanúsítható személlyel szemben folyik (vizsgálat).

Az osztott nyomozási rendszer megváltoztatta a nyomozó hatóság és az ügyészség eljárási kapcsolatát is. A felderítés a nyomozó hatóság teljes önállóságával, törvényességi ügyészségi kontrollal jellemezhető, míg a vizsgálat ügyészségi irányítás mellett a konkrét személlyel szembeni vádemelés vagy egyéb ügyészségi intézkedés eldöntésének vizsgálatára, az ehhez szükséges bizonyítási eszközök beszerzésére irányul.

A nyomozás megindításának az alapja rendszerint a feljelentés. A feljelentés alapján vagy nyomozás indul, vagy elutasítják a feljelentést. Ha a nyomozás elrendeléséről, a feljelentés elutasításáról, illetve az ügy áttételéről nem lehet megnyugtatóan állást foglalni, a feljelentés kiegészítésének van helye. Nyomozás akkor indítható, ha a feljelentésben közölt adatok bűncselekmény gyanúját keltik, és a nyomozás megindításának nincs törvényes akadálya.

A nyomozást 2018. július 1. napjától szűkebb körben megelőzheti előkészítő eljárás akkor, ha a rendelkezésre álló adatok a bűncselekmény gyanújának megállapítására nem elegendőek, és megalapozottan feltehető, hogy az előkészítő eljárás lefolytatása alapján el lehet dönteni, hogy a bűncselekmény gyanúja fennáll-e.

Az ügyészségen tett feljelentések elintézése – a nyomozó hatóság fentebb részletezett önállóságára figyelemmel – akkor tartozik az ügyészség hatáskörébe, amikor erre a nyomozó hatóság nem jogosult.

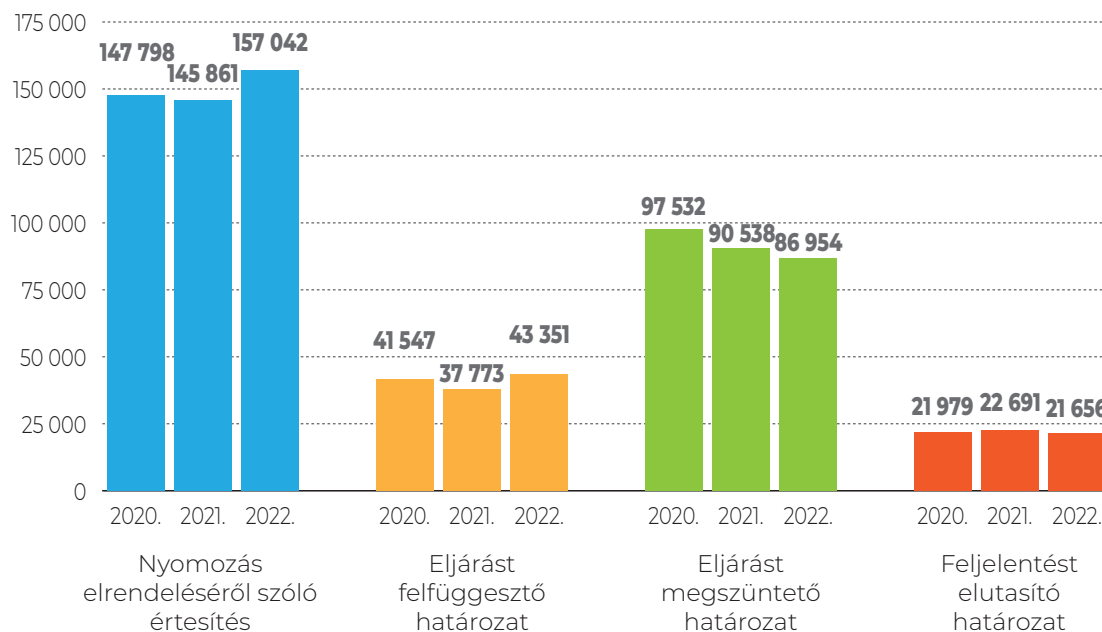
A nyomozó hatóság az általa elrendelt nyomozásról és a feljelentés elutasításáról – a határozat megküldésével – haladéktalanul tájékoztatja az ügyészséget.

Az eljárás megszüntetésére és felfüggesztésére a nyomozó hatóság is jogosult a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott esetekben.

A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok számát a következő ábra mutatja:

8. ábra

A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok száma a 2020–2022. években

Az ügyészséghez az elmúlt év folyamán 309.003 – az ábrán részletezett összetételű – határozat érkezett (2021: 296.863). Ebből az ügyészség – a megelőző évről áthúzódó határozatokkal együtt – érdemben 152.024 határozatot vizsgált felül.

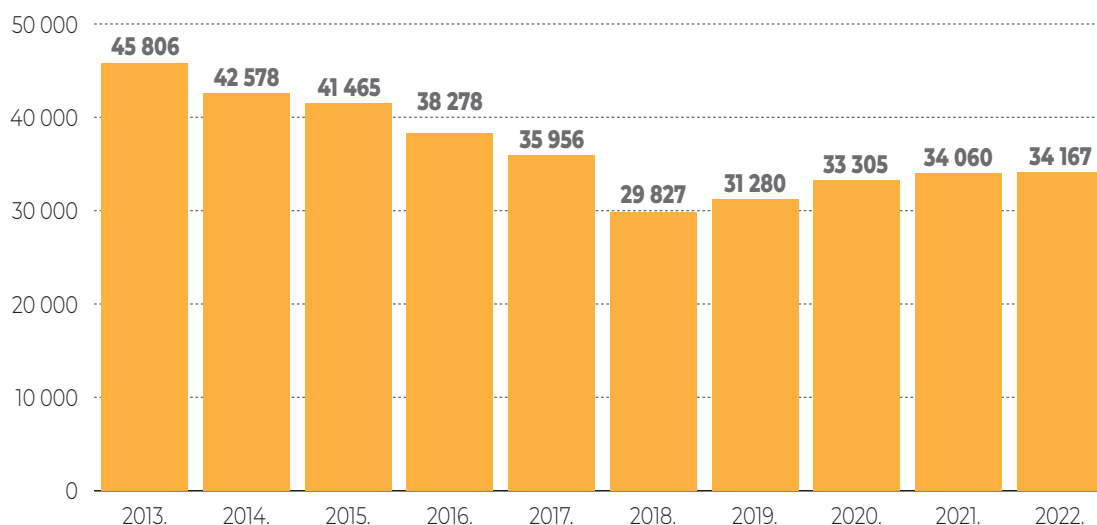
A panasz elintézésének szabályai szerint a panasz elbírálására, ha a határozatot a nyomozó hatóság hozta, az ügyészség, ha az ügyészség hozta, a feleltes ügyészség jogosult. A panasz egyfokú jogorvoslat, további jogorvoslatra általában nincs lehetőség.

Az intézkedések elleni panaszt – a gyanúsítás elleni panasz kivételével – a Be. nem ismeri. Jogvédelmi eszközként került bevezetésre az eljárás elhúzódása miatt előterjeszhető kifogás a terhelt, a védő, a sértett, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt számára. Meghatározott körben (pl. kutatás, motozás, lefoglalás egyes esetei) a panaszt elutasító határozat felülbírálati indítvánnyal támadható, amelyről a nyomozási bíró dönt. Közvetlenül lehet felülbírálati indítvánnyal támadni a zár alá vétel és az elkobzás, illetve a vagyoneklobzás biztosítása érdekében alkalmazott lefoglalás elrendelését, a lefoglalt dolog értékesítésének elrendelését, továbbá a távoltartás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak részleges feloldására irányuló indítvány elutasítását.

A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok számának alakulását a következő ábra mutatja:

9. ábra

A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok száma a 2013–2022. években

A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok száma az elmúlt évben minimális mértékű emelkedést mutatott. A panaszok tárgy szerinti megoszlása a következőképpen alakult:

Legnagyobb számban a gyanúsítás ellen jelentettek be panaszt, 20.767 ilyen panaszt kellett elbírálnia az ügyészségnek, ami az előző évihez (20.017) képest további 3,7%-os növekedést jelent.

3164 panaszt a feljelentés elutasítása, 571 panaszt az eljárás felfüggesztése, 5689 panaszt az eljárás megszüntetése, 1174 panaszt a bűnügyi őrizet, 510 panaszt a kutatás, 1118 panaszt a lefoglalás és 1174 panaszt egyéb határozatok ellen jelentettek be. Az előző évi adatokhoz képest a feljelentés elutasítása elleni panaszok számában további 11,7%-os (2021: 3585) csökkenés következett be, ugyanakkor az eljárás felfüggesztése elleni panaszok száma 4%-kal (2021: 549), míg az eljárás megszüntetése elleni panaszok száma 0,9%-kal (2021: 5637) emelkedett.

A panaszok elbírálása során 3008 panasznak az ügyészség helyt adott, 26.257 panaszt elutasított, a többi kapcsán egyéb intézkedést tett.

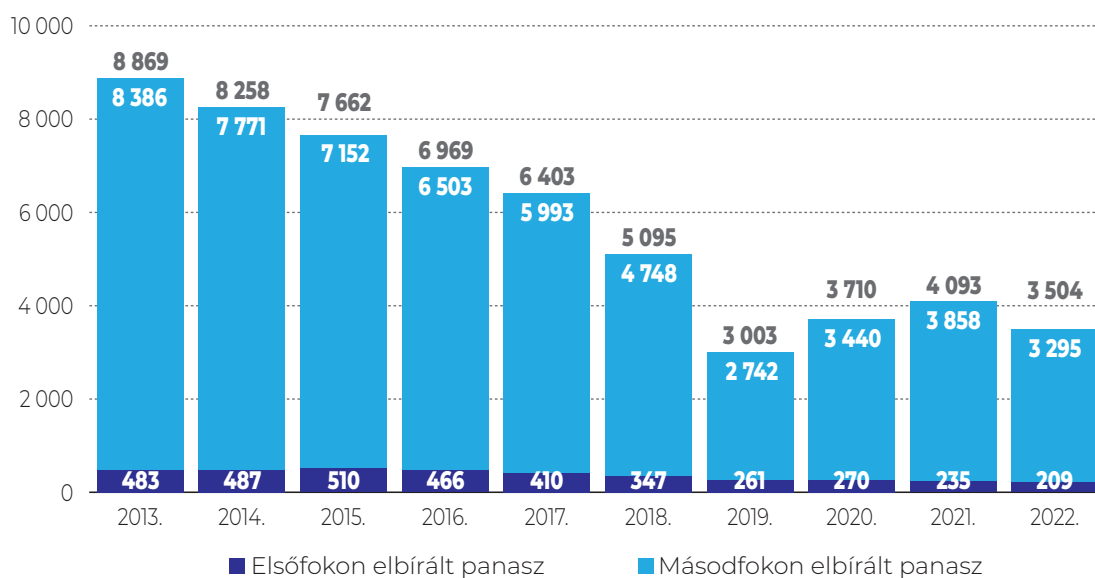
A gyanúsítás ellen bejelentett panaszoknak – számuk növekedése mellett is – csupán 2,2%-a bizonyult alaposnak, ami arra utal, hogy a nyomozó hatóságok helyesen ítélték meg a megalapozott gyanú meglétét. 2021. január 1-jétől kezdődően az ügyészség határozatában hivatalból is megállapíthatja, hogy a gyanúsítás törvényi feltételei nem állnak fenn. A 2022. évben az ügyészség 63 esetben hozott ilyen döntést.

Legnagyobb (66,7%) arányban a tárgyévben is a zár alá vétellel kapcsolatos panaszok vezettek eredményre, ugyanakkor az ilyen panaszok csekély számából (6) messzemenő következtetés nem vonható le. Ezt követte az eljárás felfüggesztése (29,1%) és a feljelentés elutasítása (27%) ellen bejelentett panaszok eredményessége. Az őrizet elleni panaszok közül 44-nek kellett helyt adni, ami az előző évi 52-höz képest 15,4%-os csökkenést jelent.

Az ügyészségnek a vádemelés előtti eljárása során hozott határozatai ellen szintén panasznak van helye. A panaszok szám szerinti alakulása a következő ábrából látható:

10. ábra

Az ügyészségi határozatok és gyanúsítások elleni elbírált panaszok száma a 2013–2022. években

Az ábra az adott évben elbírált panaszokat tartalmazza. A számadatok magukban foglalják a saját ügyészi határozatok és gyanúsítások, valamint az alsóbb fokú ügyészség határozatai és gyanúsításai elleni panaszokat is.

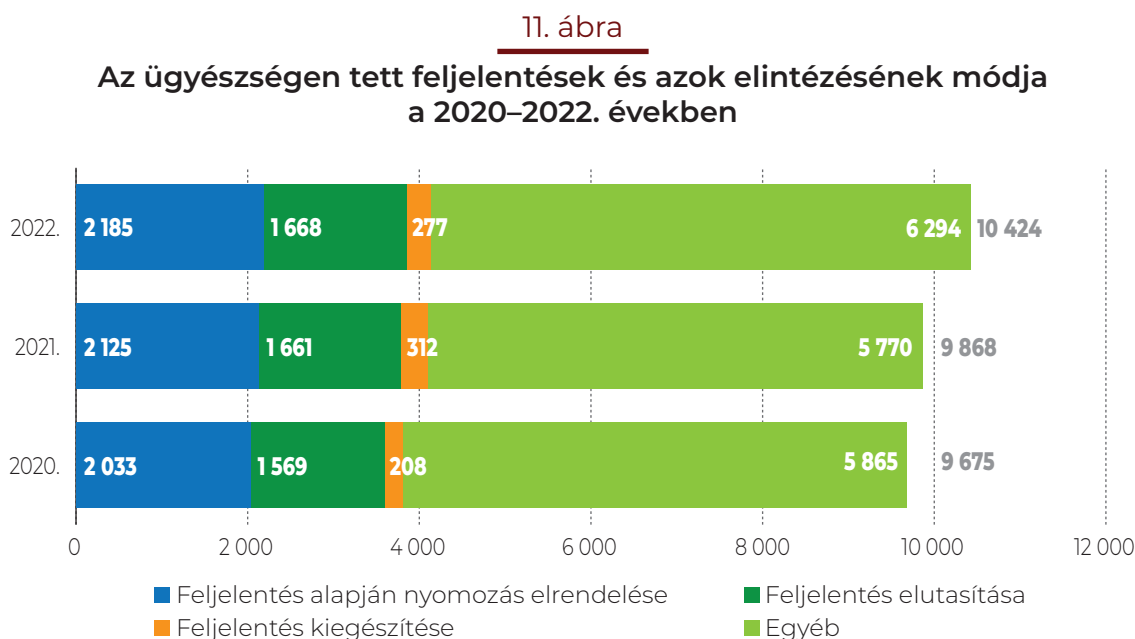
2022-ben a saját ügyészi határozat, illetve gyanúsítás ellen 3183 panaszt jelentettek be, ami az előző évihez képest 6,1%-os csökkenést eredményezett (2021: 3390). Ezen belül a gyanúsítás elleni panaszok száma 4,5%-kal, az eljárást felfüggesztő határozatok elleni panaszok száma 14,6%-kal, az eljárást megszüntető határozatok elleni panaszok száma 8,8%-kal, az őrizet elleni panaszok száma 22,2%-kal, a kutatást elrendelő határozatok elleni panaszok száma 31,4%-kal, a lefoglalással kapcsolatos panaszok száma 7,1%-kal, az egyéb panaszok száma 13,2%-kal csökkent.

Ezzel szemben a feljelentést elutasító határozatok elleni panaszok számában 7,6%-os, a zár alá vétellel kapcsolatos panaszok számában 125%-os, a motozást elrendelő határozatok elleni panaszok számában 200%-os növekedés mutatkozott. Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy a zár alá vétellel kapcsolatban, illetve a motozást elrendelő határozatok ellen így is csupán 9-9 panaszt jelentettek be.

A 2022. évben a saját és az alsóbb fokú ügyészség határozatai ellen bejelentett panaszok közül 316 panasznak helyt adtak, 2741 panaszt elutasítottak, a fennmaradó részben egyéb intézkedést tettek.

Az ügyészség a nála tett feljelentést a büntetőeljárás törvényben meghatározott esetekben maga köteles elbírálni (pl. ha a nyomozás az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik, az eljárás olyan személy ellen folyik, akivel az együttműködési érdek jelentősebb a bűnüldözési érdeknél, nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatti eljárásban).

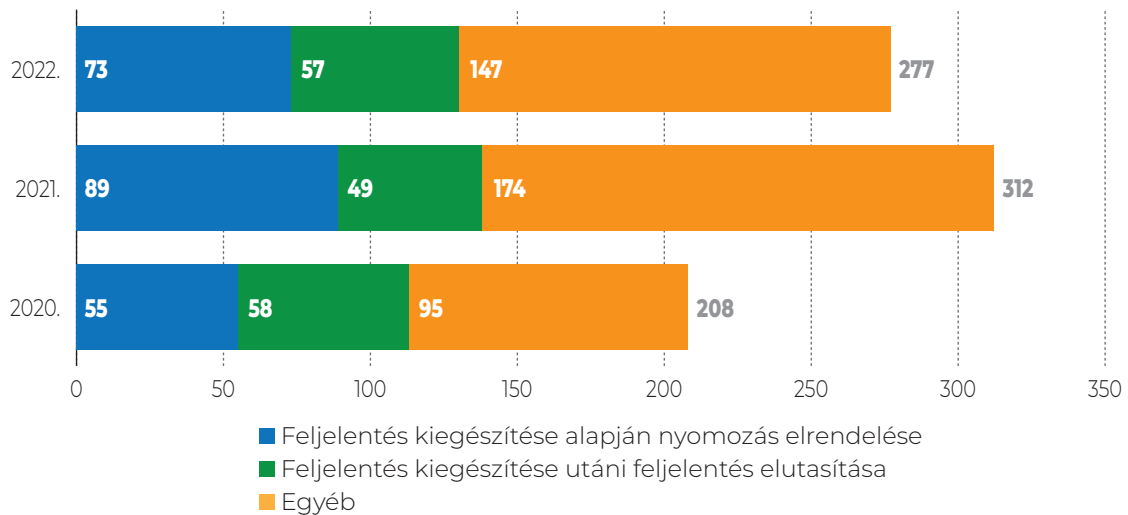
Az ügyészségen tett feljelentések elbírálását a következő ábra jeleníti meg:

2022-ben tovább nőtt azoknak a feljelentéseknek a száma és aránya (60,4%, 2021: 58,5%), amelyek alapján az ügyészség egyéb intézkedést tett. A Be. szerint ugyanis az ügyészség a nyomozás felderítési szakaszában nem rendelkezik irányítási jogkörrel, ebből következően az ügyészségen tett feljelentések kötelező elbírálásának követelménye a törvényből nem vezethető le. Ezért – a nyomozó hatóság önállóságára figyelemmel – az ügyészség a feljelentést akkor bírálja el érdemben, amikor erre a nyomozó hatóság nem jogosult (pl. a kizárólagos ügyészségi nyomozás eseteiben).

A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések számát a következő ábra mutatja:

12. ábra
A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések a 2020–2022. években

A biztosíték letétbe helyezése arra szolgál, hogy lehetővé tegye az eljárást a külföldön élő terhelt távollétében, és emellett biztosítsa a pénzbüntetés, a vagyonelkobzás és a bűnügyi költség fedezetét. Ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények elkövetése esetén erre – a terhelt, illetve a védő kezdeményezésére – akkor van lehetőség, ha a terhelt a várható vagyoni jellegű szankciót fedező biztosítékot letétbe helyezi. Nem engedélyezhető biztosíték letétbe helyezése, ha a bűncselekmény halált okozott. A biztosíték letétbe helyezéséről a vádemelés előtt az ügyészség, azt követően a bíróság dönt.

A Be. rendelkezései szerint a terheltnek – ha az eljárás érdekeit nem sérti – a nyomozási cselekményeken sem kell megjelennie.

A 2022. évben 13 biztosíték letétbe helyezése iránti kérelmet terjesztettek elő, az ügyészség 12 esetben engedélyezte a biztosíték letétbe helyezését.

A Be. a fokozatosság elvét hangsúlyozza a személyi szabadság elvonásával, illetve korlátozásával járó kényszerintézkedések rendszere kapcsán. Törvényi rendelkezés, hogy a kényszerintézkedés alkalmazásának és a végrehajtásának is meg kell felelnie a szükségesség és arányosság követelményének. Jelentősen bővült az óvadék alkalmazásának lehetősége, ezzel is jelezve, hogy a törvény a letartóztatások számát a minimálisra kívánja csökkenteni, és a letartóztatást valóban csak a legszükségesebb esetekre kívánja korlátozni.

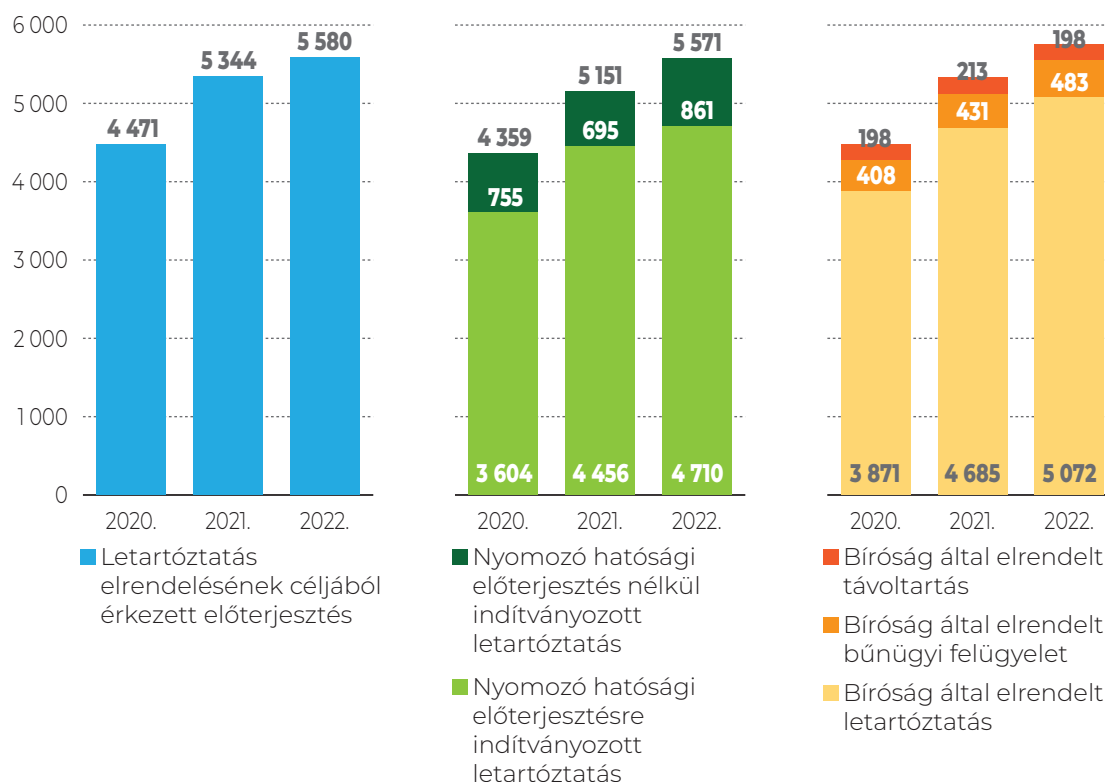
A letartóztatás a büntetőeljárás során elrendelhető legsúlyosabb kényszerintézkedés, amely a terhelt személyi szabadságának teljes elvonását jelenti a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt. A letartóztatás célja, hogy a terhelt jelenléte biztosított legyen, szabadlábbon hagyása a bizonyítást ne veszélyeztesse, újabb bűncselekmény elkövetésével az eljárást ne akadályozza. A letartóztatás elrendeléséről kizárólag a bíróság dönthet, a vádemelés előtt azonban a bíróság is csak az ügyészség indítványára rendelheti el a kényszerintézkedést. Meghosszabbítására – a vádemelésig az ügyészség indítványára – ugyancsak a bíróság jogosult. A törvényben meghatározott esetekben és feltételek mellett a letartóztatást a vádirat benyújtásáig az ügyészség is megszüntetheti.

Az ügyészség törvényi kötelezettsége annak biztosítása is, hogy a letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson. A letartóztatás határidejének meghosszabbítása előtt az ügyészség megvizsgálja, hogy a kényszerintézkedés célja bűnügyi felügyelet elrendelésével elérhető-e.

A letartóztatás ügyészségi indítványozására rendszerint a nyomozó hatóság tesz előterjesztést. Az előterjesztést követő intézkedéseket a következő ábra szemlélteti:

13. ábra

A letartóztatásra vonatkozó adatok a 2020–2022. években

Az ábra kifejezően szemlélteti, hogy 2022-ben is folytatódott mind a letartóztatást célzó nyomozó hatósági előterjesztések számának (4,4%-kal), mind az ügyészségi indítványok számának (8,2%-kal), mind a bíróság által elrendelt letartóztatások számának (8,3%-kal) növekedése. Erre legalábbis részbeni magyarázatul szolgálhat a számos esetben nem magyar állampolgárok által elkövetett embercsempészések számának látványos növekedése.

A 2022. évben 896 terhelt letartóztatása legfeljebb egy hónapig, 4009 terhelt letartóztatása 1 hónap és 1 év közötti ideig tartott, míg 492 terhelt letartóztatásának az időtartama több mint egy év volt.

3433 terhelttel szemben került sor letartóztatás melletti vádemelésre, ami az előző évi 2514-hez képest 36,6%-os emelkedést jelent. 596 letartóztatottal szemben az ügyészség, 167 letartóztatottal szemben a bíróság szüntette meg a kényszerintézkedést.

A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések közül legnagyobb számban az őrizet elrendelésére került sor.

A nyomozó hatóság a gyanúsított kihallgatásától számított nyolc napon belül megküldi az ügyészségnek a nyomozás ügyiratait, egyidejűleg beszámol a nyomozás állásáról, javaslatot tesz a vizsgálat során szükségesnek tartott eljárási cselekményekre vagy a nyomozás befejezésére.

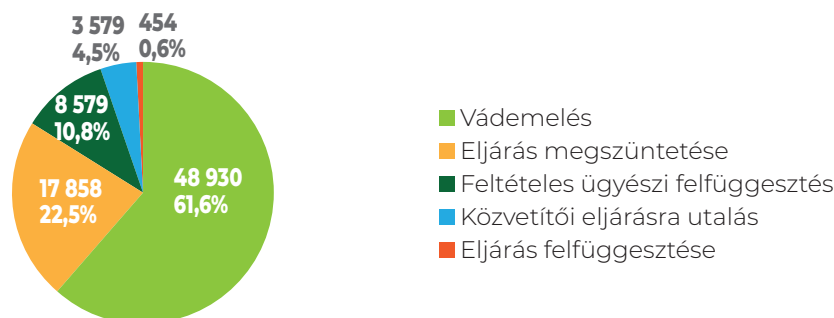
Az ügyészség a gyanúsított kihallgatása után a nyomozás ügyiratai alapján a következőkről dönthet: eljárási cselekmény elvégzése, egyesítés, elkülönítés vagy áttétel elrendelése, ügyészségi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése, egyezség kezdeményezése, közvetítői eljárás lefolytatása céljából az eljárás felfüggesztése, feltételes ügyészi felfüggesztés, az eljárás egyéb okból történő megszüntetése, vádemelés.

A nyomozást követő legjelentősebb intézkedés a vádemelés, amelyről közvádlóként az ügyészség dönt. A váddal szemben támasztott általános követelmény, hogy az törvényes és megalapozott legyen.

A 2022. évben a vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések száma 79.400 volt (2021: 76.911, 2020: 77.384). Ezek eredményét a következő ábra mutatja:

14. ábra

A vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészégi döntések a 2022. évben

A vádemelés típusai a következők szerint alakultak: az ügyészség 3873 ügyben, a vádak 7,9%-ában nyújtott be vádiratot az általános szabályok szerint, 1246 ügyben a terheltet bíróság elé állította, míg 34.416 ügyben büntetővégzés meghozatalára tett indítványt. Egyezség alapján 85 ügyben került sor vádirat benyújtására, ami az előző évi 77-hez képest 10,4%-os emelkedést jelent.

Az ügyészségnek arra is lehetősége van, hogy a vádiratban indítványt tegyen a büntetés vagy intézkedés mértékére vagy tartamára arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri. A tavalyi évben 8901 ügyben került sor ilyen vádirat benyújtására, ami az előző évihez képest (2021: 6253) 42,3%-os emelkedést eredményezett. Ha pedig azt is figyelembe vesszük, hogy ezeknek az indítványoknak a száma 2020-ban csak 5090 volt, akkor egyértelműen emelkedő tendenciát tapasztalhatunk.

Az arra alkalmas ügyek gyors lezárását szolgálja a bíróság elé állítás intézménye, amely egyszerű megítélésű, bizonyítási nehézségektől mentes ügyekben alkalmazható a terhelt beismerése vagy tettenérés esetén.

Az eljárás egyszerűsítését, jelentős gyorsítását és a munkateher csökkenését szolgálja, amikor a bíróság – az ügyészség indítványára vagy hivatalból – tárgyalás, illetve a vádlott meghallgatása és bizonyítás lefolytatása nélkül állapít meg büntetést, illetve alkalmaz intézkedést. A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás alkalmazására akkor is lehetőség van, ha a terhelt a nyomozás során nem ismerte be a terhére rótt bűncselekmény elkövetését.

Bíróság elé állításra a 2022. évben is az összes vádemelés mindössze 2,5%-ában került sor (2021: 2,5%, 2020: 5%).

Ezzel szemben az ügyészség – az egészségügyi veszélyhelyzetben kialakított gyakorlatot folytatva – az összes vádemelés 70,3%-ában (2021: 74,5%, 2020: 71,7%) tett indítványt büntetővégzés meghozatalára.

A közvetítői eljárás kisebb súlyú ügyekben a bűncselekmény következményeinek kiváltására alkalmas konfliktuskezelő eljárás. Célja, hogy a terhelt és a sértett között a konfliktus rendezésének megoldását jelentő, jóvátételt tartalmazó megállapodás jöjjön létre, amelynek megkötése a terhelt jövőbeni jogkövető magatartását is elősegíti. Közvetítői eljárásra utalásra a nyomozás befejezését követően – az ügyészség mérlegelése alapján – kerülhet sor.

Az ügyet a bűncselekmények törvényben meghatározott eseteiben az ügyészség akkor utalhatja közvetítői eljárásra, ha a büntetőeljárás tartama alatt ahhoz a gyanúsított és a sértett előzetesen önként hozzájárul.

A Be. a közvetítői eljárás alkalmazását mindazon esetekben lehetővé teszi, amikor ezzel a jóvátétel és a gyanúsított magatartásának kedvező változása elérhető, azaz nem csak a tevékeny megbánás anyagi jogi feltételei megléte esetén.

A 2022. évben az ügyészség 5067 indítvány alapján függesztette fel az eljárást közvetítői eljárás lefolytatása céljából (2021: 4790, 2020: 4919), míg 4588 indítvány esetében tagadta meg az eljárás felfüggesztését (2021: 4506, 2020: 4244). Az eljárás eredményességére tekintettel 2891 terhelttel szemben az ügyészség az eljárást megszüntette.

A bírósági út elkerülésének további lehetőségei: az eljárás megrovás alkalmazásával történő megszüntetése, a feltételes ügyészi felfüggesztés.

Az ügyészség a vádemelés helyett a háromévi szabadságvesztésnél, különös méltánylást érdemlő esetben ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt – a bűncselekmény súlyára és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel – az eljárást feltételesen felfüggesztheti, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.

Ha a feltételes ügyészi felfüggesztésnek a tartama eredményesen telt el, az ügyészség az eljárást megszünteti, ellenkező esetben vádat emel.

A felfüggesztés tartamát a Btk. által meghatározott büntetési tétel keretei között kell megállapítani, de legalább egy évben kell meghatározni. Ha a törvényben meghatározott feltétel teljesítése érdekében függesztik fel az eljárást, annak tartama – mérlegelés nélkül – egy év.

A 2022. évben az ügyészség 9749 személlyel szemben (2021: 9892, 2020: 9619) alkalmazott feltételes ügyészi felfüggesztést. A jogintézmény alkalmazását követően 7069 személlyel szemben szüntették meg az eljárást.

A 2021. évi adatokhoz képest a feltételes ügyészi felfüggesztések számában 1,4%-os csökkenés, az indítványok alapján elrendelt közvetítői eljárások számában 5,8%-os növekedés tapasztalható.

2.2. A büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenység

Az ügyészi szervezet – az alkotmányos feladatát teljesítve – a vádképviselői tevékenysége során az állam büntetőigényét érvényesíti a bíróság előtt. Az ügyészség a vádemelést követően képviseli a vádat, illetve rendelkezik az-
zal. Észrevételeivel, indítványokkal és jogorvoslati jogának gyakorlásával közreműködik abban, hogy a bíróság határozatai a jogszabályoknak és a társadalmi elvárásoknak megfeleljenek.

A 2018. július 1. napján hatályba lépett Be.-nek az eljárás bírósági szakaszával összefüggő rendelkezéseinek alkalmazása a korábbi években felhalmozott tapasztalatokra és a felmerülő jogkérdéseket rendező jogszabály-módosításokra figyelemmel a tárgyévre zökkenőmentessé vált.

A vizsgált évben a koronavírus okozta járványhelyzet kezelése a 2020. és 2021. évekhez képest jóval kevesebb problémát jelentett. A pandémia miatti veszélyhelyzet alatt továbbra is jelentősége volt azoknak az eljárási formáknak, amelyek személyes közreműködés nélkül, elsősorban az iratok alapján tették lehetővé az ügydöntő határozatok meghozatalát. A koronavírus-világjárvány miatti veszélyhelyzetnek a 2022. június 1. napjával történő megszüntetése azonban az egyes büntetőeljárás jogintézményekre is jelentős kihatással volt. A 2020. június 18. napján hatályba lépett, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvénynek (a továbbiakban: Kivezető tv.) a büntetőeljárásra vonatkozó speciális rendelkezései ezt követően már nem voltak alkalmazhatóak. Ebből következően megszűntek azok az eljárásjogi lehetőségek, amelyek a pandémia idején a bírósági eljárási cselekménynek a büntetőeljárás szereplők személyes részvétele nélküli megtartását jelentősen kiszélesítették.

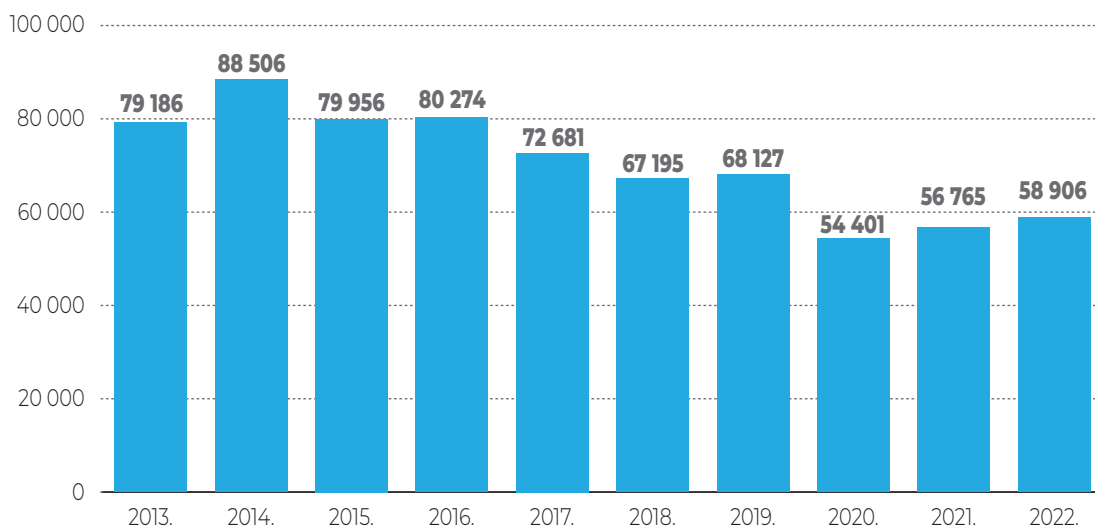
A statisztikai mutatók alapján összességében megállapítható, hogy az ügyészség az év első felében változatlanul fennálló egészségügyi veszélyhelyzet ellenére 2022-ben is hatékonyan eleget tett alkotmányos kötelezettségének, és közvadlóként az állam büntetőigényét eredményesen érvényesítette a bíróságok előtt.

2021-hez képest 4,3%-kal nőtt a bíróság által jogerősen elbírált ügyek és 3,8%-kal emelkedett a jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak száma. A két éve tapasztalható folyamatos növekedés ellenére e számadatok továbbra is elmaradnak a 2019. és az azt megelőző évek adataitól. Ahogy a következő ábra is mutatja, 2013-hoz viszonyítva 25,6%-kal csökkent a jogerős

ügydöntő határozattal érintett terheltek száma. Ennek egyik oka, hogy a regisztrált bűncselekmények száma a tárgyévre vonatkozó emelkedés ellenére még mindig elmarad a 2013. és 2019. közötti évek adataitól. Ez azt eredményezte, hogy kevesebb ügyben és kevesebb terhelttel szemben folytattak le bírósági eljárást. A jogerősen befejezett ügyek és az ezekkel érintett terheltek számát tekintve a növekedés mértéke jelzi, hogy egyrészt az első félévben a járványügyi helyzetben érvényesülő, az általánostól eltérő eljárásjogi lehetőségeket a jogalkalmazó kellő hatékonysággal használta ki, elősegítve ezzel az eljárások befejezését. A növekedés másrészt azt is jelzi, hogy a második félévben a pandémiának a büntetőeljárás időtartamára számottevő hatása már nem volt.

15. ábra

A jogerős bírósági határozattal elbírált vádlottak száma a 2013–2022. években

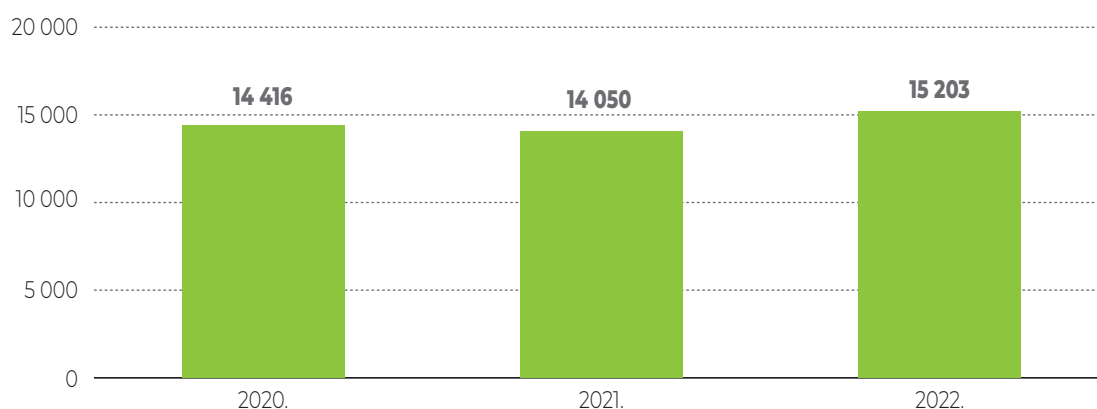
A büntetőbíróság előtti ügyészégi tevékenység szempontjából változatlanul kiemelkedő jelentősége volt 2022-ben is a bírósági tárgyaláson elbírálendő ügyekben kötelezően tartandó előkészítő ülésnek. Az ügyészség továbbra is széles körben élt azzal a lehetőséggel, hogy indítványt tegyen a joghátrány konkrét nemére és mértékére arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen bűnösséget beismerő nyilatkozatot tesz. 2021-hez képest 10,6%-kal nőtt azon vádlottak száma, akikkel szemben a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatukat elfogadva előkészítő ülésen hozott ítéletet, ez a jogintézmény 2018. július 1. napján történt bevezetése óta a legmagasabb adat. Ebből következően 2021-hez képest emelkedett azon vádlottak száma is, akikkel szemben az előkészítő ülésen hozott ügydöntő határozat jogerőre emelkedett. Az ilyen típusú befejezéssel érintett terheltek aránya eléri az elsőfokon jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak számának 16,4%-át. Megállapítható tehát, hogy tovább nőtt azon vádlottak száma, akikkel szemben a bírósági eljárásban bizonyítást lefolytatni a bűnösséget beismerő nyilatkozatuk elfogadására

figyelemmel már nem kellett, jelentősen csökkentve ezzel a büntetőeljárás időtartamát.

Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma 2022-ben 8,2%-kal nőtt részben a rendes eljárás keretében vádemeléssel érintett vádlottak száma növekedésének, részben az egészségügyi veszélyhelyzet megszüntetésének is köszönhetően.

16. ábra

Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma a 2020–2022. években

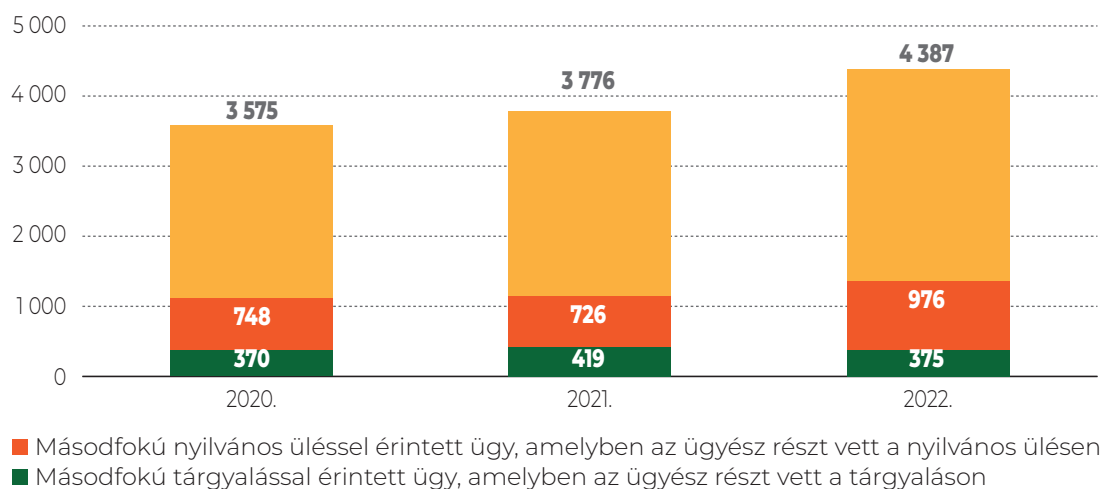

A másodfokú eljárásban befejezett ügyek száma az előző évhez képest 9,8%-kal nőtt, 2021-ben 7378, míg 2022-ben 8100 volt. Jelentős mértékben, 18%-kal nőtt a másodfokú bíróság által ügyészi részvétellel tartott nyilvános ülések, tárgyalások száma is. A másodfokú bíróság a pandémiát megelőző években a másik két eljárási formához, a tárgyaláshoz és a tanácsüléshez képest a legtöbb ügyben nyilvános ülésen járt el. A pandémia miatt bevezetett ideiglenes eljárási szabályokra visszavezethetően azonban megváltoztak az arányok, amelyek jelentősen 2022-ben sem módosultak. Így a másodfokú ügyek alig kevesebb mint felét, 45,8%-át tanácsülésen bírálták el, amely csupán 3%-os csökkenés az előző évhez képest. A másodfokú elbírálásra került ügyek számának növekedésére figyelemmel azonban a tanácsülésen elbírált ügyek száma még így is nőtt.

Bár a nyilvános ülésen az ügyész részvétele nem kötelező, azonban az ügyészség változatlanul jelen volt a másodfokú nyilvános ülésen minden olyan esetben, amikor az állam büntetőigényének hatékony érvényesítése ezt indokolta. 2022-ben a nyilvános ülések 24,3%-ában vett részt az ügyész.

17. ábra

A másodfokon tárgyaláson vagy nyilvános ülésen elbírált ügyek száma a 2020–2022. években

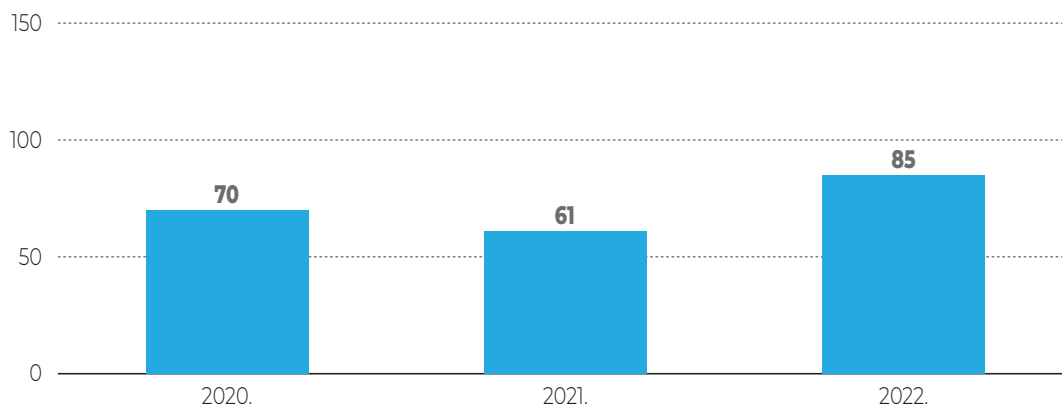
A Be. rendelkezései alapján az ügyészség által bejelentett fellebbezés iránya és tartalma sok esetben alapjaiban határozza meg a felülbírálat terjedelmét és ezáltal a másodfokú bíróság mozgásterét, így ez a vádképviselőt ellátó ügyésztől különös figyelmet igényel. Kiemelt jelentősége van ebből a szempontból annak a rendelkezésnek, amely alapján a korlátozott felülbírálatot eredményező fellebbezések kiterjesztésére később már nincs lehetőség. A váderedményességi mutatók alapján az a következtetés vonható le, hogy az elsőfokon vádképviselőt ellátó ügyészek – a korábbi évekhez hasonlóan – magas színvonalú munkát végeztek 2022-ben is, és fokozott figyelemmel jártak el a fellebbezések bejelentése során.

A Be. lehetőséget biztosít arra, hogy a másodfokú bíróság eltérő tényállás alapján megállapítsa az elsőfokon felmentett terhelt büntetőjogi felelősségét. A másodfokú bíróság mellett működő ügyészség képviselőjében eljáró ügyészek minden olyan esetben, amikor lehetőséget láttak e szabály alkalmazására, törekedtek az indítványukat ennek megfelelően megtenni, csökkentve ezáltal is azon ügyek mennyiségét, amelyekkel összefüggésben az elsőfokú ügyszólatár határozat hatályon kívül helyezése vált szükségessé.

A harmadfokú eljárások száma 2022-ben is csekély volt, azonban a megelőző évhez viszonyítva 30,2%-os növekedést mutatott. Ezen belül a tanácsüléssel elbírálásra került ügyek aránya – hasonlóan a másodfokú eljáráshoz – 2022-ben igen kis mértékben csökkent, így az előző évhez képest többször döntött nyilvános ülésen a harmadfokú bíróság.

18. ábra

A harmadfokú nyilvános ülésel érintett ügyek száma a 2020–2022. években

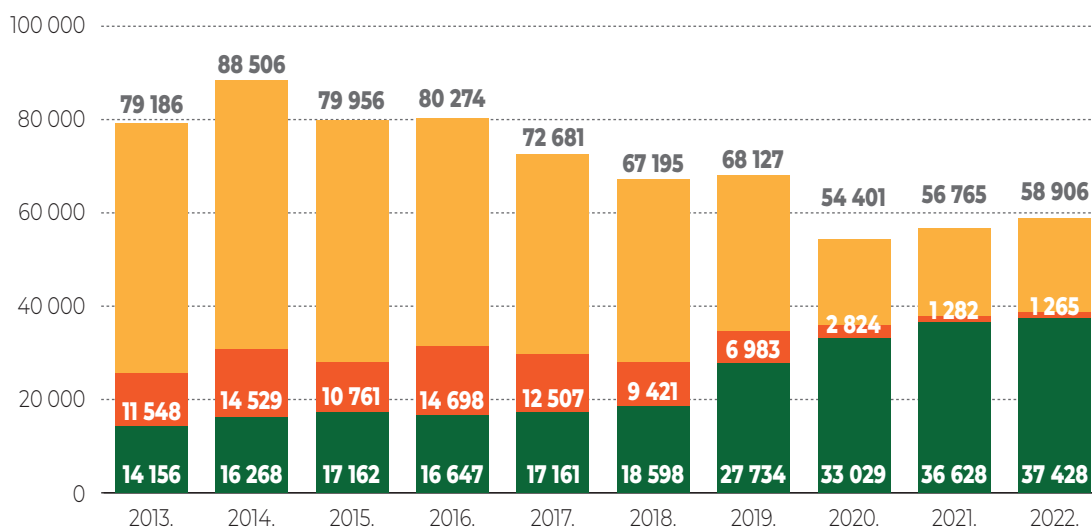

Összességében az a következtetés vonható le, hogy az ügyészség tárgyalási terhe 2022-ben az előző évhez képest számottevő változást mutatott, növekedés volt tapasztalható az első-, másod- és harmadfokú eljárásban egyaránt.

A bírósági eljárások gyorsítását szolgáló egyes jogintézményekkel érintett terheltek számát a következő ábra szemlélteti:

19. ábra

A jogerős bírósági határozattal elbírált, valamint az eljárást gyorsító formákkal elbírált vádlottak száma a 2013–2022. években

- Az elsőfokú eljárás bíróság elé állítással zajlott (függetlenül attól, hogy a jogerőre emelkedés az eljárás mely szakaszában történt)
- Büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozattal érintett vádlott (függetlenül attól, hogy a jogerőre emelkedés az eljárás mely szakaszában történt)

A bírósági eljárás gyorsítását célzó két, számát tekintve legfontosabb jogintézmény az elmúlt tíz év mutatói alapján továbbra is a bíróság elé állítás és a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás. Az eljárások időszerű befejezését, egyúttal az állami büntetőigény hatékony érvényre juttatását célzó eljárási forma megválasztásakor az ügyészségnek 2022 első felében változatlanul figyelembe kellett vennie a pandémia okozta sajátos körülményeket. Az ideiglenes eljárási szabályok kiszélesítették azon esetek körét, amikor a bíróság a járványügyi helyzet idején e két külön eljárásban hozhatott ügyszünet határozatot.

Változatlanul megállapítható, hogy a bíróság elé állítások és a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárások egyre nagyobb arányt tesznek ki a jogerősen befejezett ügyekkel érintett terheltek számán belül. 2022-ben a jogerős ítélettel érintett vádlottak 65,7%-a tekintetében az említett két külön eljárásban hoztak ügyszünet határozatot. Ez az arány 2021-hez képest 1,1%-os csökkenést jelentett ugyan, azonban mennyiségét tekintve még úgy is meghaladta a 2021-es adatokat, hogy 2022. június 1. napjától már nem voltak alkalmazhatóak azok az eljárásjogi szabályok, amelyek az első félévben a bűncselekmények nagyobb körében tették lehetővé a járványügyi helyzetre figyelemmel e két külön eljárás alkalmazhatóságát. Az ügyészség az elmúlt évben is eredményesen hozzájárult a büntetőeljárások időszerűségének javításához. Megállapítható az is, hogy a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás széles körű kezdeményezésével továbbra is meghatározó maradt a személyes jelenlétet nem igénylő formák megtartása, hozzájárulva ezzel a veszélyhelyzet fennállása alatt az eredményes járványügyi védekezéshez.

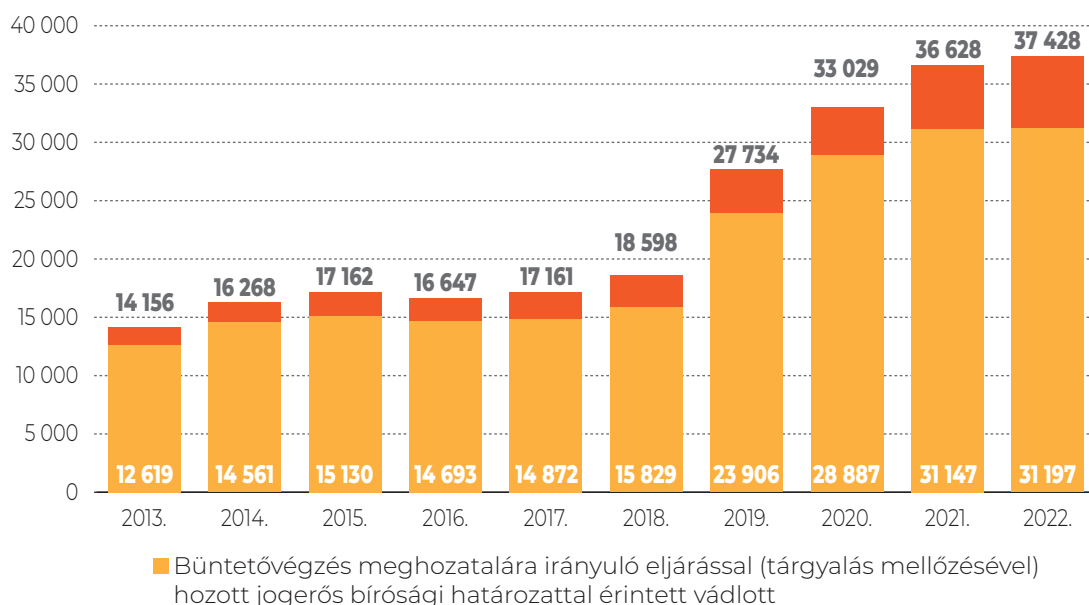
A bíróság elé állítások mennyisége 2022-ben – mind a vádlottak számát, mind a jogerős ítélettel érintett terheltekhez viszonyított arányát tekintve alig maradt el 2021-hez képest, egyben ez volt az utóbbi 10 év legalacsonyabb száma. Ennek elsődleges oka, hogy az ügyészség elsősorban a személyes megjelenést nem igénylő, a büntetővégzés meghozatalára irányuló indítványt részesítette előnyben, ha a két külön eljárás közötti választás lehetősége a törvényi feltételekre figyelemmel fennállt. 2022-ben a bíróság az ügyészség által bíróság elé állított vádlottak 92,7%-a esetében folytatta le érdemben e külön eljárást, így az ilyen jellegű ügyészségi indítványok eredményessége 3,1%-os növekedést mutat az előző évhez képest. Megállapítható az is, hogy a bíróság elé állítással elbírált vádlottak 61,5%-a tekintetében az elsőfokú ítélet jogerőre is emelkedett.

2022-ben tovább erősödött az a tendencia, amely szerint a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás egyre inkább meghatározóvá vált mind az elbírált ügyek mennyiségét, mind a jogerős bírósági határozattal elbírált vád-

lottak számához viszonyított arányát tekintve. A bíróság elé állítással érintett vádlottak számát figyelmen kívül hagyva a vádirattal megvádolt személyek 64,9%-a esetében hozott a bíróság büntetővégzést, e terheltek 83,4%-a tekintetében pedig a büntetővégzés jogerőre is emelkedett.

20. ábra

A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozattal érintett vádlottak száma a 2013–2022. években

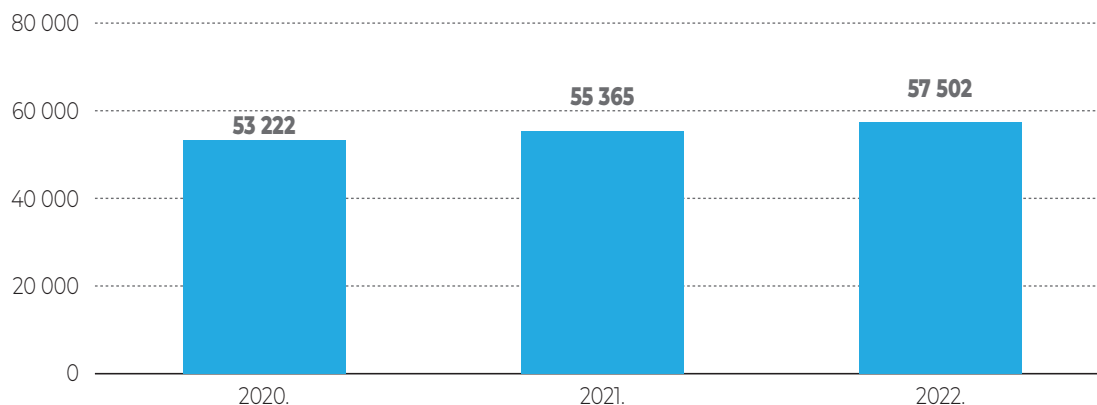

2022-ben 10.445 terhelt bűnösséget beismerő vallomását elfogadva hozott a bíróság előkészítő ülésen ítéletet. Ez – leszámítva a bíróság elé állítással, valamint a büntetővégzéssel érintett terheltek számát – a megvádolt személyek 39,5%-át jelenti. Ha ezt összevetjük a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásokkal érintett vádlottak számával, megállapítható, hogy az ügyészség a tárgyévből is helytállóan választotta meg az eljárási formákat.

A bírósági eljárás gyorsítását szolgáló egyéb eljárási formák gyakorlati jelentősége továbbra sem nőtt az előző évhez viszonyítva, az ezekkel érintett vádlottak száma azonban kismértékben emelkedett az előző évhez képest. 2022-ben 260 ismeretlen helyen távollévő vádlottal szemben, valamint 126 külföldön tartózkodó terhelttel szemben emelt vádat az ügyészség. Kismértékben, 155-re emelkedett az egyezségkötéssel érintett vádlottak száma, ez 2021-ben 141 volt.

A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak számát a következő ábra mutatja:

21. ábra
A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a 2020–2022. években

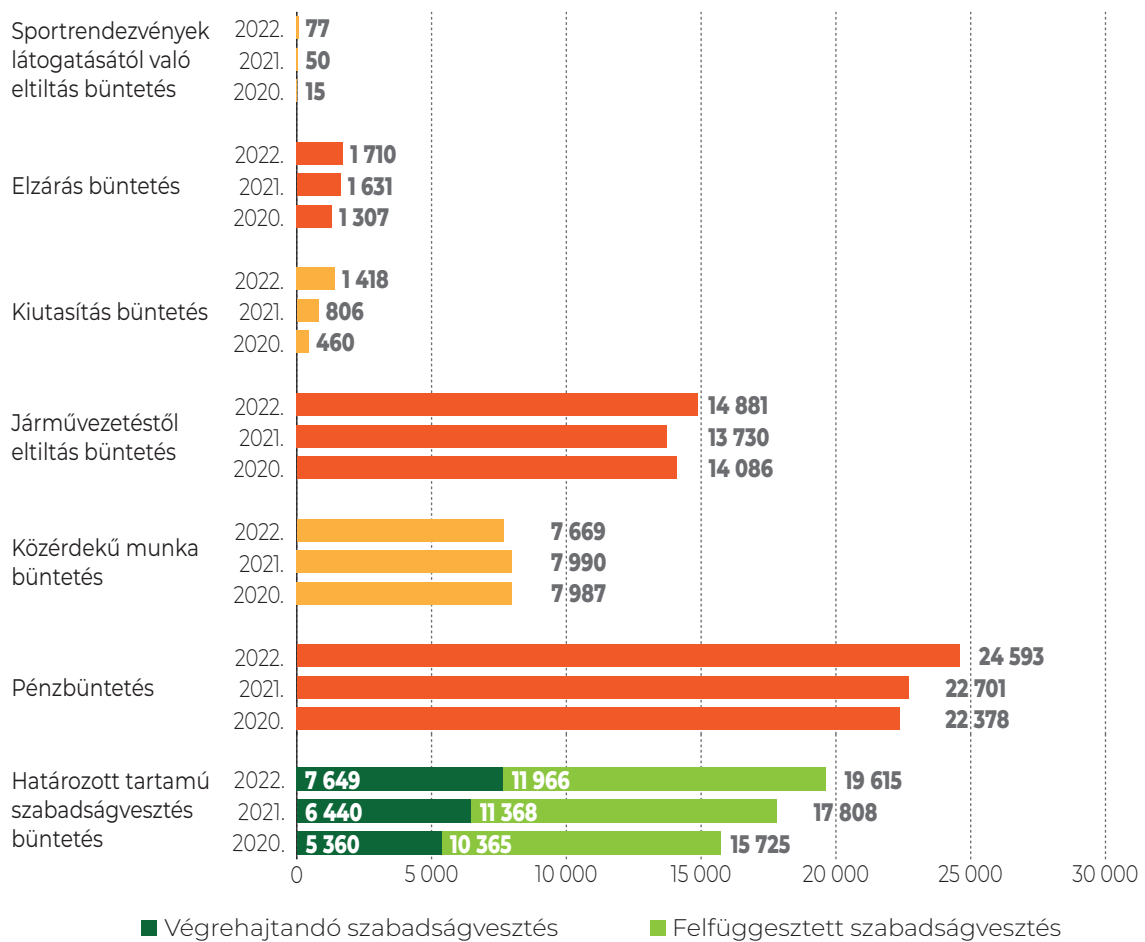
A 2022. évben a büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak számának növekedése megfelel annak, hogy ezzel azonos arányban nőtt a jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak száma. A büntetőjogi szankciók körében a büntetések arányának emelkedő tendenciája folytatódott, a 2021-ben elért 87,6%-ról 89,2%-ra nőtt.

A Btk. – meghatározott feltételek mellett – az erőszakos többszörös visszaesőkre kötelező jelleggel rendeli el a legsúlyosabb büntetés, az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását. A tárgyévben az előző évi 20-ról 19-re csökkent az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt terheltek száma, közülük 4 elítélt feltételes szabadságra nem bocsátható.

Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak számának alakulását a következő ábra mutatja, amely nem tartalmazza az életfogytig tartó szabadságvesztéssel érintett vádlottak számát:

22. ábra

Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak száma a 2020–2022. években

A jogerős ügydöntő határozattal érintett vádlottak számának növekedésével 2022-ben a korábbi időszakhoz viszonyítottan 10,1%-kal nőtt azon terheltek száma, akiket a bíróság határozott tartamú szabadságvesztésre ítélt. A határozott tartamú szabadságvesztés büntetésen belül az előző évhez képest ismét kisebb mértékben nőtt a végrehajtandó szabadságvesztések aránya (39%) a felfüggesztett szabadságvesztésekhez (61%) képest.

A leggyakrabban alkalmazott büntetés a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan továbbra is a pénzbüntetés volt 2022-ben. E büntetés a jogerősen büntetésre ítélt terheltek 48%-át érintette, ami 1,2%-os emelkedést jelent 2021-hez viszonyítva. A jogerősen elmarasztalt terheltek számához viszonyítva a szabadságvesztés aránya 1,5%-kal nőtt, 38,3%-ra, az elzárás aránya lényegében változatlan maradt, az elítéltek 3,3%-át érintette. Ez arra utal, hogy a joghátránykiszabási gyakorlatnak a korábbi évben tapasztalható szigorodása összességében változatlan maradt.

A tárgyévben kiszabott közérdekű munka büntetések aránya tovább csökkent 1,5%-kal, az elítéltek 14,96%-ával szemben szabták ki e büntetést.

A jogerősen kiszabott járművezetéstől eltiltás aránya enyhe, 0,7%-os emelkedést mutat.

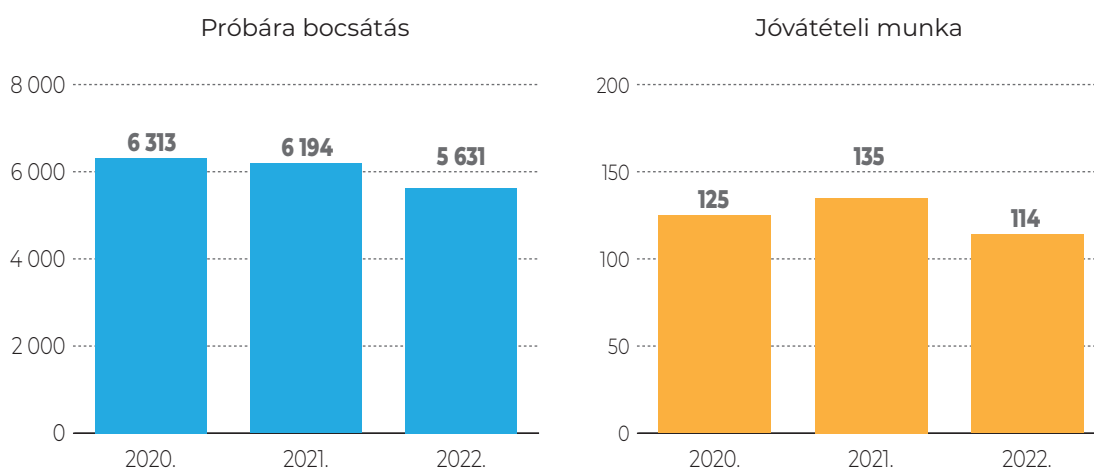
A foglalkozástól eltiltásra, valamint a kiutasításra ítélték számában 2021-ben megfigyelhető jelentős emelkedés 2022-ben tovább erősödött. A foglalkozástól eltiltásra ítélt vádlottak száma az előző évhez képest is 38%-kal nőtt. Ez továbbra is azzal indokolható elsősorban, hogy a bíróságok büntetékiszabási gyakorlatában következetesen érvényesül a nemi erkölcs és a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények elkövetőivel szemben kötelező jelleggel előírt foglalkozástól eltiltás. A kiutasításra ítélték száma 2021-hez viszonyítva ugyancsak jelentősen, 75,9%-kal emelkedett. Ez azzal magyarázható, hogy a tárgyévben még tovább emelkedett az embercsempészás miatt elítéltek száma, amely bűncselekmény nem magyar állampolgár elkövetőivel szemben a Btk. 2021. január 1. napja óta kötelező jelleggel írja elő a kiutasítás kiszabását.

A sportrendezvények látogatásától való eltiltás büntetés alkalmazása változatlanul elenyésző volt, ez a jogerősen büntetéssel sújtott terhelteknek csupán a 0,15%-át érintette.

A próbára bocsátások és a jóvátételi munkát elrendelő bírósági döntések száma a következők szerint alakult:

23. ábra

A próbára bocsátások száma, valamint a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma a 2020–2022. években

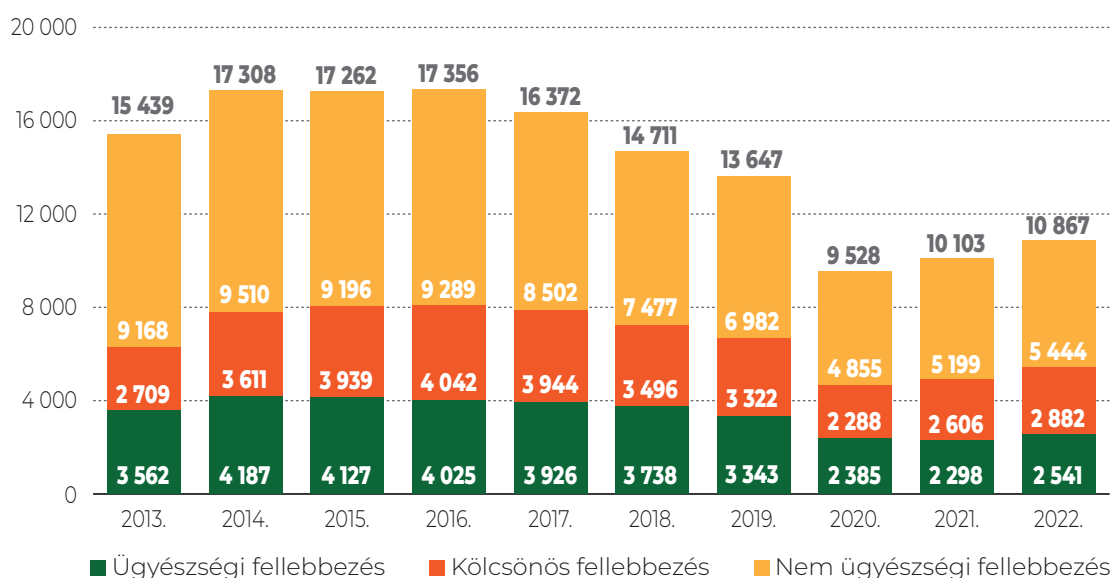

Tovább csökkent 2022-ben azon vádlottak száma, akikkel szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmazott. A próbára bocsátás aránya az összes joghátrányhoz képest is 9,8%-ra csökkent. Változatlanul kijelenthető azonban, hogy a büntetés helyett alkalmazott intézkedésekben belül a próbára bocsátás a leggyakoribb. Mindez összefügg azzal, hogy a bíróságok büntetékiszabási gyakorlata szigorúbbá válásának folyamata 2022-ben sem fordult meg.

Az előző évhez képest a jótételi munkát alkalmazó bírósági döntések aránya az intézkedéseken belül csökkent, az az elítéltek 0,2%-át érintette. Az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételének elrendelésére 2 esetben került sor.

Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen benyújtott fellebbezések számát a következő ábra mutatja:

24. ábra
Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések a 2013–2022. években

A tárgyévben 2021-hez képest 7,6%-kal nőtt az elsőfokú ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezések száma. A büntetővégzést leszámítva 2022-ben az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatával érintett vádlottak 54,8%-a esetében került sor fellebbezésre, amely megegyezik az előző év adatával.

Az utóbbi évek tendenciájának megfelelően változatlanul érvényes megállapítás, hogy a jogerős érdemi határozatok számának emelkedésével együtt, hasonló mértékben emelkedett az ügydöntő határozatok elleni jogorvoslatok száma is. Az ügyészségi fellebbezések aránya nagyságrendileg megfelelt az előző évek adatának. A tárgyévben az elsőfokú ügydöntő határozattal érintett vádlottakra vonatkozó fellebbezések 49,9%-át tette ki az ügyészség által vagy általa is bejelentett jogorvoslati kérelmek aránya (2021: 48,54%, 2020: 49%, 2019: 48,83%).

2022-ben a másodfokú ügyész által fenntartott ügyészségi fellebbezések eredményessége a korábbi évhez képest nem változott. Változatlanul érzékel-

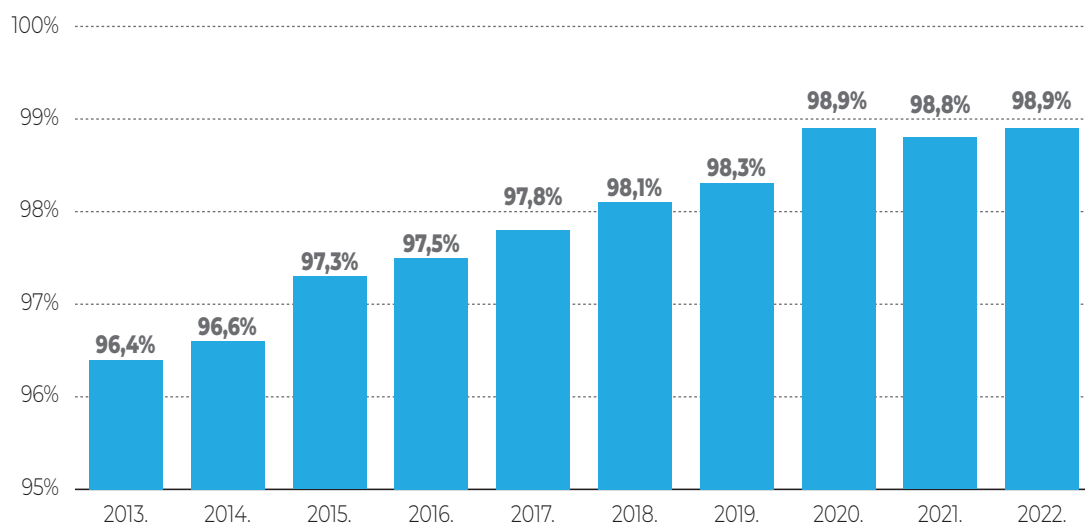
hető volt azonban, hogy az ítélkezési gyakorlat helyenként enyhe, esetenként nem érvényesült megfelelően a szabadságvesztés büntetéseknek a törvényes középérték figyelembevételével történő kiszabására vonatkozó rendelkezés sem.

Az ügyészség az enyhe ítélkezési gyakorlat megváltoztatása és a törvény szigorának érvényre juttatása végett a kiszabott büntetés súlyosítására irányuló fellebbezéssel élt. Ez volt a leggyakoribb oka az ügyészi fellebbezéseknek, amely a vádhatósági jogorvoslattal érintett vádlottak 86,9%-ára vonatkozott. A súlyosításra irányuló, és a másodfokú ügyészség által fenntartott ügyészi fellebbezések eredményessége a korábbi évhez hasonlóan 27,3% volt. A megalapozatlanság miatt fenntartott ügyészségi fellebbezések száma ugyanakkor 207-re nőtt a tárgyévben, ezek eredményessége pedig az előző év adatával csaknem egyezően 44%-os volt.

2022-ben 3 esetben a vádlott felmentéséért, 43 esetben a vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítéséért, 1 vádlott tekintetében pedig az eljárás megszüntetése végett jelentettünk be fellebbezést.

A váderedményességet a következő ábra szemlélteti:

25. ábra
A váderedményesség a 2013–2022. években

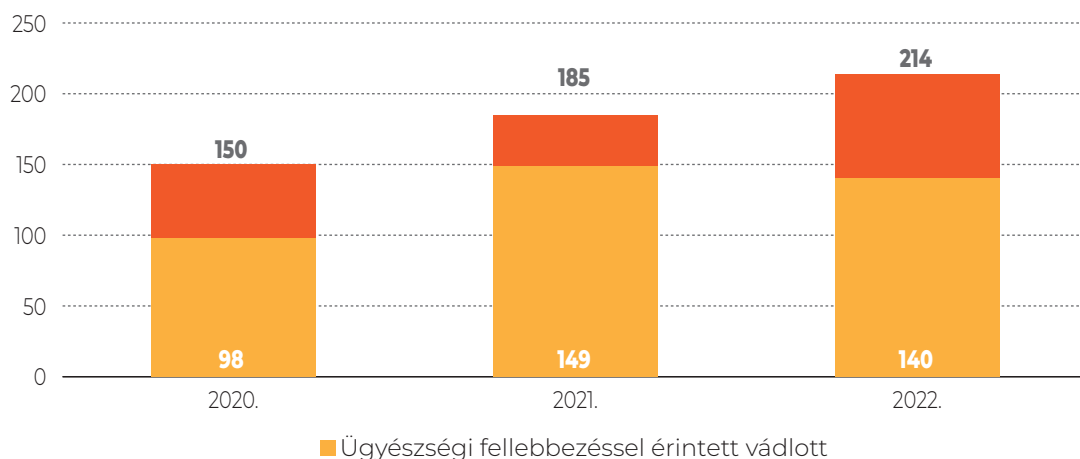
A váderedményesség folyamatos emelkedésében a 2021. évben ugyan 0,1%-os csökkenés volt tapasztalható, azonban a tárgyévben ugyanilyen arányú emelkedés történt, elérve ismét az elmúlt 10 év legmagasabb mutatóját. Emellett 51.485 terhelt esetében, a vádlottak 87,4%-át érintően a bíróság a váddal, illetve a végindítvánnyal minden tekintetben egyezően állapította meg a büntetőjogi felelősséget.

18,4%-kal nőtt azon vádlottak száma, akik tekintetében a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte az elsőfokú ügydöntő határozatot. Ez összesen 366 vádlottat érintett, amely továbbra is messze elmarad a Be. hatálybalépését megelőző mutatótól. Ez megerősítette, hogy a Be. által bevezetett új jogorvoslat, a hatályon kívül helyező határozat elleni fellebbezés jogintézménye arra készítette a másodfokú bíróságokat, hogy körültekintőbben fontolják meg azt a döntést, amikor az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az új eljárás lefolytatásának elrendelését tartják indokoltnak.

A másodfellebbezéssel érintett vádlottak számát, és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak számát a következő ábra szemlélteti:

26. ábra

A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma, és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a 2020–2022. években

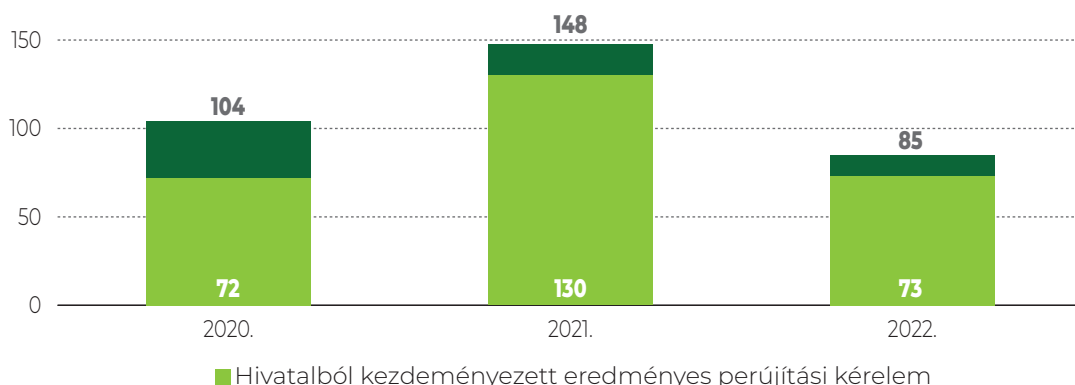

2021-hez képest nőtt a harmadfokú eljárással érintett vádlottak száma. Ugyanakkor 65,4%-ra csökkent az ügyészi másodfellebbezések aránya. A harmadfokú ügyész által fenntartott ügyészi másodfellebbezések eredményessége 72,2%-ra emelkedett.

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulását a következő ábra mutatja:

27. ábra

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulása a 2020–2022. években

Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások száma 2022-ben az előző két évhez képest számottevően csökkent, ezek eredményességének aránya azonban a 2021. évi 87,8%-hoz hasonlóan változatlanul magas, a tárgyévben 85,9% volt.

2022-ben is figyelemmel kísértük a kiemelt és közérdeklődésre számot tartó büntetőbíróság előtt folyamatban lévő ügyeket. Tételesen vizsgáltuk ezekben az ügyekben, illetve általánosságban is a jogerősen felmentéssel vagy az eljárás megszüntetésével végződött eljárásokat, levontuk a szükséges következtetéseket. Szűrőpróbaszerűen vizsgáltunk más olyan befejezett ügyeket, amelyek a váderedményességet rontották. A vizsgálatok eredménye alapján egyedi vagy általános jellegű intézkedéseket tettünk. A folyamatban lévő ügyekben továbbra is konzultációs lehetőséget biztosítottunk a fellebbviteli főügyészségek és a főügyészségek számára. A tárgyévben bekövetkezett jogszabályváltozásokra is visszavezethetően felmerült anyagi vagy eljárásjogi kérdések megoldásában igyekeztünk még az eljárás jogerős befejezése előtt segíteni. Mindezek hozzájárultak a magas váderedményesség fenntartásához.

2.3. A fiatalkorúak büntetőügyeiben kifejtett ügyészségi tevékenység

A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásának célja, hogy az eljárás mielőbbi lefolytatásával és nevelő jellegű joghátrányok alkalmazásával a társadalomba való visszailleszkedést elősegítse és a speciális bűnmegelőzést szolgálja. Felismerve azt, hogy a fiatalkorúak életkoruk és sajátos szükségleteik folytán különleges bánásmódot igényelnek, a törvény kimondja, hogy a büntetőügyben eljáró hatóságoknak a fiatalkorú elleni büntetőeljárással összefüggésben az Alaptörvényben, a Gyermek jogairól szóló, New York-ban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben és más törvényekben megfogalmazott, gyermeket megillető jogok hatékony érvényesülését biztosítani kell.

A 2022. évben a bűncselekmények elkövetőinek száma 143.979 (2021: 146.688, 2020: 138.950) volt, közülük 7942 (2021: 7666, 2020: 8064) tizennegyedik életévét betöltött fiatalokot regisztráltak.

Az egyes bűncselekmények elkövetőjeként regisztrált fiatalok főbb adatainak alakulásáról a következő táblázat ad tájékoztatást:

2. táblázat

Egyes bűncselekmények fiatalok elkövetőinek száma a 2020–2022. években

Bűncselekmények	2020. év	2021. év	2022. év
Szándékos befejezett emberölés	8	0	1
Emberölés kísérlete	9	4	10
Életveszélyt okozó testi sértés*	13	18	13
Súlyos testi sértés*	396	363	380
Kábítószer-kereskedelem	34	43	49
Emberkereskedelem	15	3	51
Szexuális erőszak	48	39	33
Kerítés	3	2	1
Gyermekpornográfia	76	151	79
Garázdaság	1 350	1 228	1 401
Rablás	167	126	135
Kifosztás	107	56	95
Zsarolás	38	21	23
Lopás	2 971	2 761	2 542
Rongálás	286	323	325

* A gondatlan testi sértés alakzatai nélkül.

Az elmúlt évben a bűncselekmények elkövetőjeként regisztrált gyermekokok száma 2352 (2021: 1763, 2020: 1734) volt.

A fiatalok ügyét, amennyiben az lehetséges és kívánatos, bírósági eljárás nélkül, a normakövető magatartás elsajátítását elősegítő joghátrány megválasztásával kell elrendezni. Ezért a Be. a fiatalok elleni büntetőeljárásban – a terhelti együttműködésre alapítottan – jóval nagyobb teret enged azoknak a bírósági utat elkerülő, ügyészégi intézkedésként alkalmazható jogintézményeknek, amelyek az áldozat kompenzálásában és a kárhelyreállításban a fiatalok aktív részvételét igénylik. A feltételes ügyészi felfüggesztés keretében olyan magatartási szabályok és kötelezettségek írhatók elő, amelyek a sértettre fókuszáló resztoratív szemlélet mellett a nevelési cél elérésére is hatékony eszközül szolgálnak. A közvetítői eljárás során a fiatalok közvetlenül szembesülhet az általa elkövetett cselekmény következményeivel.

A bíróság elé állítás lényege, hogy az arra alkalmas ügyet egy egyszerűsített eljárási rendben, a cselekmény elkövetése után rövid időn belül a bíróság elé juttassa. Ezért e jogintézmény alkalmazása a fiatalkorúval szemben fokozottan alkalmas lehet az egyéni megelőzés előmozdítására. A büntetővégzéssel történő elbírálás ugyancsak a bíróság elé vitt ügyek időszerű lezárását és ezáltal a büntetési célok mielőbbi érvényesülését segíti elő.

A 2020. év elején kialakult koronavírus-világjárvány a büntetőügyek intézésében a 2021. évben is éreztette hatását. A tárgyévet megelőző két évben a járványügyi helyzet nem kedvezett az ügyek befejezésére rendelkezésre álló azon jogintézményeknek és eljárási formáknak (az eljárás közvetítői eljárás lefolytatása céljából való felfüggesztése, bíróság elé állítás, előkészítő ülés, tárgyalás), amelyekben a fiatalkorú személyes jelenléte az ideiglenes eljárásrendben sem volt nélkülözhető. Ezzel szemben a büntetővégzés meghozatalára tett indítványok számának a 2020. és a 2021. években bekövetkezett releváns emelkedése a fiatalkorúval szemben a büntetővégzés alkalmazhatóságát jelentősen kibővítő különleges eljárási szabályokra volt visszavezethető.

Ahogy arra már utalás történt a Kivezető tv. eltérő eljárásjogi szabályai a koronavírus-világjárvány miatti veszélyhelyzet 2022. június 1. napján történt megszüntetésével hatályukat veszítették. Ezzel összefüggésben, a statisztikai adatok alapján a fiatalkorúak ügyeit érintően megállapítható, hogy a tárgyéven – bár a büntetővégzés meghozatalára tett indítványok továbbra is a vádemelések nagyobb részét képezték – növekedett az általános szabályok szerinti vádak száma, amely azt is maga után vonta, hogy az ügyészség a 2021. évhez képest nagyobb számban élt azzal a lehetőséggel, hogy a vádiratban mértékes joghátránykiszabási indítványt tegyen. Ugyanakkor a veszélyhelyzeti szabályokra alapított büntetővégzés meghozatalára irányuló indítványok a vádemeléseknek csupán 0,2%-át tették ki.

A 2022. évben az ügyészség 4958 szakterületi ügyben 1983 esetben döntött vádemelésről, 1833 esetben az eljárás megszüntetéséről, 1142 alkalommal pedig az eljárás felfüggesztéséről. Az eljárás felfüggesztését 207 esetben (18,1%) közvetítői eljárással összefüggő ok, 925 esetben (81%) feltételes ügyészi felfüggesztés indokolta. Az ügyészség az eljárás megszüntetésével történt elintézkések közül 473 esetben (25,8%) alkalmazott megrovás intézkedést, 862 esetben (47%) az eljárás megszüntetésére feltételes ügyészi felfüggesztést, 150 esetben (8,2%) közvetítői eljárást követően került sor.

A tárgyéven – a 2021. évi adatokkal egybevetve – a vádemeléssel érintett ügyek száma 6,7%-kal, a vádemeléssel érintett fiatalkorúak száma 10,2%-kal emelkedett.

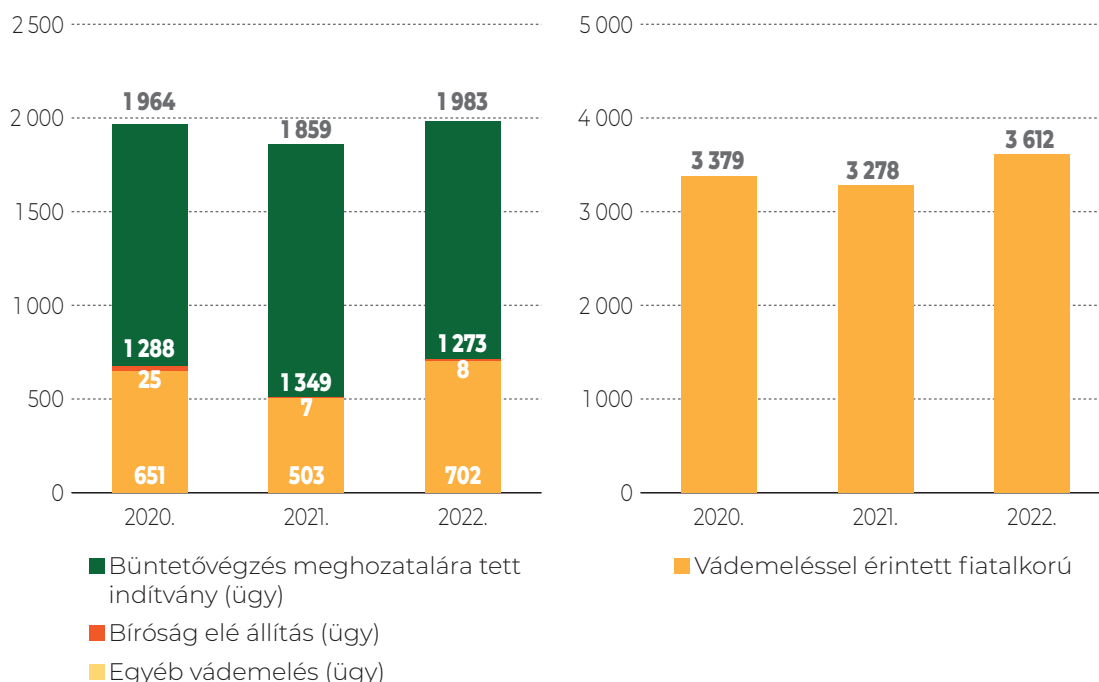
A vádemelés típusai alapján a vádak 14,1%-ában nyújtottunk be az általános szabályok szerinti vádiratot, ami az előző évi arányhoz képest (2021: 11,8%) jelentős mértékű, 27,4%-os emelkedést jelzett. A vádiratban 418 ügyben indítványoztuk konkrét mértékű vagy tartamú joghátrány kiszabását az előkészítő ülésen tett beismerés esetére. A 2021. évben 281 ügyben került sor ilyen vádirat benyújtására, amely azt jelenti, hogy e vádak száma szignifikánsan, 48,8%-kal emelkedett. Amíg a 2021. évben egyezség alapján 3 ügyben emeltünk vádat, a tárgyévből fiatalokkal szemben ilyen eljárásra nem került sor. Egyezségkötés esetén a törvény csak annak az együttműködő fiataloknak nyújt kedvezményt, aki az egyezség keretében valamely büntetőügy bizonyításához jelentősen hozzájárult. Ez a rendelkezés kihat a fiatalokkal szembeni egyezségkötést követő vádemelések gyakoriságára, mert a jogintézmény tényleges anyagi jogi előnyt – a kiszabható büntetés felső határának korlátozásával – csak szabadságvesztés alkalmazásának indokoltsága mellett biztosít.

Az eljárás gyorsítását szolgáló eljárási formákkal (bírószákhelyre előállítás, büntetővégzés) lezárt ügyek a 2022. évben a vádemelések 64,6%-át tették ki, amely a megelőző évi 73%-hoz képest 8,4%-os csökkenést jelentett. A tárgyévből bíróság elé állításra – a 2021. évi mutatószámmal azonosan – a vádemeléssel elintéztett ügyek 0,4%-ában került sor. Bár 5,6%-kal mérséklődött a büntetővégzés meghozatalára tett indítványok száma, de e vádak a vizsgált évben is a vádemelések meghatározó részét, 64,2%-át képviselték.

A vádemeléssel érintett ügyek és a vádemeléssel érintett fiatalok számának alakulását a következő ábra mutatja:

28. ábra

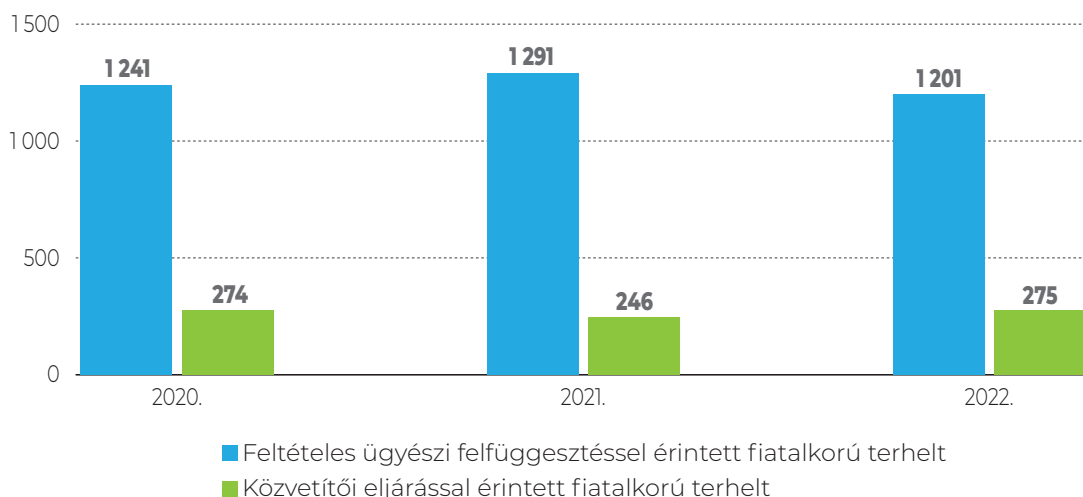
A fiatalokkal szembeni vádemelések adatai a 2020–2022. években

Az előző évhez képest 11,8%-kal emelkedett azon fiatalok száma, akiknek ügyét a 2022. évben közvetítói eljárásra utaltuk, míg a feltételes ügyészi felfüggesztéssel érintett fiatalok számában 7%-os csökkenés volt tapasztalható.

29. ábra

A feltételes ügyészi felfüggesztéssel és a közvetítói eljárásra utalással érintett fiatalok terheltek száma a 2020–2022. években

A 2022. évben instruálás keretében elvégeztük az ügyészségi intézkedések törvényességének vizsgálatát azon ügyekben, amelyekben 2021. július 1. napja és 2022. június 30. napja között fiatalokkal szemben a feltételes ügyészi felfüggesztés alkalmazására büntethetőséget megszüntető egyéb okkal összefüggésben került sor. A Btk. Különös Része a kábítószer birtoklásának tényállásában a csekély mennyiségű kábítószerre megvalósított fogyasztói típusú magatartások vonatkozásában speciális büntethetőséget megszüntető okként szabályozza, ha a terhelt a bűncselekmény elkövetését beismeri, és az elsőfokú ügydöntő határozat meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt. A Be. e terhelti magatartás tanúsításának elősegítése érdekében lehetővé teszi az eljárás ügyészség általi felfüggesztését, amelynek tartama alatt a törvényben előírt vállalás teljesítése a büntethetőséget megszüntető ok bekövetkezését és az eljárás kötelező megszüntetését eredményezi.

A vizsgálat megállapította, hogy az alsóbb fokú ügyészségek az intézkedés elrendelésekor a Be.-ben és a Btk.-ban foglalt szabályokat általánosságban betartották, ugyanakkor olyan – a jogintézmény alkalmazásának törvényi feltételeit meghatározó eljárási, valamint a büntethetőséget megszüntető ok hatályosulására vonatkozó anyagi jogi szabályokat érintő – jogalkalma-

zói hibák is feltárásra kerültek, amelyek kiküszöbölése érdekében intézkedés – a Kúria előtti rendkívüli jogorvoslati eljárás – kezdeményezése vált szükségessé.

A vizsgálat tapasztalatai alapján olyan – a fogalmazók, az alügyészek és a fiatalkorúak ügyészeinek éves továbbképzésében hasznosítható – oktatási anyagot állítottunk össze, amely a fenti jogintézmény vonatkozásában támogatja a helyes és egységes ügyészségi joggyakorlat kialakítását.

Fiatalkorúval szemben szabadságelvonással járó büntetés vagy intézkedés csak ultima ratio jelleggel alkalmazható. Erre figyelemmel a Btk.-nak a fiatalkorúakra vonatkozó XI. Fejezete a büntetés kiszabásával kapcsolatban – az elkövető életkorához és az elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyához igazodóan – részben az általános szabályoktól eltérő, részben azokat kiegészítő rendelkezéseket tartalmaz. A bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét be nem töltött fiatalkorúval szemben joghátrányként csak intézkedés – jellemzően próbára bocsátás vagy javítóintézeti nevelés – alkalmazható. A Btk. 16. §-a sorolja fel azokat a jelentős tárgyi súlyú élet és testi épség elleni, vagyon elleni erőszakos, valamint hivatalos személy és közbiztonság elleni bűncselekményeket, amelyek miatt az ilyen életkorú elkövető büntetőjogi felelőssége a törvényi feltételek megléte esetén megállapítható.

Erre szolgál példaként az a jogerősen a 2022. évben befejezett büntetőügy, amelynek fiatalkorú terheltjei a súlyos megítélésű élet elleni bűncselekményt indíték nélkül, kirívó brutalitással hajtották végre. A törvényszék – az ítéletábra mint másodfokú bíróság határozatával helybenhagyott – ítéletével a terhelteket társtettesként, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetében mondta ki bűnösnek, és ezért a tizenhatodik életévét betöltött I. rendű terheltet – kifosztás büntette miatt is – halmazati büntetésül tíz év fiatalkorúak börtönében végrehajtandó szabadságvesztésre és tíz év közügyektől eltiltásra, a tizenhárom és fél éves II. rendű, valamint a tizenkét és fél éves III. rendű terhelteket négy-négy év javítóintézeti nevelésre ítélte a következő tényállás alapján:

A negyvenhat éves, alacsony, vékony testalkatú sértett pásztorként dolgozott, a település határában elhelyezett lakókocsiban egyedül élt, amelyről a terheltek tudomással bírtak. A bűncselekmény napján a koradélutáni órákban a sértettet a lakókocsiban felkeresték, ahol közösen nagyobb mennyiségű bort fogyasztottak el, miközben zenét hallgattak. Miután a sértett az

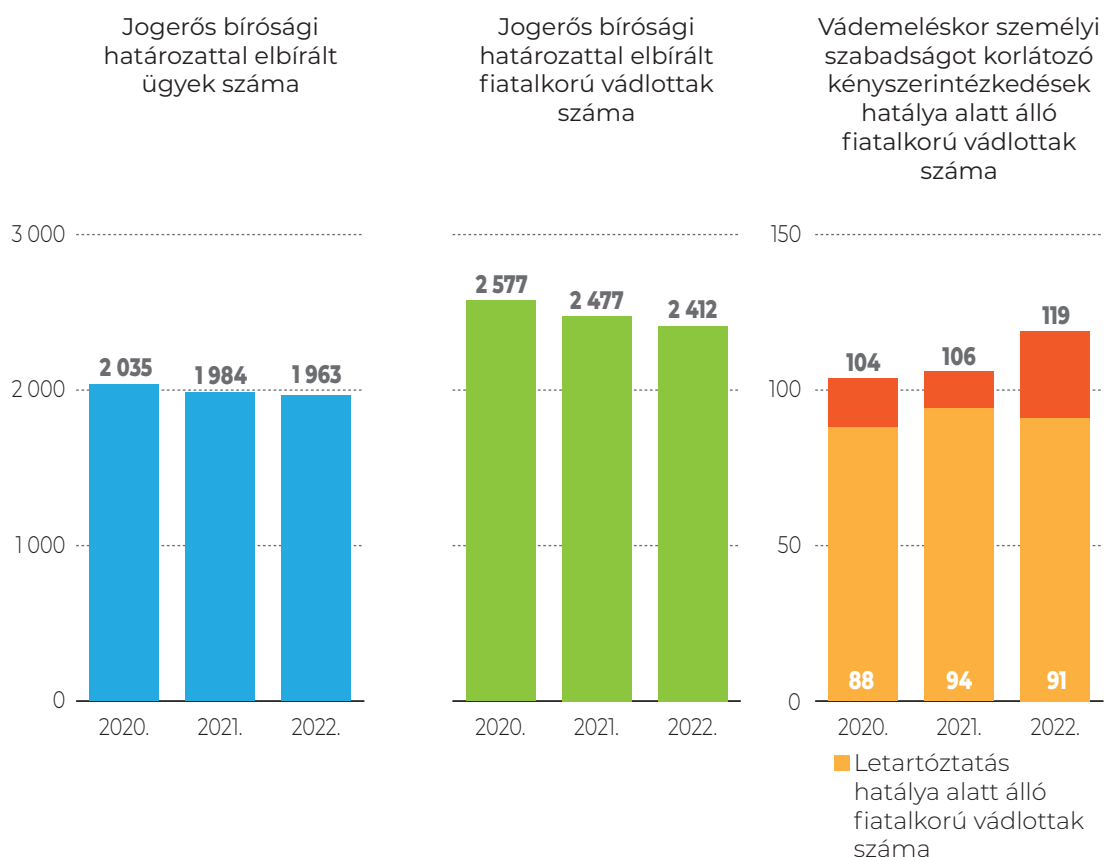
állatokat a legelőre kiengedte, a terheltek és a sértett a településen kívül eső füves területen tovább folytatták a zenehallgatást. Ennek során az ittas sértett szidalmazni kezdte a terhelteket, akik emiatt kinevették, majd őt az I. rendű terhelt a kezével, valamint egy pásztorbottal több alkalommal fejen ütötte, amelynek következtében a sértett arccal előre a földre esett. Ekkor a II. rendű és a III. rendű terheltek is ütni kezdték a földön fekvő, karjaival védekezni próbáló sértettet, és közben azt kiabálták, hogy „meghalsz kutya”. A terheltek rövid időn belül több, pontosan meg nem állapítható számú, de legalább tizenhárom alkalommal nagy, valamint a középest meghaladó erővel kézzel, emellett hengeres és éllel bírógölggyel leadott ütésekkel, döfő mozdulatokkal mértek csapásokat a sértett fejére és felsőtestére, továbbá nagy erővel térdrel ráugrottak a mellkasára. Tettüket csak akkor hagyták abba, amikor a sértett már nem mozgott. Ezután az I. rendű terhelt a sértett zsebéből a pénztárcáját – amelyben 650 forint volt – kivette és eltulajdonította. Végezetül a terheltek – a haldokló sértettet magára hagyva – a lakókocsiját is átkutatták, ahonnan 3000 forint értékben élelmiszereket tulajdonítottak el.

A terheltek együttes bántalmazása következtében a sértett a fején és testszerte 27 rendbeli külsérelmi nyommal járó, továbbá számos belszervi sérülést – egyebek mellett az állcsont törését, a keményburok alatti térben, a lágyburokok között és a homloklebeny alsó felszínén bevérzést, valamennyi borda törését, vérmellet, a kulcscsont és a szegycsont szétválását, a tüdőlebenyek és a mellhártya átszakadását, hasüregi vérzést, a máj és a hashártya bevérzését – szenvedett el, amelyek összességükben olyan súlyosak voltak, hogy a halála elkerülhetetlenül bekövetkezett. A kiemelkedően nagy számú bevérzések és törések a sértettnél rendkívül nagy fájdalmat idéztek elő, a halálhoz vezető sérülések összességének elszenvedése az átlagost meghaladó testi és lelki gyötrelmekkel járt.

A jogerős határozattal elbírált fiatalkorú vádlottakat érintő ügyekre és a fiatalkorú vádlottakra vonatkozó, a következő ábrában szereplő statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a 2022. évben a bírósági döntéssel befejezett ügyek és terheltek száma az előző évhez képest kisebb mértékben, 1,1%-kal, illetve 2,6%-kal lett kevesebb. A tárgyévből a vádemeléskor személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt álló fiatalkorú vádlottak számában nagyobb mérvű, 12,3%-os emelkedés következett be, ehhez viszonyítottan azonban – a 2021. évi mutatószámmal összehasonlítva – arányai-ban 12,2%-kal kevesebben voltak letartóztatásban (2022: 76,5%, 2021: 88,7%).

30. ábra

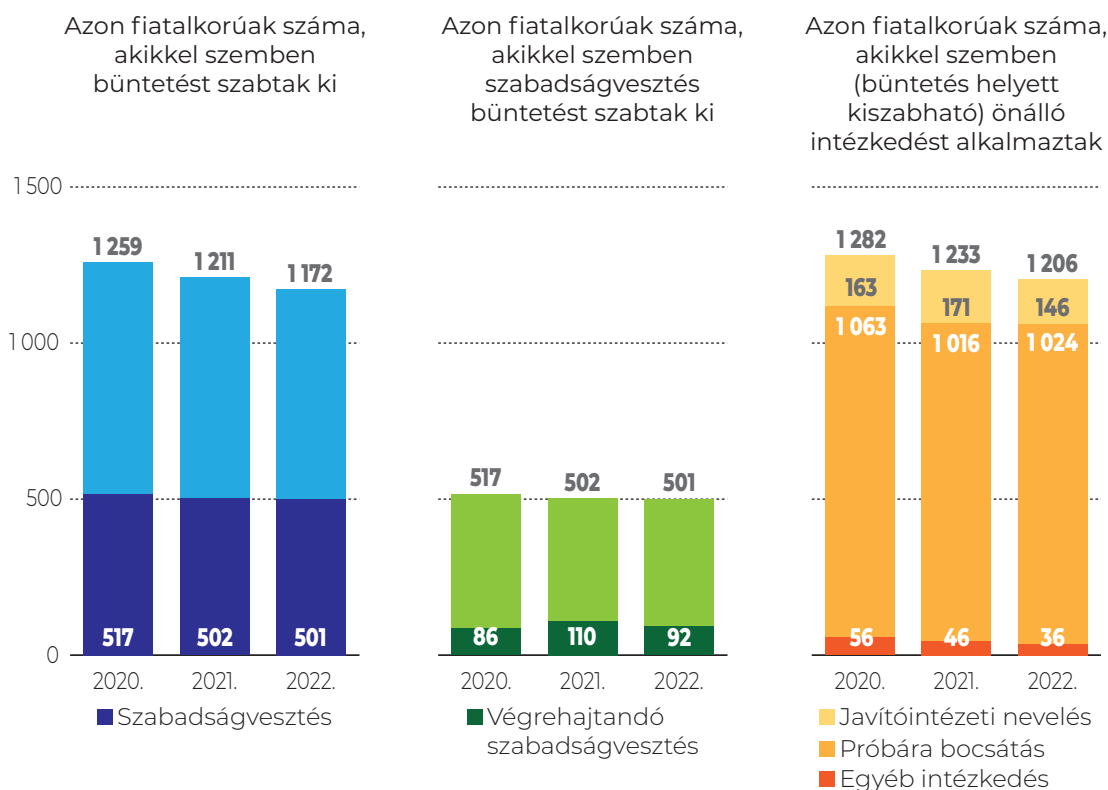
A jogerős bírósági határozattal elbírált ügyekre és fiatalkorúakra vonatkozó főbb adatok a 2020–2022. években

A 2022. évben a büntetéssel sújtott fiatalkorú terheltek 42,7%-ával szemben szabott ki szabadságvesztést a bíróság, amely arra utal, hogy e büntetési nem gyakorisága az elmúlt évi adatok tükrében lényegileg nem változott (2021: 41,5%). A kiszabott szabadságvesztés az érintett fiatalkorúak 18,4%-a esetében jelentett tényleges szabadságelvonást (2021: 21,9%), amelyből következően a 2022. évben 3,5%-kal volt magasabb azon fiatalkorúak aránya, akik vonatkozásában a bíróság törvényi lehetőséget látott a felfüggesztő rendelkezés alkalmazására. Az önállóan, büntetés helyett alkalmazható intézkedések közül a leggyakrabban továbbra is próbára bocsátás elrendelésére került sor (2022: 84,9%, 2021: 82,4%), míg a javítóintézeti nevelésre ítélt fiatalkorúak aránya (2022: 12,1%, 2021: 13,9%) kismértékben csökkent. Az adatokat a következő ábra szemlélteti:

31. ábra

A fiatalokkal szemben kiszabott büntetések és intézkedések főbb adatai a 2020–2022. években

A 2022. évben 2242 fiatalkorú vádlott ügye (a jogerős határozattal elbírált fiatalkorú vádlottak 93%-a) zárult le elsőfokon jogerőre emelkedett ügydöntő határozattal. Erre 8 vádlottal szemben (0,36%) bíróság elé állításban került sor, a büntetévégzéssel elbírált vádlottak száma 1202 (53,6%) volt, tárgyaláson 629 vádlottal szemben (28,1%) hoztak határozatot.

A vizsgált évben a bíróság előkészítő ülésen 495 (2021: 477) fiatalkorú vádlott [a vádirattal megvádolt fiatalkorúak 91,7%-a (2021: 92,6%)] beismerő vallomását fogadta el, akik közül 442 vádlottal (89,3%) [2021: 436 (91,4%)] szemben hozott – 403 vádlott tekintetében (2021: 394 vádlott) már az előkészítő ülésen elsőfokon jogerőre emelkedett – ügydöntő határozatot.

E számadatok azt mutatják, hogy az előkészítő ülés azon törvényi funkciója, hogy a büntetőeljárás vádemelés esetén is minél előbb érdemi befejezést nyerjen, a fiatalokkal szemben – amelyekben az időszerűség és a soron kívüliség kiemelt törvényi szempont – hatékonyan érvényesült.

A tárgyévből az elsőfokú bírói döntés ellen az ügyészség 114 vádlott vonatkozásában nyújtott be fellebbezést, amely a másodfokú eljárásban a vádlottak 64%-át érintően (73 vádlott) vezetett eredményre. Harmadfokú eljárásra fiatalkorú vádlott tekintetében nem került sor.

A szakterületi ügyekben a váderedményesség – hasonlóan az előző évek adataihoz (2021: 99,2%, 2020: 99,3%) – 99,6% volt.

A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásában a szabadságvesztés végső eszközként való alkalmazásának alaptétele egyrészt azt jelenti, hogy a személyi szabadság elvonásának mind a kiszabást, mind a végrehajtást tekintve a legrövidebb időre kell szorítkoznia. Erre is vezethető vissza, hogy a szakterületi ügyek körében közfigyelmet és sajtóérdeklődést elsősorban azok a büntetőügyek váltanak ki, amelyekben a fiatalkorú elkövető kiemelkedő tárgyi súlyú és társadalomra veszélyességű bűncselekményt valósít meg.

Ilyen esetet példáz az a jogerősen a 2022. évben befejezett büntetőügy, amelyet – a bűncselekmények jellege miatt – országos érdeklődés övezett.

A fiatalkorú I. rendű terhelt – aki ez időben a tizenhatodik életévét még nem töltötte be – és a felnőtt korú II. rendű terhelt élettársi kapcsolatban álltak, mindketten büntetett előéletűek voltak. A fiatalkorú I. rendű terheltnél kimutathatók voltak családi szocializációs problémák, többszörösen sérült személyiségfejlődés jellemezte. A cselekmények elkövetésekor felfüggesztett szabadságvesztés hatálya alatt állt, valamint vagyon elleni bűncselekmények miatt további büntetőeljárások voltak folyamatban ellene.

A terheltek szexuális kapcsolat létesítése végett találkoztak beszéltek meg a sértettel, akiről a II. rendű terhelt – miután a sértett anyagi helyzetéről tájékozódott – a fiatalkorú I. rendű terheltnek azt közölte, hogy „ő lesz a pénztárcájuk”.

Azután, hogy a sértett már nem akart részt venni a terheltekkel közös szexuális cselekményben, őt a II. rendű terhelt ököllel tarkón ütötte, majd egy 17,5 cm pengehosszúságú kést szorított a tarkójához és megfenyegette, hogy mindaddig folytatják a bántalmazását, amíg ki nem elégíti a fiatalkorú I. rendű terheltet. A terheltek testszerte, de különösen a fejének, az arcának és bordáinak nagy erejű ütlegelésével közösen arra kényszerítették, hogy az I. rendű terhelttel szexuális cselekményt végezzen, ezt követően – könyörgése ellenére – huzamosabb ideig tovább bántalmazták egészen addig, amíg fel nem kiáltott, hogy eltörött az orra. A terheltek e cselekményükről telefonnal videofelvételt is készítettek, majd annak bevégezése után a sértettet felszólították értékeinek átadására. A kapott 7000 forinttal nem elégedtek meg, ezért folytatták a sértett ütlegelését, rugdosását, közösen a nyakát szorongatták, valamint

a fiatalkorú I. rendű terhelt a kést ismételten a tarkójához nyomta. Egyúttal a vérző, a védekezést kilátástalannak tartó, komoly fájdalommal küszködő sértettet arra kényszerítették, hogy az általuk készített videofelvételen ismerje be, hogy pedofil, mert szexuális cselekményt követett el a fiatalkorú I. rendű terhelt sérelmére, valamint azt is közölték vele, hogy amennyiben feljelentést mer tenni ellenük, a videofelvételt eljuttatják a rendőrségre.

Ezt követően a sértettet egy közeli ATM-hez vitték, ahol arra szólították fel, hogy vegyen ki pénzt a számukra, a sértett azonban nem találta a bankkártyáját, emiatt a tranzakciót nem sikerült végrehajtani. Ezért visszahurcolták őt a II. rendű terhelt albérletébe, és annak érdekében, hogy ne tudjon segítséget kérni, a II. rendű terhelt a bejárati ajtót bezárta, az I. rendű terhelt pedig a telefonjából a SIM kártyát kivette. Végül a sértettnek másnap a szűnyogháló kiszakításával sikerült a lakásból kimenekülnie.

A sértett az elhúzódó bántalmazás következtében a homlokán, az arcán és a tarkóján legalább 12 rendbeli külsérelmi nyommal járó zúzódásos és bevérzéses sérülést, továbbá orrcsonttörést, a koponyaboltozatnak a csontkéreg megszakadásával és koponyaűrön belüli levegőgyülemmel járó, valamint több bordájának mellkasi bevérzéssel járó törését szenvedte el. A koponya-sérülésnél reális lehetőség volt az életveszély kialakulására, csupán a véletlenül múlt, hogy nem alakult ki koponyaűri vérzés, amely megfelelő orvosi beavatkozás nélkül törvényszerűen halálhoz vezetett volna.

A törvényszék az ítéletábra határozatával jogerőre emelkedett ítéletével a fiatalkorú I. rendű terheltet társtettesként elkövetett életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete, társtettesként, felfegyverkezve elkövetett rablás büntette, társtettesként elkövetett szexuális erőszak büntette, társtettesként, büntetőügyben elkövetett kényszerítés hatósági eljárásban büntettének kísérlete, társtettesként elkövetett személyes adattal visszaélés vétsége és társtettesként, aljas indokból elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette miatt – halmazati büntetésül – három év nyolc hónap fiatalkorúak börtönében végrehajtandó szabadságvesztésre, 150.000 forint pénzbüntetésre és mellékbüntetésül négy év közügyektől eltiltásra ítélte, valamint elrendelte a vele szemben korábban kiszabott – végrehajtásában felfüggesztett – hat hónap szabadságvesztés végrehajtását. Az eljáró bíróságok szerint a fiatalkorú I. rendű terhelt esetében a szabadságvesztés irányadó egy hónaptól hét év hat hónapig terjedő halmazati tételkeretén belül a középértéknek megfelelő tartamú szabadságvesztés igazodik ténylegesen a személyiségében és a cselekményeiben rejlő társadalomra veszélyességhez, a bűnösségének fokához, illetve az szükséges ahhoz, hogy a fiatalkorú I. rendű terhelt helyes irányba fejlődjön, nevelésének, védelmének szem előtt tartásával.

2.4. Az egységes jogalkalmazást segítő állásfoglalások a büntetőjogi szakágban

A büntető jogalkalmazás során alapvető, hogy az ügyészi szervek a vitatható kérdésekben azonos álláspontot képviseljenek. A Legfőbb Ügyészség 2022-ben is munkatervi vizsgálatok lefolytatásával, valamint iránymutatások folyamatos kibocsátásával segítette az ügyészség jogalkalmazási tevékenységét.

Legfőbb ügyészi körlevél kibocsátására került sor a Be. új, „eljárás közhatalom gyakorlásával vagy közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmény esetén” című CV/A. Fejezetének alkalmazására vonatkozóan.

A Legfőbb Ügyészség munkatervi vizsgálatot folytatott le a feljelentést elutasító és az eljárást megszüntető határozatok törvényességére vonatkozóan a pótmagánvádról hozott döntések alapján. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy milyen okok vezettek a pótmagánvádas ügyben eljáró bíróság ügyészségétől eltérő döntéséhez.

Szintén munkatervi vizsgálat lefolytatására került sor a közvetítői eljárás alkalmazásának ügyészségi gyakorlatával kapcsolatban.

Munkatervi vizsgálat keretében tekintette át a Legfőbb Ügyészség a pénzosztás büntettének átfogó újraszabályozásával összefüggésben kiadott iránymutatások érvényesülését.

Az elmúlt évben a Legfőbb Ügyészség iránymutatást adott ki többek között:

- az Ukrajna területén 2022. február 24. napján kirobbant háborús konfliktusra figyelemmel az ukrán állampolgárságú terheltekkel szembeni kitasítás büntetés kiszabásának, illetve végrehajtásának akadályairól;
- a költségvetési csalás miatt indított büntetőügyekben folytatandó joghatárnyindítványozási gyakorlat tárgyában;
- az egyedi azonosító jellel visszaélés büntettének minősítési kérdéseiről;
- a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetését követően a büntetőjogi jogterületet érintő átmeneti szabályokról;
- a Kúriának a lefoglalással összefüggő közjogi-magánjogi igény érvényesítéséről szóló 1/2022. Büntető-polgári jogegységi határozatának alkalmazásáról;
- a bűnügyi felügyelet, illetve távollattartás hatálya alatt álló terhelttel szemben a büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárás szabályainak alkalmazhatóságáról;

- a vádemelést követően előterjesztett, az ügyész kizárására irányuló indítványok elbírálásáról, az e tárgyban hozott határozatok elleni panasz kizárt voltáról;
- a kapcsolati erőszak minősítésével összefüggő kérdésekről;
- a vádemeléssel vidéken befejezett fővárosi költségvetési csalás, illetve pénzmosás miatt indult büntetőügyekben a vádképviselő ellátásáról;
- a bírósági szakban elfogatóparancs alapján őrizetbe került fiatalkorú terhelt letartóztatása tárgyában tartott bírósági ülésen a védő részvétele szükségességének megítélésével kapcsolatban;
- a gyermekkorú elkövetővel szemben magánvádra üldözendő bűncselekmény miatt tett feljelentés elintézésére vonatkozóan;
- az Amerikai Egyesült Államoktól átvett büntetőeljárásban az amerikai igazságügyi hatóság által rendelkezésre bocsátott bizonyítékok magyarországi büntetőeljárásban történő felhasználhatóságára vonatkozóan;
- az összbüntetésbe foglalás egyes kérdéseiben;
- a fiatalkorú vonatkozásában a végleges hatályú foglalkozástól eltiltás kiszabásának mellőzésére alapot adó különös méltánylást érdemlő körülmények megállapíthatóságának szempontjairól;
- a gyermekpornográfia bűncselekményének tényállásszerűsége, halmazati kérdései tárgyában;
- a kábítószer-kereskedelem bűncselekményének halmazati kérdéseivel összefüggésben;
- az emberkereskedelem és kényszermunka tényállásának helyes értelmezése érdekében.

3. A közjogi ügyészi tevékenység

3.1. A közérdekvédelmi ügyészi tevékenység

Az ügyészség az állam büntetőigényének érvényesítése mellett közérdekvédelmi hatásköröket is gyakorol. A feladatok ellátásának feltételeit és kereteit az Ütv. sarkalatos rendelkezései és más törvények határozzák meg. A közérdekvédelmi szakterületi tevékenységhez ügydöntő jogosultság jellemzően nem kapcsolódik, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként eljáró ügyészt a bírósághoz fordulás joga illeti meg. A bírósági eljárás megelőzése érdekében – amennyiben annak törvényi feltételei fennállnak – az ügyész perelhárító felhívással törekszik az önkéntes teljesítés lehetővé tételére.

2022-ben a közérdekvédelmi szakterületi feladatellátás feltételeit és kereteit nem érintette átfogó jogszabályváltozás, az egyes részterületekre irányuló törvénymódosítások az ügyészi tevékenység egészére alapvető befolyást nem gyakoroltak. Az igazságszolgáltatásban és a közigazgatásban is térhódító di-

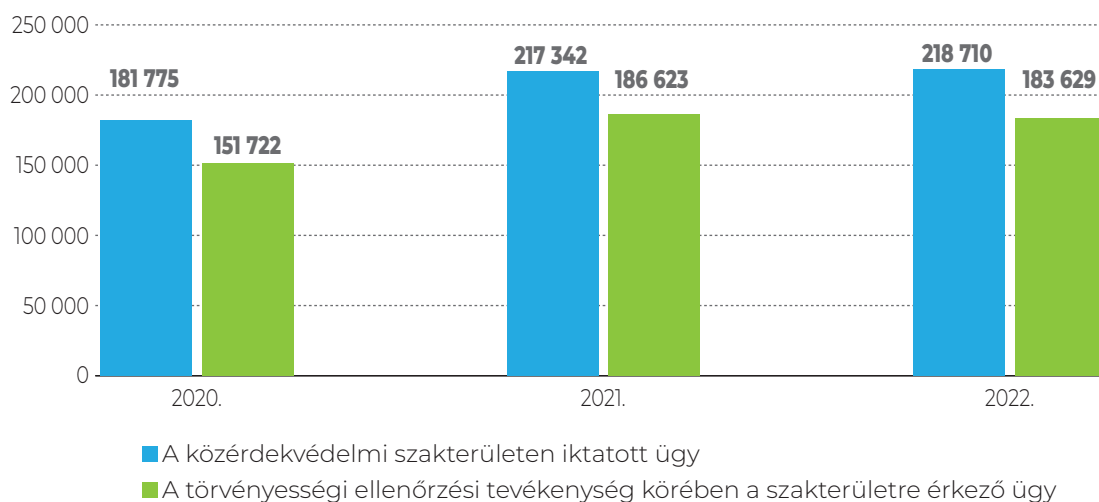
gitalizáció az ügyészi munkában is általánossá vált, így az iratok megtekintése, a peranyagok kezelése és feldolgozása elektronikusan történik.

A közérdekvédelmi ügyforgalom statisztikai mutatói és tendenciája

2022-ben a közérdekvédelmi szakterületen iktatott ügyek száma az előző évihez képest 0,6%-kal nőtt, ugyanakkor több mint 20%-kal haladta meg a 2020. évi ügyérkezést. A közérdekvédelmi szakterület főbb ügyforgalmi adatainak alakulását a következő ábra szemlélteti:

32. ábra

A közérdekvédelmi szakterület ügyforgalmi adatai a 2020–2022. években

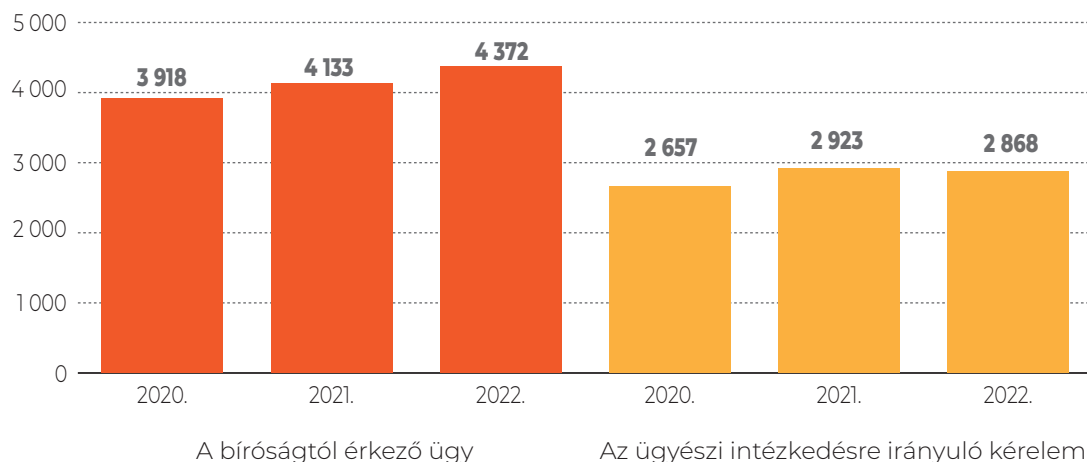

Az ügyérkezés nagyobb hányadát, 2022-ben 84%-át jelentő törvényességi ellenőrzési ügyek nagyságrendje – 1,6%-os kismértékű csökkenés mellett – az előző évhez képest lényegében nem változott, a világjárvány által súlyosan determinált 2020. év ügyérkezését pedig több mint 21%-kal meghaladta.

Az ügyérkezés további részét – 2022-ben 16%-át – képező magánjogi ügyekben a növekedés 14,2% os mértékű volt. A több jogterületet érintő komplex és proaktív ügyészi szemlélet elősegítette az ügyek számának további növekedését, amely elsősorban civil szervezetek és cégek nyilvántartási adatainak, valamint vállalkozások általános szerződési feltételeinek vizsgálatához, és az így feltárt jogsértések, hiányosságok miatti intézkedésekhez kapcsolódott.

A bíróságtól érkező ügyek és az ügyészi intézkedésre irányuló kérelmek számának alakulását a következő ábra mutatja:

33. ábra

A közérdekvédelmi szakterület egyes érkezéseinek száma a 2020–2022. években

A korábbi emelkedő tendenciát folytatva a bíróságtól érkezett ügyek száma a 2021. évihez képest mintegy 5,8%-kal növekedett. Az ügyészi intézkedésre irányuló kérelmek száma közel 2%-kal csökkent 2022-ben, de ez nagyságrendi változást nem eredményezett.

A törvényességi ellenőrzési eljárások tapasztalatai

Az ügyészi törvényességi ellenőrzési tevékenység körébe többek között a szabálysértési és közigazgatási elővezetést elrendelő, valamint szabálysértési megszüntető határozatok ellenőrzése, szabálysértési perújítási eljárások kezdeményezése, fogyasztóvédelmi, környezetvédelmi és gyámügyi hatóságtól érkező határozatok vizsgálata, valamint a közigazgatási hatósági döntés felülvizsgálata iránti egyes kérelmek elbírálása tartozik.

2022-ben az eljárásban érdekelt személyek kérelmére az ügyész 918 esetben végezte el a közigazgatási hatósági eljárások és döntések törvényességi ellenőrzését. A 2020-tól kezdődő csökkenő tendencia folytatódott, a 2022-ben érkezett közigazgatási kérelmek száma 12%-kal kevesebb volt az előző évinél.

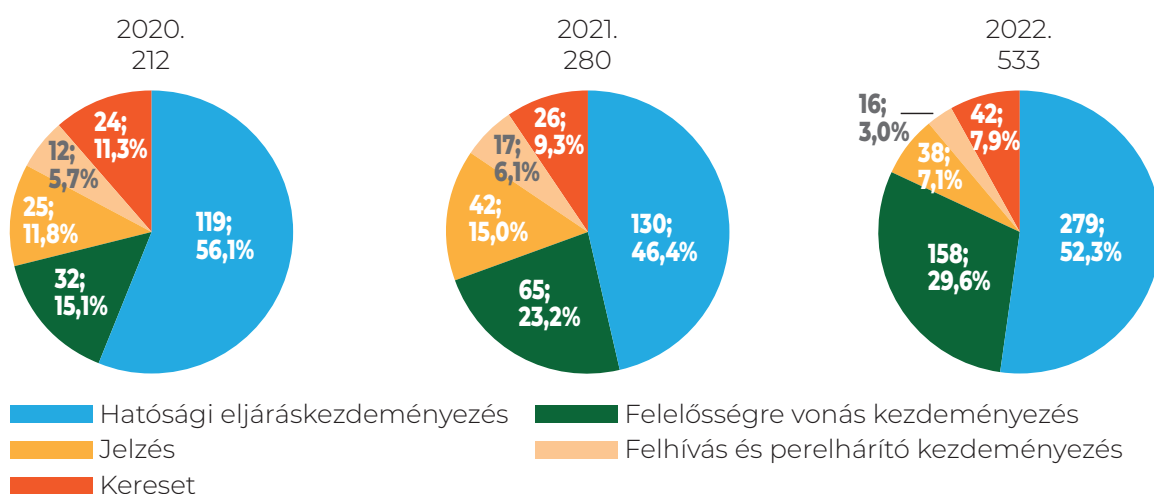
A jellemzően összetett tartalmú és több jogterülethez kapcsolódó kérelmek hatósági határozat elleni intézkedésre, peres vagy nemperes eljárás megindítására, jogorvoslati jog gyakorlására, bíróság előtt folyamatban lévő eljárásokban történő fellépésre irányultak. Elbírálásuk több esetben igényelte a közérdekvédelmi szakterület és a büntetőjogi szakág együttműködését. A kérelmek döntő többsége – amelyekben az ügyészi törvényességi ellenőrzés fellépésre okot adó törvénysértést nem állapított meg – elutasításra került. Az ügyész azokban az ügyekben, amelyekben nincs hatásköre, áttételről rendelkezik, ha a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szerv megállapítható.

A kérelmek alapján folytatott ügyészi törvényességi ellenőrzés eredményeként megállapított súlyos jogszabálysértés – így például építési ügyekben a helyi építési szabályok figyelmen kívül hagyása, hatóság hatáskörének hiánya, intézkedésre nyitva álló jogvesztő határidő túllépése – miatt benyújtott ügyészi felhívások eredményre vezettek, a hatóságok a törvénysértő döntéseiket visszavonták. Előfordult, hogy a kormányhivatal a kifogásolt intézkedés visszavonásán túl saját hatáskörben felülvizsgálta hasonló tartalmú döntéseit is. A törvényességi ellenőrzés során észlelt csekély jelentőségű jogszabálysértés miatt az ügyész több ügyben jelzés benyújtását tartotta indokoltnak. Így például jelzésben kifogásolta a jogi képviselő nélkül eljáró felperes keresetlevele előterjesztésére szolgáló formanyomtatvány igénybevételi lehetőségéről szóló hatálytalan hatósági tájékoztatást, a helytelen illetékességi okra hivatkozást, továbbá a határozat érdemét nem érintő, csekélyebb jelentőségű számítási hibákat.

A környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekhez kapcsolódó ügyészi tevékenység 2020–2022. évi mutatóit a következő ábra szemlélteti:

34. ábra

A környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekben tett érdemi közérdekvédelmi intézkedések száma a 2020–2022. években

A környezetvédelmi tevékenység ellátása során az ügyész szorosan együttműködik a büntetőjogi szakággal és a hatóságokkal. A környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekben a törvényességi ellenőrzési hatáskörben kiadott intézkedések száma az előző évhez képest rendkívül dinamikus, több mint 90%-kal emelkedett. A kisebb súlyú jogszabálysértések miatt benyújtott jelzések száma 9,5%-kal csökkent, ugyanakkor az ügyész a kötelezési és ellenőrzési feladatkör gyakorlása érdekében az előző évhez képest közel 115%-kal nagyobb számban kezdeményezte a környezetvédelmi hatóságok eljárását. Megalapozatlan közigazgatási döntésekkel szemben 11 alkalommal – minden esetben eredményesen – került sor felhívás benyújtására. A környezeti értékeket súlyosan veszélyeztető vagy károsító cselekmény-

nyek (hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, állatkínzás, természetkárosítás) miatt az ügyész – az előző évi fellépések számát közel másfélszeresével növelve kezdeményezett felelősségre vonást, abból 156 esetben büntetőeljárást, 2 ügyben pedig szabálysértési eljárást. Összességében az érdemi intézkedések száma 2020-hoz viszonyítva több mint két és félszeresére emelkedett.

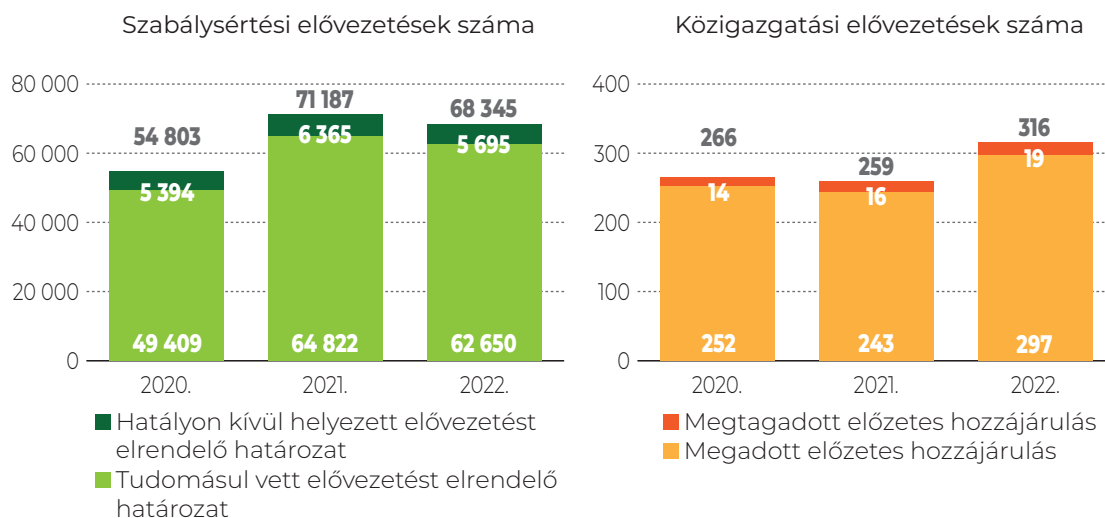
A környezetvédelem mellett a fogyasztóvédelem is dinamikusan fejlődő, egyre jelentősebbé váló jogterület, amely összetettsége folytán komplex ügyészi szemlélet érvényre juttatását igényli, és egyaránt szükségessé teszi közigazgatási, büntetőjogi, szabálysértési, cégjogi és polgári jogi ügyészi eszközök megfelelően differenciált alkalmazását. A tevékenység jelentős részét a fogyasztóvédelmi hatóságok döntéseinek törvényességi ellenőrzése képezi. Az ügyész a fogyasztóvédelmi hatóság esetleges jogszabálysértő döntése miatt felhívással, jelzéssel élhet, a fogyasztó további védelme érdekében hatósági eljárást kezdeményezhet, és intézkedhet szabálysértési, büntetőjogi felelősségre vonás iránt is.

A fogyasztóvédelem területén 2022-ben az ügyész 6 felhívással élt, 102 jelzést nyújtott be, 21 hatósági eljárást, 18 büntetőeljárást, 9 szabálysértési felelősségre vonást kezdeményezett. A határozatok vizsgálata a közigazgatási és fogyasztóvédelmi szempontokon túl a vállalkozások cégadatoknak és a weboldalukon alkalmazott általános szerződési feltételek ellenőrzésére, jogszabálysértés észlelése esetén a megfelelő ügyészi fellépésre is kiterjedt.

A közigazgatási és a szabálysértési hatóságok elővezetést elrendelő határozatának végrehajtására csak ügyészi jóváhagyást követően kerülhet sor. A szabálysértési és a közigazgatási hatóságok elővezetést elrendelő határozataihoz kapcsolódó ügyészi tevékenység 2020–2022. évi mutatóit a következő ábra szemlélteti:

35. ábra

A szabálysértési és a közigazgatási elővezetések száma a 2020–2022. években

Közigazgatási hatósági elővezetési ügyben 2022-ben az előző évhez viszonyítva 22%-kal több hozzájárulás iránti megkeresés érkezett. A hozzájárulás megtagadására – az előző évhez hasonló arányban – a kérések 6%-ában került sor. A megkeresések döntően a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megyei igazgatóságaitól érkeztek, de előfordult, hogy a kormányhivatal mint foglalkozásfelügyeleti hatóság kérte az elővezetés ügyészi jóváhagyását.

2022-ben a szabálysértési elővezetési határozatok volumenében 4%-os csökkenés ment végbe. Ennek következtében a szabálysértési elővezetések száma országos átlagban a pandémia előtti időszak adataihoz közelít, visszavezethetően arra, hogy a járvány miatt bevezetett korlátozások megszegésével elkövetett szabálysértések végrehajtása nagyrészt befejeződött.

Az elővezetési határozat törvényességi ellenőrzése az elektronikus úton rendelkezésre bocsátott szabálysértési ügyirat átvizsgálásával történik. A jogszabályi előírások figyelmen kívül hagyásával lefolytatott végrehajtási eljárás vagy esetenként a törvénytörő felelősségre vonás az előző évekhez hasonló arányban, az ügyek 8,3%-ában eredményezte a kényszerintézkedést elrendelő határozat hatályon kívül helyezését. Az ügyész az elzárás végrehajtását jellemzően azért nem engedélyezte, mert a felelősséget megállapító döntés törvénytörő volt, végrehajthatóságot kizáró ok (például fogyatékoság, elévülés) állt fenn, vagy kijavítható adminisztratív hiba, hiányosság (szabályszerű kézbesítés hiánya, beszámítás elmaradása stb.) átmenetileg akadályozta a jóváhagyást.

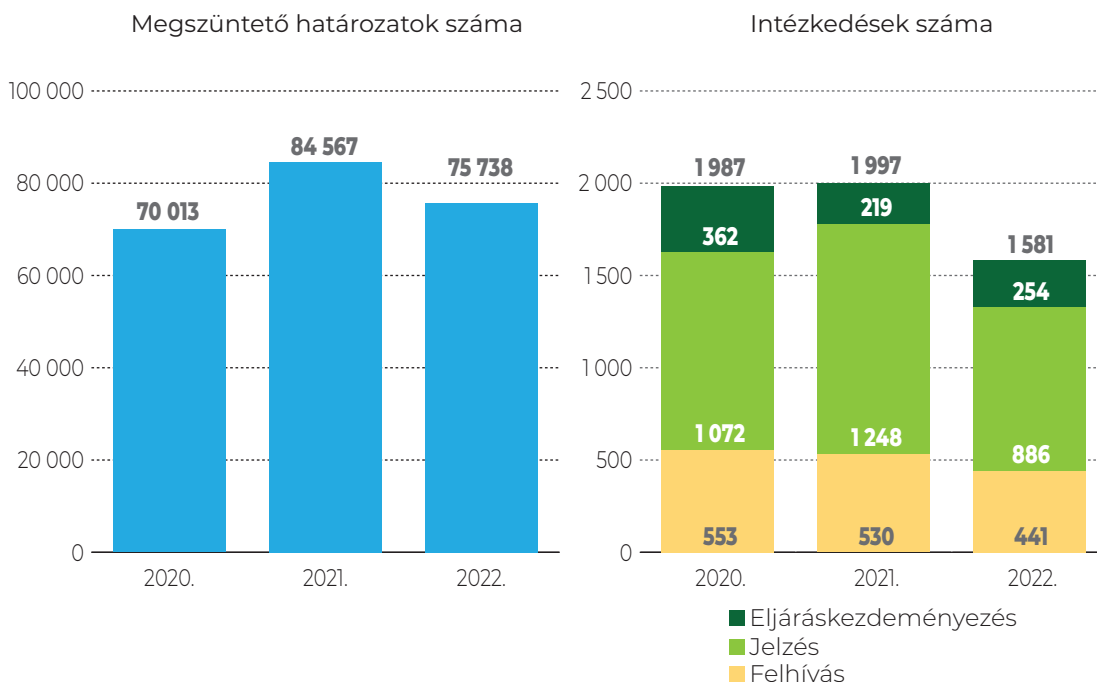
Az ügyész törvényességi ellenőrzési jogkörében vizsgálja a szabálysértési hatóságok és az előkészítő eljárást lefolytató rendőri szervek eljárást megszüntető határozatainak törvényességét is, továbbá elbírálja az e hatóságok határozata, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása miatt benyújtott panaszokat. A jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén a helyszíni bírság felülvizsgálatát kezdeményezi, vagy a bíróság jogerős végzése ellen perújítási kérelmet terjeszt elő.

Az eljárást megszüntető határozatok hivatalbóli törvényességi ellenőrzésekor az ügyész az alapul szolgáló cselekmény szabálysértésnek minősülését, az eljárást felelősségre vonás hiányában lezáró döntés megalapozottságát, illetve az eljárás folytatásának indokoltságát vizsgálja, és az észlelt törvénytörés súlyához igazodóan intézkedik annak kiküszöbölése érdekében.

A megszüntető határozatok számát és a törvényességi ellenőrzés eredményeként alkalmazott ügyészi intézkedések megoszlását a következő ábra mutatja be:

36. ábra

A szabálysértési megszüntető határozatok és a tett intézkedések száma a 2020–2022. években

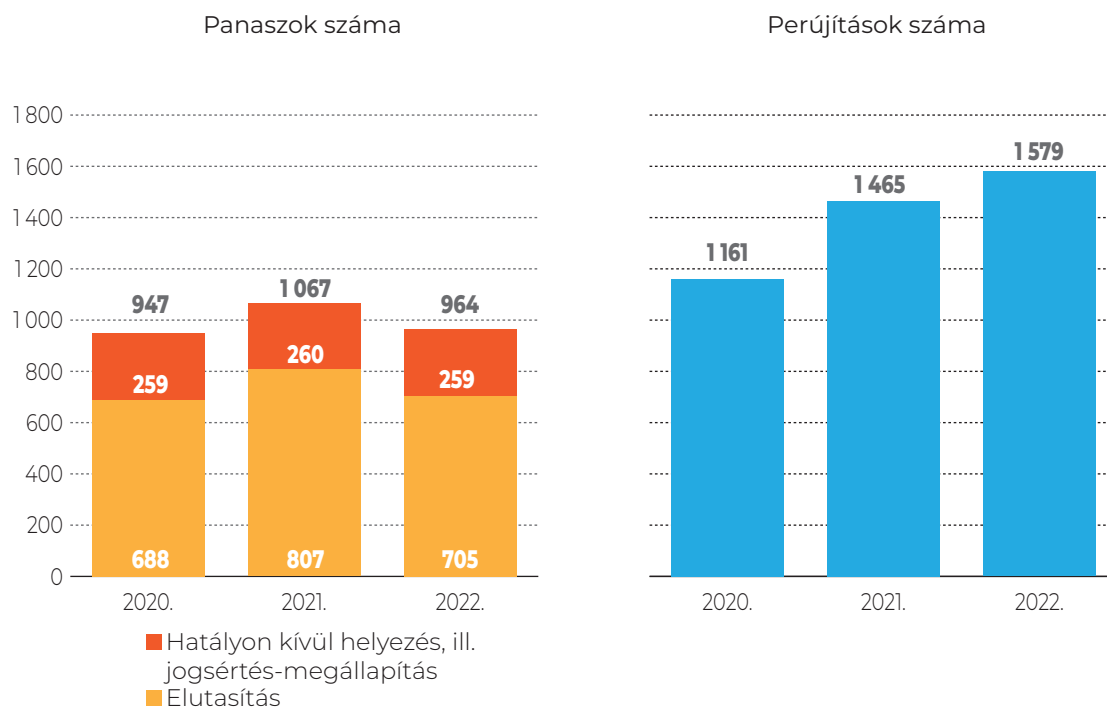

A megszüntető határozatok érkezésének 10,4%-os csökkenése befolyást gyakorolt az ügyészi intézkedések számára, ugyanakkor az intézkedések belső arányaiban is átrendeződés ment végbe. Az ügyész a korábbi évhez képest közel 16%-kal több ügyben szűrte ki elbírátlan bűncselekményt vagy más, jellemzően közigazgatási eljárás megindítását megalapozó körülményt. Az intézkedések több mint fele az ügy érdemét nem érintő, csekélyebb törvénysértés miatt bejelentett jelzés volt, míg az érdemi törvénysértések (például megalapozatlan döntés, törvénysértő minősítés) kiküszöbölésére irányuló felhívás az intézkedések közel 28%-át tette ki. Az eljárást megszüntető határozatok 43%-a a Fővárosi Főügyészségre koncentrált.

A következő ábra a szabálysértési ügyekben benyújtott panaszok és perújítási kérelmek számának 2020–2022. évi alakulását mutatja be:

37. ábra

A szabálysértési ügyekben benyújtott panaszok és perújítások száma a 2020–2022. években

A szabálysértési ügyekben bejelentett panaszok száma közel 10%-kal csökkent az előző évhez képest. Összesen 254 ügyben került sor a sérelmezett határozat hatályon kívül helyezésére, további 5 ügyben pedig a szabálysértési hatóság által elkövetett törvénysértés tényét állapította meg az ügyész. Leggyakrabban a sértett jelentett be eredményesen panaszt a feljelentés elutasítása, illetve az eljárás megszüntetése ellen, az eljárás folytatásának elrendelése érdekében. Az előző évekhez hasonlóan 2022-ben is a jogorvoslati kérelmek több mint egyharmadát a Fővárosi Főügyészséghez nyújtották be, és – a Pest Megyei Főügyészség ügyérkezésével együtt – a központi régióban bírálták el a szabálysértési panaszok 47%-át.

Az ügyész törvényben meghatározott okok fennállása esetén perújítási kérelmet terjeszthet elő az ügy érdemében hozott jogerős bírósági döntés ellen. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény módosítása – amely a perújítás határidejét 2022. március 1-től egységesen egy év időtartamban határozta meg – a bűncselekmény elkövetése miatt történő perújítások esetében szűkítette a korábban a cselekmény elévüléséhez igazodó kezdeményezés lehetőségét.

Az ügyészség által kezdeményezett perújítások száma 2022-ben tovább növekedett: az előző évhez képest közel 8%-kal, míg 2020-hoz viszonyítva 36%-kal több esetben került sor a rendkívüli jogorvoslat előterjesztésére. A bíróság felelősséget megállapító döntését az ügyész perújítási kérelemmel

jellemzően a szabálysértésként elbírált cselekmény büncselekményi minősítése, illetve néhány esetben a cselekmény kétszeres elbírálása miatt támadta. A perújítási kérelmek többsége a bíróság közérdekű munkát, pénzbírságot vagy helyszíni bírságot szabálysértési elzárásra átváltoztató jogszabálysértő végzése ellen irányult. Számos esetben a végrehajtási eljárás során merült fel adat arra, hogy olyan elzárást kizáró ok áll fenn, így például az elkövető fogytékos vagy egyedül gondoskodik tizennégy éven aluli gyermekéről, amelyről a bíróságnak nem volt tudomása. Előfordult, hogy az átváltoztató végzés elleni perújítási kérelmen keresztül az alapügyben hozott döntést is támadta az ügyész, mert a cselekmény büntethetősége elévült, vagy azért, mert az alapeljárásban nem volt tisztázott az eljárás alá vont személy büntethetőségét kizáró ok.

Az Alkotmánybíróság 14/2022. (VII. 7.) AB határozata a nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány (ICC) magyarországi elismerésének feltételeit meghatározó jogszabály egyes rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét állapította meg, és a szövegrész megsemmisítése mellett elrendelte az érintett szabálysértési eljárások felülvizsgálatát. A döntés nyomán az ügyész összesen 62 olyan szabálysértési ügyet vizsgált felül, amelyben az engedély nélküli vezetés miatti felelősségre vonásra az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazásával került sor. A Fővárosi Főügyészség, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség és a Somogy Megyei Főügyészség összesen 18 perújítási kérelmet és 44 felhívást nyújtott be a törvénysértő határozat hatályon kívül helyezése, illetve visszavonása és az időközben megfizetett bírságok visszafizetése érdekében.

A megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatos ügyészi tevékenység

A megbízhatósági vizsgálat annak ellenőrzésére irányul, hogy a védett személy eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali vagy munkaköri kötelezettségének, illetve elkövet-e büncselekményt. A vizsgálat lefolytatására a 2022. május 25-én hatályba lépett törvénymódosítás értelmében a Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) mellett – meghatározott védett állomány tekintetében – az Alkotmányvédelmi Hivatal is hatáskört kapott. A vizsgálat a szükségesség indokolásával rendelhető el, és a törvényi feltételeknek megfelelő esetén ügyészi jóváhagyás után hajtható végre. A vizsgálat befejezését követően az ügyész a végrehajtás törvényességét is ellenőrzi.

2022-ben a feladatra kijelölt főügyészségek 949 megbízhatósági vizsgálatot elrendelő határozatot hagytak jóvá. A lefolytatott vizsgálatok alapján az NVSZ 13 ügyben tett büntető feljelentést. A büntetőeljárással érintett személyek közül 4 a rendőrség, 3 a kormányhivatalok, 3 a büntetés-végrehajtás, 1 a katasztrófavédelmi szerv állományába tartozott, további 2 személy egészségügyi szolgálati jogviszonyban állt.

Az ügyész részvétele a bírósági eljárásokban

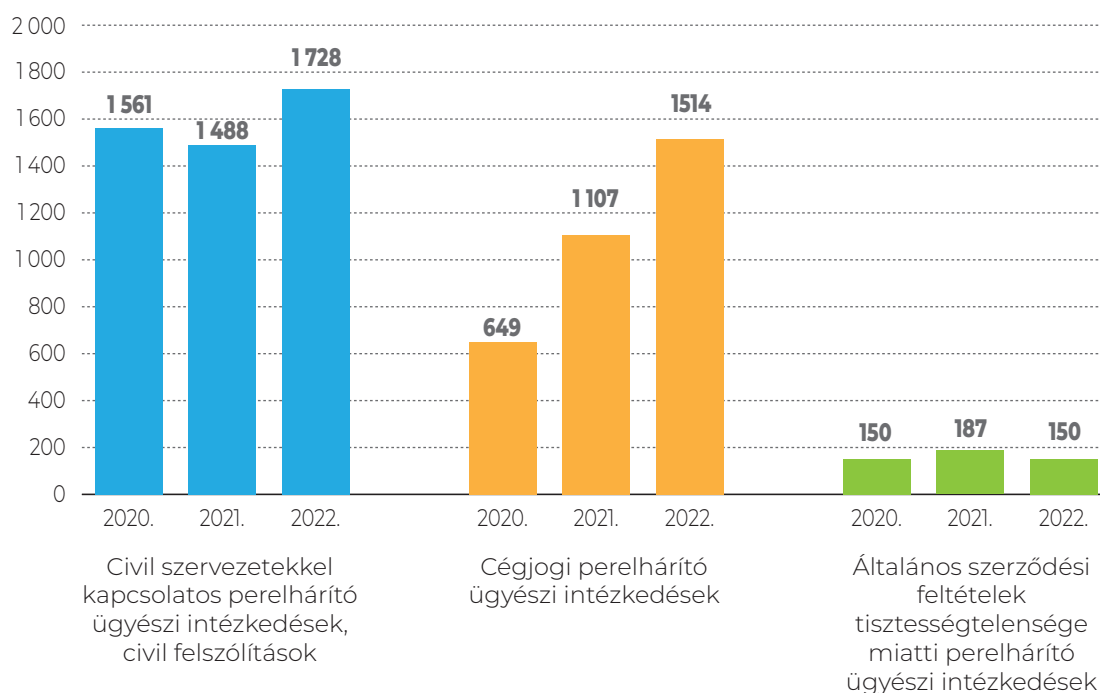
Az ügyész a polgári eljárásban egyrészt a közérdek védelme, másrészt a közérdeksérelem megszüntetése érdekében lép fel. Ennek keretében törvényben meghatározott esetekben és módon peres és nemperes eljárást kezdeményez, illetve azokban részt vesz. Törvényi felhatalmazás alapján az ügyész arra is jogosult, hogy a jogszabályi feltételek teljesülése esetén a jogai védelmére képtelen fél alanyi jogait érvényesítse a bíróság előtt.

Az ügyész minden olyan ügyben, amelyben az igazságszolgáltatás közreműködőjeként a törvény felhatalmazása alapján megilleti a bírósághoz fordulás joga, a bírósági eljárást megelőzően – amennyiben annak törvényi feltételei fennállnak – perelhárító intézkedéssel, felhívással él a törvénysértés önkéntes kiküszöbölése érdekében. A keresetek és a perelhárító felhívások előkészítése hasonló szakmai körülményt és előkészítő munkát igényel, mivel a pergazdaságossági szempontokat is szolgáló perelhárító felhívás lényegi tartalma – eredménytelensége esetére – a benyújtani kívánt keresettel megegyező.

A 2020–2022. években benyújtott perelhárító ügyészi intézkedések számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

38. ábra

A perelhárító ügyészi intézkedések és civil felszólítások száma a 2020–2022. években

Az ügyész a civil szervezetek közül csak egyes speciális tevékenységet folytató egyesületek – például polgárőr szervezetek –, illetve a közhasznú jogállás bizonyos feltételei tekintetében gyakorol törvényességi ellenőrzési jogkört. Törvényben meghatározott esetekben az ügyész hatásköre a nyilvántartást vezető bíróság döntése elleni jogorvoslati jog gyakorlására, törvényességi felügyeleti vagy nemperes eljárás kezdeményezésére terjed ki. Az ügyész törvényességi ellenőrzési jogkörébe tartozó civil szervezet törvénysértésének észlelése esetén az ügyész felhívással él, egyéb esetben – a törvényi feltételek fennállása esetén – perelhárítást célzó felszólítást alkalmaz. E jogkörök 2022. évi gyakorlásakor az előző évhez viszonyítva 16,1%-kal több kiemelt ügyészi intézkedés megtételére került sor. Az intézkedésekre jellemzően az szolgáltatás alapul, hogy a civil szervezet nem biztosította a kötelező elektronikus kapcsolattartás feltételeit, a bírósági nyilvántartás a képviselő személyére nem a hatályos adatot tartalmazta, a közhasznú szervezet nem felelt meg a közhasznú jogállás feltételeinek, továbbá a beszámolási kötelezettség teljesítését elmulasztotta.

Általános tapasztalat, hogy a gazdálkodó szervezetek is motiváltak az önkéntes jogkövetésben. Ezért – amennyiben a feltárt jogszabálysértés jellege vagy súlya lehetővé tette – az ügyész a cégek esetében is előtérbe helyezte a költségkímélő, általában a jogszabálysértések gyorsabb kiküszöbölését is eredményező perelhárító ügyészi eszközök alkalmazását. Ennek következtében az előző évhez képest a cégjogi perelhárító intézkedések száma is jelentősen, közel 37%-kal emelkedett.

A perelhárító felhívásra jellemzően okot adó körülmény volt továbbra is, hogy a cég nem biztosította a kötelező elektronikus kapcsolattartás feltételeit, elmulasztotta a tevékenységi kör változása miatti cégjogi bejelentési kötelezettségét, a jogszabályban meghatározott adatait nem jelenítette meg a honlapján, a köztulajdonú gazdasági társaság a közérdekű adatok teljes körű és időszerű közzétételi kötelezettségének nem tett eleget, a javadalmazási szabályzatot nem helyezte cégbírósági letétbe. Az intézkedések döntő hányada eredményes volt, amellyel elkerülhetővé vált, hogy az ügyész a bírósághoz forduljon, csökkentve ezzel a benyújtott keresetek számát.

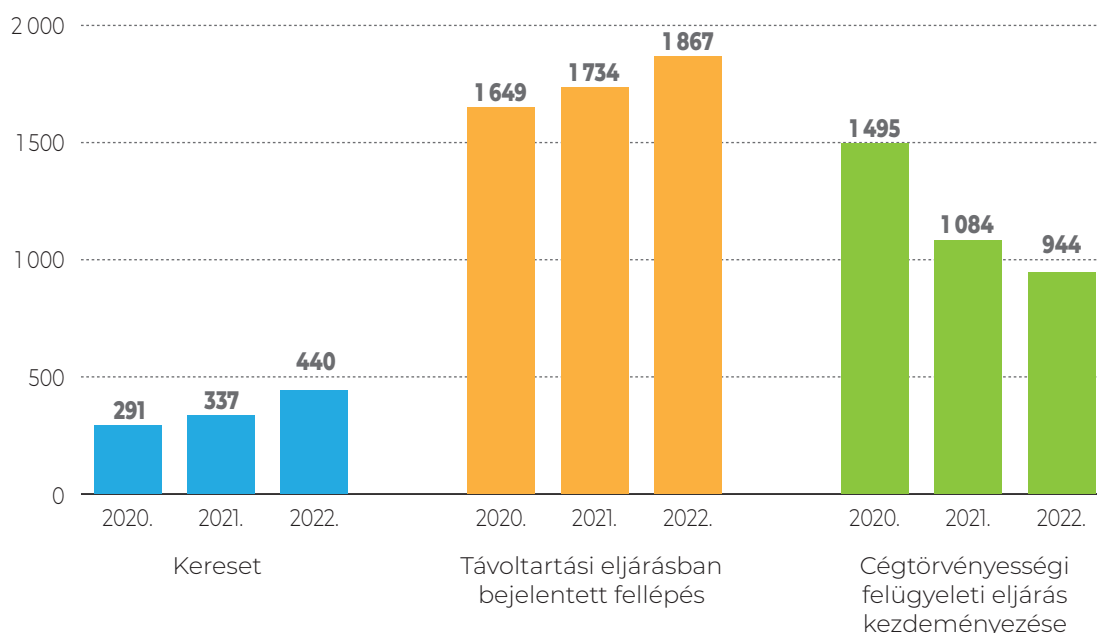
Az ügyész komplex fogyasztóvédelmi eszközrendszerének jelentős eleme az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására irányuló perindítás, illetve a törvényi feltételek fennállása esetén a perelhárító felhívás benyújtása. Az általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatti perelhárító felhívások volumene az előző évben 20%-os csökkenést mutatott, ugyanakkor a 2020. évvel megegyező volt. A magasabb számadat 2021. évi oka az volt, hogy a pandémia kereskedelemre gyakorolt hatása következtében jelentős számban indultak új webáruházak, amely miatt megnőtt az ügyészi fellépés lehetősége és szükségessége is. Az ügyész a webáruházat

működtető vállalkozásokkal szemben benyújtott perelhárító felhívásokban 2022-ben is jellemzően a szerződés megkötésére, egyoldalú módosítására, a felelősség kizárására, az elállásra, az áru megjelenítésére vonatkozó szabályok között tárt fel tisztességtelen kikötéseket. A felhívások kiemelkedő eredményessége annak következménye, hogy a webáruházakat működtető vállalkozások maguk is érdekeltek a jogvita költségkímélő rendezésében, a perlés elkerülésében.

Az ügyész által kezdeményezett egyes peres és nemperes eljárásokat a következő ábra mutatja be:

39. ábra

Egyes bíróság előtti peres és nemperes eljárások száma a 2020–2022. években

Az ügyész által előterjesztett keresetek száma 2022-ben az előző évhez képest közel 31%-kal emelkedett, 2020-hoz viszonyítva pedig több mint 51%-kal nőtt. A civil szervezeteknél a keresetindítás indoka az alperes szervezet nyilvántartásba vételéről, illetve megváltozott adatai bejegyzéséről rendelkező végzések elleni jogorvoslat előterjesztése volt. A polgárőr szervezetekkel szemben benyújtott keresetek a további tevékenységtől eltiltásra irányultak a polgárőr szervezeti forma nyilvántartásba vételének elmulasztása, a rendőrkapitánysággal kötött megállapodás vagy az országos és megyei polgárőr-szövetségi tagság – mint törvényi feltétel – hiánya miatt.

Az ügyész civil szervezetekkel kapcsolatban 2022-ben 1389 nemperes eljárást kezdeményezett, ami 34,5%-kal haladta meg a 2021. évet. A nemperes eljáráskezdeményezések döntő többségét az egyesületek, alapítványok ellen jogutód nélküli megszűnést eredményező ok bekövetkezésének megállapí-

tása, közhasznú szervezetek esetében a közhasznú jogállás megszüntetése és a közhasznú jogállás nyilvántartásból törlése iránti indítványok tették ki.

A bíróság az ügyész indítványára megállapítja a párt megszűnését, ha az a tevékenységével felhagy, és vagyonáról nem rendelkezik. Amennyiben a párt egymást követő két általános országgyűlési képviselői választáson nem állít jelöltet, a bíróság a párt egyesületként való további működésének érin- tetlenül hagyása mellett a megszűnését állapítja meg. Az ügyész ezen okból 2022-ben 74 keresetet terjesztett elő.

Az ügyész a személyállapotot érintő törvényi hatáskörében 12 alkalommal indított pert az alperes gondnokság alá helyezésére, illetve 1 esetben kere- setet terjesztett elő kettős házasság érvénytelenségének megállapítására is. Valamennyi kereset eredményre vezetett. Eredményesen került sor egy holt- nak nyilvánító végzés hatálytalanságának megállapítására irányuló nempe- res eljárás kezdeményezésére is.

Ha a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó bűncselekmény miatt elítélt az elkövetéskor korlátozott beszámítási képességű volt, az ügyész a ter- helttel szemben kötelező intézeti gyógykezelés elrendelésére irányuló eljárást kezdeményez. Az ügyész 2022-ben 47 esetben kezdeményezte a kötelező intézeti gyógykezelés elrendelését.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartás iránti bí- rói eljárásban az ügyészi fellépések száma 2022-ben az előző évhez képest 7,7%-kal, 2020-hoz viszonyítva 13,2%-kal nőtt.

A cégekkel szemben az ügyész cégtörvényességi felügyeleti eljárás lefoly- tatására irányuló kérelmet terjeszthet elő, amelynek elkerülése érdekében perelhárító felhívással élhet. 2022-ben a cégtörvényességi felügyeleti eljárás- kezdeményezések száma mintegy 13%-kal csökkent, az ügyész azonban a bírósági eljárást megelőzően közel 37%-kal több esetben alkalmazott a tör- vénsértés önkéntes kiküszöbölését lehetővé tevő, többségében eredményes perelhárító felhívást.

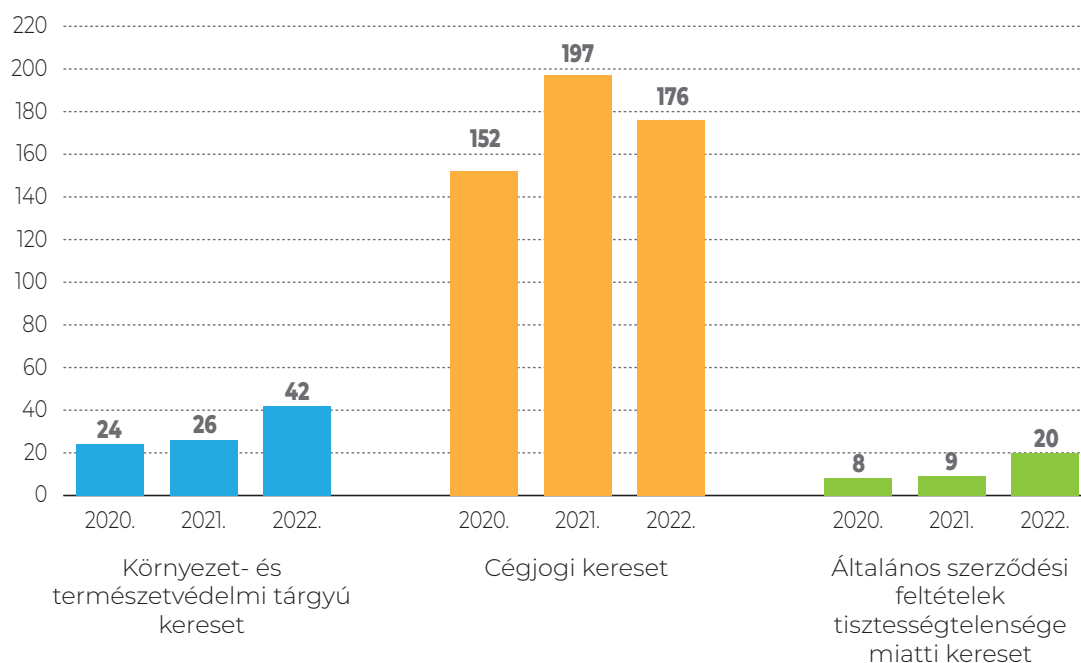
Cégügyben történő fellépésre 2022-ben is számos okból került sor. Az ügyé- szi kezdeményezéseket e körben jellemzően az alapozta meg, hogy a jog- szabályban előírt cégjogi kötelezettségek elmulasztására visszavezethetően a cégjegyzékbe bejegyzett adatok törvénsértővé váltak vagy hiányosak vol- tak, illetve a cég nem tartotta be a működésére vonatkozó jogszabályi ren- delkezéseket. Az egyik leggyakoribb ok továbbra is az volt, hogy a társasá- gok a tevékenység változásával összefüggő cégjogi kötelezettségüket nem teljesítették, illetve elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetőséggel nem rendelkeztek. Tipikus intézkedési ok volt a cégformára előírt cégjegy-

zéki adatok hiányos volta, a tőkevédelmi szabályok be nem tartása, továbbá a vezető tisztségviselő, könyvvizsgáló, felügyelő bizottsági tag megbízatásának megszűnése ellenére az új adat bejelentésének elmulasztása. Az ügyész több alkalommal lépett fel úgynevezett „strómancég” ügyében azért, mert az egyébként működő cégnél a döntést nem a jogi személy bejegyzett vezető tisztségviselője, hanem a cégjegyzékbe nem bejegyzett ismeretlen személy hozta meg. Az ügyész számos esetben intézkedett a székhellyel kapcsolatos cégjogi előírások megszegése miatt, ami gyakran vezetett az úgynevezett „fantomcég”, azaz elérhetetlen, székhelyén fellelhetetlen cég cégjegyzékből való törléséhez. 2022-ben a cégjogi ügyészi fellépések (perelhárító intézkedések, keresetek és cégtörvényességi felügyeleti eljárások) száma az előző évit összességében 10,3%-kal haladta meg.

Az ügyészi keresetindítások közül a kiemelt keresetek számának alakulását a következő ábra mutatja:

40. ábra

A kiemelt keresetek száma a 2020–2022. években

A környezet-, állat- és természetvédelmi törvények felhatalmazása alapján az ügyész jogosult keresetet benyújtani az állatvédelmi szabályokat, környezeti elemeket sértő, illetve veszélyeztető magatartástól eltiltás és az okozott kár megtérítése iránt. 2022-ben az ügyész a megelőző évinél 61,5%-kal nagyobb számban – túlnyomórészt állatkínzás miatt, kisebb részben a természetben, illetve a védett élő szervezetekben okozott kár megtérítése iránt – nyújtott be keresetet. A már befejeződött eljárásokban a bíróság a keresetnek min-

den esetben helyt adott. A benyújtott keresetek száma 2020-hoz viszonyítva 75%-kal emelkedett.

2022-ben a megelőző évhez képest 10,7%-kal kevesebb esetben vált szükségessé cégjogi kereset benyújtása a cég bejegyzéséről, illetve a cégjegyzéki adat változásának nyilvántartásba vételéről rendelkező jogszabálysértő végzés hatályon kívül helyezése érdekében. A megelőző évekhez hasonlóan továbbra is jellemző keresetindítási ok volt, hogy a jogszabályi előírás ellenére hiányzott a kötelezően csatolandó melléklet, illetve a bejegyzési kérelem, a csatolt melléklet nem felelt meg a jogszabályoknak.

Az ügyész a fogyasztók védelmével kapcsolatos jogkörében közérdekű pert indíthat az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására, továbbá a fogyasztók széles körét érintő vagy jelentős hátrányt okozó jogszabálysértő tevékenység észlelése esetén fogyasztóvédelmi keresetet terjeszthet elő. Az egyes szerződési kikötések tisztességtelenségére irányuló keresetek jelentősége abban áll, hogy az esetenként akár több százezer fogyasztót érintő tisztességtelen feltétel a bíróság ítéletében megállapított időponttól kezdődően érvénytelen, így a vállalkozás többé nem alkalmazhatja.

2022-ben az ügyész a fogyasztói érdekek védelmében az előző évhez képest több mint kétszeres számban, 20 vállalkozással szemben nyújtott be keresetlevelet az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására. Perindításra jellemzően ingatlanközvetítési tevékenység, illetve biztosítási tevékenység miatt került sor, de ügyészi fellépéssel volt érintett gépjármű-kereskedelmet folytató vállalkozás és pénzügyi intézmény is.

Az ügyész az érvénytelen ingatlan-nyilvántartási bejegyzések törlésére irányuló perindítási jogkörrel is rendelkezik. 2022-ben az e tárgykörben előterjesztett 8 kereset közül az ügyész 2 törlési keresetet a termőföldszerzési szabályok kijátszásával kötött, adásvételt helyettesítő, láncolatosszerű konstrukció miatt nyújtott be. A keresetindítást 2 ügyben az tette indokolta, hogy a termőföld tulajdonjogának megszerzését jóváhagyó hatósági döntést utóbb megváltoztatták, azonban az utólagosan helytelenné vált ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törléséről rendelkezés nem történt, így az ingatlan-nyilvántartás közhitelessége sérült. További 3 ügyben az ügyész kifejezetten a sértetti kör – életmódja, egészségi, elméleti állapota, idős kora miatti – sérülékenysége kihasználásával kötött szerződések érvénytelensége miatt, illetve a jogai védelmére képtelen személy érdekében indított törlési keresetet. Egy ügyben az önkormányzati tulajdonban álló, ekként nemzeti vagyon körébe tartozó ingatlan értékarányosság megsértésével történt értékesítése miatt került sor fellépésre. A már lezárult eljárások az ügyész pernyertességével fejeződtek be, amelynek eredményeként a bíróság a jogosulatlanul szerző jo-

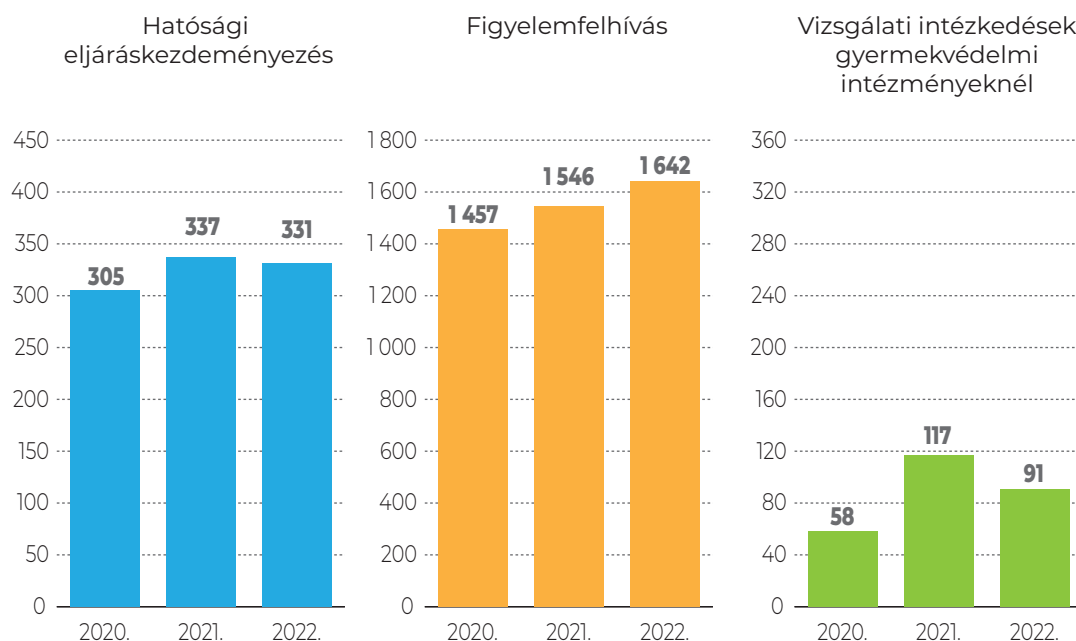
gát törölte az ingatlan-nyilvántartásból, és helyreállította a megelőző ingatlan-nyilvántartási állapotot.

A gyermek- és ifjúságvédelmi közérdekvédelmi tevékenység

A kiskorúak veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése érdekében tett ügyészi intézkedések alakulását a következő ábra szemlélteti:

41. ábra

A veszélyeztetettség megelőzése iránti intézkedések száma a 2020–2022. években

Az ügyész a gyermek veszélyeztetettsége és a hozzátartozók közötti erőszak veszélye miatt fennálló jelzési kötelezettségének 2022-ben is maradéktalanul eleget tett. A gyermek veszélyeztetettségére utaló adatok esetén a gyámhatóságokhoz 2022-ben benyújtott hatósági eljáráskezdeményezések számában az előző évihez képest lényeges eltérés nem volt, a csökkenés mindössze 1,8%-os. A hozzátartozók távoltartása iránti ügyekkel összefüggésben a kiskorú érintettsége miatt tett figyelemfelhívások száma ugyanakkor 6,2%-kal tovább emelkedett.

Az ügyész 2022-ben a gyermekvédelmi intézmények törvényességi ellenőrzésére irányuló jogkörben speciális ellátást nyújtó gyermekvédelmi intézményekben, gyermekotthonokban és befogadó gyermekotthonokban folytatott

vizsgálatot. A gyermekvédelmi intézmények vizsgálata során feltárt jogszabálysértések miatt szükséges intézkedések száma az előző évihez képest 22,2%-kal csökkent.

Az egyes speciális ellátást nyújtó intézményeknél észlelt jogszabálysértések miatti ügyészi intézkedések, különösen a biztonsági elkülönítő kialakítására vonatkozó követelmények, a biztonsági elkülönítésnél előírt eljárásrend, az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítésére vonatkozó rendelkezések, az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelő étkezésre vonatkozó előírások megtartására, továbbá a jogszabályon alapuló tájékoztatási, értesítési kötelezettségek megfelelő teljesítésére irányultak. Egyes gyermekotthonoknál és befogadó gyermekotthonoknál az ügyész intézkedett a bántalmazás kivizsgálására vonatkozó módszertan megfelelő alkalmazása érdekében.

A hatóságok fiatakorúakat érintő döntéseiben észlelt érdemi törvénysértés miatt az ügyész 178 felhívást, csekélyebb jelentőségű jogszabálysértés miatt 684 jelzést nyújtott be. Fiatakorúak ügyeiben az előző évihez képest 125,8%-kal több, 438 esetben vált indokolttá büntetőeljárás kezdeményezése. A büntetőeljárás-kezdeményezések növekedésének oka, hogy a megelőlegezett gyermektartásdíj összegének számítását módosító és a korábbi megelőlegezések felülvizsgálatát előíró, 2022. január 1-jétől hatályos jogszabályi rendelkezések miatt az ügyészségre érkező gyámhatósági döntések száma jelentősen emelkedett, amely a tartási kötelezettség elmulasztása bűncselekmény miatti nagyobb számú eljárás kezdeményezését tette szükségessé.

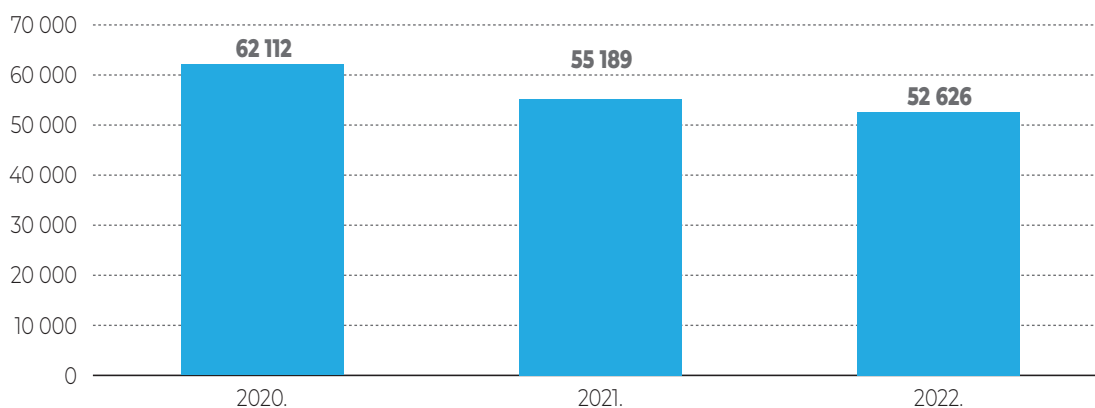
3.2. A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete

Az ügyész alapfeladatai közé tartozik, hogy törvényességi felügyeletet lát el a büntetések, a mellékbüntetések, az intézkedések, a személyi szabadságot elvonó és azt korlátozó eljárási kényszerintézkedések, az utógondozás végrehajtásáról, továbbá a bűnügyi, a szabálysértési, a körözési nyilvántartás és a központi elektronikus hozzáférhetetlenné tételi határozatok adatbázisának kezeléséről szóló jogszabályi előírások megtartása felett, valamint közreműködik a büntetés-végrehajtási bíró (bv. bíró) eljárásában.

A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi (bv. felügyeleti) szakterületen felmerülő feladatok mennyiségének változását megfelelően szemlélteti az iktatott ügyek számának az alakulása. A következő ábrán jól látható, hogy a tavaly iktatott ügyek száma 4,6%-kal kevesebb a 2021-ben regisztrált ügyszámnál.

42. ábra

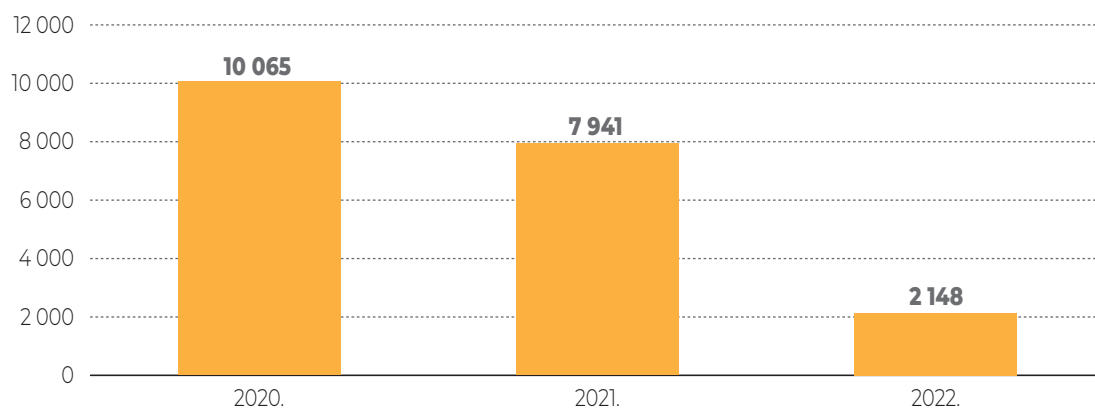
A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának alakulása a 2020–2022. években

A 2022-ben az azt megelőző évhez képest tapasztalt visszaesés főként annak köszönhető, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek átlagos telítettségének 2020 őszi bekövetkezett jelentős csökkenése folytán tavaly még kevesebb kártalanítási eljárás indult az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt, mint 2021-ben. A kártalanítási igények érdemi elbírálása tárgyában született elsőfokú bv. bírói határozatok számának alakulását a következő ábrán tekinthetjük meg:

43. ábra

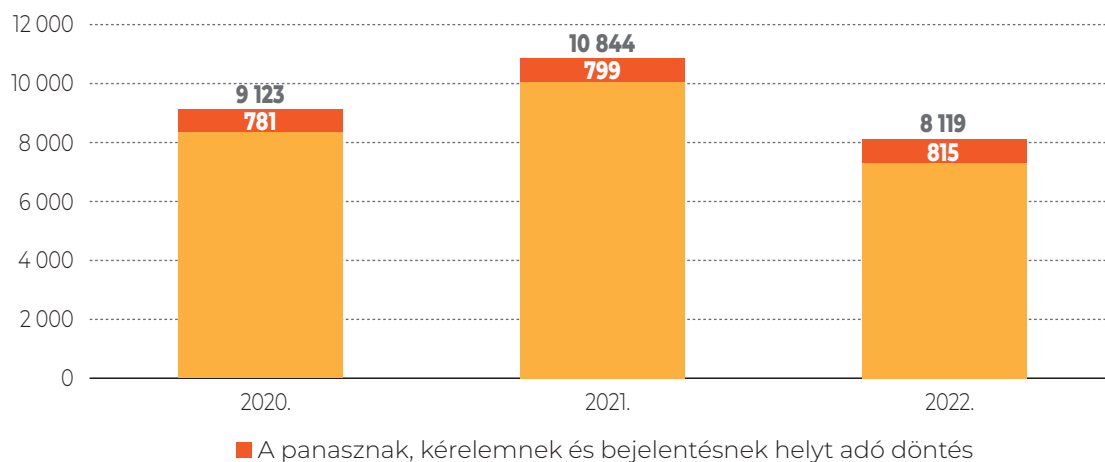
Kártalanítási igény érdemi elbírálása tárgyában született elsőfokú bv. bírói határozatok száma a 2020–2022. években

Ugyancsak hozzájárult a szakterületen iktatott ügyek számának a csökkenéséhez, hogy a korábban megfigyelhető tendenciától eltérően 25,1%-os csökkenés volt tapasztalható az ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések vonatkozásában. Az ezeknek helyt adó ügyészi döntések aránya (2022: 10%, 2021: 7,4%, 2020: 8,6%) tekintetében tavaly némi növekedés mutatkozott, ez azonban nem tekinthető olyan mértékűnek, amely aggodalomra adna okot. Az említettek a következő ábrán láthatók:

44. ábra

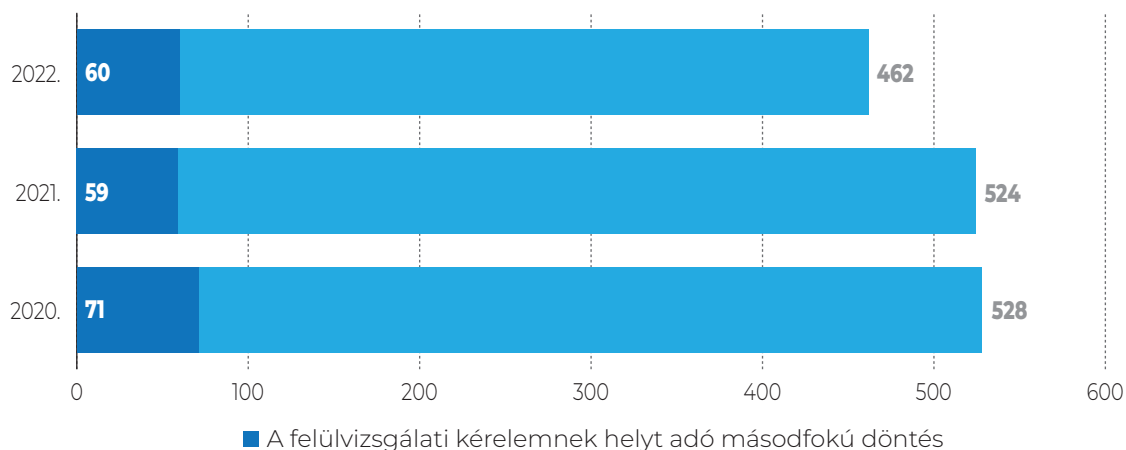
A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulása a 2020–2022. években

A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen az elmúlt három évben a Legfőbb Ügyészségre érkezett felülvizsgálati kérelmek számának az alakulása a következő ábrán figyelhető meg:

45. ábra

A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen érkezett felülvizsgálati kérelmek száma a 2020–2022. években

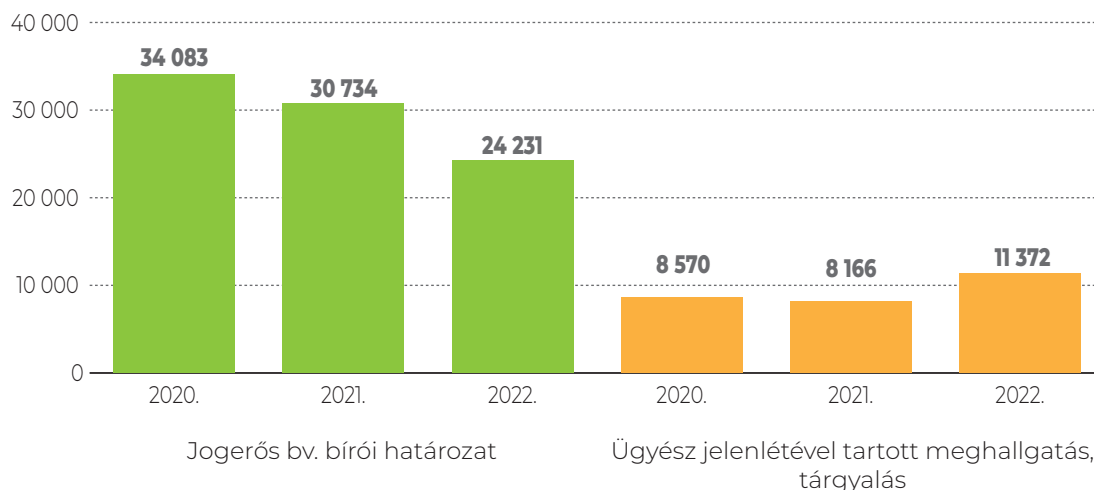

Az ábrán jól látható, hogy a 2022-ben bejelentett felülvizsgálati kérelmek száma 11,8%-os csökkenést mutat a 2021. évi vonatkozó adathoz képest. A felülvizsgálati kérelmeknek helyt adó döntések aránya (2022: 13%, 2021: 11,3%, 2020: 13,4%) megfelel az előző években tapasztaltaknak.

A bv. bíró eljárásában történő közreműködés a szakterületi ügyészek munkájának jelentős hányadát teszi ki. A bv. bírák eljárásaiban született jogerős határozatok, illetve az ügyészi részvétellel tartott meghallgatások, valamint tárgyalások számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

46. ábra

A jogerős büntetés-végrehajtási bírói határozatok és az ügyész jelenlétével tartott meghallgatások, tárgyalások száma a 2020–2022. években

A bv. bírói eljárásokban született jogerős végzések számának 2020 óta bekövetkezett csökkenése az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárások számának folyamatos csökkenésében keresendő. E változás tükrében az ügyészi részvétellel tartott tárgyalások, illetve meghallgatások számában 2022-ben az előző évhez viszonyított 39,3%-os növekedés különösen öröndetesnek tekinthető.

A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó legjellemzőbb bv. bírói határozatokra vonatkozó számadatokat a következő táblázat tartalmazza:

3. táblázat

A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó fontosabb büntetés-végrehajtási bírói döntések adatai a 2020–2022. években

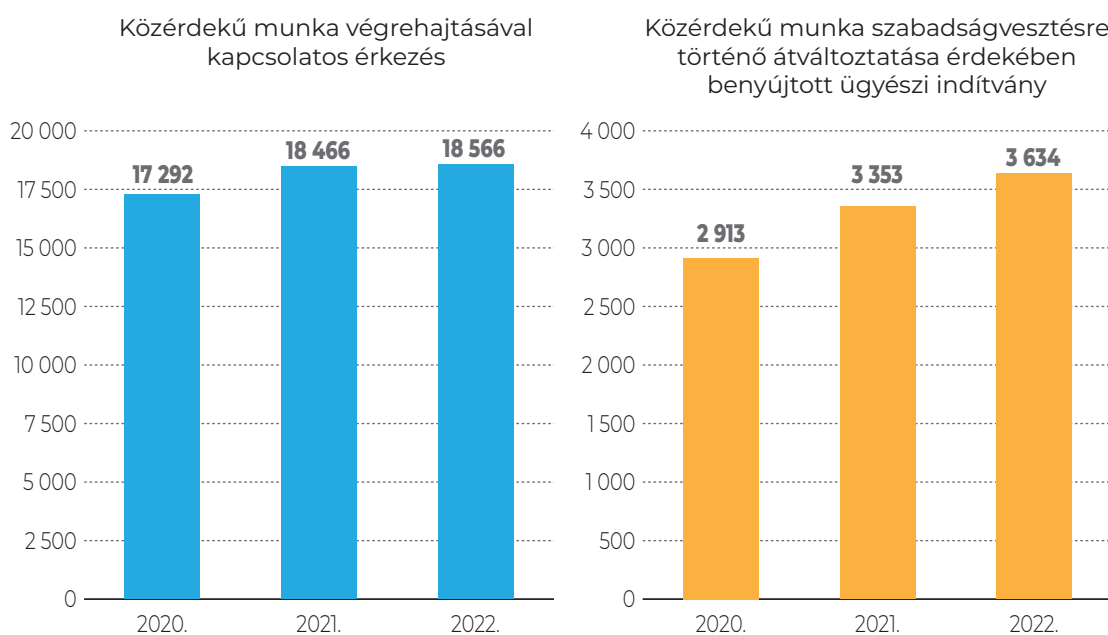
Év	Feltételes szabadságra bocsátás	Feltételes szabadságra bocsátás mellőzése	Enyhébb fokozatba helyezés	Szigorúbb fokozatba helyezés	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását elrendelő döntés	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását megszüntető döntés
2020.	2 672	1 983	331	44	92	3
2021.	2 333	2 179	197	90	78	2
2022.	2 775	2 084	205	48	63	1

A táblázatból az elítéltek jogi helyzetét leginkább befolyásoló feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos bv. bírói döntések statisztikai adatainak a kiemelése indokolt. Az adatokból jól látszik, hogy az ebbe a kategóriába tartozó döntéstípusok vonatkozásában tavaly a bírósági gyakorlatban korábban észlelhető szigorodó trend megállt, sőt kismértékű enyhülés volt tapasztalható 2022-ben (a feltételes szabadságra bocsátások száma nőtt, a feltételes szabadságra bocsátások mellőzésének száma csökkent). Az enyhébb végrehajtási fokozatba helyezéssel rendelkező döntések száma korábban éveken át szignifikánsan csökkent, 2022-ben azonban már a bírói gyakorlat bizonyos mértékű enyhülése volt megfigyelhető, akárcsak a szigorúbb végrehajtási fokozatba helyezés esetében. A 2022. évben az azt megelőző évhez képest az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását elrendelő bv. bírói határozatok száma tovább mérséklődött. Ez utóbbi adat azt mutatja, hogy az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása mint kedvezmény háttérbe szorult a bv. bírói gyakorlatban.

A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők és a közérdekű munka szabadságvesztésre történő átváltoztatására irányuló ügyészi indítványok számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

47. ábra

A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezők és a szabadságvesztésre történő átváltoztatása érdekében benyújtott ügyészi indítványok száma a 2020–2022. években

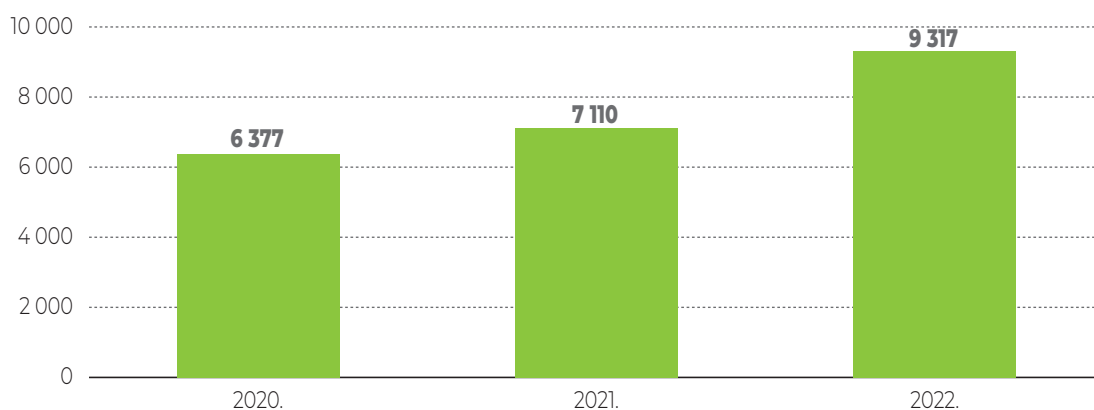

E körben említést érdemel, hogy a közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezések száma 2022-ben nagyjából megegyezett a 2021-ben tapasztalttal (a növekedés mértéke mindössze 0,5%-os), a közérdekű munka szabadságvesztésre történő átváltoztatására irányuló ügyészi indítványok száma pedig a 2021-ben megfigyelt 15,1%-os növekedéshez képest tovább nőtt, de már csak 8,4%-kal.

A személyes szabadsággal összefüggő törvénysértések megszüntetése egy jogállamban azonnali intézkedést igényel. Ezt biztosítja a bv. felügyeleti ügyészek vizsgálati és intézkedési jogköre, amivel az elmúlt évben is kitartó következetességgel éltek. A vizsgálatok számának alakulása a következő ábrán látható:

48. ábra

A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok száma a 2020–2022. években

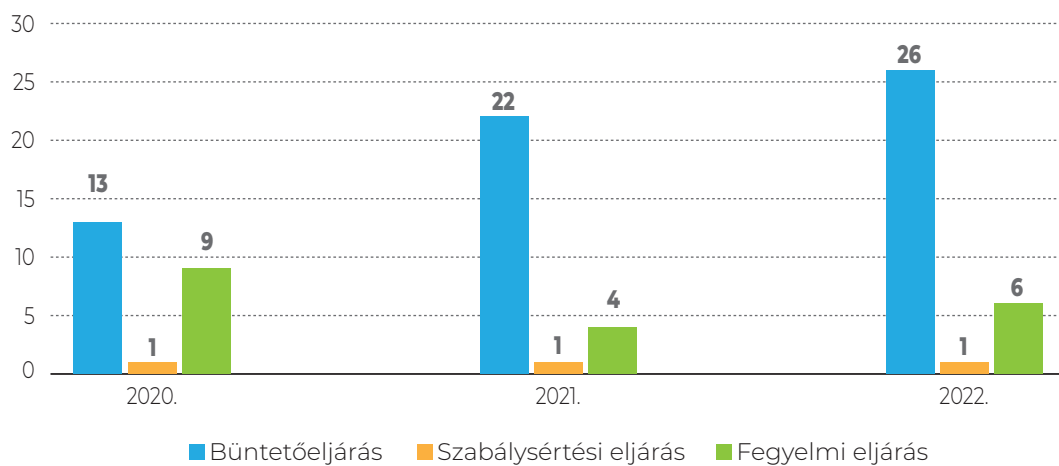
A 2020-ban elvégzett vizsgálatok alacsony száma és a koronavírus-járvány alatt a bv. felügyeleti szakterületen bevezetett egészségvédelmi intézkedések között szoros összefüggés áll fenn. A bv. felügyeleti ügyészek által végzett vizsgálatok túlnyomó többsége helyszíni ellenőrzést feltételez, ezért a pandémia alatt a járvány továbbterjedésének megakadályozása érdekében egyes fogvatartási helyeken (előállító helyiség, őrzött szállás) többnyire szünetelt az ellenőrzési tevékenység, más fogvatartási helyeken (büntetés-végrehajtási intézet, rendőrségi fogda) pedig bizonyos időszakokban az egyébként előírtnál ritkábban (havi kettő helyett egy alkalommal) végeztek a bv. felügyeleti ügyészek helyszíni ellenőrzéseket, illetve ellenőrzéseiket kizárólag a vizsgált szervtől bekért iratok alapján foganatosították. 2021-ben a járvány várható káros hatásainak kiküszöbölése (leginkább az ügyészek, a fogva tartó intézetek dolgozói, valamint a fogvatartottak jelentős részének védőoltással történő ellátása miatt) ugyanolyan, de összességében már kisebb mértékű, illetve időtartamú egészségvédelmi korlátozásokat tett szükségessé, ez a körülmény pedig az elvégzett vizsgálatok számának a növekedését eredményezte.

Tavaly a járványügyi helyzet további enyhítéseket tett lehetővé, így 2022. június 1-jétől megszűnt a helyszíni vizsgálatok számszerűségét érintő valamennyi korlátozás. Ennek eredményeképpen a 2022-ben elvégzett vizsgálatok száma 31%-kal nőtt az előző évhez képest.

Az ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások számának változása a következő ábrán figyelhető meg:

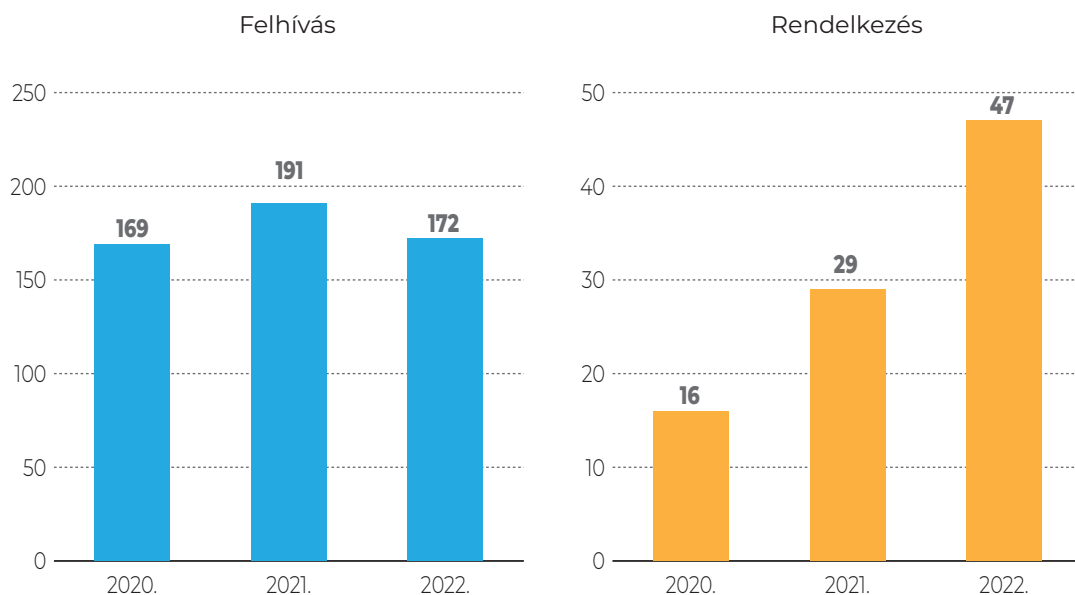
49. ábra

A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások száma a 2020–2022. években

50. ábra

Az ügyészi felhívások és rendelkezések száma a 2020–2022. években

A felhívások és a rendelkezések számában tavaly bekövetkezett változásokat vizsgálva megállapítható, hogy a felhívások számában 2022-ben megfigyelhető csökkenést (-19) megfelelően ellensúlyozta a rendelkezések számában tavaly tapasztalt növekedés (+18). Ennek alapján megállapítható, hogy a bv. felügyeleti ügyészek ezen a téren érzékelhető aktivitása 2022-ben megegyezett a 2021. évvel.

A bv. felügyeleti ügyészek által lefolytatott vizsgálatok tárgyát többek között az alábbiak képezték:

- a fogvatartottakkal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök jogszerűsége,
- a fogvatartottak befogadása és szabadítása,
- a pártfogó felügyelet végrehajtása,
- az elkobzás végrehajtása,
- a kiutasítás végrehajtása,
- a fiatalkorú fogvatartottakkal kapcsolatos speciális szabályok érvényesülése,
- a fogvatartási határidők betartása,
- a közérdekű munka végrehajtása,
- a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtása,
- az utógondozás végrehajtása.

A szakterület ügyészeinek hosszú idő óta kiemelt feladatát képezi a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességének folyamatos ellenőrzése. A 2022-ben végzett országos vizsgálat szerint – a korábbi évekhez hasonlóan – megállapítható volt, hogy a fogvatartottakkal való bánásmód törvényességét biztosító jogszabályi előírásokat a fogva tartó szervek általában végrehajtották, és a végrehajtás módja jellemzően megfelelt a nemzetközi jogi normákban, valamint az ajánlásokban megfogalmazott elvárásoknak. Ez viszont továbbra sem jelentette azt, hogy eseti jelleggel ne fordultak volna elő hibák, hiányosságok, illetve helytelen jogalkalmazási gyakorlat.

A fogva tartó intézetekben tartott vizsgálatok során feltárt jellemző jogszabálysértések a következők voltak:

- bizonyos zárkákból egyes előírt felszerelési és berendezési tárgyak hiányoztak,
- a fogvatartottak egészségügyi ellátása nem volt megfelelő,
- nem biztosították a fogvatartottak számára a szabad levegőn tartózkodás lehetőségét,
- a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló zárkák csótánnal és poloskával voltak fertőzöttek,
- egyes zárkákban a fektető anyag állapota nem volt megfelelő,
- a felügyelet bizonyos tagjai a fogvatartottakkal szemben nem elfogadható hangnemet használtak.

Az ügyészi szervek az esetenként feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében a szükséges intézkedéseket megtették, és a rendelkezésükre álló törvényes eszközökkel közreműködtek a feltárt hibák kiküszöbölésének, valamint azok jövőbeli megakadályozásának érdekében.

A büntetés-végrehajtási szerveknek korábban komoly gondot okozott a fogvatartottak elhelyezésére vonatkozó jogszabályi rendelkezések érvényre juttatása. A büntetés-végrehajtási intézetek túltelítettsége a jogszabályok által előírt lélettér biztosításán túlmenően az elkülönítési szabályok megtartása tekintetében is nehézséget okozott.

A 2020-ban megvalósított férőhelybővítési programnak köszönhetően 2021-ben a zsúfoltság a korábbiakhoz fogható mértékben nem okozott jog sérelmet, ugyanakkor továbbra is előfordult, hogy a jogszabályban előírt lélettér hiánya miatt bejelentett panasznak helyt kellett adni. 2022-ben – a fogvatartottak számának folyamatos, trendszerű növekedése miatt – ismételten bekövetkezett a bv. intézetek általános túltelítettsége, amely egyre nagyobb kihívások elé állította a büntetés-végrehajtási szervezetet.

A bűnügyi nyilvántartásokat kezelő Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkársága Bűnügyi Nyilvántartó Hatóságának (BNYH) működése felett ellátott ügyészi törvényességi felügyeleti tevékenységet a Legfőbb Ügyészség 2022-ben is folyamatosan elvégezte. Ez lehetővé tette az egyes ítéletek kapcsán rögzített adatok helytállóságának és teljeskörűségének ellenőrzése mellett a tipikusnak minősülő adatrögzítési hibák, illetve hiányosságok feltárását is elsősorban a köztársasági elnök által hozott kegyelmi határozatok, a bírósági mentesítésről rendelkező, valamint a büntetés vagy intézkedés végrehajthatóságának elévülését megállapító bírósági döntések vonatkozásában. A megállapított hiányosságok pótlása és a hibák kijavítása, valamint az adatközlések alapjául szolgáló törvénysértő bírósági határozatok hatályon kívül helyezése és a törvénynek megfelelő új határozatok meghozatala érdekében az eljáró ügyészek a szükséges intézkedéseket minden esetben megtették.

A főügyészségek 2022-ben is jelentős számban észleltek helytelen, illetve hiányzó adatot a bűnügyi nyilvántartásokban. Jelentéseik, valamint az azokhoz csatolt dokumentumok alapján a Legfőbb Ügyészség kezdeményezte a BNYH-nál a nyilvántartási adatok javítását, ezzel is hozzájárulva a bűnügyi nyilvántartások törvényességének és közhitelességének biztosításához.

A Legfőbb Ügyészség – a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) részére adott állásfoglalások révén – 2022-ben is elősegítette a büntetés-végrehajtási szervezet törvényes működését. Így például ellentmondásos jogszabályi környezetben állást foglaltunk arra vonatkozóan, hogy az elzárás

és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának megkezdése érdekében a BVOP-nak kell intézkednie.

Összességében megállapítható, hogy a koronavírus-járvány az ügyészség bv. felügyeleti szakterületi tevékenységére 2022-ben is hatást gyakorolt, bár a 2021. évhez képest jóval kisebb mértékben. A helyszíni vizsgálatokat érintő korlátozások a kitoloncolások végrehajtása ellenőrzésének lehetővé tételével 2022. június 1-jével megszűntek. A bv. bírói eljárásban történő ügyészi közreműködés során a bv. felügyeleti ügyészek minden esetben a bíróságok által bevezetett egészségvédelmi intézkedésekhez alkalmazkodtak. Megjegyzést érdemel, hogy a szakterületi tevékenységgel összefüggő korlátozások mindig az aktuális járványügyi helyzethez igazodva, és csak a járványügyi szempontból feltétlenül indokolt mértékben kerültek bevezetésre úgy, hogy azok az ügyészség jogszabályban rögzített kötelezettségeit nem érintették.

4. A legfőbb ügyész tevékenysége

4.1. Az Országgyűléshez kapcsolódó tevékenység

Az Alaptörvény 7. cikkének (1) bekezdése alapján az országgyűlési képviselő kérdést intézhet a legfőbb ügyészhez a feladatköréhez tartozó bármely ügyben.

Az országgyűlési képviselők 2022-ben 64 írásbeli választ igénylő kérdést intéztek a legfőbb ügyészhez. A kérdéseket a 2. melléklet tartalmazza.

Az ügyészség 2021. évi tevékenységéről szóló országgyűlési beszámolót a legfőbb ügyész 2022. október 12. napján benyújtotta (B/950). Az Igazságügyi Bizottság 2022. november 15. napján a beszámolót megvitatta, és annak elfogadásáról határozati javaslatot nyújtott be (H/2017), amelyet az Országgyűlés plenáris ülése 2023. március 29. napján megvitatott, és 2023. április 11. napján elfogadott.

4.2. A legfőbb ügyészt megillető egyes jogosítványok gyakorlása

A büntetőeljárás törvénye szerint a legfőbb ügyész kizárólagos joga, hogy a Kúriánál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentsen be a bíróság jogerős üggyöntő, illetve végleges nem üggyöntő, más rendkívüli jogorvoslattal nem támadható, törvénysértő határozata ellen. Erre 2022-ben a büntetőjogi szakterületen 10 esetben került sor. E rendkívüli jogorvoslat igénybevételére több ízben került sor az előkészítő ülésen a bűnösség beismerése esetén az ügyész által indítványozottnál hátrányosabb, illetve súlyosabb joghátrány ki-

szabása tilalmának megsértése miatt. Jogorvoslat benyújtására került sor továbbá a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a terhelt távortartásának törvénysértő fenntartása miatt, a pénzben kifejezett vagyonek Kobzás biztosítása érdekében elrendelt zár alá vétel téves feloldása miatt, valamint az egymással érdekellentétben álló, bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek védelmét ellátó ugyanazon meghatalmazott védő kizárásának elmaradása miatt.

Két ügyben került sor a fiatalkorúak büntetőügyeinek szakterületéhez tartozóan a törvényesség érdekében jogorvoslat kezdeményezésére. Mindkét ügyben a fiatalkorú terhelttel szemben kiszabott közérdekű munka, illetve pénzbüntetés tekintetében az előkészítő ülésen a bűnösség beismerése esetén az ügyész által indítványozottnál súlyosabb joghátrány kiszabása tilalmának megsértése miatt.

Végezetül rendkívüli jogorvoslat kezdeményezésére került sor a terhelt védőjeként eljáró, de tanúként idézett, és a vallomástétel tilalmára – az ügyészség álláspontja szerint jogosulatlanul – hivatkozó ügyvéd büntetőeljárásból történő kizárására irányuló ügyészi indítvány elutasítása miatt is.

A Kúria a jogorvoslati indítványokban a legfőbb ügyész által kifejtett érvekkel – a legutóbb említett kivételével – egyetértett.

2022-ben a legfőbb ügyész a bv. felügyeleti szakterületen 2 esetben jelentett be jogorvoslatot a Kúriánál a törvényesség érdekében. A jogorvoslati indítványok benyújtására az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt megítélt kártalanításból a sértetteket megillető kártérítés levonásának elmulasztása, illetve a közérdekű munka végrehajthatóságának törvénysértő megállapítása miatt került sor. A Kúria az első esetben a legfőbb ügyészi indítványnak megfelelően döntött, a második ügyben a törvénysértést az indítványnak megfelelően megállapította, ugyanakkor attól eltérően a jogorvoslattal támadott határozatok hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására nem látott lehetőséget arra tekintettel, hogy az eljárás megismétlése a terhelt számára hátrányosabb döntés irányába ható vizsgálatot eredményezett volna.

Az 1956. évi forradalom és szabadságharc utáni leszámolással összefüggő elítélések semmisségének megállapításáról szóló 2000. évi CXXX. törvény 2. §-a (2) bekezdésének a) pontja felhatalmazza a legfőbb ügyészt, hogy hivatalból indítványt tegyen a Kúriánál a törvénnyel érintettek számára a semmisségi igazolás kiadása iránt. A 2022. évben 1 büntetőügyben 1 személy esetében került erre sor. A Kúria az indítványnak megfelelően igazolta az eljárás semmisségét.

A bírósági gyakorlat egységesítésének legfontosabb eszköze a Kúria alsóbb bíróságokra kötelező jogegységi határozata. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 33. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a legfőbb ügyész is élhet jogegységi eljárás kezdeményezésével.

A büntetőjogi szakterületen a 2022. évben a Kúria egy olyan előzetes döntéshozatali indítvány tárgyában járt el, és hozott annak alapján jogegységi határozatot, amelyet a legfőbb ügyész kezdeményezett. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2022. november 14. napján tartott ülésén – amelyen a legfőbb ügyész képviselője jelen volt, és nyilatkozatot tett – meghozott 4/2022. Jogegységi határozatában a falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgyát és a rongálással okozott kár megítélését érintő jogkérdésekben a legfőbb ügyészi indítványban kifejtett érvekkel minden tekintetben egyezően határozott.

2022-ben a legfőbb ügyész a közérdekvédelmi szakterületet érintő jogegységi eljárásokban a következő tárgykörökben tett írásbeli nyilatkozatot:

- vámelengedési eljárásban a vám vámhatósági hiba miatti elengedhetősége;
- genetikai, teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született gyermek esetén az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének terjedelme;
- a munkaidő-nyilvántartás munkavégzési helyszínen tartására vonatkozó kötelezettség tartalma;
- a mindenkor hatályos polgári perrendtartásoktól eltérő törvényekben szabályozott végzések elleni fellebbezés megengedhetőségének vizsgálata;
- a természetes személy adós üzletszerű tevékenysége körébe tartozó célból kötött kölcsönszerződés lakossági szerződésnek minősülése;
- az ítélet anyagi jogerőhatásának értelmezése a fél által korábban nem érvényesített követelésrész vonatkozásában;
- földforgalmi ügyben az elővásárlási jogosultságot megalapozó helyben lakás tényének igazolása;
- földárverési eljárás során a mezőgazdasági igazgatási szerv hatáskörének értelmezése, illetve a döntése ellen igénybe vehető jogorvoslat;
- az iparűzési adó alapjának meghatározása;
- az elektronikus úton kapcsolatot tartó fél perorvoslati kérelmének megítélése helytelenül kiválasztott űrlap használata esetén;
- előhaszonbérleti sorrendet meghatározó jogszabályi fordulat értelmezése;
- társasházi külön tulajdon eladása esetén a közös költséghátralék behajthatósága;

- az Áfa törvény és a HÉA-irányelv egyes cikkei, valamint a hozzáadottértékadó semlegessége elvének értelmezése;
- versenyfelügyeleti eljárásban az ügyintézési határidő túllépésének jogkövetkezménye a versenyfelügyeleti bíróság alkalmazhatósága és mértéke szempontjából;
- végrehajtási eljárásban a felek személyében bekövetkezett változás esetén a jogutódlás megállapítása;
- a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala igazságügyi szakértőnek minősülése a közigazgatási eljárásban;
- a perköltség-biztosíték letétele alóli kivételszabály érvényesítése a közigazgatási perekben;
- közigazgatási jogi normában meghatározott határidő vagy határnap ügyfél általi elmulasztása esetén az igazolási kérelem benyújtásának lehetősége.

A legfőbb ügyész indítványozza az országgyűlési képviselőknek az Alaptörvény 4. cikkében biztosított mentelmi joga felfüggesztésére irányuló – az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvényben és a Házaszályban szabályozottak szerinti – eljárást. A legfőbb ügyész a mentelmi jog felfüggesztését büntetőügyben a vádirat benyújtásáig terjeszti elő a házelnökhöz. Szabálysértési ügyben pedig akkor indítványozza a mentelmi jog felfüggesztését, ha arról az országgyűlési képviselő önként nem mond le.

A 2022. évben a legfőbb ügyész büntetőeljárás lefolytatása céljából két országgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztésére tett indítványt, amelyek nyomán az Országgyűlés a mentelmi jogot felfüggesztette.

Az országgyűlési képviselőkkel azonos mentelmi joga miatt a legfőbb ügyész egy, az országgyűlési képviselők 2022. évi általános választásán nyilvántartásba vett képviselőjelölt mentelmi jogának felfüggesztésére is indítványt tett a Nemzeti Választási Bizottság elnökéhez, ebben az esetben azonban a mentelmi jog felfüggesztésére nem került sor, a jelölt nem jutott be az Országgyűlésbe. A 2022. évben a legfőbb ügyész egy bíró mentelmi jogának felfüggesztését indítványozta, az indítvány eredményes volt. A tárgyévben a legfőbb ügyész egy ügyész mentelmi jogát függesztette fel. Diplomáciai mentesség miatt a legfőbb ügyész 2022-ben ugyanazon büntetőeljárásban szereplő két, diplomata státuszú külföldi személy mentelmi jogának felfüggesztésére tett indítványt. A küldő ország az érintettek mentelmi jogáról nem mondott le, ezért a Legfőbb Ügyészség a büntetőeljárás lefolytatását felajánlotta a küldő államnak.

Az elmúlt évben nem indult szabálysértési ügy mentelmi joggal rendelkező személy ellen.

A legfőbb ügyész véleményt nyilváníthat egyes jogszabályok tervezeteiről. A tárgyévben az azt megelőző évekhez képest csökkent a véleményezésre megküldött jogszabálytervezetek száma. A legfőbb ügyész, illetve átruházott jogkörben az ügyészség vezetői a minisztériumok által megküldött tervezetek mintegy harmadára tettek észrevételt.

A koronavírus-járványnak a jogalkotási tevékenységre gyakorolt hatása a 2022. évben jelentősen csökkent. A pandémia idején bevezetett speciális eljárási szabályok folyamatosan kivezetésre kerültek. Megkezdődött ugyanakkor annak áttekintése, hogy az egészségügyi veszélyhelyzet idején alkalmazott eltérő rendelkezések közül melyek azok, amelyek az általános szabályok közé átültetve megfelelően tudják előmozdítani a büntetőeljárások hatékonyságát, időszerűségét. Emellett jelentős feladatokat állított a jogalkotási tevékenység elé a kondicionalitási eljárás eredményes lezárása érdekében az Európai Bizottság kérésére elfogadott egyes törvények módosításának előkészítése.

E jogszabályelőkészítési munkában – a korábbi évekhez hasonlóan – a beszámolási időszakban is részt vett az Igazságügyi Minisztériumhoz kirendelt ügyész.

Ezen kívül az ügyészség a 2022. évben is számos esetben képviseltette magát a büntetőjogi tárgyú jogszabály-módosítások előkészítése során az Igazságügyi Minisztériumban tartott szakértői szintű egyeztetéseken. Ezek közül kiemelkednek a Be. „Eljárás közhatalom gyakorlásával vagy közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmény esetén” címet viselő CV/A. Fejezetének kidolgozásával összefüggő megbeszélések.

A jogalkotásban való részvétel rendszeresen gyakorolt formája a büntetőjogi szakágat érintő törvényjavaslatok, alsóbb szintű jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök tervezetének véleményezése. A beszámolási időszakban is közreműködtünk több, a büntető joganyagot érintő előterjesztés észrevételezésében.

Kiemelést érdemel, hogy a Legfőbb Ügyészség közreműködött a nők elleni és a családon belüli erőszak elleni fellépésről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvtervezettel kapcsolatban képviselendő magyar álláspont összefoglaló előterjesztésének előkészítésében és véleményezésében.

A legfőbb ügyész törvényben biztosított joga, hogy normatív utasításban szabályozza a vezetése, irányítása, felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, továbbá tevékenységét, valamint körlevelet adjon ki az ügyészség működésének, szakmai tevékenységének, a szakágak együttműködésének segítésére. A 2022. évben 12 legfőbb ügyészi utasítás és 3 legfőbb ügyészi körlevél kiadására került sor.

4.3. A legfőbb ügyész nemzetközi tevékenysége

A legfőbb ügyész 2022. évi nemzetközi tevékenységére az elmúló járványhelyzet után a gazdasági nehézségek is hatottak, ezért a 2022. évre tervezett felső-szintű nemzetközi programok hibrid formában tartott eseményein az online, míg a rendezvények nagyobb részén a személyes jelenlét volt a jellemző.

Az Európa Tanács Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) a 2021. évben megválasztotta a legfőbb ügyészt a 2022. évi Vélemény kidolgozásáért felállított Munkacsoport tagjává. Az ügyészek környezetvédelemben betöltött szerepéről szóló 17. számú Vélemény kidolgozásával foglalkozó Munkacsoport márciusi ülésén online, júniusi ülésén személyesen, míg az októberben megtartott plenáris ülésen – a Tanács tagjaként – ismét online formában vett részt a legfőbb ügyész.

Az Európai Unió tagállamai legfelsőbb bíróságai mellett működő legfőbb ügyészek Hálózata éves ülését – a pandémia miatt 2020 óta halasztva – a tárgyév májusában Ausztria Legfőbb Ügyészsége rendezte Bécsben. A rendezvényen Dr. Polt Péter legfőbb ügyész – osztrák partnere felkérésére – „Az Európai Ügyészség (EPPO) – Együttműködés az EPPO, az Eurojust és a nemzeti ügyészségek között” című szekcióban tartott előadást az EPPO-val való együttműködés magyar tapasztalatairól és várakozásairól.

A Visegrádi Csoport legfőbb ügyészei 2022. szeptember 21–22-én Szlovákiában tárgyaltak a környezetvédelem elleni bűncselekmények büntetőeljárásnak aktuális kérdéseiről, valamint az ügyészség illetékességéről közigazgatási hatáskörökben. E két témában együttműködésüket közös nyilatkozatban rögzítették.

Az Európai Unió tagállamai legfőbb ügyészeinek Konzultatív Fórumát októberben hibrid formában rendezték, a 2022. évben EU soros elnökségeket adó Franciaország és Csehország legfőbb ügyészeinek vezetésével. Dr. Polt Péter legfőbb ügyész hozzászólásban fejtette ki a magyar álláspontot az ügyészségek függetlenségéről szóló eszmecsere során.

A Sanghaji Társadalomtudományi Akadémia Jogi Intézete Európai Büntetőjogi Kutatóközpont vendégprofesszoraként a legfőbb ügyész online tartott előadást decemberben a pénzmosás elleni küzdelemről az Akadémia által szervezett, Sanghajban megrendezett Sino-Európai Nemzetközi Fórumon.

Bulgária legfőbb ügyésze júniusban tartózkodott Magyarországon, ennek keretében látogatást tett a legfőbb ügyésznél. A tárgyalás során a felek megvitatták az ügyészségeiket érintő aktuális kérdéseket, úgymint a korrupció elleni küzdelem, az antiszemitizmus, a gyűlölet-bűncselekmény és a gyűlölet-

beszéd elleni küzdelem, a pandémia és a háború okozta kihívások, valamint az Európai Ügyészséggel való együttműködés tapasztalatait.

A magyar és osztrák ügyészi szervezetek között fennálló jó kapcsolat és rendszeres találkozók folytatásaként 2022. november 17–18-án a magyar legfőbb ügyész látogatást tett Bécsben az osztrák legfőbb ügyésznél. A látogatás során áttekintésre kerültek a kétoldalú kapcsolatot legfelsőbb szinten érintő aktuális kérdések, valamint a határ menti regionális kapcsolatok értékelése Bécsújhelyen, ahol a legfőbb ügyészt fogadta a Mária Terézia Katonai Akadémia parancsnoka is.

A már a 2017. évben megkezdett magyar és egyiptomi ügyészségek közötti együttműködés folytatása céljából, a magyar és egyiptomi ügyészségi kapcsolatok áttekintése érdekében a legfőbb ügyész a tárgyév márciusában hivatalában fogadta Egyiptom budapesti nagykövetét.

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (ODIHR) Választási Megfigyelési Missziójának vezetőjét a legfőbb ügyész 2022. március 9-én fogadta a hivatalában. A megbeszélésen a Misszió tagjai tájékoztatást kaptak a 2014-es és 2018-as országgyűlési választások során észlelt, a választásokkal összefüggő tipikus bűncselekményekről és a büntetőeljárások eredményeiről.

A Koreai Köztársaság budapesti nagykövete novemberben tett látogatást a legfőbb ügyész hivatalában. Tekintettel arra, hogy a koreai és magyar ügyészség között kétoldalú kapcsolat eddig nem volt, a nagyköveti látogatás a két ügyészség közötti kapcsolatfelvétel lehetőségét és előkészítését célozta.

5. Az ügyészség nemzetközi tevékenysége

5.1. A nemzetközi kapcsolatok

A gazdasági megszorítások az ügyészség nemzetközi tevékenységének további területeire is hatással voltak, ezért a tárgyévre tervezett nemzetközi képzések, csereprogramok, koordinációs értekezletek, kontaktponti ülések hibrid formában tartott eseményein online, míg a rendezvények kisebb részén személyes formában vettünk részt.

A beszámolási időszakban a határ menti együttműködések keretében tartandó szokásos munkatalálkozók közül csupán egy valósult meg, a többi határ menti ügyészséggel tervezett találkozó mindegyike bizonytalan időre halasztásra került.

Magyarország Ügyészsége számos európai és nemzetközi igazságügyi továbbképzési intézménnyel áll kapcsolatban, így – többek között – az Európai Igazságügyi Képzési Hálózattal (EJTN), az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynökségével (CEPOL), a Nemzetközi Rendészeti Akadémiával (ILEA), az Európa Tanács jogász szakemberek számára szervezett emberi jogokkal kapcsolatos képzésekért felelős csoportjával (HELP) és az Európai Jogi Akadémiával (ERA).

Az ügyészek a legtöbb esetben az EJTN által szervezett és finanszírozott, különböző típusú igazságügyi továbbképzéseken vettek részt.

Az EJTN egyhetes külföldi ügyészi csereprogramja keretében – többek között – Spanyolországba, Hollandiába és Litvániába utaztak ügyészek.

A kifejezetten fogalmazóknak, alügyészeknek, kezdő ügyészeknek meghirdetett EJTN AIAKOS csereprogram keretében a fiatal magyar ügyészségi alkalmazottak Olaszországból, Franciaországból, Németországból és Lengyelországból fogadták kollégáikat, majd a csereprogram részeként egyhetes szakmai látogatást tettek a külföldi kollégáknál.

Az úgynevezett hosszútávú csereprogram keretében egy ügyész és egy magyar bíró töltött négy hónap szakmai gyakorlatot az Eurojustnál Hágában.

Az ügyészek igazságügyi képzési módszertani képzéseken, valamint a következő témakörökben szervezett, online és személyes jelenléttel megrendezett EJTN szemináriumokon vettek részt: fogyasztóvédelem, mesterséges intelligencia, nyomozási technikák és taktikák, nemzetközi bűncselekmények nyomozása és vádemelés, kiberbűncselekmények.

Az EJTN minden évben szervez tanulmányutakat is az Európai Unió Bíróságánál Luxembourgban, az Emberi Jogok Európai Bíróságánál Strasbourgban, az európai uniós intézményeknél Brüsszelben, illetve az Európai Unió Alapjogi Ügynökségénél Bécsben. A korábbi egy-két évvel ellentétben a tanulmányutak 2022-ben már nem online, hanem személyes jelenléttel valósulhattak meg.

A három online és személyes jelenlétű EJTN szaknyelvi szemináriumon hat ügyész részvételére nyílt lehetőség.

Az EJTN több mint 15 éve rendezi meg a fogalmazóknak szervezett THEMIS versenyt, amelyen az EJTN tagországainak fogalmazói mérik össze tudásukat az európai bűnügyi együttműködés, a polgári együttműködési ügyek, az európai családi jogi ügyek és az igazságügyi etika területén. Az európai pol-

gári eljárásjogi szekcióban a három fős ügyészségi fogalmazói csapat különdíjban részesült.

A CEPOL „Közös nyomozócsoporthoz vezető”, „Közös nyomozócsoporthoz végrehajtása”, valamint „Kiberterrorizmus regionális képzés” című szemináriumai személyes jelenléttel valósultak meg, amelyen egy-egy ügyész vett részt Magyarországról.

Az ILEA által szervezett, online és személyes jelenléttel az emberkereskedelem, az illegális fakitermelés és erdészeti bűncselekmények, valamint a hivatali korrupció témakörében megtartott konferencián, továbbá a „Bírók és ügyészek tanfolyamán” összesen tíz ügyész vett részt.

Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) spanyolországi rendezvényén egy ügyész képviselte a magyar ügyészi szervezetet.

Az antiszemitizmussal és rasszizmussal kapcsolatos bűncselekményekkel foglalkozó jogi szakemberek részére szervezett izraeli tanulmányúton egy ügyész vett részt.

A HELP online távoktatási programja keretében mintegy 45 e-learning tanfolyamon nyílt lehetőség ügyészek részvételére.

A Türk Igazságügyi Képzőintézmények Hálózatát létrehozó szerződést Magyarország Ügyészsége a Magyar Igazságügyi Akadémiával együtt megfigyelői státusszal rendelkező szervezetként írta alá 2022 decemberében.

Az ügyészek több mint 35 szakértői vagy kontaktponti szintű online vagy személyes jelenléttel megrendezett nemzetközi szakmai eseményen vettek részt. Az ügyészség kontaktponttal rendelkezik – többek között – az Európai Igazságügyi Hálózatnál (EJN), a HELP-nél, a Népiirtás, Emberiesség Elleni és Háborús Bűncselekmények Elleni Hálózatnál, a Délkelet-európai Rendőri Együttműködési Egyezmény alapján létrehozott, a közös nyomozócsoporthoz szakértői hálózatának tematikus munkacsoportjánál (SELEC), az OECD Vesztegetés Elleni Munkacsoportjánál, valamint az Európai Csalás Elleni Hivatalnál (OLAF).

A Belső Biztonsági Alap finanszírozásában megvalósított nemzetközi együttműködési ismereteket, valamint EU-jogi és jogállamisági ismereteket átadó képzéseken több mint 100 ügyész, illetve alügyész és fogalmazó vett részt.

Az ügyészség hatáskörébe tartoznak az OLAF által lefolytatott vizsgálatokkal összefüggő ügyek.

Az OLAF-fal történő együttműködés specialitását az adja, hogy az OLAF az Európai Bizottság ellenőrző szerve – a közvéleményben kialakult képpel ellentétben nem nyomozó hatóság –, amely belső (szervezetten belüli) és külső vizsgálatokat folytat le az Európai Unió költségvetéséből származó pénzeszközök szabályszerű felhasználásának ellenőrzése érdekében. Ebből következően az OLAF vizsgálatainak nem célja, hogy bűncselekmények elkövetőit felelősségre vonja vagy büntetőeljárásban felhasználható bizonyítékokat szerezzen be. Amennyiben az OLAF a vizsgálata során bűncselekmény gyanúját észleli, annak kivizsgálása érdekében ajánlással fordulhat az érintett tagállam igazságügyi hatóságaihoz.

A 2022. évben az OLAF – a lefolytatott vizsgálata eredményének fényében – összesen 8 igazságügyi ajánlást tett az ügyészi szervezetnek, 3 esetben az ajánlások alapján a nyomozás elrendelésére került sor, 5 esetben az ajánlás és a vizsgálati eredményeket tartalmazó zárójelentés már folyamatban lévő nyomozásban került értékelésre. 2022-ben az OLAF a folyamatban lévő vizsgálata során két esetben rögzítette, hogy már a vizsgálat lezárása előtt megállapítható bűncselekmény gyanúja, ezekben az esetekben jelzéssel élt az ügyészi szervezet felé. Mindkét esetben a nyomozás elrendelésére került sor.

Az OLAF ajánlásai alapján indult ügyek közül a 2022. évben egy esetben került sor vádemelésre, egy esetben pedig a büntetőeljárás megszüntetésére. A korábban vádemeléssel zárult ügyek közül 2022-ben két büntetőeljárásban elsőfokú marasztaló, ezek egyikében pedig jogerős másodfokú marasztaló ítélet is született.

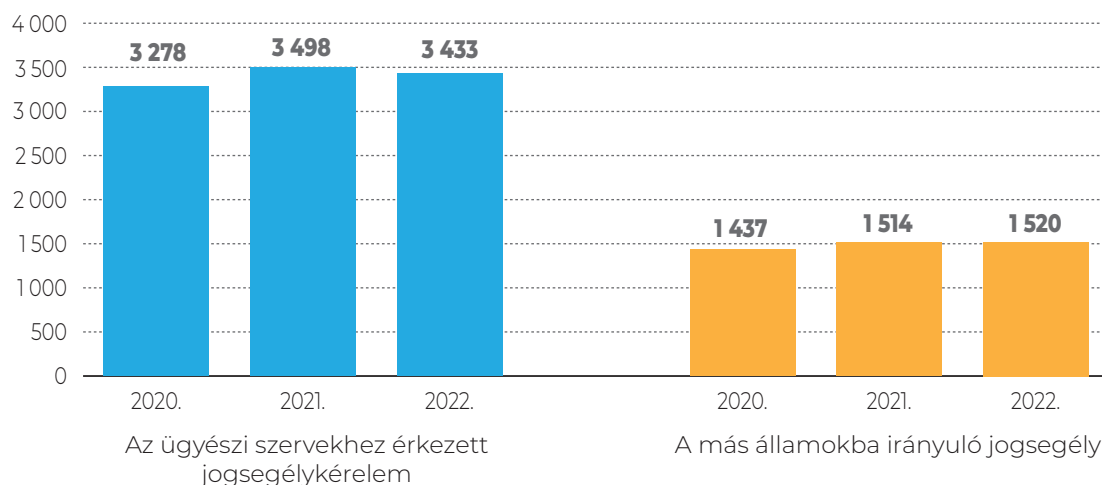
5.2. A jogsegélyügyek

A bűnügyi jogsegély

Az államhatárokon átnyúló szervezett bűnözés és egyéb kedvezőtlen globális jelenségek elleni küzdelem miatt az igazságügyi hatóságok, így az ügyészségek nemzetközi együttműködése az elmúlt évben is változatlanul intenzív volt. Ezt szemlélteti a következő ábra:

51. ábra

Az ügyészi szervekhez érkezett bűnügyi jogsegélykérelmek és a más államokba irányuló bűnügyi jogsegélyek száma a 2020–2022. években

Eljárási jogsegélyforgalom jellemzően vagyon elleni bűncselekmények, költségvetési csalás, pénzmosás, embercsempészás és emberkereskedelem miatt indított büntetőeljárásokban fordult elő.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott együttműködés a legjellemzőbb a jogsegélyügyek intézése körében, amelynek alapja az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt egyezmény és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 2005. évi CXVI. törvény.

A gyakorlatban ugyanakkor a határozatok kölcsönös elismerésének elvén nyugvó európai uniós bűnügyi együttműködési eszközök bírnak a legnagyobb jelentőséggel. Ilyen együttműködési eszközök az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény által implementált európai elfogatóparancs és európai nyomozási határozat, illetve a befagyasztást és elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló, 2018. november 14-i 2018/1805/EU parlamenti és tanácsi rendelet szerinti határozatok.

A jogsegélyforgalomban új szereplőnek tekinthető az Európai Ügyészség, amely 2021. június 1. napján kezdte meg működését. Már ezt megelőzően, 2021. április 6. napján a Legfőbb Ügyészség és az Európai Ügyészség együtt-

működésről szóló munkamegállapodást kötött a büntetőügyekben folytatott operatív együttműködés és a stratégiai együttműködés kereteinek rendezése érdekében. Az operatív együttműködés keretében 2022-ben az Európai Ügyészség 29 európai nyomozási határozatot küldött meg a Legfőbb Ügyészségnek, kivétel nélkül áfára elkövetett költségvetési csalás bűncselekmények miatt indult ügyekben.

Az uniós együttműködési eszközökön kívül az Európa Tanács égisze alatt létrejött, a Strasbourgban, 1959. április 20-án kelt, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 1994. évi XIX. törvény, illetve a második kiegészítő jegyzőkönyvet kihirdető 2017. évi CLXXIII. törvény meghatározó jelentőségű a jogsegélyforgalomban.

A 2022. február 24. napján kitört orosz-ukrán háború és Oroszországnak az Európa Tanácsból történt kilépése ellenére mindkét országgal zavartalanul zajlik a jogsegélyforgalom annyi különbséggel, hogy a kapcsolattartás magyar részről további intézkedésig a központi hatóságon keresztül történik.

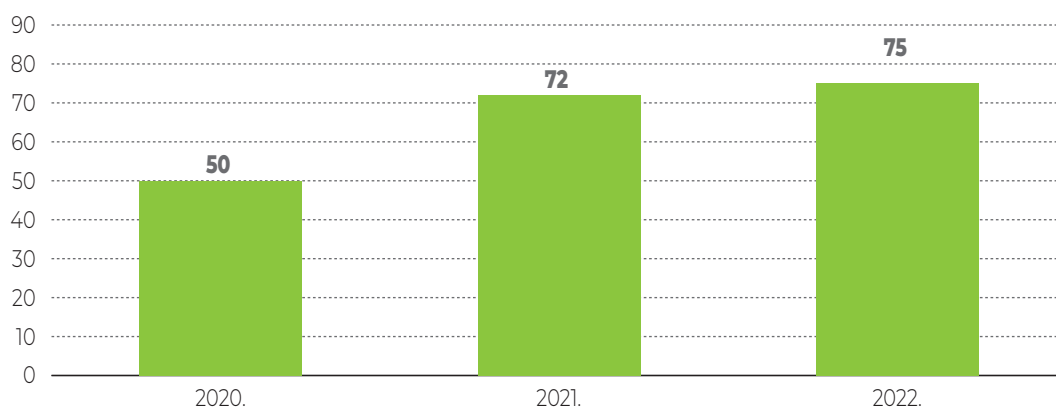
A nem európai uniós és nem Európa tanácsi tagállamokkal két- vagy többoldalú nemzetközi egyezmények keretében, illetve viszonzosság alapján folyik a büntetőügyekben való együttműködés.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az Európai Unió és az Európa Tanács tagállamaival folytatott közvetlen igazságügyi együttműködés bevált, magyar részről minden esetben zökkenőmentesen folyik. A más államokkal fennálló jogsegélykapcsolatok szintén kiegyensúlyozottak.

A Legfőbb Ügyészség a bűnügyi jogsegélyforgalomban koordinációs és elvi irányítási tevékenysége mellett központi igazságügyi hatóságként jár el. Utóbbi feladatkörében a Legfőbb Ügyészség dönt a nem európai uniós és a strasbourgi egyezmény második kiegészítő jegyzőkönyvét sem alkalmazó országokba történő jogsegélykérelmek továbbításáról, valamint fogadja a külföldi hatóságoktól hozzá címzett jogsegélykérelmeket. A Legfőbb Ügyészségnek a nem európai uniós bűnügyi jogsegélyforgalomban végzett tevékenységét a következő két ábra illusztrálja:

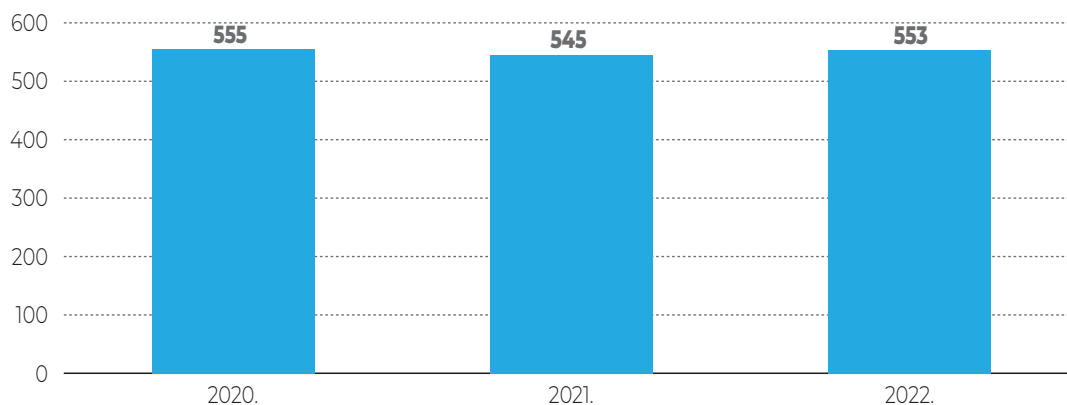
52. ábra

A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2020–2022. években

53. ábra

A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2020–2022. években

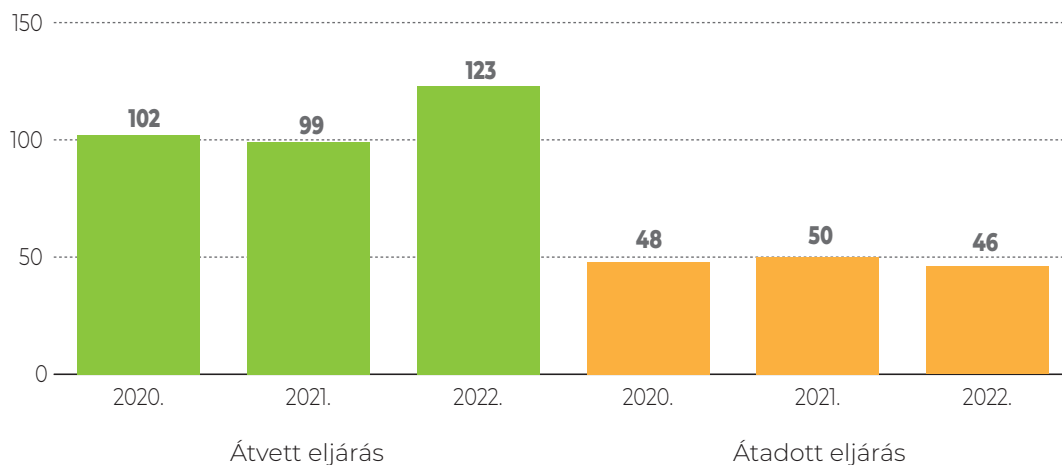
A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek számának folyamatos emelkedése azon tudatos törekvésünket mutatja, hogy a hazai büntetőeljárások sikere érdekében, jól megalapozott megkeresésekkel, együttműködésre bírjuk a jogsegélyforgalomban kevésbé aktív partnereinket is. A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a továbbított jogsegélykérelmekéhez képest egyenletesen magas. Ezt az magyarázza, hogy 2018. május 1. napjától ugyan lehetővé vált az igazságügyi hatóságok közötti közvetlen együttműködés Magyarország és az Európa Tanács tagállamai többségének viszonylatában is, de néhány érintett tagállam csak lassan tér át a közvetlen együttműködésre.

Az igazságügyi hatóságok nemzetközi együttműködésének a legfőbb ügyész hatáskörébe utalt területe a külföldi államban folyamatban lévő büntetőeljárás átvétele, illetve a hazai büntetőeljárás külföldi államnak történő át-

adása. Az átvett és átadott eljárások számának alakulását a következő ábra szemlélteti:

54. ábra

A külföldi hatóságoktól átvett és a külföldi hatóságoknak átadott büntetőeljárások száma a 2020–2022. években

Nem magyar állampolgár által külföldön – többségében magyar állampolgár, illetve a magyar jog alapján létrejött jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező egyéb jogalany sérelmére – elkövetett bűncselekmény tárgyában Magyarországon tett feljelentés alapján 318 esetben (2021: 418, 2020: 321) döntött a legfőbb ügyész a büntetőeljárás megindításának kérdésében. Ebből 7 esetben (2021: 1, 2020: 5) elrendelte a hazai büntetőeljárás megindítását. Hazai büntetőeljárás megindításának hiányában a vonatkozó európai uniós szabályozásnak megfelelően az ügyészség továbbította a sértett feljelentését a joghatósággal rendelkező tagállamba, nem európai uniós tagállam esetében pedig tájékoztatta a feljelentőt arról, hogy mely külföldi hatóságnál, milyen címen teheti meg a feljelentését.

A legfőbb ügyész a 2022. évben 5 ügyben (2021: 9, 2020: 2) tett feljelentést külföldi államnál olyan külföldi állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt, amelynek gyanúját hazai büntetőeljárásban beszerzett adatok támasztották alá.

A bűncselekmények külföldi állampolgár elkövetőinek száma 2022-ben 6816 volt. Közülük a legtöbben román (1662), ukrán (820), szerb (595), német (533), szlovák (355) és bolgár (202) állampolgársággal rendelkeztek.

A bíróság 2022-ben 1666 külföldi állampolgár (2021: 1100, 2020: 457) letartóztatását rendelte el. A letartóztatott személyek közül előfordult például román (263), ukrán (255), szerb (180), moldovai (103), grúz (77) és szíriai (74) állampolgárságú terhelt.

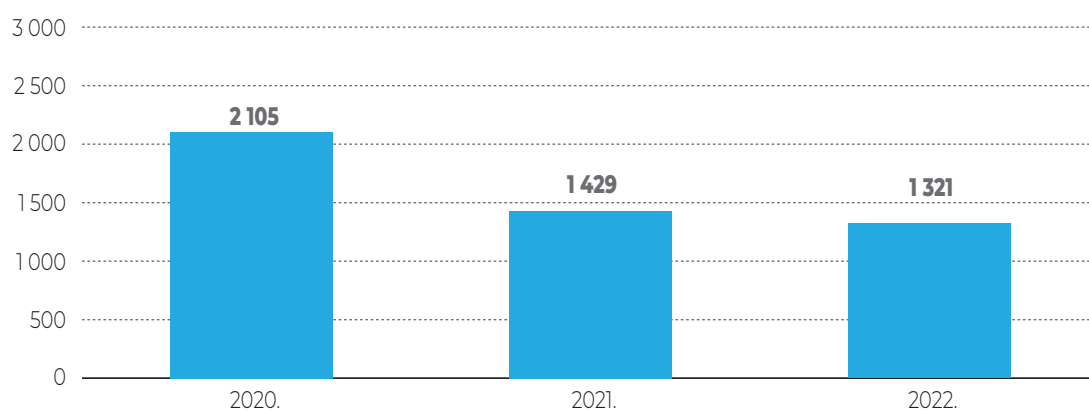
2022-ben a bűncselekmények külföldi állampolgárságú sértettjeinek száma 3004 volt. Külföldiek sérelmére továbbra is zömmel vagyon elleni bűncselekményeket követtek el Magyarországon.

A szabálysértési jogsegélyügyek

A szabálysértési jogsegélyügyekhez kapcsolódó ügyészi tevékenység alakulását a következő ábra szemlélteti:

55. ábra

A szabálysértési jogsegélyügyek száma a 2020–2022. években

A nemzetközi szabálysértési együttműködésre jellemzően a gépjárművel elkövetett közlekedési szabálysértések miatt kerül sor, ezért a jogsegélyügyek volumenében a szomszédos országokba irányuló és onnan érkező idegenforgalom meghatározó jelentőségű. Az ügyérkezésben a korábban a világjárvány következményeként tapasztalt csökkenő tendencia 2022-ben is folytatódott. A nemzetközi gazdasági folyamatok negatívan befolyásolták az utazási lehetőségeket, amelyre is visszavezethetően a szabálysértési jogsegély kéréseiben elintézendő ügyek száma az előző évhez képest 7,6%-kal csökkent.

A korábbi évekhez hasonlóan a külföldi hatóságoktól származó 1263 megkeresés képezi az ügyérkezés döntő, 2022-ben több mint 95%-ot kitevő hányadát. A külföldi hatóság az autópályákon vagy városokban kihelyezett ellenőrző kamerák által automatikusan észlelt kisebb súlyú cselekmények – például a követési távolság megsértése, szabálytalan várakozás – elkövetőit az üzembentartóra vonatkozó járműnyilvántartási adatok igénylésével tudja felkutatni és szankcionálni. Adatközlésre irányuló jogsegélyt csak olyan cselekmények igényelnek, amelyek esetén – 2022-ben 907 ügyben – nincs lehetőség a másik tagállam gépjármű-nyilvántartásához az Európai Unió tagországainak az Eucaris-CBE alkalmazáson keresztül biztosított automatizált hozzáférésre.

318 esetben a külföldi hatóság hivatalos irat kézbesítését kérte a magyar hatóságoktól, 37 megkeresés bizonyítási cselekmények foganatosítására irányult. A központi hatóság az osztrák ügyészség kérésére 1 ügyben – a gyorsabb és egyszerűbb eljárás érdekében – átvette a felelősségre vonás iránti eljárás lefolytatását, mert a külföldön bűncselekményt megvalósító, de hazánkban szabálysértésnek minősülő közlekedési cselekmény elkövetője és sértettje is magyarországi lakóhellyel rendelkezett.

A magyar hatóságok 2022-ben 58 ügy felderítésében igényelték más ország segítségét, ami 45%-os növekedést jelent az előző évhez képest. Az eljáró rendőrkapitányságok jellemzően anyagi kárral járó közlekedési jogsértések, illetve kísértékű lopás vagy internetes csalás elkövetőjét kívánták ilyen módon felderíteni. A szabálysértési jogsegélyügyekben kijelölt központi hatóságként összesen 13 országtól igényeltünk együttműködést. Leggyakrabban Szlovákia, Lengyelország és Románia megkeresésére került sor, de továbbítottunk kérelmeket Németország, Csehország, Bulgária, Ausztria és Hollandia részére is.

A külföldről érkező megkeresések közel 77%-a volt teljesíthető. A jogsegély végrehajtásában a központi hatóság, valamint annak megkeresése alapján az illetékes szabálysértési hatóságok és bíróságok működtek közre. A jogsegélykérelmek 243 ügyben történt megtagadására – a jogszabályi akadályokon túl – jellemzően akkor került sor, ha a megkereső szerv felhívás ellenére sem egészítette ki a kérelmét a szükséges tartalmi elemekkel, vagy az előterjesztő hatóság nem volt jogosult jogsegélykérelem kibocsátására. A külföldre irányuló magyar jogsegélykérelmeket a megkeresett országok elenyésző kivételtől eltekintve végrehajtották.

5.3. Az Eurojust magyar nemzeti tag tevékenysége

Az Eurojust a tagállamok közötti büntető igazságügyi együttműködés Hágában működő szerve, amely a 2019. december 12-én hatályba lépett, az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynökségéről (Eurojust) és a 2002/187/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. november 14-i 2018/1727/EU parlamenti és tanácsi rendelet (Eurojust rendelet) szerint az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynöksége. Az Eurojust feladata, hogy előmozdítsa a határokon átívelő súlyos, szervezeten elkövetett bűncselekmények elleni küzdelmet, az ügyészi és bírósági szakban lévő büntetőeljárások összehangolását, az igazságügyi együttműködésre irányuló megkeresések teljesítését. Az Eurojust rendeletet a 2022. év során a 2022/838/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosították, amelyben az Eurojustot hatáskörrel ruházták fel a súlyos nemzetközi bűncselekményekkel kapcsolatos bizonyítékok gyűjtésére is.

Az Eurojust döntéshozó szerve a tagállamok által kinevezett nemzeti tagokból álló Kollégium, amely tagjai sorából elnököt és alelnököket, továbbá az igazgatótanácsba tagokat választ. A nemzeti tagok és a testületek munkáját EU alkalmazottakból álló adminisztráció támogatja.

Magyarország 2004 óta tagja az Eurojustnak. Az Ütv. felhatalmazása alapján a részvétellel kapcsolatos feladatokat az ügyészség teljesíti. Az Eurojusttal és az Európai Igazságügyi Hálózattal kapcsolatos ügyészi tevékenységet legfőbb ügyészi utasítás rögzíti. Magyarországot nemzeti tagként főosztályvezető-helyettes ügyész képviseli a szervezet székhelyén. A magyar nemzeti tag kiküldetése alatt kizárólag a magyar ügyészséggel áll szolgálati viszonyban. A magyar nemzeti tag operatív tevékenységét Hágában nemzeti szakértőként hathavi váltásban kiküldött, ideiglenesen az EU adminisztratív állományába tartozó hazai ügyész (SNE) támogatja.

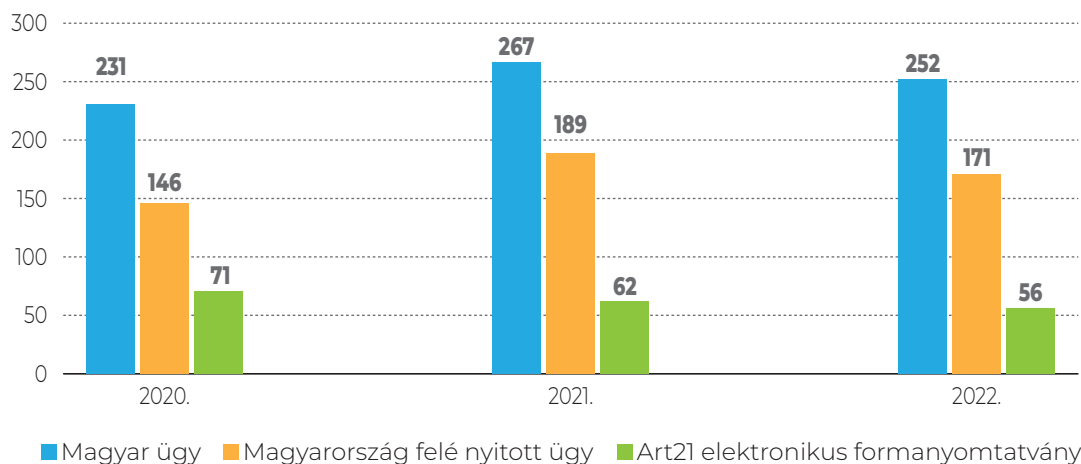
A nemzeti képviselőket és a 294 fős adminisztratív állományt magában foglaló Eurojust alapvetően a nemzeti hatóságok megkeresései alapján jár el, és az ebben megnyilvánuló bizalom jeleként folyamatosan növekvő ügyteher mellett látja el feladatait.

Az Eurojust 2022-ben a megelőző évhez képest 14%-kal több, összesen 11.544 (2021: 10.105) folyamatban lévő ügyben járt el, támogatva a 27 tagállam és 11 harmadik állam, így az USA, Norvégia, Svájc, Ukrajna, Grúzia, Moldova, Szerbia, Észak-Macedónia, Montenegró, Albánia és az Egyesült Királyság összekötő ügyészei által beterjesztett igazságügyi megkereséseket. Ezen belül a Kollégium által regisztrált új igazságügyi megkeresések száma 5227 (2021: 4808) volt, amely egy év alatt közel 9%-os növekedést jelentett. A főbb bűncselekménytípusok a csalás (1655), a kábítószerrel visszaélés (1061), a pénzmosás (690), a bűnszervezet (398), a számítástechnikai bűncselekmények (173), az illegális bevándorlás (132), az emberkereskedelem (124), az EU pénzügyi érdekei ellen elkövetett egyéb bűncselekmények (112), a vesztegetés (87), a terrorizmus (53), az egyes súlyos nemzetközi bűncselekmények (26) és a környezetkárosítás (14) voltak.

A magyar nemzeti szekció a 2022. évben az összes Eurojust ügy (11.544) 8,9%-ában, 1026 (2021: 907) új és áthúzódó ügyben járt el. Ezek között 559 hazai és 467 külföldi kezdeményezésű ügy volt.

56. ábra

A magyar nemzeti szekció által intézett ügyek és az elektronikus formanyomtatványon (Art21) érkezett jelentések száma a 2020–2022. években

A hazai igazságügyi hatóságtól érkezett új megkeresésekből 252 (2021: 267) ügyet regisztrált az Eurojust Kollégiuma, az 5227 új ügy 4,8%-át. Ezzel Magyarország a tárgyévben a hatodik legtöbb ügyet nyitó tagállam volt, csak Németország (970), Olaszország (507), Spanyolország (337), Franciaország (285) és Lengyelország (260) előzte meg ebben az aktivitási sorrendben. Az Eurojusthoz küldött összesen 281 hazai megkeresés közül további 18 ideiglenesen vagy véglegesen az EJN ügyészségi, valamint igazságügyi minisztériumi és bírósági kontaktpontjaihoz került, akik ezen ügyekben hatékonyan intézkedtek.

Magyarország közreműködését 171 (2021: 189) ügyben kérték a külföldi hatóságok, ezzel Magyarország a 12. helyet foglalja el a legtöbbet megkeresett tagállamok sorában.

A több tagállamot érintő súlyos és szervezeten elkövetett bűncselekmények, különösen a joghatósági összeütközések miatt koordinációt igénylő ügyekben összesen 56 (2021: 62), az Eurojust rendelet 21. cikke szerint kötelező és automatikus találatkeresésre alkalmas jelentés érkezett a hazai ügyészek-től az Eurojusthoz. Magyarország ezzel más tagállamokhoz képest továbbra is az élen jár az uniós előírásból fakadó ezen értesítési kötelezettség rendszeres teljesítésével.

A tárgyévben az Eurojust 528 (2021: 457) két- vagy többoldalú koordinációs értekezletet szervezett, 27 ilyen értekezleten hazai ügyészek és nyomozók is részt vettek. Az utazási korlátozások miatt ezekre videokonferencia keretében került sor. Ezen felül két alkalommal az eltervezett közös akciónapokat irányító koordinációs központokban is részt vettünk.

A szervezett bűnelkövetés elleni küzdelem szoros nemzetközi együttműködést követel meg, amelynek bevált formájává vált a közös nyomozócsoportok (JIT) létrehozása és működtetése. Az együttműködés ezen, jelenleg legfejlettebbnek tekinthető formájának alkalmazása továbbra is intenzív, 2022-ben a magyar hatóságok 11 közös nyomozócsoport tevékenységét fejezték be sikeresen, valamint 5 új közös nyomozócsoport megalakításában vettek részt. A közös nyomozócsoportok továbbra is tükrözik a nemzetközi szervezett bűnözés jellegét, az új nyomozócsoportok embercsempészás, emberkereskedelem és kábítószer-kereskedelem miatt indult ügyekben jöttek létre.

Az Eurojust egyik alapvető feladata, hogy támogassa a közös nyomozócsoportokat, elősegítse harmadik államok bevonását, pályázatok alapján fedezze az együttműködést és az egyes bűnügyi költségeket. Az Eurojust által támogatott 265 (2021: 254) közös nyomozócsoportból 78 volt az újonnan alakult. A magyar részvételű közös nyomozócsoportok közül 7, összesen 12 alkalommal, 174.450 EUR pénzügyi támogatási keretet kapott az Eurojusttól.

Az Eurojust feladatai ellátása során közvetlenül együttműködik más uniós ügynökségekkel. A magyar nemzeti tag a hamisításokkal kapcsolatos ügyekben képviseli az Eurojustot az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala, az ezzel foglalkozó európai ügyészi hálózat (EIPPN) és az Europol elemzőcsoportjai előtt, illetve részt vesz az Eurojust több állandó kollégiumi munkacsoportja tevékenységében.

6. Az ügyészség személyügyi helyzete

6.1. A személyügyi helyzet

Az egyes igazságügyi tárgyú, valamint kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXII. törvény 2022. január 1. napjával módosította az Üjt.-t.

Az Üjt. módosított rendelkezése alapján nem választható meg legfőbb ügyésznek, illetve nem nevezhető ki ügyésznek az a személy sem, akit egészségügyi alkalmazottként a legsúlyosabb fegyelmi büntetéssel sújtottak,

mindaddig, amíg a fegyelmi büntetés hatálya alatt áll. Ezen túlmenően a módosítás következtében a jubileumi jutalomra jogosító idők számítása során és a fizikai alkalmazott alapszabadságának megállapításakor az ügyészszégi szolgálati viszonyban töltött idő számításánál az egészségügyi szolgálati jogviszonyban töltött időt is figyelembe kell venni.

Ugyancsak 2022. január 1. napjától az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvény új fejezetet iktatott be az Üjt.-be, amely a főtitkára és a főtitkár-helyettesre vonatkozó szabályokat tartalmazza.

2022. március 7. napjával a koronavírus-világjárvány elleni egyes védelmi intézkedések megszüntetéséről szóló 77/2022. (III. 4.) Korm. rendelet az ügyészszégi alkalmazottak kötelező védőoltására vonatkozó szabályokat hatályon kívül helyezte.

A veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 181/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 2022. június 1-jével megszüntette a koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzetet. Ezzel – átmeneti szabályok alkalmazása mellett – megszűnt az Üjt. egyes szakaszainak eltérő alkalmazására vonatkozó rendelkezések hatálya.

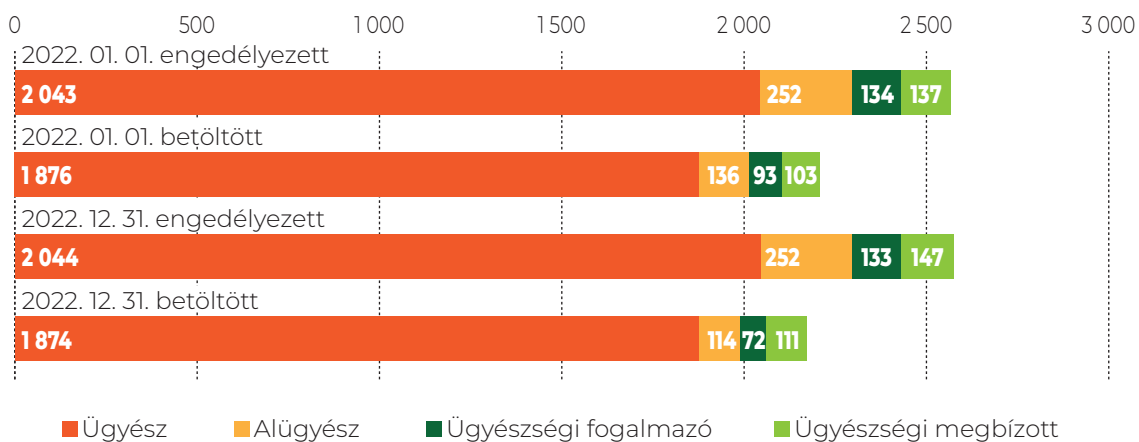
A személyügyi területet érintően a 2022. évben több legfőbb ügyészi utasítás kiadására került sor, amelyek a hatályos szabályokat módosították. A vonatkozó legfőbb ügyészi utasítás módosításával fennáll annak lehetősége, hogy különösen indokolt esetben a legfőbb ügyész az ügyelet és készenlét ellátásának napját, napi idejét, időkeretét az utasításban foglaltaktól eltérően is megállapíthatja. Az irányító intézkedések további módosításai – egyebek mellett – a főtitkári tisztséggel kapcsolatos rendelkezéseket és az ügyészszégi alkalmazottak utazási juttatásainak rendszerét érintették.

Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény 66. §-ának (2) bekezdése alapján az ügyészi illetményalap a 2022. évben 566.660 forint volt.

Az ügyészi szervezet legfőbb ügyész által megállapított (engedélyezett) álláshelyeinek száma 2022. január 1-jén 4764,25 volt, ami az év végére 4765,25-ra változott. Ezen belül az ügyészi, alügyészi, ügyészszégi fogalmazói és ügyészszégi megbízotti álláshelyek száma az elmúlt évben a következők szerint alakult:

57. ábra

Az engedélyezett és betöltött ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti létszám alakulása a 2022. évben

Az engedélyezett ügyészi álláshelyekből a szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek száma a 2022. január 1-jei állapothoz képest az év végéig minimálisan nőtt, 2016-ról 2017-re. A központi tartalékban lévő, fel nem osztott ügyészi álláshelyek száma a 2022. év végén 27 volt.

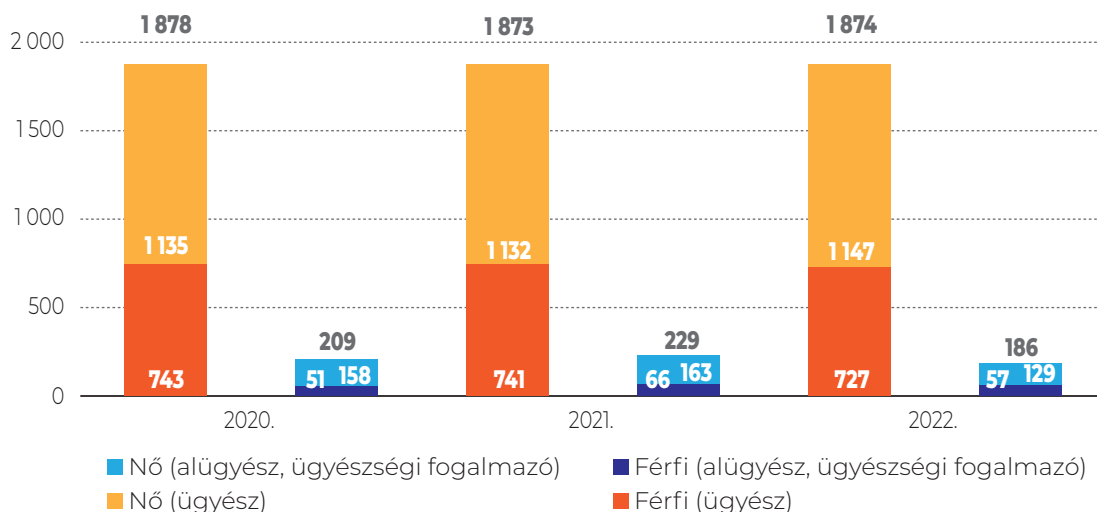
A szervezeti egységek között felosztott ügyészi álláshelyek közül a betöltetlenek száma a tárgyév végén 143 volt.

A 2022. év során az alügyészi álláshelyek száma változatlan, 252 volt, míg az ügyészségi fogalmazói álláshelyek száma 134-ről 133-ra csökkent.

Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számát és a nemek arányát a következő ábra mutatja:

58. ábra

Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számának és nemek szerinti arányának alakulása a 2020–2022. években

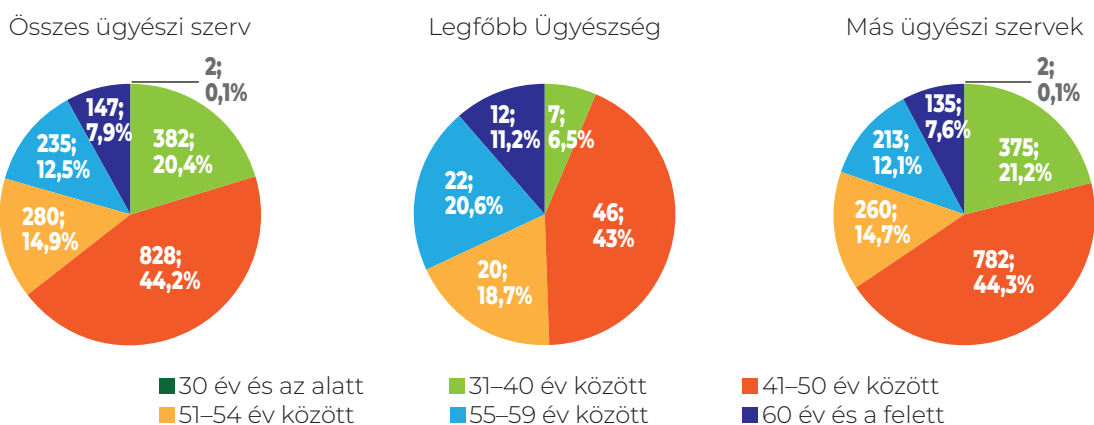

Az ügyészi szervezetben a nemek megoszlása – az előbbi ábrából láthatóan – továbbra sem kiegyenlített. 2022-ben az ügyészi utánpótlást jelentő ügyészségi fogalmazók és alügyészek körében a nők aránya (69%) az elmúlt évekhez hasonlóan meghaladta az ügyészek körében megállapítható arányt (61%).

Az ügyészek életkori megoszlását a következő ábra mutatja:

59. ábra

Az ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2022. évben

Az ügyészi állomány legjelentősebb része változatlanul a 31 és 40 év, valamint a 41 és 50 év közötti korosztályból került ki, az ügyészek közel kétharmada e két korcsoportba tartozott. Ezen belül is a rendszerint jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező 41 és 50 év közötti korosztály tagjai teljesítettek szolgálatot a legnagyobb számban. A 60. életévüket betöltött ügyészek száma 147 volt, a következő 5 évben az ő nyugdíjazásuk várható.

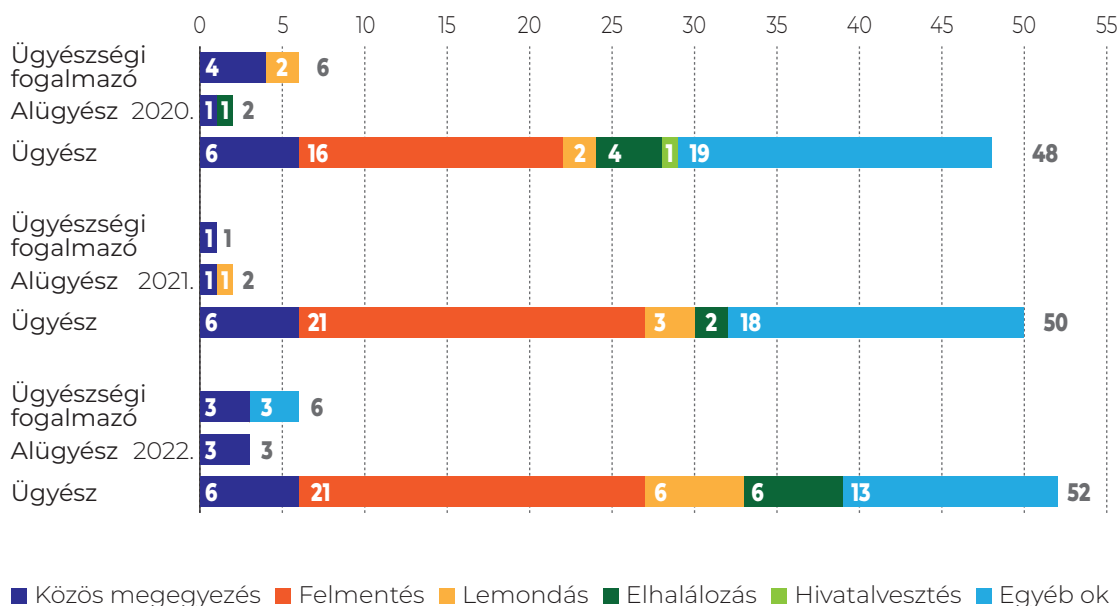
2022-ben 48 ügyészi, 46 vezető állású ügyészi és 14 magasabb vezető állású ügyészi (összesen 108), továbbá 27 alügyészi álláshelyre írtunk ki pályázatot.

A 2022. évben 53 ügyészi, 22 alügyészi és 2 ügyészségi fogalmazói kinevezésre került sor (a 2021. évben 40 ügyész, 24 alügyész és 49 ügyészségi fogalmazó kinevezése történt meg).

A szolgálati viszony megszűnések a következők szerint alakultak:

60. ábra

A szolgálati viszony megszűnések okai a 2020–2022. években

Az ügyészek körében a szolgálati viszony megszűnések száma 2022-ben kismértékben tovább növekedett. Az ügyészi szolgálati viszony megszűnések 60%-át a nyugdíjazások tették ki. A nyugdíjazás jogcíme 19 esetben nyugdíjjogosultság miatti felmentés, 12 alkalommal a hivatásgyakorlás felső korhatárának elérése volt (az utóbbiakat a fenti ábrán az egyéb okként megjelölt 13 eset között tartjuk nyilván). Ezen túlmenően 2022. január 1. és 2022. december 31. között egészségügyi alkalmatlanság miatti felmentéssel 1, vezetői kinevezés visszavonása kapcsán felmentéssel 1, közös megegyezéssel 6, lemondás miatt 6, elhalálozás miatt ugyancsak 6 ügyésznek szűnt meg a szolgálati viszonya. 2022-ben nőtt az ügyészi szervezetet elhagyó alügyészek és ügyészségi fogalmazók száma.

A fegyelmi eljárások száma 2022-ben a megelőző évhez képest csökkenést mutatott, 17 fegyelmi eljárás indult, ami az ügyészi szervezet közel 4300 fős létszámához viszonyítva nem tekinthető számottevőnek (a 2021. évben 22, a 2020. évben 14 eljárás indult).

6.2. Az ügyészségi alkalmazottak képzése, továbbképzése

Az előző évek tapasztalatai alapján több fókuszcsoport számára – függetlenül a járványhelyzettől – kizárólag online formában szerveztük a továbbképzéseket, amely lehetővé tette a résztvevői létszám növelése mellett a költségek csökkentését. A több mint 100 napot érintő képzéseken, továbbképzéseken közel 3300 fő vett részt, amelyből mintegy 20 napon volt jelenléti képzés több mint 230 fő részvételével.

A Magyar Ügyészképző Központban a tárgyévben az ügyészségi fogalmazókat 3 ötnapos, 1 négynapos és 1 háromnapos, az alügyészeket 1 négynapos és 1 háromnapos online tanfolyamon képeztük. Először szerveztünk tanfolyamot „Nemzetközi együttműködési és diplomáciai alapismeretek” címmel ügyészségi fogalmazóknak és alügyészeknek. Felkészítésükhöz hozzájárultak továbbá az egyéb tanfolyamok, szakmai rendezvények és pályázatok (Kozma Sándor Tudományos Pályázat), amelyeken lehetőségük nyílt a részvételre.

Az ügyészek 20, a tisztviselők és írnokok 10 központi tanfolyamon vehettek részt. A magasabb vezető állású ügyészek továbbképzése a vezetői tréningen, valamint a büntetőjogi és a közjogi szakágat irányító főügyész helyettesek tanácskozásán valósult meg. Egy- és kétnapos központi tanfolyamokon és gyakorlati képzéseken vettek részt többek közt a kezdő ügyészek, a nyomozó ügyészek, a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterület ügyészei, a büntetőbírói csoportvezető és beosztott ügyészek, az elsőfokú vádképviselői tevékenységet folytató ügyészek, a közérdekvédelmi szakterület ügyészei, a közlekedési ügyészek, az informatikai területet irányító ügyészek, a katonai eljárásra kijelölt ügyészek és katonai ügyészek, a személyügyi területen dolgozó ügyészek, valamint a sajtószóvivők.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem, a megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatos ügyészi feladatok és a nemzetközi együttműködés támogatására, valamint az eljárás alá vont személyekkel való bánásmódról és annak jogi biztosítékairól tartottunk továbbképzéseket. A számítógépes bűnözéssel foglalkozó ügyészi hálózatban a főügyészségenként kijelölt ügyészek kétnapos, az informatikus tagok egynapos képzést kaptak. A közérdekvédelmi ügyészek kiscsoportos online tanácskozásokon vitatták meg a szakterület főbb aktualitásait, a gazdasági jogterületet érintő szabályozási változásokat, továbbá az ügyészi intézkedés iránti kérelmek elbírálásának tapasztalatait.

Együttműködő partnerként vettünk részt – a Belügyminisztérium Belső Biztonsági Alap támogatásával – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal BBA-5.3.3/10-2019-00001. számú projektjében ügyészek, alügyészek számára megvalósult 1 egynapos online „A terrorizmus-finanszírozás elleni fellépés és célzott pénzügyi szankciók” című továbbképzésen. A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ által a Belső Biztonsági Alap Plusz speciális oktatási infrastruktúrák fejlesztése keretében az „A hazai és nemzetközi körözések elméleti kérdései és gyakorlata” címmel szervezett jelenléti képzéssorozatban vettek részt ügyészmentorok. Ők a főügyészségeken tartott oktatásokon adták tovább az ismereteket.

A nem ügyészi állományon belül egynapos tanfolyamot tartottunk a területi informatikusoknak, a statisztikusoknak, a legfőbb ügyészségi vezető állású

tisztviselőknek, a gazdasági vezetőknek, a leltárért felelős ügyészségi alkalmazottaknak, továbbá a munka- és tűzvédelmi felelősöknek. Képeztük ezen felül a munka- és tűzvédelmi megbízottakat és a munkavédelmi képviselőket.

A szervezet anyagi lehetőségeihez mérten továbbra is támogattuk a posztgraduális tanulmányokat és a szakmai idegen nyelvi képzést. Új tanulmányi szerződésben 7 ügyészségi alkalmazott, köztük 6 ügyész és 1 tisztviselő vállalt kötelezettséget tanulmányok folytatására.

Hazai és nemzetközi szervezetek megkeresésére több esetben szolgáltatunk adatot az ügyészség továbbképzési tevékenységét érintően. Több mint 100 alkalommal kértek fel ügyészt előadás tartására, amelyből a legtöbb előadás online zajlott. 11 esetben hívtak meg ügyészségi alkalmazottat társszervek és külső szervek rendezvényein való személyes részvételre. A társszervek felkért előadói a videokonferencia-rendszerhez csatlakozva tartották meg előadásait.

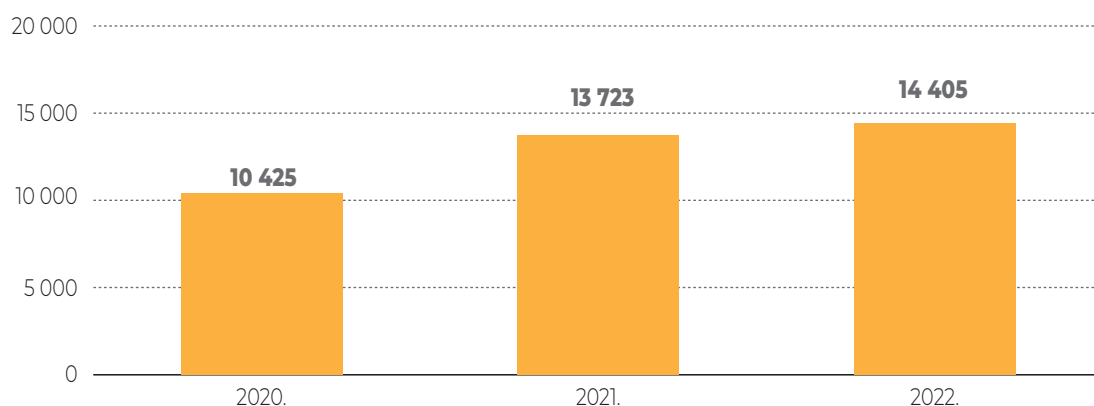
7. Az ügyészség kommunikációs tevékenysége

Az ügyészségi kommunikáció – a korábbi évek tendenciáját folytatva – 2022-ben is kiemelkedően teljesített.

A szervezeti egységek részéről tavaly összesen 14.405 nyilatkozat, interjú, közlemény, proaktív tájékoztatás született, ami közel 5%-os növekedés az előző évhez képest. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a múlt évben az ügyészség kommunikációs tevékenysége kimagasló eredményt ért el, mivel ez az adat a valaha mért legjobb szóvivői aktivitást tükrözi.

61. ábra

A szervezeti egységek sajtóközleményeinek és nyilatkozatainak száma a 2020–2022. években

A legnagyobb mértékű sajtómunkát – immár évek óta, így 2022-ben is – a Fővárosi Főügyészség végezte, majd a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség és a Központi Nyomozó Főügyészség következett.

Tavaly a Legfőbb Ügyészség két átfogó fejlesztést is végrehajtott.

Az egyik fejlesztés az Ügyészségi Szemle weboldalának teljes körű megújítása volt, amelynek eredményeként több új tartalmi elemmel és vizuális megoldással bővült a tudományos folyóiratunk honlapja.

A másik fejlesztés a Be. CV/A. Fejezettel történő kiegészítéséhez, a felülbírálati indítványhoz és az úgynevezett „kiegészítő pótmagánvád” jogintézményéhez kapcsolódott. Az új törvényhely alapján a közhatalom gyakorlásával vagy közvagyon kezelésével kapcsolatos, a Be.-ben meghatározott bűncselekmények miatt folytatott eljárásokban hozott anonimizált ügyészségi határozatokat és a hozzájuk kapcsolódó anonimizált ügyiratjegyzéket a honlapon tesszük közzé. Ennek eleget téve a honlap főoldala kiegészült az „Anonimizált határozatok” résszel, amely részletes tájékoztatót és útmutatót tartalmaz.

E bonyolult jogintézményt ismeretterjesztő kisfilmben mutattuk be, valamint infografikákkal is igyekeztük tájékoztatni a közvéleményt.

A tavalyi évben három legfőbb ügyészi videóüzenet mellett az új büntetőjogi legfőbb ügyész helyettessel készített interjút is közzétettük.

2022-ben folytatódtak a szervezeti egységeket bemutató imázsfilmek. Emellett edukációs sorozat készült az online tér veszélyeiről és a közlekedési bűncselekményekről, valamint további ismeretterjesztő videók az ügyészség nemzetközi jogi tevékenységéről, az ember- és cigarettacsempészségről, az emberkereskedelemről, valamint a büntetőfékezésről. Forgattunk a 2000-es évek nemzetközi bundabotrányáról, a dohányboltokban elkövetett bűncselekményekről, a kapcsolati erőszakról és a közvetítői eljárásról, valamint felhívtuk a figyelmet a felelős szurkolói magatartásra és annak jogi következményeire.

Videós hírt adtunk az Érdi, a Siklósi, a Gödöllői és a Monori Járási Ügyészség ünnepélyes átadójáról.

Tavaly jelentkeztünk az első saját gyártású podcasttal, amelyben a szülőbántalmazás kérdését jártuk körbe.

Az ügyészség honlapját 2022-ben 10.773.884 alkalommal nyitották meg. A weblapra feltöltött közleményhez tartozó legnépszerűbb videót több mint 129.000-en látták.

A múlt évben az ügyészség Facebook oldalán dinamikusan emelkedett a követőink száma, az összes elérés pedig bőven meghaladta a 2 milliót. A legnézettebb felvételt 593.000-en látták, de a népszerűségben ezt követő két bejegyzés elérése is meghaladta a 450.000-et. Ezen a platformon nagyon sokakat elértek azon edukációs tartalmaink, amelyek az állatok védelmének, a környezet elleni bűncselekmények és az emberölés tényállása büntetőjogi változásának kérdéskörét járták körül.

A YouTube csatornánk tavaly 2,4 millió megtekintést ért el. Ezen a platformon 234 videót tettünk közzé. Ezek többsége sajtóközleményekhez kapcsolódott, ugyanakkor 42 saját készítésű film volt. Bűnügyi hírhez kötődően 3 olyan felvételt is publikáltunk, ami százezer feletti megtekintést produkált.

A Legfőbb Ügyészségnek a szervezeti egységek előzetes heti riportálást küldtek az összehangolt kommunikáció irányítása érdekében. A heti összeített sajtójelentések, valamint a riportok elemzésével és visszacsatolásával, súlyozásos táblázat készítésével, leiratokkal, eseti állásfoglalásokkal koordináltuk a sajtós tevékenységet.

A szervezeti egységek közreműködésével – a közleményekhez kapcsolódóan és oktatási célból – az előző éveknél is több fotó- és videóanyagot publikáltunk.

A színvonalas írásbeli és szóbeli kommunikáció mellett a szóvivők nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy megfeleljenek a közérthetőség követelményének.

Az ügyészségi kommunikátorok továbbra is stabil, jól működő munkakapcsolatot ápolnak a társszervek sajtómunkatársaival, valamint a médiával. Ez utóbbit támasztja alá, hogy szinte nincs olyan hír- vagy bűnügyi magazin-műsor, ahol ne nyilatkozna ügyészségi szóvivő.

8. Az ügyészségi informatikai és statisztikai tevékenység

8.1. Az ügyészségi informatika

A 2022. évben is folytatódó járványhelyzet, az év elején kezdődött háborús konfliktus, az ezzel összefüggő jelentős költségnövekedés – a korábbi időszakhoz hasonlóan – nagy kihívás elé állította az ügyészségi informatikát. Ebben

a helyzetben különleges hangsúlyt kapott a folyamatos, gyors és megbízható információcsere és az ügyészség jogszabályból fakadó tevékenységének, a mindennapi munkafolyamatoknak a hatékony informatikai támogatása.

Az ügyészség 2022-ben is biztosította az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben meghatározott 4. biztonsági szint fenntartását.

Az ügyészség országos, minden telephelyet érintő távadatátviteli hálózatot működtet. Az ehhez szükséges integrált adat- és központi internetszolgáltatásokat a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. biztosítja, az adatvédelmi és biztonsági szempontból lényeges hálózati eszközök tulajdon- és üzemeltetési jogával az ügyészség rendelkezik. Az elektronikus ügyintézés és a belső informatikai szolgáltatások megfelelő színvonala, illetve a társszervekkel történő zavartalan elektronikus kommunikáció érdekében folyamatosan fejlesztjük e hálózatot. A korábban elvégzett vizsgálatok és előkészítő munka folytatásaként 2022-ben megkezdtük a járási szerverek konszolidációját, elsőként a sávszélesség bővítésével.

2022-ben a Legfőbb Ügyészség és a Belügyminisztérium megállapodást kötött egyes központosított infokommunikációs közszolgáltatások ügyészségi igénybeviteléről. Ennek kapcsán módosult a nem a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek részére nyújtott központosított infokommunikációs közszolgáltatások igénybevitelének szabályairól szóló 41/2019. (XI. 19.) BM rendelet.

Az ügyészségi informatikai szolgáltatások kiterjednek az internet elérésére, a gyors információátadást biztosító elektronikus levelezésre, az ügyészségi munkát támogató – ügyészségi, illetve külső fejlesztésű – adatbázisok, nyilvántartások lekérdezésére. Az ügyészségi alkalmazottak jogosultságaiknak megfelelően érik el az e-hálózatot, amely folyamatosan biztosítja a munkájukhoz szükséges alkalmazások, adatok online elérését.

Az ügyészek részére olyan eszközöket biztosítunk, amelyek az ügyészségi irodai munkavégzést a meglévő monitorok és egyéb perifériák használatával, míg az irodán kívüli tevékenységet – megfelelő biztonsági intézkedések mellett – mobilitásukkal támogatják. A hordozható számítógéppel a tárgyalóteremben, külső helyszíneken vagy akár otthonukból is elérhetik az ügyészségi informatikai hálózatot és annak szolgáltatásait.

Kiemelten kezeljük az ügyészségnek a jogszabályok által előírt, számítástechnikán alapuló adatáramlásba történő teljes körű bekapcsolását, az adminisztrációs munkateher csökkentését, a munkát támogató nyilvántartások minél szélesebb körű elérhetőségének biztosítását.

2022-ben minden ügyészi szervnél lehetőség volt a Belügyminisztérium, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, az Igazságügyi Minisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, valamint az IdomSoft Informatikai Zrt. által üzemeltetett nyilvántartási rendszerekből történő lekérdezésre, a büntetőeljárás során készült, a Központi Médiatárban tárolt felvételek kezelésére, a Központi Bűnjelnyilvántartó Rendszer, az ePostakönyv használatára, a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II), valamint az Országos Bírósági Hivatal Ügyfél Irathozzáférési Rendszerének elérésére.

A beszámolási időszak végére mintegy 20%-kal emelkedett azoknak az ügyészségi alkalmazottnak a száma (2007), akik olyan eszközzel rendelkeztek, amelyre telepített tanúsítványok – a felhasználó jogosultságainak megfelelően – biztosítják a minősített elektronikus aláírás létrehozásán túl a cég-, valamint az ingatlan-nyilvántartáshoz, illetve a Magyar Telekom Zrt. Hatósági Adatszolgáltató Rendszeréhez való elektronikus hozzáférést is.

2022-ben a Legfőbb Ügyészség sikeresen megvalósította az Igazságügyi Minisztériummal konzorciumban benyújtott pályázata keretében a Belső Biztonsági Alapból biztosított forrásból, az európai e-CODEX informatikai alapjaira épülő, az európai nyomozási határozatok és a kölcsönös bűnügyi jogsegélykérelmek küldésére és fogadására alkalmas e-Evidence rendszer hazai kiépítésére irányuló projektet.

2022-ben az ügyészség folytatta a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által, az érintett szervek közreműködésével kiépített, a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok nyilvántartására szolgáló Központi Bűnjelnyilvántartó Rendszer használatát. A Legfőbb Ügyészség aktívan részt vesz a rendszer továbbfejlesztését végző munkacsoport tevékenységében.

A Legfőbb Ügyészség 2022-ben is állandó kapcsolatot tartott a Nemzeti Szakértői és Kutató Központtal az Állóképes Arckép Azonosító Rendszert érintően, a Bűnügyi Nyilvántartó Hatósággal az elektronikus adatszolgáltatás továbbfejlesztése érdekében, valamint szintén a Belügyminisztériummal az EES-ETIAS szakértői munkacsoport keretein belül.

Az Országos Rendőr-főkapitánysággal kötött együttműködési megállapodás alapján 2022-ben is biztosított volt a rendőrségi távmeghallgató eszközök – szükség szerinti – ügyészségi használata.

A Legfőbb Ügyészség és az Országos Bírósági Hivatal által az ügyészség és a bíróság informatikai fejlesztéseinek összehangolása érdekében létrehozott közös informatikai munkacsoport a 2022. évben is hatékony egyeztető fórumként működött.

Az Elektronikus Ügyintézési Rendszer (eÜR) használatával az ügyészségen folyamatosan biztosított az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (E-ügyintézési tv.), az eljárási törvények és más vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek megfelelő elektronikus ügyintézés és az együttműködő szervezetekkel való elektronikus kapcsolattartás.

2022-ben az ügyészség – az eÜR útján – az előző évhez képest 4%-kal több érdemi küldeményt (iratcsomagot) fogadott (2022: 1.821.589, 2021: 1.749.942, 2020: 1.630.885), illetve 6,8%-kal több iratcsomagot küldött (2022: 1.247.326, 2021: 1.167.978, 2020: 1.058.493) a társhatóságokhoz.

A Legfőbb Ügyészség a büntetőeljárással érintett terheltek adatait tartalmazó – az ügyészségi ügyviteli adatok feldolgozásával létrehozott – adatbázis analizálására és az összefüggések felderítésére alkalmas rendszert működtet. Ennek kiemelkedő fontosságát mutatja, hogy használatával a 2022. évben összesen 245.429 adatkérés nyomán történt adatszolgáltatás, amelyek 64%-a törvényi felhatalmazással rendelkező katonai és polgári nemzetbiztonsági szolgálatoktól érkezett. Az ügyészség elektronikus lekérdezési lehetőséget is biztosít e rendszerhez, így a jogosultak mind gyorsabban érhetik el az adatokat.

Az ügyészség a 2022. évben elektronikus úton tájékoztatta a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot, majd jogutódját, a Nemzeti Információs Központot a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényben meghatározott adatokról. Ezen túlmenően továbbra is együttműködik a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat eSzolgálati Jegy Rendszer informatikai projektjével.

Az ügyészség 2022-ben is kiemelt résztvevője volt a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár elektronikus levéltár projektjének, a büntetőjogi szakág ügyviteli adatait feldolgozó rendszerből folyamatosan adatcsomagokat adtunk át.

A Legfőbb Ügyészség folyamatos kapcsolatot tart a Kormányzati Eseménykezelő Központtal (GovCERT). A Központ 2022. évi jelzései alapján elvégeztük a szükséges vizsgálatokat és intézkedéseket, az ügyészségi adatvagyon egy esetben sem sérült.

Az ügyészség biztosítja az elektronikus ügyintézésessel összefüggő adatok biztonságát szolgáló Kormányzati Adattrezzorról szóló 466/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet előírásainak végrehajtását.

A jogszabályi és szervezeti változásokat követve naprakészen tartottuk ügyviteli, nyilvántartó és statisztikai rendszereinket. Továbbfejlesztettük az ügyészi szervezet teljes irat- és ügykezelési tevékenységét kiszolgáló integrált irat- és dokumentumkezelő rendszert, amelynek iratkezelési tanúsítása 2022-ben eredményesen megújításra került, azaz a rendszer továbbra is megfelel a közfeladatot ellátó szerveknél alkalmazható iratkezelési szoftverekkel szemben támasztott követelményekről szóló 3/2018. (II. 21.) BM rendelet előírásainak.

2022-ben folytattuk az ügyészségi nyomozás informatikai támogatásának bővítését célzó kiemelt projektet.

A koronavírus okozta járványhelyzetben az ügyészségi alkalmazottak egészségének védelme érdekében bevezetett intézkedések kapcsán – az ügyészségi választott testületek és érdekképviseltek működőképességének fenntartása és szabályszerű működése támogatására – 2022-ben online szavazást lehetővé tevő rendszert vezettünk be, ennek kapcsán kiadásra került az ügyészségi Online Szavazó Programról szóló 1/2022. (III. 17.) LÜ utasítás.

A 2022. évben bevezettük a Teljesítményértékelési Informatikai Rendszert az érintett ügyészségi alkalmazottak kötelező teljesítményértékelésének online megvalósításához. Ezzel összefüggésben módosult az alügyészek, az ügyészségi fogalmazók, a tisztviselők és az írnokok teljesítményértékeléséről szóló 24/2018. (XI. 30.) LÜ utasítás.

2022-ben megerősítettük az Ügyészségi Videokonferencia Rendszert, amely még eredményesebben szolgálja ki az ügyészség belső és társszervi egyeztetéseit, a telekommunikációs eszközök útján végrehajtott eljárásicselekményeket, valamint teszi hatékonyabbá az online ügyészségi képzéseket.

Nemzetközi együttműködésünkkel összefüggésben kiemelendő az Eurojust határozat végrehajtásával kapcsolatos informatikai részvétel. Az ügyészség által kialakított rendszer 2022-ben is biztosította a nemzeti kapcsolatot az Eurojust belső ügyviteli rendszeréhez. Kialakítottuk továbbá az Eurojust által bevezetett videokonferencia-rendszerhez való kapcsolódás lehetőségét is.

Az ügyészség 2022-ben is teljesítette a közérdekű adatok elektronikus szolgáltatásának törvényes kötelezettségét. Az információs szabadság témakörében előírtakon túl megjelentettük a tapasztalatok szerint leginkább közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásokat, statisztikai adatokat, illetve a hirdetményi kézbesítéseket.

8.2. Az ügyészségi statisztika

A Legfőbb Ügyészség a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjaként, a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény rendelkezései alapján látja el a hivatalos statisztikai tevékenységét. Az ügyészség statisztikai adatgyűjtései részét képezik a Kormány országos statisztikai adatfelvételi programjának (OSAP).

Az adatfelvételeink működtetésével, az azokból származó adatok közzétételével valóságos képet adunk a bűnözésről, a büntetőbíróság előtti ügyészségi tevékenységről, illetve a büntetőjogi és közjogi szakági ügyviteli adatokról.

Az ügyészség a hivatalos statisztika fejlesztésében is tevékeny szerepet vállal. A Legfőbb Ügyészség képviselője a Nemzeti Statisztikai Koordinációs Testület tagja, az ügyészség delegáltjai részt vesznek a testület tematikus munkabizottságainak munkájában.

A Legfőbb Ügyészség és a Belügyminisztérium közös adatgyűjtése az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika (ENyÜBS), amelyben az ügyészség adatgazdaként és adatszolgáltatóként is részt vesz. Az ENyÜBS adatgazdái és adatszolgáltatói által delegált tagok részvételével működik a Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport, amelynek feladata az ENyÜBS működtetése érdekében szükséges koordináció, valamint az adatgazdák szükséges döntéseinek előkészítése. A munkacsoport munkáját az Előkészítő Munkacsoport segíti, amelynek vezetését a Legfőbb Ügyészség alkalmazottja látja el. A munkacsoportok működését az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika koordinációját végző Bűnügyi Statisztikai Munkacsoport és az Előkészítő Munkacsoport működéséről szóló 5/2019. (III. 8.) BM-PM-LÜ együttes utasítás szabályozza.

2022-ben is több alkalommal végeztünk szervezett, ütemezett ellenőrzéseket a statisztikai adatállományok minőségének javítása céljából.

A 2022. évben megújult az ügyészségi honlap statisztikai aloldala, hasznos információkkal, dokumentumokkal egészítettük ki azt. Az érdeklődők részletesebb tájékoztatást kapnak az ügyészség statisztikai tevékenységéről, a kapcsolódó szabályozásról, az egyes adatfelvételekről és a statisztikai adatkérések benyújtásáról. Közzétettük a „Tájékoztatási útmutató” és „Az ügyészségi hivatalos statisztikai adatgyűjtések minőségmenedzsmentje” dokumentumokat, valamint az egyes ügyészségi kiadványok megjelenésének tervezett időpontját tartalmazó úgynevezett publikációs naptárt is.

Az ügyészség által kezelt vagy előállított statisztikai adatokhoz való hozzáférés egyrészt a Legfőbb Ügyészség által szerkesztett és közzétett – döntően elektronikus – kiadványokban található adatok felhasználásával valósult meg. Az ügyészségi statisztikai kiadványok a bűnözés, a vádképviselő, illetve az ügyészségi tevékenység tematikus adatait jelenítik meg magyar és angol nyelven. Másrészt 2022-ben a Legfőbb Ügyészség mintegy 25%-kal több esetben szolgáltatott adatot, illetve válaszolt szervezeten kívülről érkező eseti megkeresésekre, statisztikai adatkérésekre az előző évhez képest (2022: 131, 2021: 105, 2020: 104). Ezek zöme társszervek részére történt, továbbá jelentős volt a tudományos kutatásokhoz, a nemzetközi szervezetek, valamint a sajtó, a média részére történt adatközlések aránya is.

9. Az ügyészség működésének gazdasági feltételei

2022-ben is jelentős hangsúlyt kapott a gazdálkodásban a napi működés biztosítása, amely a megváltozott gazdasági környezet miatt rendkívüli intézkedések bevezetését tette szükségessé. Az infláció és az energiaszolgáltatási árak jelentős mértékű növekedése a dologi kiadások egyidejű megugrását okozta, amelyet elsősorban a beruházási kiadások visszafogásával kompenzáltunk. A költségvetési fejezeteket érintő államháztartási stabilizációs intézkedésekről szóló 1325/2022. (VII. 11.) Korm. határozat alapján a Legfőbb Ügyészség 1.392,9 millió forintot ajánlott fel a 2022. évi államháztartási egyensúly megőrzésének biztosítása érdekében. A forrás előteremtése érdekében átütemeztük, csökkentettük a beruházási programjainkat, amelyek során az előző évek még fel nem használt maradványait is figyelembe vettük.

A főbb gazdasági mutatószámaink a következők szerint alakultak:

4. táblázat

A 2022. évi előirányzatok (ei.) bemutatása

Jogcím	2022. évi eredeti ei.	2022. évi módosított ei.	2022. évi teljesítés	Módosított ei. teljesítés %-a
Támogatás	62 577,6	62 754,0	62 754,0	100,0%
Saját bevétel	102,0	141,10	141,10	100,0%
Államháztartáson belüli megelőlegezések	0,0	0,0	0,0	0,0%
Maradvány igénybevétel	0,0	4 989,6	4 989,6	100,0%
Bevételek összesen	62 679,6	67 884,7	67 884,7	100,0%
Kiadások összesen	62 679,6	67 884,7	66 704,6	98,3%

adatok millió forintban

5. táblázat

A 2022. évi előirányzat-változások bemutatása

Előirányzat-módosítások levezetése, többletforrások	
Kormány hatáskörében	
a minimálbér és garantált bérminimum emelkedésének, valamint a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2022. évi kompenzációjának fedezetére	37,7
a maradványelszámolási számla terhére a felhalmozási költségvetés kiegészítése	266,1
Fejezeti hatáskörben	
többletbevétel teljesítése	13,7
fejezetek közötti előirányzat-módosítás (átadások: OBH, ORFK)	-127,4
Intézményi hatáskörben	
többletbevétel igénybevétele	25,4
2021. évi maradvány felhasználása	4 989,6

adatok millió forintban

6. táblázat

Egyes előirányzatok bemutatása

Működéshez szükséges kiadások	2022. évi eredeti előirányzat	2022. évi módosított előirányzat	2022. évi teljesítés	2022. évi maradvány (1 180,1)
Személyi juttatások	47 895,1	46 772,4	46 772,4	0,0
Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	7 644,9	6 615,4	6 615,4	0,0
Dologi kiadások	4 303,2	5 867,3	5 866,3	1,0
Pénzbeli kárpótlás, kártérítés		2,0	2,0	
Egyéb működési célú kiadások	6,8	2 667,2	2 667,2	-
Beruházások	2 699,6	3 574,6	2 435,2	1 139,4
Felújítások	30,0	39,6	39,6	0
Egyéb felhalmozási célú kiadások	70,0	143,7	130,7	13,0
Államháztartáson belüli megelőlegezések		2 143,4	2 143,4	-
Fejezeti kezelésű előirányzatok	30,0	59,1	32,4	26,7

adatok millió forintban

Az ügyészi szervezet szakmai feladatainak ellátására az elmúlt évben fejezeti szinten rendelkezésre álló előirányzat (4. táblázat) a 2021. évi eredeti előirányzathoz képest 5.675,0 millió forinttal emelkedett az ügyészi illetményrendezés miatt. A tárgyév folyamán a különböző jogcímenek végrehajtott előirányzat-módosítások következtében a módosított kiadási előirányzat 8,3%-kal emelkedett (4. táblázat).

A 2022. évben rendelkezésre álló forrás szerkezete az előző évekhez képest alig változott. A kiadások forrását mintegy 92,4%-ban a tárgyévi támogatás,

kisebb mértékben (7,4%-ban) az előző évi előirányzat-maradvány igénybevétele és mindössze 0,2%-ban saját bevétel biztosította (4. táblázat).

A felhasznált előirányzathoz 80%-ot a személyi jellegű kiadások és a kapcsolódó járulékok tették ki. A fejlesztésekre 3,9% jutott, 16,1% pedig az üzemeltetési kiadások fedezetét biztosította (6. táblázat).

A személyi juttatásra felhasznált összeg (6. táblázat) fedezetet nyújtott az ügyészügyi alkalmazottakat alanyi jogon megillető, az Üjt.-ben előírt kötelezettségekre, valamint a külső személyi juttatások körébe tartozó kifizetésekre.

Törvény szerinti illetményekre teljesített kiadás 40.156,3 millió forint volt, amely fedezetet biztosított az ügyészügyi alkalmazottaknak járó illetmény és a kötelező előre sorolás összegéhez.

A személyi juttatásokon belül a törvény szerinti illetmények mellett további 6.616,1 millió forint kifizetése teljesült, többek között pénzbeli elismerés, kézszenléti és ügyeleti díj, túlóra, jubileumi jutalom, béren kívüli juttatások, valamint különféle költségtérítések jogcímen. A külső személyi juttatásokra kifizetett összeg 136,8 millió forint volt, amely különösen a tanúk díjazását és a reprezentációs kiadásokat tartalmazta.

A Magyarország 2022. évi központi költségvetésének a veszélyhelyzettel összefüggő eltérő szabályairól szóló 814/2021. (XII. 28.) Korm. rendelet alapján (év közben) a járulék-előirányzat 1.005,4 millió forinttal csökkent a szociális hozzájárulási adó mértékének mérséklése miatt.

A dologi kiadásokra fordított összeg (6. táblázat) a már jelzett okok miatt 1.122,2 millió forinttal több volt a megelőző évi felhasználásnál. Az üzemeltetési költségekre, az épületek, eszközök folyamatos karbantartására, kisjavítására, továbbá a fejlesztési kiadásokra az előző évihez képest magasabb költségek merültek fel. A folyamatban lévő fordított általános forgalmi adózás hatálya alá eső beruházásokra az előző évhez képest 154,1 millió forinttal több áfabefizetést teljesítettünk.

A dologi kiadások 51,7%-át szolgáltatási kiadásokra (bérleti díjak, karbantartások stb.), 9,5%-át a szakmai és üzemeltetési anyagok beszerzésére, 15,3%-át az ügyészügyi számítógépes hálózat üzemeltetésére, 0,2%-át kiküldetésre, 0,8%-át egyéb dologi kiadásokra, továbbá 22,5%-át az áfával kapcsolatos kiadásokra, befizetésekre fordítottuk.

A fejezetnél a 2022. évben felhalmozási kiadásokra (beruházások, felújítások, egyéb felhalmozási célú kiadások együttesen) 2.799,6 millió forint állt rendelkezésre, amely az év közbeni előirányzat-változások – az előző évi maradvány – hatására 3.757,9 millió forintra módosult.

Az intézményi beruházásra fordítható eredeti előirányzat (6. táblázat) az év közbeni előirányzat-módosítások hatására 875,0 millió forinttal növekedett. A módosítás forrása elsősorban az előző évi előirányzat-maradvány volt.

A felújításra fordított előirányzat 9,6 millió forinttal változott, a megvalósított munkák tartalma alapján belső átcsoportosítás történt a beruházási kiadások növelésére.

Az ügyészségi alkalmazottak lakáshoz jutását a 2022. évben 130,7 millió forint kamatmentes munkáltatói kölcsön folyósításával támogattuk. Összesen 50 fő kapott átlagosan 2,6 millió forintot.

A kamatmentes munkáltatói kölcsönök folyósítása az egyéb intézményi felhalmozási kiadások terhére történik, amelynek 2022. évi többletbevétele 22,2 millió forinttal módosította a keretet. A növekedést elsősorban a hitelkifizetésekre érkezett előtörlesztések és végtörlesztések jóváírása okozta.

A felhalmozási előirányzatoknál keletkezett előirányzat-maradvány (6. táblázat) teljes egészében kötelezettségvállalással terhelt.

A fejezetnél a befektetett eszközök nettó értéke a beszámolási időszak végén 22.873,2 millió forint volt, amely 434,5 millió forinttal több az előző évi időszak záró értékénél.

A vagyonváltozáson belül az ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok nettó értéke 179,8 millió forinttal, a gépek, berendezések, felszerelések, járművek nettó értéke 473,4 millió forinttal csökkent. Az immateriális javak mérleg szerinti értéke 1,9 millió forinttal, a befejezetlen beruházások értéke 1.085,9 millió forinttal növekedett.

A 2022. évben a fejezetnél jelentősebb beruházások tárgyévi pénzforgalmi finanszírozása a következők szerint alakult:

7. táblázat**Jelentősebb beruházások, felújítások pénzforgalmi finanszírozása a 2022. évben**

Teljesített kiadás	millió Ft
Győr, Szent I. út 13. új ingatlan vásárlása	380,0
Vásárosnamény, 1021 HRSZ. új ingatlan vásárlása	18,5
Monori Járási Ügyészség építése	268,2
Komáromi Járási Ügyészség rekonstrukciója	119,9
Kiskőrösi Járási Ügyészség új elhelyezése	131,1
Budapest, Markó utca 27. III. emeleti részleges rekonstrukció	43,7
Budapest, Markó utca 16. IV. emeleti irodablokk kialakítása	35,3
Érdi Járási Ügyészség rekonstrukciója	193,2
Gödöllői Járási Ügyészség rekonstrukciója	262,5
Szombathely, Szily J. utca 7. hűtő-fűtő rendszer kialakítása	212,9
Kliens oldali hardver eszközök beszerzése	117,2
Szerver oldali hardver eszközök beszerzése	34,6
MS licencek beszerzése (ÜVKR)	42,7
Konfigurációkezelő rendszer frissítése	103,5

A Legfőbb Ügyészség a 2022. évben is megtartotta és érvényesítette a takarékos gazdálkodáshoz szükséges intézkedéseket, a főügyészségek likviditási helyzetét folyamatosan ellenőrizte, elemezte. A fejezet a szakmai feladatellátás alapvető személyi és tárgyi feltételeinek biztosításán túl kiemelt figyelmet fordított a folyamatos működés és likviditás feltételeinek megteremtésére is.

10. Az ügyészségi alkalmazottak tudományos tevékenysége és az Országos Kriminológiai Intézet

Az ügyészek évtizedek óta megbecsült résztvevői a hazai és nemzetközi jogi tudományos közéletnek, rendszeresen jelennek meg cikkeik, tanulmányaik, továbbá szerzői szakkönyveknek, egyetemi tankönyveknek és más felsőfokú oktatási kiadványoknak. A tárgyévben 30 ügyész, alügyész és 15 más ügyészségi alkalmazott rendelkezett tudományos fokozattal, közülük 3 fő habilitált. 41 ügyész, alügyész, ügyészségi fogalmazó és 2 tisztviselő különböző doktori iskolák hallgatója. Az egyetemeken állam- és jogtudományi karain, más felsőfokú oktatási intézményekben és posztgraduális szakokon közel 90 ügyész, tisztviselő és tudományos kutató oktat, illetve vizsgáztat. 80 ügyész folytat jogi szakvizsgáztatói tevékenységet.

Az OKRI az ügyészség tudományos és kutató intézményeként átfogóan foglalkozik a bűnözés okainak, a megelőzés lehetőségeinek, a bűnözés és bűnüldözés jellemzőinek, valamint aktuális elméleti és gyakorlati kérdéseinek kutatásával.

A tárgyévben az intézet kutatóinak közel 80%-a (14 fő) rendelkezett tudományos fokozattal: 1 fő akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, 14 kutatónak kandidátusi, illetve PhD fokozata van, 2 kutató pedig habilitált egyetemi tanári címmel rendelkezik.

Az intézeti kutatások eredményei az ügyészség kodifikációs és jogértelmezési tevékenységében hasznosulnak, gazdagítják a bűnügyi tudományok elméleti teljesítményét, és felhasználásra kerülnek a felsőoktatásban, valamint a posztgraduális képzésekben is.

A tárgyévben az intézet kutatói összesen 92 publikációt jelentettek meg, ebből 9-et idegen nyelven. A különböző konferenciákon és szakmai fórumokon összesen 79 előadást tartottak, amelyekből 7 hangzott el idegen nyelven, továbbá a kutatók 45 nemzetközi rendezvényen vettek részt személyes, online vagy hibrid jelenléttel.

2022-ben 30 kutatási program zajlott a tudományos és a közvéleményt leginkább érdeklő időszakú témák, a hazai és nemzetközi szakmai és tudományos eredmények, tapasztalatok, valamint a gyakorlati hasznosíthatóság közigényének messzemenő figyelembevételével. Vizsgáltuk egyebek között a fiatalok bűnelkövetésének aktuális jellemzőit, az emberkereskedelem körébe tartozó, továbbá a kibertérrel összefüggő bűncselekmények sajátosságait, a csekély súlyú és nagy volumenű korrupció elhatárolásának hazai és nemzetközi gyakorlatát, a szexuális erőszakra adott egyik lehetséges viselkedéses válasz társadalmi és büntetőjogi értékelésének kérdéseit, az online térben történő áldozattá válás sajátosságait, az online drogkereskedelem hazai jellemzőit, az állatok büntetőjogi védelmének kérdéseit, valamint a gyermekbántalmazást.

A kutatók jelentős része tagja vagy tisztségviselője tudományos vagy a tudományos munkával összefüggő nemzetközi szakmai szervezetnek (pl. European Society of Criminology, European Forum for Restorative Justice).

Tisztelt Országgyűlés!

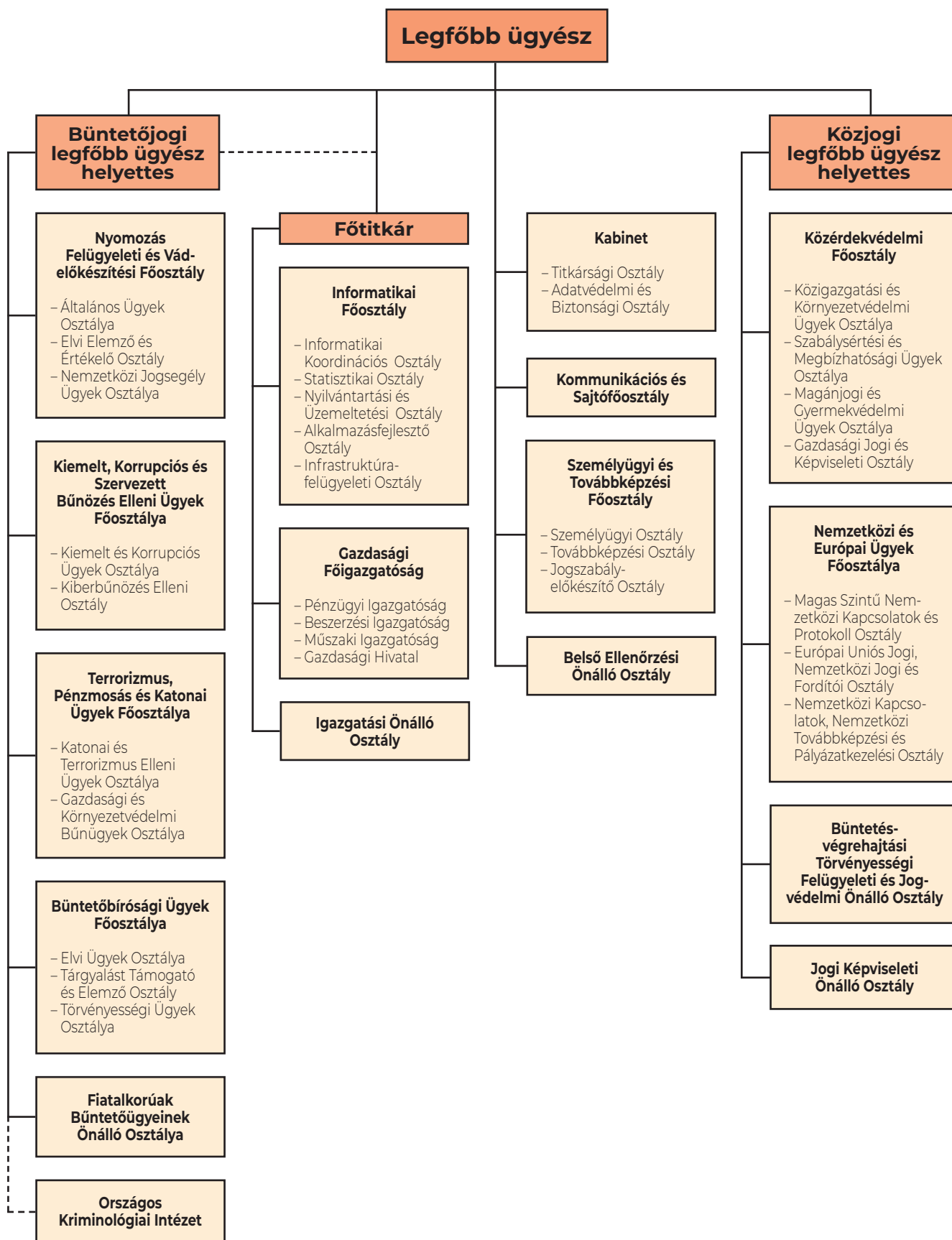
Az előzőekben részletesen bemutatott adatok alapján meggyőződésem szerint az ügyészség a 2022. évben teljesítette feladatait. Kérem, hogy a beszámolót szíveskedjenek elfogadni.

Budapest, 2023. szeptember 7.

(Dr. Polt Péter)

1. melléklet: A Legfőbb Ügyészség szervezete

2. melléklet: A legfőbb ügyészhez intézett kérdések

Írásbeli választ igénylő kérdések:

- „Mi lett az eredménye a NAV Dél-alföldi Bűnügyi Igazgatóságán folyó nyomozásnak?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/17981,
- „Hol tart a Magyar Honvédségnél és a Magyar Rendőrségnél elkövetett szexuális zaklatások ügye?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/17995,
- „Folytatnak eljárást a Sztojka-ügyben?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/17996,
- „Hogy áll a 3. kerületi pedofil ügye?”, Szabó Tímea (Párbeszéd), K/18021,
- „A Völner-Schadl-ügyben milyen bűncselekmények megvalósulását vizsgálják?”, Szabó Tímea (Párbeszéd), K/18032,
- „Túlárazott projekt a csepeli Jedlik Ányos Gimnázium felújítása?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18038,
- „Az ügyészség folytat vizsgálatot a Burg Hotel ügyben?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18072,
- „Miért látható ilyen sok eljárási ellentmondás a Völner-ügyben?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18073,
- „Összejátszhatott a felszámoló-végelszámoló a későbbi vevővel, hogy azok valódi árverés nélkül szerezzenek meg egy értékes »Quaestor« szállodát?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18094,
- „Milyen szakmai érvek alapján döntött úgy az ügyészség, hogy nem forszírozza Völner Pál államtitkárral szemben a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés foganatosítását, továbbá bűnügyi felügyelet alatt áll-e a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar vezetője, vagy kiterjedt kormányzati kapcsolataira tekintettel már szabadlábban védekezhet?”, Szilágyi György (Jobbik), K/18095,
- „Mi lett a büntetőeljárás eredménye?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18098,
- „Milyen személyes felelősség terheli a korrupciós helyzet romlásában?”, Szabó Tímea (Párbeszéd), K/18109,
- „Tudunk-e valamit?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18120,
- „Hol tart a nyomozás az Arton Capital sérelmére elkövetett betörés ügyében? (4)”, Demeter Márta (LMP), K/18143,
- „Mit vizsgáltak és milyen eredményt hoztak a Völner-Schadl botrány miatt tartott minisztériumi házkutatások?”, Szabó Tímea (Párbeszéd), K/18148,
- „Miért nem történt meg Kiss Norberttel az egyezség megkötése?”, Dr. Budai Gyula (Fidesz), K/18150,
- „Összefüggésbe hozható-e az önkormányzattal a büntetőügy?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18153
- „Nyomoznak-e a költségvetési csalásban utazó bűnszervezet után?”, Dr. Tóth Bertalan (MSZP), K/18171,

- „Hol tart a badacsonytördemici hamis érettségi ügy?”, Rig Lajos (Jobbik), K/18176,
- „Mit lehet tudni a nyomozásról?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18199,
- „Folytattak vizsgálatot Varga Judit miniszter ellen a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény megsértése miatt?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18252,
- „Hogy áll a Gödény-féle kamupárttal szemben indított nyomozás?”, Szabó Tímea (Párbeszéd), K/18282,
- „Hová tűnt 550 ezer euró?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18283,
- „Szelektív tájékoztatási gyakorlat az ügyészségnél?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18289,
- „Érdeke-e az Ügyészségnek a Völner-Schadl-ügy mielőbbi felgöngyölítése? 1.”, Kocsis-Cake Olivio (Párbeszéd), K/18324,
- „Érdeke-e az Ügyészségnek a Völner-Schadl-ügy mielőbbi felgöngyölítése? 2.”, Kocsis-Cake Olivio (Párbeszéd), K/18325,
- „Kíván-e az ügyészség a törvény szigorával és erejével fellépni a választópolgárokat hazugságokkal riogató személyekkel, adott esetben kormánytagokkal és a propaganda sajtótermékek szerkesztőivel szemben?”, Szilágyi György (Jobbik), K/18381,
- „Ez nem pánikkeltés?”, Szabó Szabolcs (független), K/18388,
- „Szabályos az, ha egy egyesület elnöke, aki egyben a pályázatokat elbíráló bizottságot is vezeti pályázati pénzt kap az egyesülettől?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18406,
- „Mikor lép fel a saját soraiban ülő pedofilok ellen a kormány és a Fidesz-KDNP?”, Szabó Tímea (Párbeszéd), K/18420,
- „Ön hogyan értelmezi a hazaárulás büntettének Btk. 258. § szerinti tényállását?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/18433,
- „Semmi más, csak egy vallomás?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18435,
- „Milyen uniós projektek?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/18443,
- „Hol tart a zsámbéki hulladéklerakó kapcsán indított nyomozás?”, Dr. Gurmai Zita, K/54,
- „Elegendő volt a nyomozati idő a megfelelő vádemeléshez »Híd a munka világába« program vonatkozásában?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/227,
- „Történhetett valamilyen jogszabálysértés a 60 millió forintos jelzáloggal terhelt VIII. kerületi Bezerédi utca 17. szám alatt lévő állami tulajdonú épület esetében?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/232,
- „Követett el jogsértést Guller Zoltán, amikor egyedül bírált el támogatásokat?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/441,
- „Nem gondolja, hogy ideje lenne változtatni vagy távozni?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/639,
- „Sértett törvényt a Veszprém-Balaton 2023 Zrt. az Európa Kulturális Fővárosa hotelbővítési pályázat elbírálása során?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/642,
- „Folyik rendőrségi vizsgálat a budapesti napközis táborban történtek miatt?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/723,

- „Sümegeen bármit megtehet a helyi hatalom?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/724,
- „Tényleg gazdasági csoda a Top News Hungary Kft. profitja?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/746,
- „Jogszabályoknak megfelelő volt az, hogy a Vajdasági Magyar Szövetség aktivistái hordták Vajdaság-szerte a magyarországi szavazási levélcsomagokat?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/786,
- „Ön nem hallott Orbán Viktor miniszterelnök fajelméletes beszédéről???”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/789,
- „Történt hivatali visszaélés és hűtlen kezelés a Magyar Nagydíj tiszteletjegyeinek felhasználása kapcsán?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/868,
- „Elkezdődött a nyomozás a Szigetcsúcson található hét darab ingatlan és a »volt pedagógusszálló« értékesítésével kapcsolatban?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/979,
- „Hogyan lehet az, hogy egy EU támogatásból megvalósult beruházás bevallottan alkalmatlan volt a funkciójának betöltésére?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/1004,
- „Vizsgálja-e az ügyészség a Magyar Honvédségnél előforduló szexuális zaklatási eseteket?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/1061,
- „Miért nem tartóztatják le az emberölési kísérlet elkövetőjét?”, Novák Előd (Mi Hazánk), K/1105,
- „Sértett jogszabályt az a fideszes önkormányzati képviselő, aki az óvoda telkén üzemeltet jurtaszállást Felsőörsön?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/1139,
- „Újabb választási csalás Teréz- és Erzsébetvárosban?”, Dr. Oláh Lajos (DK), K/1532,
- „Sértett valaki törvényt a Kohéziós Alapból finanszírozott kisvárdai iskolákra telepített napelempályázatok megvalósítása és a pályázati elszámolás kapcsán?”, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/1566,
- „Mit lehet tudni a nyomozásról?”, Dr. Hadházy Ákos (független), K/1606,
- „Zajlik-e nyomozás Mohács városában?”, Ander Balázs (Jobbik), K/1819,
- „Hol tartanak a nyomozások a KRÉTA rendszert ért támadással kapcsolatban?”, Dr. Harangozó Tamás (MSZP), K/1937,
- „Hol tart most a B. István és társai elleni eljárás?”, Ander Balázs (Jobbik), K/1952,
- „»Badacsonyi turisztikai attraktivitásának fejlesztése« - Mire vezettek a vissza nem térítendő támogatással kapcsolatos büntetőeljárások?”, Dr. Lukács László György (Jobbik), K/1959,
- „Engedik-e, hogy végre tisztán lássanak a mohácsi polgárok a városukat érintő bizonyos ügyekben?”, Ander Balázs (Jobbik), K/2126,
- „Megépül-e az ígért új Karcagi Járási Ügyészség?”, Dr. Lukács László György (Jobbik), K/2145,
- „Néhány kérdés a Boldog-ügy kapcsán”, Ander Balázs (Jobbik), K/2204,

- „Miként érvényesíti a büntetőeljárások során az ügyészség és a nyomozó hatóság az elfogulatlanság követelményét?“, Ander Balázs (Jobbik), K/2360,
- „Miért szüntették meg az Országos Roma Önkormányzat »Híd a munka világába« programjának ügyében – nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmények gyanúja miatt – indult nyomozást?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/2387,
- „Szabályos volt a tao-pénz felhasználás Felcsúton, ahol ifjúsági sportszálláshely helyett felnőttbarát szállodát építettek?“, Dr. Vadai Ágnes (DK), K/2407,
- „Hogy áll a nyomozás offshore számla ügyben?“, Dr. Hadházy Ákos (független), K/2416.

3. melléklet:

Ábra- és táblázatjegyzék, a statisztikai adatok forrásai, valamint egyes statisztikai fogalmak

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrása(i)	Oldalszám
(1)	Az ügyészség szervezete		13
(2)	Az ügyészségi ügyiratforgalom a 2013–2022. években	BÜR, MAKÖR, BV	14
(3)	A főügyészségek ügyiratforgalma a 2022. évben	BÜR, MAKÖR, BV	14
(4)	A regisztrált bűncselekmények száma a 2013–2022. években	ENyÜBS	16
(5)	A regisztrált elkövetők számának alakulása a 2020–2022. években	ENyÜBS	16
(6)	Korrupciós bűncselekménnyel érintett regisztrált elkövetők száma	ENyÜBS	30
(7)	Az ügyészségi nyomozások adatai a 2020–2022. években	BÜR	33
(8)	A nyomozó hatóságoktól érkezett határozatok száma a 2020–2022. években	BÜR	35
(9)	A nyomozó hatóságok határozatai és gyanúsításai elleni panaszok száma a 2013–2022. években	BÜR	36
(10)	Az ügyészségi határozatok és gyanúsítások elleni elbíralt panaszok száma a 2013–2022. években	BÜR	37
(11)	Az ügyészségen tett feljelentések és azok elintézésének módja a 2020–2022. években	BÜR	38
(12)	A feljelentés kiegészítése alapján hozott ügyészségi döntések a 2020–2022. években	BÜR	39
(13)	A letartóztatásra vonatkozó adatok a 2020–2022. években	BÜR	40
(14)	A vádemelésre alkalmasság szempontjából megvizsgált ügyekkel kapcsolatos ügyészségi döntések a 2022. évben	BÜR	42
(15)	A jogerős bírósági határozattal elbíralt vádlottak száma a 2013–2022. években	VIR	45
(16)	Az elsőfokú tárgyalással érintett ügyek száma a 2020–2022. években	VIR	46
(17)	A másodfokon tárgyaláson vagy nyilvános ülésen elbíralt ügyek száma a 2020–2022. években	VIR	47
(18)	A harmadfokú nyilvános üléssel érintett ügyek száma a 2020–2022. években	VIR	48
(19)	A jogerős bírósági határozattal elbíralt, valamint az eljárást gyorsító formákkal elbíralt vádlottak száma a 2013–2022. években	VIR	48
(20)	A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárással (tárgyalás mellőzésével) hozott bírósági határozattal érintett vádlottak száma a 2013–2022. években	VIR	50
(21)	A büntetéssel sújtott, illetve intézkedéssel érintett vádlottak száma a 2020–2022. években	VIR	51
(22)	Az egyes büntetésekkel sújtott vádlottak száma a 2020–2022. években	VIR	52
(23)	A próbára bocsátások száma, valamint a jóvátételi munkát alkalmazó bírósági döntések száma a 2020–2022. években	VIR	53

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrása(i)	Oldalszám
(24)	Az elsőfokú bíróság érdemi határozata ellen bejelentett fellebbezések a 2013–2022. években	VIR	54
(25)	A váderedményesség a 2013–2022. években	VIR	55
(26)	A másodfellebbezéssel érintett vádlottak száma, és ezen belül az ügyészségi fellebbezéssel érintett vádlottak száma a 2020–2022. években	VIR	56
(27)	Az ügyészség által hivatalból kezdeményezett perújítások számának alakulása a 2020–2022. években	BÜR	57
(28)	A fiatalkorúakkal szembeni vádemelések adatai a 2020–2022. években	BÜR	60
(29)	A feltételes ügyészi felfüggesztéssel és a közvetítői eljárásra utalással érintett fiatalkorú terheltek száma a 2020–2022. években	BÜR	61
(30)	A jogerős bírósági határozattal elbírált ügyekre és fiatalkorúakra vonatkozó főbb adatok a 2020–2022. években	VIR	64
(31)	A fiatalkorúakkal szemben kiszabott büntetések és intézkedések főbb adatai a 2020–2022. években	VIR	65
(32)	A közérdekvédelmi szakterület ügyforgalmi adatai a 2020–2022. években	MAKÖR	70
(33)	A közérdekvédelmi szakterület egyes érkezéseinek száma a 2020–2022. években	MAKÖR	71
(34)	A környezetvédelmi, természetvédelmi és állatvédelmi ügyekben tett érdemi közérdekvédelmi intézkedések száma a 2020–2022. években	MAKÖR	72
(35)	A szabálysértési és a közigazgatási elővezetések száma a 2020–2022. években	MAKÖR	73
(36)	A szabálysértési megszüntető határozatok és a tett intézkedések száma a 2020–2022. években	MAKÖR	75
(37)	A szabálysértési ügyekben benyújtott panaszok és perújítások száma a 2020–2022. években	MAKÖR	76
(38)	A perelhárító ügyészi intézkedések és civil felszólítások száma a 2020–2022. években	MAKÖR	78
(39)	Egyes bíróság előtti peres és nemperes eljárások száma a 2020–2022. években	MAKÖR	80
(40)	A kiemelt keresetek száma a 2020–2022. években	MAKÖR	82
(41)	A veszélyeztetettség megelőzése iránti intézkedések száma a 2020–2022. években	MAKÖR	84
(42)	A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterületen iktatott ügyek számának alakulása a 2020–2022. években	BV	86
(43)	Kártalanítási igény érdemi elbírálása tárgyában született elsőfokú bv. bírói határozatok száma a 2020–2022. években	BV	86
(44)	A büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészekhez érkezett panaszok, kérelmek és bejelentések számának alakulása a 2020–2022. években	BV	87
(45)	A főügyészségek büntetés-végrehajtási tárgyú panaszt, kérelmet, illetve bejelentést elutasító állásfoglalásai ellen érkezett felülvizsgálati kérelmek száma a 2020–2022. években	BV	87

Az ábra sorszáma	Az ábra címe	Forrása(i)	Oldalszám
(46)	A jogerős büntetés-végrehajtási bírói határozatok és az ügyész jelenlétével tartott meghallgatások, tárgyalások száma a 2020–2022. években	BV	88
(47)	A közérdekű munka végrehajtásával kapcsolatos érkezések és a szabadságvesztésre történő átváltoztatása érdekében benyújtott ügyészi indítványok száma a 2020–2022. években	BV	89
(48)	A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok száma a 2020–2022. években	BV	90
(49)	A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészi vizsgálatok alapján kezdeményezett eljárások száma a 2020–2022. években	BV	91
(50)	Az ügyészi felhívások és rendelkezések száma a 2020–2022. években	BV	91
(51)	Az ügyészi szervekhez érkezett bűnügyi jogsegélykérelmek és a más államokba irányuló bűnügyi jogsegélyek száma a 2020–2022. években	BÜR	104
(52)	A Legfőbb Ügyészség által nem európai uniós államokba továbbított bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2020–2022. években	BÜR	106
(53)	A Legfőbb Ügyészség által fogadott bűnügyi jogsegélykérelmek száma a 2020–2022. években	BÜR	106
(54)	A külföldi hatóságoktól átvett és a külföldi hatóságoknak átadott büntetőeljárások száma a 2020–2022. években	BÜR	107
(55)	A szabálysértési jogsegélyügyek száma a 2020–2022. években	MAKÖR	108
(56)	A magyar nemzeti szekció által intézett ügyek és az elektronikus formanyomtatványon (Art21) érkezett jelentések száma a 2020–2022. években	Eurojust	111
(57)	Az engedélyezett és betöltött ügyészi, alügyészi, ügyészségi fogalmazói és ügyészségi megbízotti létszám alakulása a 2022. évben	személyi nyilvántartás	114
(58)	Az ügyészek, alügyészek, ügyészségi fogalmazók számának és nemek szerinti arányának alakulása a 2020–2022. években	személyi nyilvántartás	114
(59)	Az ügyészek életkor szerinti megoszlása a 2022. évben	személyi nyilvántartás	115
(60)	A szolgálati viszony megszűnések okai a 2020–2022. években	személyi nyilvántartás	116
(61)	A szervezeti egységek sajtóközleményeinek és nyilatkozatainak száma a 2020–2022. években	Kommunikációs és Sajtó-főosztály	118

A táblázat sorszáma	A táblázat címe	Forrása(i)	Oldalszám
(1a)	Egyes regisztrált bűncselekmények száma a 2020–2022. években	ENyÜBS	17
(1b)	A kezdeményezett eljárások kapcsán rögzített cselekmények a 2020–2022. években	ENyÜBS	18
(2)	Egyes bűncselekmények fiatalokú elkövetőinek száma a 2020–2022. években	ENyÜBS	58
(3)	A szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó fontosabb büntetés-végrehajtási bírói döntések adatai a 2020–2022. években	BV	88
(4)	A 2022. évi előirányzatok (ei.) bemutatása	GF	126
(5)	A 2022. évi előirányzat-változások bemutatása	GF	127
(6)	Egyes előirányzatok bemutatása	GF	127
(7)	Jelentősebb beruházások, felújítások pénzforgalmi finanszírozása a 2022. évben	GF	130

A forrásmegjelöléseknél alkalmazott rövidítések:

- BÜR: büntetőjogi szakág ügyviteli rendszere, az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 1522 nyilvántartási számú adatgyűjtése.
- BV: a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi szakterület ügyviteli rendszeréből összeállított statisztikai adatok.
- ENyÜBS: egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika, az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 2341 nyilvántartási számú adatgyűjtése.
- GF: a gazdasági szakterület által alkalmazott Forrás SQL könyvelési rendszerből készített VIII. Ügyészség fejezet 2022. évi éves költségvetési beszámolójából összeállított adatok.
- MAKÖR: közérdekvédelmi szakterület ügyviteli rendszere, az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 1522 nyilvántartási számú adatgyűjtése.
- VIR: Vádképviselési Informatikai Rendszer, az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program 1523 nyilvántartási számú adatgyűjtése.

Az ENyÜBS a következő fogalmakat használja:

- *Regisztrált bűncselekmény*: a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség meghatározott büntetőeljárású döntését követően rögzített és a rögzítés időpontjára elszámolt cselekmény.
- *Regisztrált elkövető*: a regisztrált bűncselekmény elkövetőjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben egyszer elszámolt személy.
- *Bűncselekmény elkövetője*: a regisztrált bűncselekmény elkövetőjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben regisztrált bűncselekmények számával egyezően (akár többször) elszámolt személy.

- *Regisztrált sértett*: a regisztrált bűncselekmény sértettjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben egyszer elszámolt személy.
- *Bűncselekmény sértettje*: a regisztrált bűncselekmény sértettjeként rögzített, a rögzítése időpontjára, az adott ügyben regisztrált bűncselekmények számával egyezően (akár többször) elszámolt személy.